

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

17207

ΑΧΙΛΛΕΩΣ Α. ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΔΙΑ ΤΑΣ ΑΝΩΤΕΡΑΣ ΤΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

Οργανισμός Εκδοσεώς Σχολικών Βιβλιών
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

1948

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΜΕΡΟΣ Α'

ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

1. Γράμματα και όνόματα αύτων.—Τα γράμματα (litterae) του Λατινικού ἀλφαβήτου είναι, δπως και του ελληνικού, 24, τα ἔξης:

Γράμματα (¹)	Όνόματα	Γράμματα	Όνόματα
Aa	ἄ	Nn	ἢγ
Bb	μπὲ	Oo	ஓ
Cc	χά (ἢ τσέ)	Pp	πὲ
Dd	ντὲ	Qq	κοὺ
Ee	ὲ	Rr	ঢ়ো
Ff	ঢ়ফ	Ss	ঢ়েস
Gg	ঢ়খে	Tt	তে
Hh	ঢ়া	Uu	০৩
Ii	ঢ়ি	Vv	ঢ়ে
(Jj)	ঢিংওৰ)	Xx	ঢিঃ
Ll	ঢ়ল	Yy	ঢ় গ্রাইকুম (²)
Mm	ঢ়ম	Zz	ঢ়ীতা

Ἐκ τούτων α') ἔξ είναι φωνήνετα (vocales): a, e, i, o, u, y' β') δέκα ἔπτα είναι σύμφωνα (consonantes): b, c, d, f, g, (j), l, m, n, p, q, r, s, t, v, x, z' και γ') ἔν, τὸ h, είναι κυρίως πνεῦμα δασὺν (spiritus asper), προφέρεται δὲ ὡς ἐν λεπτὸν χ: historia (πρόφ. χιστόρια).

1. Τα κεφαλαῖα γράμματα λατινιστὶ λέγονται litterae maiuscūlae, τὰ δὲ μικρὰ litterae minusculae.

2. Λέγεται γ graecum, ητοι υ Ἑλληνικόν, διότι παριστάνει τὸ υ του Ἑλληνικού ἀλφαβήτου και χρησιμοποιεῖται εἰς λέξεις εἰλημμένας ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ὡς pyramis, syllaba, κλπ.

Σημείωσις. Εἰς λέξεις εἰληπτικές ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Αατινικήν τὸ θάποδίδεται διὰ τοῦ θή, τὸ φ διὰ τοῦ φῇ καὶ τὸ χ διὰ τοῦ χῆ: Athēnae Ἀθῆναι, philosōphus φιλόσοφος; Chios Χίος.

2. Προφορά.—1) Τὰ φωνήντα α, ε, ι, ο καὶ γραμματαὶ α, ε, ι, ο καὶ γράμματαὶ α, ε, ι, ο, υ, τὸ δὲ υ προφέρεται ὅπως ἡ Ἑλληνικὴ δίφθογγος οὐ: alienus (πρόφ. ἀλλενούς) ἀλλότριος, operio (πρόφ. ὁ τέρριο) καλύπτω, syllaba (πρόφ. σύλλαμπα) συλλαβή.

Σημείωσις. Τὰ γράμματα ι καὶ υ χρησιμοποιοῦνται κατά τὴν ἀρχικὴν λατινικὴν γραφὴν καὶ πρὸς παράστασιν συμφωνιῶν φθόγγων, ἥτοι τὸ μὲν ι καὶ πρὸς παράστασιν τοῦ φθόγγου γι (j), τὸ δὲ υ καὶ πρὸς παράστασιν τοῦ φθόγγου β (v). Τὸ γράμμα j (γιώτι), ἐν ἀρχηστιά νῦν, εἶναι νεωτερικὸν ἐπινόμια πρὸς εὐκολίαν τῆς διναγνώσεως. Προφέρονται δὲ τὸ ι ὡς γι καὶ τὸ υ ὡς β, ὅταν συνεκφέρωνται μὲν ἀκολούθων εὐθὺς κατόπιν αὐτῶν φωνῆναι, ὡς ianūa (γιάνουα, πρβλ. γιατρός) θύρα, iecur (γιέκουρ) ἥπαρ, aio (ἄγιο) λέγω, ius (γιούς) δίκαιον—ιος (= vos, βδος) σεῖς, uiuo (= vivo, βίβο) ξῶ: ἀλλά: iens (πρόφ. ἔνες) προενόμενος, pario (πρόφ. πάρι -ο) γεννῶ—siuos (πρόφ. σούος) ἰδικούς του, minyo (πρόφ. μίνου -ο) ἐλαττῶ.

2) Ἐκ τῶν συμφώνων:

τὸ b προφέρεται ὅπως τὸ μπ εἰς τὴν λέξιν π.χ. μπαμπᾶς: barba (μπάρμπα) πώγων.

τὸ d προφέρεται ὅπως τὸ ντ εἰς τὴν λέξιν π.χ. ντάμα: domīnus (ντόμινους) κύριος.

τὸ g προφέρεται ὅπως τὸ γκ εἰς τὴν λέξιν π.χ. γκάφα: genu (γκένου) γόνυ.

τὸ q παρακολουθεῖται πάντοτε ὑπὸ τοῦ υ, μετὰ τούτου δὲ προφέρεται περίπου ὡς κβ: quies (κχιές) ἡσυχία, aqua (άκβα) ὕδωρ.

Σημείωσις. Καὶ τὸ g μετὰ τοῦ υ, ἥτοι τὸ σύμπλεγμα gu, δταν μετὰ ἐπομένου φωνήντος ἀποτελῇ μίαν συλλαβὴν, προφέρεται ὡς γκβ: lingua (λίγκβα) γλῶσσα, sanguis (σάνγκβις) αἷμα. Ἀλλὰ ar-gy-o (ἄρ-γκου-ο) ἐλέγχω.

τὸ v προφέρεται ὡς τὸ β: vas (βὺς) σκεῦος.

τὸ z προφέρεται ὡς τὸ ζ εἰς τὴν λέξιν π.χ. Τζάρτζης: maza (μάτζα) μᾶζα.

Τὰ λοιπὰ σύμφωνα c, f, l, m, n, p, r, s, t, x προφέρονται ὅπως τὰ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης κ, φ, λ, μ, ν, π, ρ, σ, τ, ξ.

Σημείωσις. Συνήθως κατά τὴν ἀνάγνωσιν λατινικοῦ κειμένου προφέρομεν (οὐχὶ ὁρθῶς):

α') τὸ σύμφωνον **c** πρὸ τοῦ **e** καὶ τοῦ **i** ἢ τοῦ **y**, καθὼς καὶ πρὸ τῶν διφθόγγων **ae**, **oe** καὶ **eu** ὡς τὸ το εἰς τὴν λέξιν π.χ. τσαπί: cecīdi (τσέτσι -ντι, ἀντὶ κέκτη-ντι) ἔπεσον, cyp̄icus (τσύνικος, ἀντὶ κύνικος) κυνικός, caedo (τσαίντο, ἀντὶ καίντο) κόπτω, coepi (τσέπι, ἀντὶ κέπι) ἤρχισα, ceui (τσέου, ἀντὶ κέου) ἦ.

β') τὸ **s** ἐντὸς λέξεως μεταξὺ δύο φωνηέντων ὡς τὸ **z**: rosa (ρόζα, ἀντὶ ρόσα) ὁρόδον, asinus (ἄξινος, ἀντὶ ἄσινος) ὅνος·

γ') τὴν συλλαβὴν **ti** ἐντὸς λέξεως πρὸ φωνήντος (ἄν δὲν προηγήται αὐτῆς σ. ἢ **x**) ὡς **tsi**: consecutio (κονσεκούτσιο, ἀντὶ κονσεκούτιο) ἀκολουθία, tertius (τέρτσιος, ἀντὶ τέρτιος) τρίτος.

3. Δίφθογγοι (diphthongi). — Διφθόγγους ἡ Λατινικὴ γλῶσσα ἔχει 4, τὰς ἑξῆς: **ae**, **au**, **eu**, **oe**. Ἐκ τούτων:

ἡ **ae** ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν δίφθογγον τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης αι καὶ προφέρεται ὅμοίως: Aeneas (Αἴνεας) Αἰνείας, caecus (καίκους) τυφλός·

ἡ **au** ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν αυ, προφέρεται δὲ ὡς τὸ **aou** (μονοσυλλάβως): nauta (νάου-τα) ναύτης, laudo (λάου-ντο) ἐπαινῶ·

ἡ **eu** ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν ευ, προφέρεται δὲ ὡς τὸ **eu** (μονοσυλλάβως): Eutropa (Ἐου-οώπα) Ευρώπη, Leucas (λέουν-κας) Λευκάς·

ἡ **oe** ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὰς διφθόγγους τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης οι καὶ φ, προφέρεται δὲ ὡς ἡ γαλλικὴ δίφθογγος **eu** (ἥτοι ὡς τι μεταξὺ τοῦ ο καὶ τοῦ ε): Boeotia (Μπεούτια) Βοιωτία, comoedia (κομευτικα) κωμῳδία.

Σημείωσις. Τὸ **ae**, **au**, **eu** καὶ **oe** δὲν εἶναι πάντοτε δίφθογγοι. Τὰ ἀποτελοῦντα τὰ συμπλέγματα ταῦτα φωνήντα εἰς ὅρισμένας λέξεις προφέρονται χωριστά· π.χ. aer (ἀερ) ἀήρ, aenepus (ἀένεος) χαλκοῦς, Laudicēa (Λα-ου-ντικέα) Λαοδίκεια, eunt (ἔοντε) πορεύονται, cōerceo (κόερκεο) συνείργω, συνέχω.

4. Διαιρέσις τῶν συμφώνων. — 1) Τὰ σύμφωνα διαιροῦνται εἰς:

α') ἐπτὰ ἄφωνα (mutae): b, c, d, g, q, p, t·

β') δύο ὑγρὰ (liquidae): l, r·

γ') δύο ζῷοντα (nasales): m, n·

δ') τέσσαρα συριστικὰ (sibilantes ἢ spirantes): j, f, s, v·

ε') δύο διπλᾶ (duplices): x καὶ z (ἐκ τῶν δποίων τὸ μὲν x προέρχεται συνήθως ἐξ ἐνώσεως τοῦ c ἢ τοῦ g μετὰ τοῦ s, τὸ δὲ z, χρησιμοποιούμενον εἰς λέξεις εἰλημένας ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς ἢ ἐξ ἀλλων γλωσσῶν, περιέχει τοὺς φθόγγους ds· πρβλ. τὰ διπλᾶ ζ καὶ ξ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης).

2) Τὰ ἄφωνα ὑποδιαιροῦνται εἰς :

- α') τρία οὐρανικά (gutturales) : c, g, q.
- β') δύο χειλικά (labiales) : b, p.
- γ') δύο δόδοντικά (dentales) : d, t.

Σημείωσις. Ἐκ τῶν συμφώνων τῆς Λατινικῆς γλώσσης ληχτικὰ λέξεων εἶναι α') ἐκ τῶν ἀφώνων τὸ c καὶ τὸ t; lac γάλα, caput κεφαλή· β') τὰ ὑγρὰ καὶ τὰ ἔρωνα l, r, m, n: consul ὑπατος, cor καρδία, bellum πόλεμος, nomen ὄνομα· καὶ γ') τὸ συριστικὸν s καὶ τὸ διπλοῦν x, καθὼς καὶ τὰ συμφωνικά συμπλέγματα bs, ns, ms, ps, rs, rbs, rps, lx (=les) καὶ rx (=res): mos ἥθος, dux ἡγεμών, trabs δοζός, dens ὁδούς, hiems κειμών, princeps ἄρχον, πρόδος, ars τέχνη, urbs πόλις, stirps δύζα, falx δρέπανον, arx ἀκρόπολις.

Ἄν εἰς τὸ τέλος λέξεως εὑρεθῇ ἄλλο τι ἐπτὸς τῶν ἀνωτέρῳ ληχτικῶν συμφώνων, ἀποβάλλεται, δπως ἀποβάλλεται καὶ τὸ ἔτερον ἐκ δύο συμφώνων, τῶν αὐτῶν, ὅταν ταῦτα ενδεθοῦν εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως. Οὕτω lac (ἐκ τοῦ lact-), cor (ἐκ τοῦ cord-), mel (ἐκ τοῦ mell-), os (ἐκ τοῦ oss-).

Ἄν δὲ εἰς τὸ τέλος λέξεως εὑρεθῇ τὸ συμφωνικὸν σύμπλεγμα ds ή ts ή nts, τότε τὸ δόδοντικὸν (d ή t) πρὸ τοῦ s ἀποβάλλεται: (laud-s) laus ἔπαινος, (salut-s) salus σωτηρία, (dent-s) dens ὁδούς, (noct-s) nox νύξ. Προβλ. Ἐλληνικά ἔλαντς ἐκ τοῦ ἐλπίδ-ς, τάπης ἐκ τοῦ τάπητ-ς, ἔλέφας ἐκ τοῦ ἔλέφαντ-ς, νὺξ ἐκ τοῦ νύκτ-ς.

5. Ο συλλαβισμὸς τῶν λατινικῶν λέξεων, ἢτοι ὁ χωρισμὸς αὐτῶν εἰς συλλαβάς, γίνεται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, δπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν: a-gi-te, Ae-ne-as, si-sto, ve-strum, li-ber-tas, ex-ter-nus, val-lum, ad-sto, κλπ.

6. Ποσότης φωνηέντων καὶ συλλαβῶν.— 1) Τὰ φωνήεντα τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἶναι πάντα δίχρονα, ἢτοι ταῦτα εἶναι ἄλλοτε μὲν μακρὰ (longae) ā, ē, ī, ō, ū, ū, ἄλλοτε δὲ βραχέα (breves) ā, ē, ī, ū, ū, ū.

Αἱ δίφθογγοι εἶναι πάντοτε μακραί.

Σημείωσις. Κανονικῶς ἐν τῇ Λατινικῇ φωνήεν πρὸ φωνήεντος βραχύνεται (vocalis ante vocalem corripitetur).

2) Συλλαβῆ τις λατινικῆς λέξεως εἶναι, δπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν:

α') φύσει βραχεῖα (syllaba natura brevis), ἀν ἔχῃ βραχὺ φωνῆεν πρὸ ἄλλου φωνήεντος ή πρὸ ἀπλοῦ συμφώνου ή ἀν ή συλλαβῆ αὐτῆς, ή ἔχουσα τὸ βραχὺ φωνῆεν, εὑρίσκεται ἐντελῶς εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως: aēris (τοῦ ἀέρος), lēgitē (ἀναγνώσατε).

β') φύσει μακρὰ (syllaba natura longa), ἀν ἔχῃ μακρὸν φωνῆν ἥ δίφθογγον : amate (ἀγαπᾶτε), aulae (αὐλαῖ).

γ') θέσει μακρὰ (syllaba positione longa), ἀν ἔχῃ μὲν βραχὺ φωνῆν, ἀλλὰ πρό δύο ἥ τριῶν συμφώνων ἥ πρό ἑνὸς διπλοῦ: ter-gum, (νῶτον), si-sto (ἰστημι), val-lum (χαράκωμα), a-xis (ἄξων).

Σημείωσις. Συλλαβὴ ἔχουσα βραχὺ φωνῆν πρό δύο συμφώνων, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον ἄφωνον καὶ τὸ δεύτερον ὑγρόν, λέγεται κοινὴ ἥ ἀδιάφορος (syllaba anceps) καὶ δύναται αὕτη εἰς τὸν ποιητὰς νὰ λαμβάνηται, κατὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ μέτρου, καὶ ὡς μακρά: volūcres (volūcres), tenēbrae (tenēbrae).

7. Τονισμός.— Σημεῖα τόνων δὲν ἔχει ἥ λατινικὴ γραφή, ὁ δὲ τονισμὸς τῶν λατινικῶν λέξεων γίνεται κατὰ τοὺς ἔξης κανόνας:

1) Πᾶσα δισύλλαβος λέξις τονίζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν (penultima: māter (μάτερ) μήτηρ, laurus (λάουρος) δάφνη, lēgo (λέγω) ἀναγινώσκω.

2) Πολυσύλλαβός τις λέξις τονίζεται, ἀναλόγως τῆς ποσότητος παραλήγούσης αὐτῆς :

α') εἰς τὴν παραλήγουσαν, ἀν αὗτη εἶναι φύσει ἥ θέσει μακρά: Eurōpa (Ἐουρώπη) Eὐρώπη, puella (πουέλλα) κόρη, libertas (λιμπέρτας) ἐλευθερία·

β') εἰς τὴν προπαραλήγουσαν (antepenultima), ἀν ἥ παραλήγουσα αὐτῆς εἶναι βραχεῖα: anīma (ἄνιμα) ψυχή, popūlus (πόπουλος) λαός.

8. "Εγκλισις τόνου.— Συνήθεις ἔγκλιτικαὶ λέξεις τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἶναι τρεῖς, τὸ que (τε, καί), τὸ ne (ἥ) καὶ τὸ (ἐρωτηματικὸν μόριον) ne (ἥ, ἀρά γε). Αὗται προσαρτῶνται εἰς τὸ τέλος τῆς ἑκάστοτε προηγουμένης λέξεως, ὁ δὲ τόνος αὐτῶν :

1) ἀν ἥ προηγουμένη λέξις τονίζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν (§ 7, 1 καὶ 2, α') καὶ ἔχῃ τὴν λήγουσαν αὐτῆς βραχεῖαν, ἀποβάλλεται: mensāque (μένσακβε) καὶ ἥ τράπεζα, meliōrāve (μελιόραβε) ἥ τὰ κρείττω.

2) ἀν ἥ προηγουμένη λέξις τονίζεται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν (§ 7, 2, β') ἥ τονίζεται μὲν εἰς τὴν παραλήγουσαν, ἔχῃ δμως τὴν λήγουσαν αὐτῆς μακράν, ἀναβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως, ήτις οὕτω ἔχει δύο τόνους: filiusque (φί-λιούσκβε) καὶ

ὅ νίος, multōsque (μούλτόσκε) καὶ πολλούς, aliāve (ἄλιαβε) ἢ ἄλλα, amicosne (ἀμίκόσνε) ἀρά γε τοὺς φίλους;

9. Σημεῖα στίξεως.—^oΕκ τῶν σημείων τῆς στίξεως εἰς τὴν Λατινικὴν γραφὴν τὸ κόμμα (, virgula), ἢ τελεία (. punctum) καὶ τὸ ἐπιφωνηματικὸν (! signum exclamationis) εἶναι τὰ αὐτὰ μὲ τὰ τῆς Ἑλληνικῆς γραφῆς.

Διάφορα σημεῖα στίξεως εἶναι τρία, ἵτοι :

α') τὸ κῶλον (: colon).

β') τὸ ὥμικωλον (; semicolon ἢ punctum et comma), τὰ ὅποια ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὴν μέσην ἢ ἄνω στιγμὴν τῆς Ἑλληνικῆς γραφῆς (·)· καὶ

γ') τὸ ἐρωτηματικὸν (? signum interrogationis).

ΜΕΡΟΣ Β'

ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΓΕΝΙΚΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΙ ΟΡΟΙ

10. Τὰ μέρη τοῦ λόγου (partes orationis) εἰς τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν εἶναι ἐννέα:

1) πέντε κλιτὰ (declinabilia), ἥτοι α') ὄνομα οὐσιαστικὸν (nomen substantīvum), β') ὄνομα ἐπίθετον (nomen adjectīvum), γ') ἀντωνυμία (pronōmen), δ') μετοχὴ (participium), ε') δῆμα (verbūm) καὶ

2) τέσσαρα ἀκλιτά (indeclinabilia ἢ particulae = μόρια), ἥτοι α') ἐπίρρημα (adverbium), β') πρόθεσις (praepositio), γ') σύνδεσμος (conjunction), δ') ἐπιφώνημα (interjectio).

"Ἄρθρον" ἡ Λατινικὴ γλῶσσα δὲν ἔχει, ἐκ τῆς κοινῆς δὲ τῶν διαλεγομένων ἀντιλήφεως ἢ ἐκ τῆς συνήθους χρήσεως καὶ τῆς ἐννοίας τῶν συμφράζομένων κατανοεῖται, ὃν ὄνομά τι λαμβάνεται εἰς τὸν λόγον ὃς γνωστὸν καὶ ὁρισμένον ἢ ὡς ἄγνωστον καὶ ἀόριστον: miles venit (=ό στρατιώτης ἔρχεται - ἢ - εἰς στρατιώτης ἔρχεται).

11. Τὰ οὐσιαστικὰ διακρίνονται καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν εἰς συγκεκριμένα (concreta) καὶ εἰς ἀφηρημένα (abstracta), τὰ δὲ συγκεκριμένα πάλιν διακρίνονται εἰς κύρια (propria) καὶ εἰς προσηγορικὰ (appellativa).

12. Τὰ παρεπόμενα τῶν ὄνομάτων καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν εἶναι τέσσαρα, ἥτοι γένος (genus), ἀριθμὸς (numērus), πτῶσις (casus) καὶ κλίσις (declinatio).

1) Γένη καὶ ἡ Λατινικὴ ἔχει τρία, ἀρσενικὸν (masculīnum), θηλυκὸν (feminīnum) καὶ οὐδέτερον (neutrūm): vir ἀνήρ, femīna γυνῆ, malum μῆλον.

Σημείωσις. Διὰ τὴν ἔλλειψιν ἄρθρου εἰς τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν τὸ γένος ὀνόματός τυνος δύναται νὰ τὸ ἀναγνωρίζῃ τις μόνον ἐκ τῆς καταλήξεως ἦ, ἀν τὸ ὄνομα δηλοὶ πρόσωπον, ἐκ τοῦ σημαντικένουν ὑπ' αὐτοῦ. Οὕτω ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν δηλούντων πρόσωπα, ὅπως εἰς τὴν Ἑλληνικήν, καὶ εἰς τὴν Λατινικήν, ἀρσενικοῦ μὲν γένους εἶναι τὰ δηλοῦντα ἀρρενα πρόσωπα (ὡς vir ἀνήρ, miles στρατιώτης), θηλυκοῦ δὲ γένους εἶναι τὰ δηλοῦντα θηλυκὰ πρόσωπα (ὡς mulier γυνή, virgo παρθένος). Ἐκ τῶν ἀλλων ὀνομάτων, τῶν δηλούντων δηλαδὴ πρόγραμμα, ἐνεργείας, ἀφηρημένην τινὰ ἔννοιαν, κλπ., πολλὰ μὲν εἶναι τοῦ αὐτοῦ γένους μὲ τὰ ἀντιστοιχοῦντα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης (ὡς collis ἀρσ., λόφος ἀρσ.-τενσα θηλ.-δονημ οὐδ., δῆρον οὐδ.), πολλὰ δημος εἶναι διαφόρου γένους (ὡς vinum οὐδ. - ὁ οἶνος, mare οὐδ., - ἡ θάλασσα, arā θηλ. - δ βωμός, sīlva θηλ.. - τὸ δάσος).

"Ἄξιον ἴδιαιτέρας σημειώσεως εἶναι ὅτι εἰς τὴν Λατινικὴν τὰ ὀνόματα τῶν μετάλλων γενικῶς εἶναι γένους οὐδετέρου: aurum ὁ χρυσός, argentum ὁ αἴργυρος, ferrum ὁ σίδηρος, aes ὁ καλκός.

2) Ἀριθμούς ἡ Λατινικὴ ἔχει δύο (ὅπως καὶ ἡ νέα Ἑλληνική), ἥτοι ἑνικὸν (singularis) καὶ πληθυντικὸν (pluralis).

3) Πτώσεις ἡ Λατινικὴ ἔχει ἑξ, τὴν ὀνομαστικὴν (nominativus), τὴν γενικὴν (genetivus), τὴν δοτικὴν (dativus), τὴν αἰτιατικὴν (accusativus), τὴν κλητικὴν (vocativus) καὶ προσέτι τὴν ἀφαιρετικὴν (ablativus), περὶ τῆς δοπίας ἵδε εἰς τὸ Συνιακτικόν.

4) Κλίσεις ἡ Λατινικὴ ἔχει πέντε.

13. Εἰς πᾶσαν κλίσιν:

1) ἡ κλητικὴ τοῦ τε ἑνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ εἶναι δμοία μὲ τὴν ὀνομαστικὴν αὐτοῦ, πλὴν τῆς ἑνικῆς κλητικῆς τῶν εἰς - us δευτεροκλίτων ὀνομάτων (ληγούσης εἰς - e) βλ. καὶ § 19, 1.

2) ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ πληθυντικοῦ εἶναι πάντοτε δμοία μὲ τὴν δοτικὴν αὐτοῦ.

3) τὰ οὐδέτερα εἰς τὴν ὀνομαστικήν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν ἔχουν τὰς αὐτὰς καταλήξεις (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν)

4) τὸ θέμα τοῦ ὀνόματος εὑρίσκεται ἐκ τῆς πληθυντικῆς γενικῆς, ἀφαιρούμενης τῆς (ἀρχικῆς) καταλήξεως αὐτῆς - um ἢ -um.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΚΛΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

1. Πρώτη κλίσις (Declinatio prima).

14. Ἡ πρώτη κλίσις περιέχει ὄνόματα ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ μόνον (ὅπως καὶ ἡ πρώτη κλίσις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς).

Τὰ ὄνόματα ταῦτα λίγουν εἰς τὴν ἐνικὴν ὄνομαστικὴν εἰς -α (γεν. -ae). (Χαρακτὴρ τοῦ ἀρχικοῦ θέματος **α**, § 13, 4).

Π α ρ α δ ε i γ μ α

(mensa τράπεζα, θ. mensa -)

	Singularis		Pluralis
Nominativus	mens- ă	τράπεζα	mens- æ
Genetivus	mens- æ e	τραπέζης	mens- ārūm
Dativus	mens- æ e	τραπέζῃ	mens- īs
Accusativus	mens- ăm	τράπεζαν	mens- ās
Vocativus	mens- ă	τράπεζα	mens- æ
Ablativus	mens- ā	(§ 12, 3)	mens- is

Ομοίως κλίνονται καὶ τὰ ὄνόματα terra γῆ, χώρα, insula νῆσος, statua ἀνδριάς, pugna μάχη ἀλπ., καθὼς καὶ τὰ ἀρσενικὰ ὄνόματα nauta ναύτης, agricola γεωργός, poëta ποιητής, Sequana Σηκουάνας ἀλπ. (βλ. 12, 1, σημ.).

15. Ἀνωμαλίαι πρωτοκλίτων ὄνομάτων.— 1) Τὰ θηλυκὰ ὄνόματα *dea* (θεὰ) καὶ *filia* (θυγάτρη) τὴν δοτικὴν καὶ τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ πληθυντικοῦ (*deis*, *filiis*) τὴν σχηματίζουν κανονικῶς εἰς -ab*us*, ὅταν εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνη διάκοισις ἀπὸ τὰς ὅμοιας ἀντιστοίχους πτώσεις τῶν ἀρσενικῶν δευτεροκλίτων ὄνομάτων *deus* θεὸς καὶ *filius* υἱός. Οὕτω λέγεται *deis* et *deab*us** ἢ *dis* *deab*us*que* (τοῖς θεοῖς καὶ ταῖς θεαῖς), *filiis* et *filiab*us** ἢ *filiis* *filiab*us*que* (τοῖς υἱοῖς καὶ ταῖς θυγατράσι).

2) Τὸ ὄνομα *familia* οἰκογένεια εἰς τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἔχει κατάληξιν κανονικῶς - **æ**, ἀλλὰ καὶ - **as** (ἀρχαϊκῶς, ὅμοιως μὲ τὴν

'Ελληνικὴν γλῶσσαν) εἰς τὰς φράσεις pater familias οἰκοδεσπότης, mater familias οἰκοδέσποινα, κ. ἄ. τ.

"Αλλη ἀρχαῖκὴ κατάληξις, μὲ τὴν δποίαν σχηματίζουν πρωτόκλιτα δνόματα τὴν γενικὴν τοῦ ἔνικοῦ (ἰδίως εἰς τοὺς παλαιοτέρους ποιητὰς) εἰναι - αἱ (κατὰ τὴν β' αἰλίσιν): aulāi (= aulae, τῆς αὐλῆς), terrāi (=terrae, τῆς γῆς).

Τῆς δὲ γενικῆς τοῦ πληθυντικοῦ ἡ κατάληξις - arum εἰς τινα δνόματα συγκόπτεται εἰς - um: drachmum = drachmarum. (Οὕτω καὶ ἐπὶ δευτεροκλίτων talentum=talentorum, Argivum=Argivorum).

16. 'Ελληνικὰ πρωτόκλιτα δνόματα, ἵδιως κύρια, μετενηγμένα εἰς τὴν Λατινικήν, σχηματίζουν συνήθως ἐν αὐτῇ πτώσεις τινάς τοῦ ἔνικοῦ παρομοίως δπως ἐν τῇ 'Ελληνικῇ: (Αἰνείας) nom. Aeneas, acc. Aenean - ('Αγχίσης) nom. Anchises, acc. Anchisen, voc. Anchise - (Πηνελόπη) nom. (Penelōpē καὶ) Penelope, gen. Penelopae καὶ Penelopes, acc. Penelopen, voc. Penelope.

Πολλὰ δὲ εἰς -ης (ῶς Ἀλκιβιάδης, Ἄριστείδης κ.τ.τ.) σχηματίζονται ἐν τῇ Λατινικῇ ὡς τριτόκλιτα: Alcibiades, gen. Alcibiadis κλπ., κλητικὴ Alcibiadē κατὰ τὴν πρώτην 'Ελληνικὴν αἰλίσιν.

2. Δευτέρα αἰλίσις (Declinatio secunda).

17. Η δευτέρα αἰλίσις περιέχει δνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν, ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ λήγοντα εἰς -us ἢ εἰς -er (γεν. i) καὶ οὐδέτερα εἰς -um (γεν. -i). Χαρακτήρ τοῦ θέματος ο (§ 13, 4).

Π α ρ α δ ε ί γ μ α τ α

(dominus κύριος, θ. dominus-, puer παις, θ. puero-, ager ἀγρός, θ. agro-, donum δῶρον-, θ. dono-)

Singularis

Nom.	domīn-us	puer	ager	dōn-um
Gen.	domin-ī	puer-i	agr-i	don-ī
Dat.	domin-ō	puer-o	agr-o	don-ō
Acc.	domin-ūm	puer-um	agr-um	don-um
Voc.	domin-ē	puer	ager	don-um
Abl.	domin-ō	puer-o	agr-o	don-ō

Pluralis

Nom.	domin-ī	puer-i	agr-i	don-ă
Gen.	domin-ōrum	puer-orum	agr-orum	don-ōrum
Dat.	domin-īs	puer-is	agr-is	don-īs
Acc.	domin-ōs	puer-os	agr-os	don-a
Voc.	domin-ī	puer-i	agr-i	don-a
Abl.	domin-īs	puer-is	agr-is	don-īs

Κατὰ τὸ **dominus** κλίνονται καὶ τὰ πρότυλα λαός, πυμέρυς ἀριθμός, pūntius, ἄγγελος κ. ἢ. Ἐπίσης τὰ θηλυκὰ δευτερόκλιτα εἰς -us· τοιαῦτα δὲ εἶναι τὰ ὄνόματα τῶν δένδρων, ὡς malus μηλέα, ficus συκῆ, pīrus ἀπιδέα, πρότυλος λεύκη, κλπ., τὰ ὄνόματα alnus κοιλία, humus, γῆ, vannus λίκνον σίτου καὶ τὰ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰλημμένα θηλυκὰ ὄνόματα, ὡς methōdus μέθοδος, Aegyptus Αἴγυπτος, κ. ἢ. τ.

Κατὰ τὸ **puer** κλίνονται τὸ gener γαμβρός, socer πενθερός, vesper ἐσπέρα, libēri τὰ τέκνα (πληθυντικοῦ μόνον) καὶ τὸ μοναδικὸν εἰς -ir ὄνομα vir ἀνήρ.

Κατὰ τὸ **ager** κλίνονται τὰ liber βιβλίον, caper τράγος, culter μάχαιρα, faber σιδηρουργός, κ. ἢ. τ.

Κατὰ τὸ **donum** κλίνονται τὰ bellum πόλεμος, proelium μάχη, scutum ἀσπίς, periculum κίνδυνος, oppidum πόλις, templum ναὸς κ. ἢ. τ., προσέτι δὲ τρία οὐδέτερα ὄνόματα λήγοντα εἰς -us, ἥτοι τὸ vulgus ἢ volgus ὅχλος, (τὸ δποῖον σπανιώτατα ἔχει καὶ ἀρσενικοῦ γένους αἰτιατικὴν volgum), τὸ virus δηλητήριον καὶ τὸ pelagus πελαγός. Ἐκ τούτων τὸ μὲν volgus καὶ virus ἀπαντῶσι μόνον εἰς τὸν ἔνικὸν ἀριθμόν, τοῦ δὲ pelagus ὁ πληθυντικὸς εἶναι pelagē (πρβλ. πελάγη). (Βλ. καὶ § 13, 3).

18. Ἀρκετὰ εἶναι τὰ ἀρσενικὰ ὄνόματα τῆς δευτέρας κλίσεως τὰ λήγοντα εἰς -er, ὡς puer, ager, κλπ. Ἀρχῆθεν εἶχον καὶ ταῦτα τὴν κατάληξιν -us (puer - us, ὅπως pūnter - us, agr - us, κλπ.), ἀλλ' ἀπέβαλον αὐτήν, καθὼς καὶ τὴν κατάληξιν - e τῆς ἔνικης κλητικῆς.

Ἐκ τῶν ὄνομάτων δὲ τούτων ὅσα ἔχουν πρὸ τοῦ r τοῦ θέματος σύμφωνον (ὡς agr-, libr-, κλπ.), ταῦτα μετά τὴν ἀποβολὴν τῶν καταλήξεων -us καὶ - e ἀνέπτυξαν πρὸ τοῦ r ἐν e βραχύ. (Οὗτο προηλθε

ἐκ τοῦ *agr* τὸ *ager*, ἐκ τοῦ *libr* τὸ *liber* κλπ.). Εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις τὰ εἰς - er κλίνονται ὅπως ἀκριβῶς καὶ τὰ εἰς - us.

Σημείωσις. Όμοίαν μεταβολὴν πάσχουν κανονικῶς εἰς τὴν ἔνικήν δονομαστικήν καὶ κλητικήν, μεταφερόμενα εἰς τὴν Λατινικήν γλῶσσαν, καὶ τὰ ὑπερδισύλλαβα Ἐλληνικά δευτερόκλιτα κύρια δύναματα, ὅσα λήγουσιν εἰς - os π.χ. Alexander Ἀλέξανδρος (ἀντὶ Alexander - us), Antipater Ἀντίπατρος (ἀντὶ Antipatrus - us). Ἀλλὰ Codrus Κόδρος. Μερικά ἐκ τούτων διφοροῦνται, ώς Cassandrus καὶ Cassander Κάσσανδρος, Euandrus καὶ Euander Εὔανδρος.

19. Ἀνωμαλίαι δευτεροκλίτων τινῶν ὄνομάτων. — 1) Τὸ δόνομα *deus θεός*: α') δὲν ἔχει εὐχρηστὸν τὴν κλητικὴν τοῦ ἔνικοῦ (*dee*)· ως τοιαύτην οἱ ποιηταὶ χρησιμοποιοῦν τὴν κλητικὴν τοῦ δύνοματος *divus* (=θεός) - *dive*, οἱ δὲ μεταγενέστεροι Λατῖνοι αὐτὴν τὴν ἔνικήν δονομαστικὴν *deus* (=δ θεός) β') εἰς ἑκάστην πτῶσιν τοῦ πληθυντικοῦ, πλὴν τῆς αἰτιατικῆς, ἔχει διπλοῦς ἢ καὶ τοιπλοῦς τύπους καὶ σηματίζεται οὕτω: *dei* (*dii*), *di* - *deorum* (*deum*) - *deis* (*diis*), *dis*-*deos-dei* (*dii*), *di* - *deis* (*diis*), *dis*.

2) Τὰ εἰς - ius καὶ - ium ὑπερδισύλλαβα δύναματα εἰς τὴν γενικήν τοῦ ἔνικοῦ πολλάκις συναιροῦσι τὸ τελικὸν ii εἰς i, τονίζονται δὲ τότε, μετὰ τὴν συναίρεσιν, εἰς τὴν παραλίγουσαν, ἔστω καὶ ἀν αὗτη εἶναι βραχεῖα (παρὰ τὸν κανόνα, § 7, 2, β'): Vergilius Βεργίλιος - γεν. Vergilius καὶ Vergili, officium ὑπηρεσία, καθῆκον - γεν. officii καὶ offici, κλπ.

3) Τὰ εἰς - ius κύρια δύναματα, τὰ γνησίως Λατινικά, ώς Vergilius, Manius, Tullius κ.τ.τ., καὶ τὸ προσηγορικὸν δόνομα *filius* (υἱὸς) τὴν κλητικὴν τοῦ ἔνικοῦ τὴν σχηματίζουν εἰς i ἀντὶ εἰς ie (κατὰ συναίρεσιν τοῦ ie εἰς i): Tulli=Τύλλιε, fili=νιέ, mi fili νιέ μου.

Σημείωσις. Βλ. ἀνωτέρω εἰς § 15, 2.

3. Τρίτη κλίσις (*Declinatio tertia*).

20. Η τρίτη κλίσις περιέχει δύναματα καὶ τῶν τοιων γενῶν, ὅπως καὶ ἡ δευτέρα κλίσις. Ταῦτα:

1) εἰς τὴν ἔνικήν δονομαστικὴν λήγουν εἰς ἐν τῶν φωνήνετων (a), e, o ἢ εἰς ἐν τῶν ληκτικῶν συμφώνων (ἢ τῶν ληκτικῶν συμφωνικῶν συμπλεγμάτων, § 4, 2, σημ.)

2) εἰς τὴν ἔνικήν γενικήν ἔχουν πάντα κατάληξιν - is: urb-s πόλις, γεν. urb-is· mare (οὐδ.) θάλασσα, gen. mar-is.

21. Τὰ τριτόχιτα ὀνόματα

1) κατὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦ θέματος αὐτῶν (§ 13, 4) εἶναι (ὅπως καὶ τῆς Ἑλληνικῆς τὰ τριτόχιτα):

α') **φωνηεντόληκτα.** Ταῦτα πάντα ἔχουν χαρακτῆρα **i**, ἐκτὸς δύο ὀνομάτων, τοῦ *grus* (γέρανος) καὶ τοῦ *sus* (ὗς), τὰ ὅποια ἔχουν χαρακτῆρα **u** (*gen. gru is, su-is*).

β') **συμφωνόληκτα** μὲν χαρακτῆρα ἄφωνον (b, p - c, g - d, t), ὑγρὸν ἢ ἔρων (l, r - m, n) ἢ συριστικὸν (s ἢ v); *trabs* δοκὸς (*gen. trab-is*), *bos* βοῦς (*gen. bov-is*), *nix* χιὼν (*gen. niv-is*), κλπ. (Βλ. § 4, 2, σημ.).

2) τὰ μὲν φωνηεντόληκτα (ἐκτὸς τοῦ *grus* καὶ τοῦ *sus*) εἶναι πάντα **ἰσοσύλλαβα**: *civis* πολίτης (*gen. civis*), *sedes* ἔδρα (*gen. sedis*). τὰ δὲ συμφωνόληκτα εἶναι πάντα **περιττοσύλλαβα**: *rex* βασιλεὺς (*gen. reg-is*), *lapis* λίθος (*gen. lapid-is*).

Σημείωσις. Κυρίως καὶ τὰ φωνηεντόληκτα τριτόχιτα ἀρχῆθεν εἶναι περιττοσύλλαβα, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ γαρακτὴρ τοῦ θέματος αὐτῶν οὐδὲν μὲ τὸ ἐπόμενον ι καὶ ε τῶν καταλήξεων, παρουσιάζονται ως ισοσύλλαβα.

22. Ἐκ τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων

1) τὰ **ἀρσενικὰ** καὶ τὰ **θηλυκὰ** ἔχουν εἰς πάσας τὰς πτώσεις τὰς αὐτὰς καταλήξεις· καὶ ἀλλα μὲν ἐξ αὐτῶν εἶναι **καταληκτικά**, ἵτοι εἰς τὴν ἐνικήν ὀνομαστικὴν ἔχουν τὴν κατάληξιν s, ἀλλα δὲ εἶναι **ἀκατάληκτα**, ἵτοι δὲν ἔχουν καμιμίαν κατάληξιν εἰς τὴν ἐνικήν ὀνομαστικήν: *dux* ἡγεμὼν (ἐκ τοῦ *duc-s*) *gen. duc-is, puppi-s* πρύμνα *gen. puppis, consul* ὑπατιος *gen. consul-is, orator* ὁγήτωρ *gen. orator-is*, κλπ.

2) τὰ **οὐδέτερα** ἔχουν τὰς αὐτὰς μὲ τὰ ἀρσενικὰ καὶ τὰ θηλυκὰ καταλήξεις μόνον εἰς τὴν γενικήν, τὴν δοτικήν καὶ τὴν ἀφαιρετικήν (ἐνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ), εἶναι δὲ πάντα **ἀκατάληκτα**, ἵτοι δὲν ἔχουν καμιμίαν κατάληξιν εἰς τὴν ἐνικήν ὀνομαστικήν: *animal* ζῶον *gen. animal-is, mare* θάλασσα *gen. mar-is*, κλπ. (Βλ. § 13, 3).

23. Ἐκ τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων

1) ἀλλα μὲν εἶναι **μονόθεμα**, ἵτοι σχηματίζονται εἰς πάσας τὰς πτώσεις ἐξ ἐνὸς θέματος: *dux* (ἐκ τοῦ *duc-s*), *gen. duc-is* κλπ., *lapis* (ἐκ τοῦ *lapid-s*), *gen. lapid-is* κλπ., *orator* ὁγήτωρ. *gen. orator-is* κλπ.

2) ἄλλα δὲ εἶναι διπλόθεμα, οἵτοι σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἐξ ἐνὸς εἰς τὴν ἔνικήν ὀνομαστικὴν καὶ κλητικὴν καὶ ἐξ ἑτέρου εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις: miles σιρατιώτης (ἐκ τοῦ *milet-s*), gen. *milīt-is* καὶ π., homo ἄνθρωπος, gen. *homīn-is* καὶ π., corpus σῶμα, gen. *corpōr-is* καὶ π.

Σημείωσις. Ἐκ τῶν ληγόντων εἰς τὴν ἔνικήν ὀνομαστικὴν εἰς -s, εἰς δὲ τὴν γενικὴν εἰς -ris, πολλὰ φαινομενικῶς μόνον εἶναι διπλόθεμα, κυρίως δὲ ταῦτα εἶναι μονόθεμα συγμόλικτα. Εἰς ταῦτα, δηλαδή, διαραπτήσομεν τηνέντων ἐπάρτιη παλαιόθεν εἰς τ. Τοιαῦτα εἶναν π.χ. τὸ *mus* μῦς, gen. *mur-is* (ἀρχῆθεν *mus-is* πρβλ. μῦς, μν-ός, ἐκ τοῦ μυσ-ός)· *corpus* σῶμα, *corpor-is* (ἀρχῆθεν *corpos-is*), ν.ά.

24. Παραδείγματα τρίτης κλίσεως.

A'. Ἀρσενικά καὶ θηλυκά.

1. Συμφωνόληκτα ἢ περιττοσύλλαβα.

(Καταληγτικά ἢ ἀκατάληκτα, μονόθεμα ἢ διπλόθεμα, §§ 21-23)

(*dux* ἥγεμών, θ. *duc-*, *pastor* βοσκός, θ. *pastor-*, *homo* ἄνθρωπος, θ. *homo-* καὶ *homin-*, *urbs* πόλις, θ. *urb-*)

Singulare

Nom.	<i>dux</i> (<i>duc-s</i>)	<i>pastor</i>	<i>homo</i>	<i>urbs</i>
Gen.	<i>duc-īs</i>	<i>pastōr-is</i>	<i>homīn-is</i>	<i>urb-is</i>
Dat.	<i>duc-ī</i>	<i>pastōr i</i>	<i>homīn-i</i>	<i>urb-i</i>
Acc.	<i>duc-ēm</i>	<i>pastōr-em</i>	<i>homīn-em</i>	<i>urb-em</i>
Voc.*	<i>dux</i>	<i>pastor</i>	<i>homo</i>	<i>urbs</i>
Abl.	<i>duc-ě</i>	<i>pastōr-e</i>	<i>homīn-e</i>	<i>urb-e</i>

Plurale

Nom.	<i>duc-ēs</i>	<i>pastōr-es</i>	<i>homīn-es</i>	<i>urb-es</i>
Gen.	<i>duc-ām</i>	<i>pastōr-um</i>	<i>homīn-um</i>	<i>urb-iūm</i>
Dat.	<i>duc-ībus</i>	<i>pastor-ibus</i>	<i>homin-ibus</i>	<i>urb-ibus</i>
Acc.	<i>duc-ēs</i>	<i>pastor-es</i>	<i>homin-es</i>	<i>urb-es</i>
Voc.*	<i>duc-ēs</i>	<i>pastōr-es</i>	<i>homīn-es</i>	<i>urb-es</i>
Abl.*	<i>duc-ībus</i>	<i>pastor ibus</i>	<i>homin-ibus</i>	<i>urb-ibus</i>

* Βλ. § 13, 1-2.

Όμοιώς κλίνονται τά : lux (luc - is, θηλ.) φῶς, rex (reg - is) βασιλεύς, lex (leg - is, θηλ.) νόμος, iudex (judic - is) δικαστής, lapis (lapid - is) λίθος, pes (ped - is) πούς, civitas (civit - atis) πολιτεία, virtus (virtut - is) ἀρετή, miles (milit - is) στρατιώτης, princeps (princip - is) ἄρχων - πρωτος, orator (oratōr - is) ἀρχωτής, uxor (uxōr - is) ή σύζυγος, arbor (arbōr - is, θηλ.) δένδρον, mos (mor - is, ἀρσ.) ἥμισος, flos (flor - is, ἀρσ.) ἥμισος, tellus (tellūr - is) γῆ, lepus (lepor - is) λαγώς, mulier (muliēr - is) γυνή, pulvis (pulvēr - is) κόνις, sermo (sermōn - is) λόγος, praedo (praedōn - is) ληστής, virgo (virgīn - is) παρθένος, ordo (ordīn - is, ἀρσ.) τάξις, flamen (flamīn - is) ἱερεύς, tibīcen (tibicīn - is) αὐλητής — (κατὰ τὸ urbs) stirps (stirp - is) ὁἶκα, arx, (arc - is) ἀκρόπολις, gens (gent - is, θηλ.) ἔθνος, mors (mort - is, θηλ.) θάνατος, pons (pont - is, ἀρσ.) γέφυρα, κ. ἄ. (ἐν οἴς καὶ τὸ nix, niv - is, χιών plur. gen. niv - ium ἀρχικὸν θέμα ningu - προβλ. ningui - it χιονίζει).

Σημείωση. Μερικά ἀκατάληκτα συμφωνόληκτα εἰς -er, εἰς τὰς ἄλλας πλὴν τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς (καὶ κλητικῆς) πτώσεις **συγκόπτουν** τὸ **e**, τὸ πρὸ τοῦ καρακτῆρος **r**. Τοιαῦτα εἰναι: α') τὰ συγγενικά ὀνόματα pater (patr - is) πατήρ, mater (matr - is) μήτηρ καὶ frater (fratr - is) ἀδελφός, β) τὰ ὀνόματα imber (imbr - is) ὅμβρος, uter (utr - is) ἀσκός, venter (ventr - is ἀρσ.) γαστήρ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν τεσσάρων μηνῶν September (Septembr - is), October, November καὶ December (προβλ. τὰ ἑλληνικὰ συγκοπτόμενα τριτόκλιτα, π.χ. πατήρ, πατέρ - a, πατρ - ós).

2. Φωνηεντόληκτα ἢ ισοσύλλαβα.

(Μονόθεμα ἢ διπλόθεμα, §§ 21 - 23)

(civis πολίτης, θ. civi - , nubes νεφέλη, θ. nube - καὶ nubi -)

	Singularis		Pluralis	
Nom.	civ̄s	nub̄s	civ̄s	nub̄es
Gen.	civ̄s	nub̄s	civ̄-ūm	nubi-ūm
Dat.	civ̄i	nub̄i	civ̄ibus	nub̄ibus
Acc.	civ̄em	nub̄em	civ̄es (ἢ civ̄-is)	nub̄es (ἢ nub̄-is)
Voc.	civis	nubes	cives	nubes
Abl.	civ̄e	nub̄e	civ̄ibus	nub̄ibus

‘Ομοίως κλίνονται :

α') κατὰ τὸ **civis**, τά : avis (θηλ.) πτηνόν, navis ναῦς, collis λόφος, fascis (ἀρσ.) δέσμη, hostis πολέμιος, orbis κύκλος, mensis μήν, unguis ὄνυξ, piscis ἰχθύς, vallis κοιλάς, κ. ἢ.

β') κατὰ τὸ **nubes**, τά : aedes (aed - is, θηλ.) ναός, sēdes (sed - is) ἔδρα (βλ. § 26, 4, A, σημ.), famēs (fam - is) πεῖνα, rupes (rup - is, θηλ.) βράχος (ἀπόροημνος), κ. ἢ. (Βλ. καὶ § 16).

B'. Οὐδέτερα, συμφωνόληκτα ἢ φωνηεντόληκτα.

(Μονόθεμα ἢ διπλόθεμα, §§ 21 - 23)

aequor πέλαγος, θ. aequor-, nomen ὄνομα, θ. nomen - καὶ nomīn - opus ἔργον, θ. opus - καὶ oper -, mare θάλασσα, θ. mare - καὶ mari -

Singularis

Nom.	aequor	nomen	opus	mārē
Gen.	aequōr-īs	nomīn-is	opēr-is	mar-īs
Dat.	aequor-ī	nomin-i	oper-i	mar-ī
Acc.	aequor	nomen	opus	mare
Voc.	aequor	nomen	opus	mare
Abl.	aequor-ē	nomin-e	oper-e	mar-ī

Pluralis

Nom.	aequōr-a	nomīn-a	opēr-a	mar-īă
Gen.	aequōr-um	nomīn-um	opēr-um	mar-īum
Dat.	aequor-ībus	nomin-ibus	oper-ibus	mar-ibus
Acc.	aequor-a	nomin-a	oper-a	mar-ia
Voc.	aequor-a	nomin-a	oper-a	mar-ia
Abl.	aequor-ībus	nomin-ibus	oper-ibus	mar-ībus

‘Ομοίως κλίνονται :

α') κατὰ τὸ **aequor**, τά : marmor (marmōr - is) μάρμαρον, fulgur (fulgūr - is) ἀστραπή, uber (ubēr - is) μαστός, ōs (ōr - is) στόμα, aes (aer - is) χαλκός, jus (jur - is) τὸ δίκαιον, κ. ἢ.

β') κατὰ τὸ **nomen**, τά : flumen (flumīn - is) ποταμός, certamen (certamīn - is) ἀγών, caput (capīt - is) κεφαλή, κ. ἢ.

γ') κατὰ τὸ **opus**, τά : onus (onēr - is) φορτίον, corpus (corpōr - is) σῶμα, robur (robōr - is) ξύλον δρύνιον κ. ἢ.

δ') κατὰ τὸ **mare**, τά: animal (animál - is) ζῶον, exemplar (exemplár - is) παράδειγμα, par (par - is) ζεῦγος κ.ἄ.

25. Καταλήξεις τῆς τρίτης κλίσεως.

Singularis

	Αρσ. καὶ θηλ.	Οὐδ.
Nom.	-s ḥ —	—
Gen.	-is	-is
Dat.	-i	-i
Acc.	-em (ḥ - im)	—
Voc.	-s ḥ —	—
Abl.	-e (ḥ - i)	- e ḥ - i

Pluralis

	Αρσ. καὶ θηλ.	Οὐδ.
Nom.	-es	- a (ḥ - ia)
Gen.	- um (ḥ - ium)	- um (ḥ - ium)
Dat.	- ibus	- ibus
Acc.	- es (ḥ - is)	- a (ḥ - ia)
Voc.	- es	- a (ḥ - ia)
Abl.	- ibus	- ibus

26. Διάφορος σχηματισμός πτώσεών τινων τῶν τριτοκλίτων.—Ἐκ τῶν τριτοκλίτων δύο μάτων:

1) "Ἐχουν τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς -im (ἀντὶ εἰς - em):

α') τὰ ἔνησις ισοσύλλαβα προσηγορικὰ ὀνόματα, ἥτοι τὸ febris πυρετός, puppis πούμνα, sitis δύψα, turris πύργος, tussis βῆξ καὶ secūris πέλεκυς, πάντα γένους θηλυκοῦ (Sing. Acc. febrim, puppim, sitim, turrim, tussim, securim).

β') τὰ εἰς -is ισοσύλλαβα ποταμῶν καὶ πόλεων, ὡς Albis Ἀλβῖς, Tibēris Τίβερις, Neapōlis Νεάπολις (Sing. Acc. Albim, Tiberim, Neapolimi).

2) "Ἐχουν τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς -i (ἀντὶ εἰς - e):

α') δύσις ὀνόματα εἰς τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ λήγουν εἰς - im (βλ. ἀνωτέρω 1, α' καὶ β'): febris - febri, puppis - puppi, Albis - Albi, κλπ.

Σημείωσις. Κατάληξιν - i ἀντὶ - e εἰς τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἔχουν πολλάκις καὶ τὰ ὀνόματα civis πολίτης, ignis (ἀρσ.) πῦρ, navis ναῦς καὶ imber ὅμβρος (civi, igni, navī, imbri). Τοῦ ignis ὁ τύπος τῆς ἐνικῆς ἀφαιρετικῆς igni εἶναι ὁ κανονικὸς εἰς τὰς φράσεις ferro et igni (διὰ σιδήρου καὶ πυρὸς), aqua et igni interdicere (ἀπαγορεύειν τὴν παροχὴν ὅδατος καὶ πυρὸς).

β') τὰ εἰς -is ἥ- er ὀνόματα μηνῶν, ὡς Aprilis, November κλπ., καὶ τὰ εἰς - is προσηγορικὰ ὀνόματα, τὰ ἀρχῆμεν ἐπίθετα, ὡς aequālis ὁμηλιξ, annālis (ēvv. liber) τὸ χρονικόν, natālis (ēvv. dies) ἡ γενέ-

θλιος, Atheniensis Ἀθηναῖος, κλπ. : Sing. Abl. Aprili, Novembri-aequali, annali, natali, Atheniensi.

Σημείωσις. Ἀντιθέτως τὰ οὐδέτερα τὰ λήγοντα εἰς -e, -al (-al, -is) καὶ ar (-ar, -is), ὡς mare, animal, calcar (πτερονιστήριον) : Sing. Abl. mari, animāli, calcāri.

3) Ἐχουν τὴν ὀνομαστικὴν (αἴτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -ia τὰ ἐκ τῶν οὐδετέρων τριτοκλίτων λήγοντα εἰς -e, -al καὶ -ar (βλ. ἀνωτέρω 2, γ') : mare, mar - ia—animal, animal - ia—cal - car, calcar - ia.

Σημείωσις. Ο εἰς -ia σχηματισμὸς τῆς πληθυντικῆς ὀνομαστικῆς (αἴτιατικῆς καὶ κλητικῆς) τῶν οὐδετέρων τούτων εἶναι κανονικός, διότι τὸ ἀρχικὸν θέμα αὐτῶν ἔχει τὸν χαρακτῆρα -i. (Βλ. § 21, 2, σημ.).

4) Ἐχουν τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -ium (ἀντὶ εἰς -um):
Α) τὰ ίσοσύνλαβα (ἢ φωνηεντόληκτα μὲν χαρακτῆρα i, § 21, 1, α'), ὡς civis - civium, collis - collium, navis - navium, aedes aedium, nubes - nubium, κλπ. (Βλ. § 24, A', 2).

Σημείωσις. Ἐξαιροῦνται τὸ canis κύνων, juvenis νεανίας καὶ sedes ἕδρα (Plur. Gen. canum, juvenum, sedum).

Β) ἐκ τῶν περιττοσυλλάβων (ἢ συμφωνολήκτων, § 21, 1, β' καὶ 2):
α') τὰ ἔχοντα θέμα λῆγον εἰς δύο ἢ περισσότερα σύμφωνα, ὡς urbs (θ. urb -), stirps (θ. stirp -), arx (θ. arc -), pons (θ. pont -), nox (θ. noct -), os (oss - is, ὁστοῦν θ. oss -), imber (θ. imbr -) : Plur. Gen. urb - ium, stirp - ium, arc - ium pont - ium, noct - ium, oss - ium, imbr - ium. (Βλ. § 24 A', 1).

Σημείωσις. Ἐξαιροῦνται τὰ τρία συγγενικά ὀνόματα pater, mater καὶ frater (θ. patr -, matr -, fratr -): Plur. Gen. patr - um, matr - um, fratr - um. (Βλ. § 24, A', 1, σημ. καὶ ἀνωτέρω Α, σημ.).

β') τὰ ὀνόματα dos (dot - is) προϊξ, fauces (πληθ. μόνον) ὁ λάρυγξ, fraus (fraudis) ἀπάτη, lis (lit - is) ἔρις, mus (mur - is) μῦς, nix (niv - is) χιών, vires (πληθ.) δύναμις, τὰ ἔθνικά τὰ λήγοντα εἰς -as -atis (ἢ -itis), ὡς Arpinas - Arpinates οἱ κάτοικοι τοῦ Ἀρπίου, Samnis - Samnitēs, οἱ Σαυνῖται, καθὼς καὶ τὰ ὀνόματα nostras

ἥμεδαπός, *vestras* ὑμεδαπός, *optimātes* (πληθ.) οἱ ἀριστεῖς καὶ *penātes* (πληθ.) οἱ ἔρχειοι θεοί : Plur. Gen. *dot - ium*, *fauc - ium*, *fraud - ium*, *lit - ium*, *mur - ium*, *niv - ium*, *vir - ium*, *Arpinat - ium* *Samnit - ium*, *nostrat - ium*, *vestrat - ium*, *optimat - ium*, *penat - ium*.

Γ) τὰ οὐδέτερα εἰς - e, - al καὶ - ar : *mare - marium*, *animal - animalium*, *calcar - calcarium*. (Βλ. § 24, Β' καὶ ἀνωτέρω 2, γ' καὶ 3).

Σημείωσις. Τὰ ισοσύλλαβα ἥ φωνηντόληκτα τριτόκλιτα κανονικῶς σχηματίζουν τὴν πληθυντικὴν γενικὴν εἰς - ium, διότι τὸ ἀρχικὸν θέμα των ἔχει τὸν χαρακτῆρα i (§ 21, 1, α'): *civis* (θ. *civi -*) *civi - um*, *aedes* (θ. *aedi -*) *aedi - um*, κλπ. Ἐκ τῶν περιττοσυλλάβων ἥ συμφωνολήκτων τινὰ μὲν κανονικῶς σχηματίζουν καὶ ταῦτα τὴν πληθυντικὴν γενικὴν εἰς - ium, διότι καὶ ταῦτα ἔχουν ἀρχῆθεν φωνηντόληκτα (μὲν χαρακτῆρα i), π.χ. τὸ *ars* τέχνη, *pars* μέρος, *mors* θάνατος, *gens* ἔθνος, κ.ἄ. (ἥ δομομαστήραι τοῦ ἐνικοῦ ἥτο ἀρχῆθεν *arti - s*, *parti - s*, *morti - s*, *genti - s*). Τὰ ἄλλα συμφωνόληκτα, τὰ σχηματίζοντα τὴν πτώσιν ταύτην εἰς - ium, τὴν σχηματίζουν οὕτω κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ προηγούμενα : *arx* — *arc - ium*, *urbs* — *urb - ium*, *pous* — *pont - ium*, *imber* — *imbr - ium*, *fraus* — *fraud - ium*, κλπ. (δπως *aedi - um*, *arti - um*, κλπ.). (Βλ. ἀνωτέρω 4, Β', α' καὶ β').

5) Ὅσα ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ σχηματίζουν τὴν πληθυντικὴν γενικὴν εἰς - ium σχηματίζουν συνήθως καὶ τὴν πληθυντικὴν αἵτιατικὴν εἰς - is (ἀντὶ εἰς - es) : *civis - civis* (= πολίτας), *hostis - hostis* (= πολεμίους), *pars - partis* (= μερίδας).

27. Ἀνώμαλα ὄνόματα τῆς τρίτης κλίσεως.

1) *Bos* βοῦς, *bov - is*, *bov - i*, *bov - em*, *bos*, *bov - e*. Plur. *bov - es*, *bo - um*, *bubus* (ἥ *bobus*), κλπ. (θ. *bo - καὶ bov -*).

2) *Caro* (θηλ.) κρέας, *carn - is*, κλπ. Plur. *carn - es*, *carn - ium*, κλπ. (θ. *caro - καὶ carn -*).

3) *Iter* (οὐδ.) πορεία, *itinēr - is*, *itiner - i*, *iter*, *iter*, *itiner - e*. Plur. *itiner - a*, *itiner - um*, κλπ. (θ. *iter - καὶ iter -*).

4) *Juppīter* Ζεύς, *Jov - is*, *Jov - i*, *Jov - em*, *Juppiter*, *Jov - e*.

5) *Senex* γέρων, *sen - is*, *sen - i* κλπ. Plur. *sen - es*, *sen - um*, *sen - ibus*, κλπ. (θ. *senec - καὶ sen -*).

6) *Vis* δύναμις (γεν. καὶ δοτ. ἐλλείπουν), Acc. *vim*, Abl. *vi*. Plur. *vir - es*, *vir - ium*, *vir - ibus*, κλπ. (§ 26, 4, Β', β').

28. Τριτόκλιτα τῆς Λατινικῆς γλώσσης ἐκ τριτοκλίτων τῆς Ἑλληνικῆς. — Ἐκ τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων (κυρίων ἥ προσηγορι-

κῶν), τῶν προερχομένων ἐξ Ἑλληνικῶν τριτοκλίτων, τινὰ μὲν κλίνονται εἰς πάσας τὰς πτώσεις κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν τῆς Λατινικῆς γλώσσης· π. χ. Plato Πλάτων, Platōn - is, Platon - i, Platon - em, κλπ. (ὦ sermio, sermōn - is, κλπ., § 24, A'. 1).

Ἄσκετὰ ὅμως τοιαῦτα δνόματα εἰς τινας πτώσεις σχηματίζουν τύπους παρομοίους μὲ τοὺς ἀντιστοίχους τύπους τῆς Ἑλληνικῆς. Οὕτω π. χ. Aer ἄήρ, aether αἰθήρ, Marāthon Μαραθὼν—Acc. aer - **a**, ae-thér - **a**, Marathon - **a**, κλπ. Cyclops Κύκλωψ, Cyclop̄a Κύκλωπα, Cyclop̄es Κύκλωπες, Acc. Cyclop̄ - **as**.

4. Τετάρτη κλίσις (Declinatio quarta).

29. Ἡ τετάρτη κλίσις περιέχει δνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν, ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ εἰς - us (γεν. - us) καὶ οὐδέτερα εἰς - u (γεν. - us). Χαρακτήρ τοῦ ἀρχικοῦ θέματος - **u** (§ 13, 4).

Π α ρ α δ ε ἵ γ μ α τ α

(fructus καρπός, θ. fructu - , cornu κέρας, θ. cornu -)

	Singularis		Pluralis	
Nom.	fruct-ūs	corn-ū	fruct-ūs	corn-ū̄s
Gen.	fruct-ūs	corn-ūs	fruct-ū̄sm	corn-ū̄sm
Dat.	fruct-ūi	corn-ū	fruct-ū̄bus	corn-ū̄bus
Acc.	fruct-ūm	corn-ū	fruct-ūs	corn-ūa
Voc.	fruct-ūs	corn-ū	fruct-ūs	corn-ūa
Abl.	fruct-ū	corn-ū	fruct-ū̄bus	corn-ū̄bus

Ομοίως κλίνονται :

α') κατὰ τὸ fructus, τά: sensus αἴσθησις, senātus γερουσία, exercitus στρατός, equitatus ἵππικόν, peditatus πεζικόν, impētus ἔφοδος κλπ., (τὰ θηλυκὰ) acus βελόνη, manus χείρ, κλπ.

β') κατὰ τὸ cornu, τὰ genu γόννυ, veru ὀβελός, κλπ.

30. Διάφορος σχηματισμὸς πτώσεών τινων.— Ἐκ τῶν δνόμάτων τῆς τετάρτης κλίσεως

1) Τὴν δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ τὴν σχηματίζουν ἐνίστε καὶ τὰ εἰς - us (διὰ συναιρέσεως τοῦ - ui εἰς - u), δπως τὰ οὐδέτερα senatu (= senatiui).

2) Τὴν δοτικὴν (καὶ ἀφαιρετικὴν) τοῦ πληθυντικοῦ τὴν σχηματίζουν εἰς - ubus (ἀντὶ εἰς - ibus) τὰ δύναματα artus ἄρθρον (πληθ. artus, τὰ μέλη τοῦ σώματος) καὶ tribus τριττύς: artūbus, tribūbus. Τὰ δὲ δύναματα lacus λίμνη καὶ portus λιμὴν εἰς τὴν πιᾶσιν ταύτην διφοροῦνται: lacibus καὶ lacubus, portibus καὶ portubus.

3) Τὸ δόνομα domus (οἶκος) ἔχει καὶ τινας τύπους κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν (κανονικῶς τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὴν αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ): Sing. domus - domus, domui, domum, domus, Plur. domus, domuum (καὶ **domorum**), domibus, **domos**, domus, domibus.

Σημείωσις. Υπάρχει καὶ τύπος (τῆς γενικῆς τοῦ ἐνικοῦ ὡς τοπικῆς) domi, πάντοτε ὡς ἐπίρρημα (=οῖκοι).

31. Ἐκ τῶν εἰς - us ληγόντων δύναμάτων τῆς τετάρτης κλίσεως θηλυκὰ εἶναι μόνον τὸ acus βελόνη, domus οἶκος, idus (- υἱοι, πληθυντικοῦ μόνον) αἱ εἰδοί, manus χείρ, porticus στοὰ καὶ tribus τριττύς.

5. Πέμπτη κλίσις (Declinatio quinta).

32. Ἡ πέμπτη κλίσις περιέχει δύναματα ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ μόνον, λήγοντα εἰς - es (γεν. - ēi ή ēi). Χαρακτήρα τοῦ ἀρχικοῦ δέματος - e, § 13, 4.

Παραδείγματα

(dies ἡμέρα, θ. die -, res πρᾶγμα, θ. re -, species ὄφις, θ. specie -)

	Singularis			Pluralis		
Nom.	diēs	rēs	speciēs	diēs	rēs	speciēs
Gen.	diēi	rēi	speciēi	diērum	rērum	—
Dat.	diei	rei	speciei	diēbus	rēbus	—
Acc.	diēm	rēm	speciēm	dies	rēs	species
Voc.	dies	rēs	species	dies	rēs	species
Abl.	diē	rē	speciē	diēbus	rēbus	—

Σημείωσις. Τὸ εἰς τῆς παραλιγούσης εἰς τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἶναι μακρὸν μέν, ἀν προηγῆται αὐτοῦ φωνῆν (diēi, speciēi), παρὰ τὸν κανόνα (§ 6, 1, Σημ.), βραχὺ δέ, ἀν προηγῆται αὐτοῦ σύμφωνον (rēi, fidēi).

33. Ἐκ τῶν δυναμάτων τῆς πέμπτης κλίσεως

1) τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν πλήρῃ τὸν σχηματίζουν μόνον

τὸ dies ἡμέρα καὶ τὸ res πρᾶγμα. Τὰ ἄλλα ἐκ τοῦ πληθυντικοῦ ἔχουν μόνον ὀνομαστικήν, αἰτιατικήν καὶ κλητικήν ἢ δὲν ἔχουν καθόλου πληθυντικὸν ἀριθμόν.

2) **ἀρσενικοῦ γένους** εἶναι μόνον τὸ dies ἡμέρα (συνήθως) καὶ τὸ meridies μεσημβρία (πάντοτε). Τὸ dies εἶναι θηλυκοῦ γένους, ἵδιώς δταν σημαίνη χρόνον ἢ προσθεσμίαν: longa dies μακρὸς χρόνος, certa dies ὀρισμένη προσθεσμία.

6. Ἀνώμαλα ὄνόματα.

34. Καὶ τῆς Λατινικῆς γλώσσης, ὅπως τῆς Ἑλληνικῆς, πολλὰ ὄνόματα εἶναι ἀνώμαλα, ἥτοι:

1) **έτερογενή** (heterogenēa). Τοιαῦτα εἶναι:
 frenum, -i χαλινὸς Plur. frena καὶ freni (ἄρσ.)
 jocus, -i παιδιὰ » foci καὶ joca (οὐδ.)
 locus, -i τόπος » loci καὶ loca (οὐδ.)
 (Πρβλ. ἀρχ. Ἐλλην. ὁ δεσμὸς -οῖ δεσμοὶ καὶ τὰ δεσμά, κλπ.).

2) **έτεροκλιτα** (heteroclitā). Τοιαῦτα εἶναι:
jugerum, -i πλέθρον, Plur. juger -a, -um, -ibus, κατὰ τὴν γ' κλίσιν.
vas, vas -is ἀγγεῖον, Plur. vas -a, -orum, -is, κατὰ τὴν β' κλίσιν
requies, -ētis ἡσυχία, Sing. Acc. καὶ requiem, Abl. requie, κατὰ τὴν ε' κλίσιν.

Σημείωσις. Τὰ **ficus**, -i συκῆ καὶ **Iaurus**, -i δάφνη (τῆς β' κλίσεως § 17) ἔχουν ἐκ τῆς δ' κλίσεως τὰς πτώσεις τὰς ληγούσας εἰς -us καὶ u.

3) **ἀφθονοῦντα** (abundantia), ἥτοι ὄνόματα κλινόμενα
 a) κατὰ δύο διάφορα γένη, ὡς
 baculum, -i καὶ baculus, -i βακτηρία
 callum, -i καὶ callus, -i τύλος (ὁ κάλος)
 clipeus, -i καὶ clipeum, -i ἀσπὶς
 pilēus, -i καὶ pileum, -i πῦλος
 (Πρβλ. ἀρχ. Ἐλλ. ὁ ζυγὸς καὶ τὸ ζυγόν, κλπ.).

β) κατὰ δύο διαφόρους κλίσεις, ὡς
 materia, -ae καὶ materies, -ei ὕλη
 elēphans, -antis καὶ elephantus, -i ἐλέφας
 plēbs, plēbis καὶ plēbes, -bēi ὁ λαὸς (οἱ πληθεῖοι).

γ') κατὰ διάφορον γένος ἄμα καὶ κλίσιν, ὡς
 alimonia,- ae καὶ alimonium,- i τροφὴ¹
 tapētum, - i καὶ tapes, - ētis τάπης
 conātum, - i καὶ conātus, - us ἀπόπειρα
 penum, - i καὶ penus, - ōris (οὐδ.) καὶ penus, - us (θηλ.) τροφὴ¹

4) ἔλλειπτικὰ (defectiva). Ταῦτα εἶναι :

Α') ἔλλειπτικὰ κατ' ἀριθμὸν (defectiva numero), ἦτοι :

α') μόνον ἐνικοῦ ἀριθμοῦ (singularia tantum). Τοιαῦτα εἶναι, κανονικῶς, τὰ κύρια ὀνόματα προσώπων ἢ πραγμάτων, οἷον πόλεων, ποταμῶν, δρέων κ.τ.τ., ὡς Sulla Σύλλας, Roma Ρώμη, Carthāgo Καρχηδών, Tibēris Τίβερις, Aethina Αἴτνα κλπ., τὰ ὀνόματα ἀφηρημένων ἐννοιῶν, ὡς justitia δικαιοσύνη, piētas εὐσέβεια κλπ., τὰ ὀνόματα τῶν φυσικῶν σωμάτων ἢ φαινομένων, ὡς sol ἥλιος, luna σελήνη, hīems χειμών, ver ἔαρ κλπ., τὰ ὀνόματα τῶν μετάλλων, ὡς aurum χρυσός, argentum ἀργυρος, aes χαλκός, κλπ.

β') μόνον πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ (pluralia tantum). Τοιαῦτα κανονικῶς εἶναι τὰ ὀνόματα τῶν λαῶν ἢ ἐθνῶν, ὡς Sabīni οἱ Σαβῖνοι, Aedūi οἱ Αἴδουοι, Galli οἱ Γαλάται κλπ., συγκροτημάτων νήσων ἢ ὁρέων, ὡς Baleāres αἱ Βαλεαρίδες (νῆσοι), Alpes αἱ Ἀλπεις κλπ., πόλεών τινων, ὡς Athēnae Ἀθῆναι, Puteōli οἱ Ποτίολοι (πόλιες), κλπ., ἔορτῶν, ὡς Bacchanalia τὰ Διονύσια, Saturnalia τὰ Κρόνια κλπ.

Pluralia tantum, ἦτοι εὐχρηστα μόνον εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, εἶναι, ἐκτὸς ἄλλων, τὰ ἔξης συνηθέστατα ὀνόματα :

arma, -orum ὅπλα	supēri,	-orum οἱ ἄνω θεοὶ
moenia, -ium τείχη	infēri,	-orum οἱ κάτω θεοὶ
insidiae, -arum ἐνέδρα	manes,	-ium αἱ ψυχαὶ (τῶν νεκρῶν)
spolia, -orum λάφυρα	divitiae,	-arum ὁ πλοῦτος
indutiae, -arum ἀνακωχὴ	tenēbrae,	-arum τὸ σκότος
īdus, -iūm αἱ εἰδοὶ (§ 31) fauces,		-iūm ὁ λάρουγξ (§ 26,4,B'β')
libēri, -orum τὰ τέκνα (§ 17) viscēra,		-um τὰ σπλάγχνα
postēri, -orum οἱ ἀπόγονοι	nuptiae,	-arum ὁ γάμος
majōres, -um οἱ πρόγονοι	exsequiae,	-arum ἡ ἐκφορὰ

Σημείωσις. Ὁνόματά τινα εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν μεταβάλλουν σημασίαν, ὡς

Ἐντικός

aedes, -is ναὸς
 aqua, -ae ὕδωρ
 auxilium, -i βοήθεια
 castrum, -i (ἢ μᾶλλον castellum, -i) φρούριον
 copia, -ae ἀριθμός
 impedimentum, -i κώλυμα
 littera, -ae (γράμμα τοῦ ἀλφα-
 βῆτος)
 opéra, -ae κόπος
 rostrum, -i ἔρμηφος ἢ ἔμβολον

Πληθυντικός

aedes, -ium οἰκος
 aquae, -arum īαματικὰ ὕδατα
 auxilia, -orum ἐπικουρικὸν στρατευμα
 castra, -orum στρατόπεδον
 copiae, -arum στρατεύματα
 impedimenta, -orum ἀποσκευαι
 litterae, -arum ἐπιστολή, συγγράμ-
 ματα κλπ.
 opérae, -arum ἔργαται
 rostra, -orum τὸ δημόσιον βῆμα (ἐν τῷ
 Ρωμαϊκῷ ἀγορᾷ).

B') ἔλλειπτικὰ κατὰ πτῶσιν (defectiva casibus). Τοιαῦτα συνή-
 θη εἶναι τὰ ἔξης :

dicis (γεν. ἐνικ.), εὔχρηστον εἰς τὰς φράσεις **dicis causā** καὶ **di-**
cis gratiā νόμου χάριν (==γιὰ τὸν τύπο).

fas δσιον καὶ **nefas** ἀνόσιον, εὔχρηστα μόνον εἰς τὴν ὀνομαστι-
 κὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ.

fors τύχη, εὔχρηστον προσέτι εἰς τὴν ἐνικὴν ἀφαιρετικὴν forte,
 κατὰ τύχην.

infitias (αἰτιατ. πληθ.), εὔχρηστον εἰς τὴν φράσιν **infitias ire,**
 ἀρνεῖσθαι.

pondō (ἀφαιρετ. ἐνικ.) τὸ βάρος, εὔχρηστον εἰς φράσεις οἵτις αἱ
 ἔξης: uncia pondo μία οὐγκία (τὸ βάρος), corōna aurea pondo du-
 centum (librarum, § 15, 2) στέφανος κρουσοῦς (τὸ βάρος) διακοσίων
 λιτρῶν.

sponte (ἀφαιρετ. ἐνικ. τοῦ ἀχρήστου ὀνόματος spons, θηλ.), εὔχρη-
 στον ἵδια εἰς τὰς φράσεις μεῖ, (tuā, suā) sponte τῇ ἐμῇ (τῇ σῇ, τῇ
 αὐτοῦ) βουλήσει.

vicis (γεν. ἐνικοῦ τοῦ ἀχρήστου vix ἢ vicis ἐναλλαγή), εὔχρη-
 στοι προσέτι ἡ αἰτιατικὴ vicem, ἡ ἀφαιρετικὴ vice καὶ τοῦ πληθυ-
 τικοῦ ἡ ὀνομαστικὴ καὶ ἡ αἰτιατικὴ vices καὶ ἡ ἀφαιρετικὴ vicibus.
 Bl. καὶ § 27, 6 (vis).

5) "Ακήτα (indeclinabilia). Τοιαῦται εἶναι τὸ instar (οὐδ.
 ὀνομ. καὶ αἰτ. ἐνικ.) εἶδος - μορφή, mane (οὐδ. ὀνομ. αἴτ.) καὶ ἀφαιρ.
 ἐνικ.) πρωΐα καὶ secus (οὐδ. ὀνομ. καὶ αἴτ.) γένος - φῦλον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

35. Τὰ ἐπίθετα (adjectīva) καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν εἶναι :

- 1) τρικατάληκτα, ὡς alt - us, alt - a, alt - um ὑψηλός, - ἡ, - ὄν· celer, celer - is, celer - e ταχύς, - εῖα, - ύ.
- 2) δικατάληκτα, ὡς fort - is, fort - e δυνατός, - ἡ, - ὄν.
- 3) μονοκατάληκτα, ὡς felix εὐτυχής, - ἡς, - ἔς.

36. Ἐκ τῶν ἐπιθέτων

1) Τὰ τρικατάληκτα εἶναι :

α') δευτερόκλιτα, ἥτοι ἐπίθετα τὰ ὅποια κλίνονται εἰς μὲν τὸ ἀρσενικὸν καὶ οὐδέτερον κατὰ τὴν β' κλίσιν, εἰς δὲ τὸ θηλυκὸν κατὰ τὴν α', ὡς long - us, long - a, long - um μακρός, - ἀ, - ὄν· liber, libēr-a, libēr - um ἐλεύθερος, - α, - ον.

β') τριτόκλιτα, ἥτοι ἐπίθετα τὰ ὅποια κλίνονται καὶ εἰς τὰ τρία γένη κατὰ τὴν γ' κλίσιν, ὡς celer, celēr - is, celēr - e ταχύς, - εῖα, - ύ. acer, acr - is, acr - e ὀξύς, - εῖα, - ύ.

2) Τὰ δικατάληκτα καὶ τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα εἶναι πάντα τριτόκλιτα, ὡς facīl-is (ἀρσ. καὶ θηλ.), facīl - e (οὐδὲ) εὐκολος, - ον· felīx (ἀρσ. θηλ. καὶ οὐδὲ) εὐτυχής, - ἔς.

Δικατάληκτα εἶναι πάντα τὰ ἐπίθετα συγκριτικοῦ βαθμοῦ, ὡς altī - or (ἀρσ. καὶ θηλ.), altīus (οὐδὲ) ὑψηλότερος.

1. Δευτερόκλιτα ἐπίθετα.

37. Τὰ δευτερόκλιτα ἐπίθετα λήγουν :

- 1) εἰς - us, - a, - um : bon - us, bon - a, bon - um, ἀγαθός, - ἡ, - ὄν.
- 2) εἰς - er, - (e-r) a, - (e-r) um: liber, libēr - a, libēr - um ἐλεύθερος, - α, - ον, nigr - a, nigr - um μέλας, - αινα, - αν.

Σημείωσις.—Μοναδικόν, λήγον εἰς - ur (- ura, - urum), εἶναι τὸ satur satūra, saturum πλήρης, - ες.

38. Παραδείγματα δευτεροκλίτων ἐπιθέτων.

α') *bonus ἀγαθὸς*

Singularis	Pluralis
Nom. bōn-ūs bon-ă bon-um bon-i	bon-ae bon-ă
Gen. bon-ī bon-ae bon-ī bon-ōrum	bon-ārum bon-ōrum
Dat. bon-ō bon-ae bon-ō	bon-is
Acc. bon-ūm bon-ām bon-um bon-ōs	bon-ās bon-a
Voc. bon-ě bon-a bon-um bon-i	bon-ae bon-a
Abl. bon-ō bon-ā bon-ō	bon-īs

β') *liber ἔλευθερος*

Singularis	Pluralis
Nom. liber libēr-ă libēr-ūm libēr-i	libēr-ae libēr-ă
Gen. liber-ī liber-ae liber-ī liber-ōrum	liber-ārum liber-ōrum
Dat. liber-ō liber-ae liber-ō	liber-īs
Acc. liber-ūm liber-ām liber-um liber-ōs	liber-ās liber-a
Voc. liber liber-a liber um liber-ī	liber-ae liber-a
Abl. liber-ō liber-ā liber-ō	liber-īs

γ') *niger μέλας*

Singularis	Pluralis
Nom. nigr-ēr nigr-ă nigr-ūm nigr-ī	nigr-ae nigr-ă
Gen. nigr-ī nigr-ae nigr-ī nigr-ōrum	nigr-ārum nigr-ōrum
Dat. nigr-ō nigr-ae nigr-ō	nigr-īs
Acc. nigr-ūm nigr-ām nigr-um nigr-ōs	nigr-ās nigr-a
Voc. niger nigr-a nigr-um nigr-i	nigr-ae nigr-a
Abl. nigr-ō nigr-ā nigr-ō	nigr-īs

Κατὰ τὸ **bonus**, -a, -um κλίνονται καὶ τὰ malus, -a, -um κακός, magnus, -a, -um μέγας, parvus, -a, -um μικός, κ. ἄ.

Κατὰ τὸ **liber** κλίνονται τὰ ἐπίθετα asper (-έρα, -έρυμ) τραχύς, miser ἀθλιός, tener τρυφερός, τὰ σύνθετα τὰ λήγοντα εἰς -fer ἢ -ger ὡς frugifer (-fēra, -fērum) καρποφόρος, pomifer ὀπωροφόρος, armiger ὀπλοφόρος, κλπ.. καὶ τὸ μοναδικὸν satyr, satyra, satyrum πλήρης. Ταῦτα εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ ἔχουν ἀποβάλει τὴν κατάληξιν (-us καὶ -e). Οὕτω ἐκ τοῦ liber - us προῆλθε τὸ liber -, ἐκ τοῦ miser - us τὸ - miser - κλπ. (Βλ. § 17 puer καὶ § 18).

Κατὰ τὸ **niger** κλίνονται τὰ ἐπίθετα aeger (gra, - grum) ἄρ-
ωστος, creber (- bra, - brum) πυκνός, pulcher (chra, - chrum)
ῶραιος, ruber (- bra, - brum) ἔρυθρος, sacer (- cra, - crum) ἱερός, κ.ἄ.
Καὶ ταῦτα εἰς τὴν ἑνικὴν ὄνομαστικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ
ἔχουν ἀποβάλει τὴν κατάληξιν (- us, - e), μετὰ δὲ τὴν ἀποβολὴν τῆς
καταλήξεως εἰς τὰς πτώσεις ταύτας ἀνέπτυξαν ἐν **e** βραχὺ πρὸ τοῦ γα-
ρακτῆρος τοῦ θέματος **r**. Οὕτω ἐκ τοῦ niger - us προήλθε τὸ nigr-
καὶ εἴτα nig - e - r, ἐκ τοῦ sacer us τὸ sacer - καὶ εἴτα sac - e - r καὶ πλ. (Βλ. § 17 ager καὶ § 18).

2. Τριτόκλιτα ἐπίθετα.

39. Τὰ τριτόκλιτα ἐπίθετα λήγουν :

1) τὰ τρικατάληκτα εἰς er, - (e) ris, - (e) re.

2) τὰ δικατάληκτα εἰς - is, - e, τὰ δὲ συγκριτικὰ εἰς - ior, - ius.

3) τὰ μονοκατάληκτα, πολλὰ μὲν εἰς x, ὡς audax τολμηρός, rapax
ἀρπακτικός, felix εὐτυχής, κλπ., ἄλλα δὲ εἰς l, - r, - es, - us, - ns, κλπ.
ὡς vigil (- g̃ilis) ἄγρυπνος, pauper (- p̃eris) πέιης, dives (- ṽitis)
πλούσιος, vetus (- t̃eris) παλαιός, prudens (- entis) συνετός, κλπ.

Σημείωσις. Τὰ τριτόκλιτα ἐπίθετα εἶναι κυρίως ἡ δικατάληκτα ἡ
μονοκατάληκτα, ὅσα δὲ ἔξ αὐτῶν ἐμφανίζονται ὡς τρικατάληκτα (ἵτοι τὰ εἰς
- er) ἥσαν καὶ ταῦτα δικατάληκτα (celer - is ἀρσ., καὶ θηλ. celēr - e οὐδ.), acer - is
ἀρσ. καὶ θηλ. acer - e οὐδ.), ἀλλ' ἀπέβαλον κατόπιν τὴν κατάληξιν τῆς ἑνικῆς
ὄνομαστικῆς καὶ κλητικῆς (- is), καὶ ὅσα πρὸ τοῦ γαρακτῆρος τοῦ θέματος r
είχον ἄλλο σύμφωνον, ἀνέπτυξαν πρὸ τοῦ r ἐν **e** βραχύ. Οὕτω ἐκ τοῦ acer - is
προήλθε τὸ acer - καὶ εἴτα ac - e - r. (Πρθβλ. § 38, liber καὶ niger).

40. Παραδείγματα τριτοκλίτων ἐπιδέτων.

A'. Τρικατάληκτα.

(celer ταχύς, acer δέινος)

Singularis

Nom.	celer	celēris	celēre	acer	acris	acre
Gen.		celeris			acris	
Dat.		celeri			aci	
Acc.	celerem	celerem	celere	acrem	acrem	acre
Voc.	celer	celeris	celere	acer	acris	acre
Abl.		celeri			aci	

Pluralis

Nom.	celēres	celēres	celeria	acres	acres	acia
Gen.		celerium			acrium	
Dat.		celeribus			acribus	
Acc.	celeres	celeres	celeria	acres	acres	acia
Voc.	celeres	celeres	celeria	acres	acres	acia
Abl.		celeribus			acribus	

Κατὰ τὸ **acer** κλίνονται τὸ celēber (-bris, -bre) ὄνομαστός, salūber ὑγιεινός, equēster (-stris, -stre) ἵππικός, pedester πεζικός, κ.ἄ. Τὸ celer εἶναι μοναδικόν (§ 39, 3, Σημ.).

B'. Δικατάληκτα.

(facīlis εὐκολος, altior ὑψηλότερος)

Singulareis

	'Αρσ. και θηλ.	Οὐδ.	'Αρσ. και θηλ.	Οὐδ.
Nom.	facilis	facile	altior	altius
Gen.	facilis		altiōris	
Dat.	facili		altiōri	
Acc.	facilem	facile	altiōrem	altius
Voc.	facilis	facile	altior	altius
Abl.	facili		altiōr - e	

Pluralis

Nom.	faciles	facilia	altiōres	altiōr - a
Gen.	faciliūm		altiōr - um	
Dat.	facilibus		altiōribus	
Acc.	faciles	facilia	altiōres	altiōr - a
Voc.	faciles	facilia	altiōres	altiōr - a
Abl.	facilibus		altiōribus	

Κατὰ τὸ **facilis** κλίνονται τά: difficīlis δύσκολος, simīlis ὅμοιος, dissimilis ἀνόμοιος, fertīlis εὐφρόος, fortis ἰσχυρός, gravis βαρύς, κ.ἄ.

Κατὰ τὸ **altior, -ius** κλίνονται πάντα τὰ συγκοιτικὰ (περὶ τῶν δποίων βλ. κατωτέρω).

Γ'. Μονοκατάληκτα.

(felix εὐτυχῆς, prudens συνετός)

S i n g u l a r i s

	'Αρσ. Θηλ. καὶ οὐδ.		'Αρσ. Θηλ.	καὶ οὐδ.
Nom.	fēlīx		prūdēns	
Gen.	felīcis		prudentis	
Dat.	felīci		prudenti	
Acc.	felīcem	felix	prudentem	prudens
Voc.	felix	felix	prudens	prudens
Abl.	felīcī		prudentī	

P l u r a l i s

Nom.	felīces	felicia	prudentes	prudentia
Gen.	feliciūm		prudentiūm	
Dat.	felicibus		prudentibus	
Acc.	felices	felicia	prudentes	prudentia
Voc.	felices	felicia	prudentes	prudentia
Abl.	felicibus		prudentibus	

Κατὰ τὸ **felix** κλίνονται τά: atrox (-trōcis) σκληρός, ferox ἄγριος, audax (-dācis) τολμηρός, rapax ἀρπακτικὸς κ.ἄ.

Κατὰ δὲ τὸ **prudens** κλίνονται τά: ingens ὑπερμεγέθης, vehemens σφοδρός, sapiens σοφός, elégans κομψός κ.ἄ.

41. Παρατηρήσεις εἰς τὰ τριτόκλιτα ἐπίθετα.—Τὰ τριτόκλιτα ἐπίθετα ἔχουν τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς -i, τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -ium καὶ τὴν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου εἰς -ia: celer - celeri - celerium - celeria, gravis - gravi - gravium - gravia, felix - felici - felicium - felicia (βλ. § 26, 2, β' καὶ γ' καὶ Σημ.).

*Εξαιροῦνται καὶ

1) ἔχουν κανονικῶς τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς -e, τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -um καὶ τὴν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ πληθυντικοῦ οὐδετέρου εἰς -a:

α) τὰ συγχριτικὰ ἐπίθετα altior, altius - altiore, altiorum, altiora.

Σημείωσις. Τὰ ἀνόμαλα παραθετικὰ plurēs (πλείονες) καὶ complūres (πάμπολλοι) ἔχουν τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς - ium: (plures, plura) plurium, (complures, complura) complurium.

β) τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα **compos** (-ōtis) ἐγκρατής, **dives** (-ītis) πλούσιος, **partīceps** (-cīpis) μέτοχος, **pauper**, (-pēris) πένης, **princeps** (-cīpis) πρῶτος, **superstes** (-stītis) ἐπιζῶν καὶ **vetus** (-tēris) παλαιός: **divitē** - **divitum**, **veterē** - **veterum** - **vetera**. (Ἐκ τῶν προηγουμένων ἔπιτὰ μονοκαταλήκτων ἐπιθέτων μόνον τὸ **vetus** σχηματίζει πληθυντικὸν τοῦ οὐδετέρου **vetera**, καὶ τὸ **dives**, κατὰ ἀπλολογίαν, **ditia** ἀντὶ **divitia**).

2) ἔχουν τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς - um (καίτοι ἔχουν τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἔνικοῦ εἰς - i) τὰ ἐπίθετα **inops** (-ōpis) ἐνδεῆς καὶ **memor** (-ōris) μνήμων: (**inopi**) **inōrum**, (**memori**) **memōrum**.

3. Ἀνόμαλα ἐπίθετα.

42. Ἐκ τῶν ἀνωμάλων ἐπιθέτων ἄξια σημειώσεως εἶναι:

1) μερικὰ ἐλλειπτικὰ ἢ ἄκλιτα (πρβλ. § 34, 4 καὶ 5) καὶ τοι- αῦτα συνήθη εἶναι:

(ceterus), **cetēra**, **cetērum**, ὁ ἔτερος, ὁ λοιπός. Τὴν ἀκροτετονὸν ἔνι- κὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ ἀναπληροῦ ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ **reliquo**, ὁ λοιπός.

frugī, **sunuetōs**, **ἄκλιτον**. (Κυρίως ἔνικὴ δοτικὴ τοῦ ὀνόματος **frux** καὶ **apōptōs**).

nequam οὐτιδανός, **ἄκλιτον**.

potis ἢ potē δυνατὸς (ώς ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ παντὸς γένους). (**sons**), **sontis**, **ἔνοχος**. Ἡ ἔνικὴ ὀνομαστικὴ ἀρρηστος.

2) μερικὰ abundantia (§ 34, 3, β'), ὡς

inanīmus, - a, um καὶ **inanīmis**, - e **ἄψυχος**

inērmus, - a, um καὶ **inērmis**, - e **ἄσπλος**

opulentus, - a, um καὶ **opūlens**, (-ntis) **πλούσιος**

4. Αἱ μετοχαί.

43. Αἱ μετοχαὶ (participia) λήγουν:

1) εἰς - us, - a, - um αἱ τοῦ ἔνεργητικοῦ μέλλοντος καὶ αἱ τοῦ πα- θητικοῦ παρακειμένου (ἢ ἀορίστου): **amatūr** - us, **amatūr** - a, **amatūr** -

- um ἀγαπήσων, - ουσα, - ον' amāt - us, amāt - a, amāt - um ἡ γαπή- μένος, - η, - ον (ἢ ἀγαπηθείς, - εῖσα, - έν).

Αὗται κλίνονται δπως τὰ δευτερόκλιτα ἐπίθετα (§ 38, bonus).

2) εἰς - ans (- antis) ἥ - ens (- entis) αἱ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνε- στῶτος : amans (amant - is) ἀγαπῶν, - ὕσα, - ὕν' delens (delent - is) καταστρέφων, - ουσα, - ον, κλπ.

Αὗται κλίνονται κατὰ τὴν γ' κλίσιν ὡς τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθε- τα εἰς - ps (§ 40, γ', prudens), ἀλλ' εἰς τὴν ἐνικὴν ἀφαιρετικὴν λή- γουν (ὄχι εἰς - i ἀλλὰ) εἰς - e : Tarquinio regnante τοῦ Ταρκυνίου βασιλεύοντος, praesente medico παρόντος τοῦ ιατροῦ.

Λήγουν δμως καὶ αἱ μετοχαὶ αὗται εἰς τὴν ἐνικὴν ἀφαιρετικὴν εἰς - i, δταν λαμβάνονται ὡς ἐπίθετα : in praesenti tempore ἐν τῷ παρόντι χρόνῳ.

5. Τὰ παραθετικά.

44. Τῶν ἐπιθέτων τῆς Λατινικῆς γλώσσης (δπως καὶ τῶν τῆς Ἑλ- ληνικῆς) διακρίνονται τρεῖς βαθμοὶ (gradus), ἦτοι

1) ὁ θετικὸς (gradus positīvus) : altus, - a, - um ὑψηλός, - ἥ, - ὄν.

2) ὁ συγκριτικὸς (gradus comparativus) : altior, altius (§ 40, β') ὑψηλότερος, - α, - ον.

3) ὁ ὑπερθετικὸς (gradus superlativus) : altissimus, altissima, altissimum ὑψηλότατος, - η, - ον

45. Αἱ καταλήξεις τῶν παραθετικῶν εἶναι :

1) τοῦ συγκριτικοῦ - ior (ἀρσ. καὶ θηλ.), - ius (οὐδ.) καὶ

2) τοῦ ὑπερθετικοῦ - issimus, - issimā, - issimum.

Αἱ καταλήξεις αὗται προστίθενται εἰς τὸ θέμα τοῦ θετικοῦ ἐπιθέ- του (ἢ τῆς ἐπιθετικῆς μετοχῆς), τὸ δποῖον εὑρίσκομεν ἀφαιροῦντες ἀπὸ τὴν ἐνικὴν γενικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ τὴν κατάληξιν - i ἢ is· π. χ.

altus (γεν. alt - i) ὑψηλὸς — alt - ior, alt - ius, alt - issimus, - a, - um (§ 40 β').

longus (γεν. long - i) μακρὸς — long - ior, long - ius, long - is- simus, - a, - um.

brevis (γεν. brev - is) βραχὺς — brev - ior, brev - ius, brev - is- simus, - a, - um (§ 40, β').

felix (γεν. felic - is) εὐτυχῆς — felic - ior, felic - ius, felic - is- simus, - a, - um (§ 40, γ').

prudens (γεν. prudent - is) συνετός — prudent - ior, prudentius, prudent - issimus, - a, - um.

46. Ἐκ τῶν παραθετικῶν :

1) τὰ συγκοιτικὰ ἐπίθετα εἶναι δικατάληκτα τριτόκλιτα (βλ. § 40, β').

2) τὰ ὑπερθετικὰ ἐπίθετα εἶναι τρικατάληκτα δευτερόκλιτα (§ 38, bonus).

47. Διάφορος σχηματισμὸς παραθετικῶν.— 1) Ἐξ ἐπίθετα εἰς - illis, ἥτοι τὸ facilis εὐκολος, difficilis δύσκολος, similis ὁμοιος, dissimilis ἀνόμοιος, humiliis ταπεινὸς καὶ gracilis ὁσπινὸς σχηματίζουν τὸ ὑπερθετικὸν διὰ τῆς προσθήκης εἰς τὸ θέμα αὐτῶν (ὅχι τῆς καταλήξεως - issimus, ἀλλὰ) τῆς καταλήξεως - limus, ὃς

facilis (γεν. facil - is) — facil - ior, facil - ius, facil - limus, - a, - um'

similis (γεν. simil - is) — simil - ior, simil - ius, simil - limus, - a, - um'

humilis (γεν. humil - is) — humil - ior, humil - ius, humil - limus, - a, - um'

gracilis (γεν. gracil - is) — gracil - ior, gracil - ius, gracil - limus, - a, - um'

(ἀλλὰ nobilis εὐγενὴς — nobilior, nobilissimus, κλ.π.).

2) Τὰ εἰς - er (εἴτε δευτερόκλιτα εἴτε τριτόκλιτα) ἐπίθετα σχηματίζουν τὸ ὑπερθετικὸν αὐτῶν διὰ τῆς προσθήκης τῆς καταλήξεως - rimus εἰς αὐτὴν τὴν ἔνικὴν δονομαστικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ :

pulcher (γεν. pulchr - i) ὠραῖος — pulchr - ior, pulchr - ius
pulcher - rimus, - a, - um'

ācer (γεν. acr - is) ὅξὺς — acr - ior, acr - ius
acer - rimus, - a, - um'

pauper (γεν. pauper - is) πένης — pauper - ior, pauper - ius
pauper - rimus, - a, - um.'

Σημείωσις. Καὶ τὸ ἐπίθετον vetus παλαιὸς (γεν. veter - is) σχηματίζει ὑπερθετικὸν εἰς - rimus: veter - rimus. Τοῦ δὲ ἐπιθέτον matūrus ὄρημος ὑπερθετικὸν εἶναι maturissimus καὶ maturrimus.

48. Τὰ ἐπίθετα τὰ λήγοντα εἰς - dicus, - volus, - ficus (ἥτοι τὰ σύνθετα τὰ ἔχοντα δεύτερον συνθετικὸν ἐν τῶν οημάτων dico λέγω,

facio ποιῶ, volo θέλω) σχηματίζουν τὰ παραθετικά των εἰς - entior, - entissimus, ὡς

maledic̄us (γεν. maledic - i) κακολόγος,

maledic - entior, - entius, maledic - entissimus, - a, - um.

magnific̄us (γεν. magnific - i) μεγαλοπρεπής,

magnific - entior, - entius, magnific - entissimus, - a, - um.

benevol̄us (γεν. benevol - i) εὐμενής,

benevol - entior, - entius, benevol - entissimus, - a, - um.

Σημείωσις. Όμοιώς σχηματίζονται τὰ παραθετικά καὶ τοῦ ἐπιθέτου provīdus (γεν. provid - i) προορατικός (provid - entior, provid - entissimus). Ο δὲ τοιοῦτος σχηματισμὸς τῶν ἀντότερων παραθετικῶν είναι ἀρχῆθεν κανονιζός, διότι θετικά αὐτῶν ἀρχῆθεν ἦσαν maledicens, magnificens, benevolens, provīdens. Τοῦ δὲ ἐπιθέτου dives πλούσιος (τοῦ δποίου γενικὴ είναι divit - is, ἀλλὰ καὶ dit - is, κατὰ συγκοπήν) παραθετικά εἶναι divit - ior καὶ dit - ior, divit - issimus καὶ dit - issimus.

49. Ἀνώμαλα παραθετικά.

bonus ἀγαθὸς — mēl̄or, - ius ἀμείνων — opt̄im - us, - a, - um
ἀριστος.

malus κακὸς — pejor, pejus χείρων — pessim - us, - a, - um
κείριστος.

magnus μέγας — major, majus μείζων — maxim - us, - a, - um
μέγιστος.

parvus μικρὸς — m̄nor, minus ἐλάσσων — minim - us, - a, - um
ἐλάχιστος.

multi, - ae, - a πολλοὶ — plures, plura πλείονες — plurim - i,
- ae, - a πλεῖστοι (§ 41, 1, α', Σημ.)

multum πολὺ — plus πλεῖον — plurimum πλεῖστον.

Σημείωσις. Τῶν ἀκλίτων ἐπιθέτων frugi συνετὸς καὶ nequam οὐτιδανὸς (§ 42, 1) παραθετικά είναι τοῦ μὲν frugi - frugal - ior, frugal - ius, frugal - issimus, - a, - um, τοῦ δὲ nequam - nequior, nequiūs, nequissimus, - a, - um.

50. Ἐπίδετα ἔλλειπτικά ὡς πρὸς τοὺς βαθμοὺς παραθέσεως (defectiva gradibus). — 1) Στεροῦνται ὅλως παραθετικῶν (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν) τὰ ἐπίθετα τὰ δηλοῦντα ποιότητα ἢ ἴδιότητα, ἢ δοπία δὲν δύναται νὰ παρουσιάζῃ διαφόρους βα-

θμούς, ὅπως είναι τὰ δηλοῦντα ψήλην, ὡς aurēus χρυσοῦς, ferrēus σι-
δηροῦς, τόπον ἢ κρόνον, ὡς marinus θαλάσσιος, nocturnus, νυκτε-
ρινός, μέτρον, ὡς bipes δίπους, triennis τριετίς, συγγένειαν ἢ κα-
ταγωγήν, ὡς paternus πατρικός, fraternalis ἀδελφικός, romānus ὁ ω-
μαϊκός, τὰ δηλοῦντα ἀπόλυτόν τι ἢ ἄρχησιν, ὡς mortalis θνητός,
omniprōtens παντοδύναμος, immortalis ἀθάνατος, insōmnis ἀνπνος,
κλπ.

2) Στεροῦνται θετικοῦ προπάντων παραθετικὰ ἐπίθετα γινό-
μενα ἐκ προθέσεων ἢ ἐπιρρημάτων, (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν
γλῶσσαν):

(citra ἐντεῦθεν, ἐντὸς)	— citerior ἐγγύτερος, citīmus ἐγγύτατος.
—	— deterior χείρων, deterimus χείριστος.
(intra ἔνδον)	— interior ἐνδότερος, intīmus ἐνδότατος.
(προβλ. Ἑλλην. ὠκὺς)	— ocior ταχύτερος, ocissimus ταχύτατος.
(prae πρό, ἐμπρός)	— prior πρότερος, prīmus πρῶτος.
(prope ἐγγὺς)	— propior ἐγγύτερος, proxīmus ἐγγύτατος.
(προβλ. potis, § 42)	— potior κρείσσων, potissimus κράτιστος.
(ultra πέραν)	— ulterior δι πέραν, ultīmus ἔσχατος.

3) Στεροῦνται τοῦ ἑτέρου τῶν παραθετικῶν, ἢτοι :

α') τοῦ συγχριτικοῦ, τὰ ἐπίθετα

falsus ψευδῆς	falsissimus ψευδέστατος
novus νέος	(recentior ἐκ τοῦ recens,
	πρόσφατος)
sacer ιερὸς	(sanctior ἐκ τοῦ sanctus)
vetus παλαιὸς	(vetustior ἐκ τοῦ vetus-
	tus)
καὶ ἄλλα τινά.	veterīmus παλαιότατος

β') τοῦ ὑπερθετικοῦ, τὰ ἐπίθετα

aläcer εὐθυμος	— alacrior εὐθυμότερος
juvēnis νέος	— junior νεώτερος
senex γέρων	— senior πρεσβύτερος
καὶ ἄλλα τινά.	

51. Τέσσαρα ἐπίθετα, ἢτοι τὸ extērus δὲ ἔξω, infērus δὲ κάτω, su-
pērus δὲ ἄνω καὶ postērus δὲ ἐπόμενος, ἔχουν δύο τύπους ὑπερθετικοῦ·
ἢτοι ταῦτα εἶναι abundantia ὡς πρός τὸ ὑπερθετικὸν (προβλ. § 42, 2):

exterus - exterior ἔξωτερος, extrēmus καὶ extēmus ἔξωτατος
 inferus - inferior κατώτερος, infīmus καὶ īmus κατώτατος
 superus - superior ὑπέρτερος, suprēmus καὶ summus ὑπατος,
 υψιστος
 posterus - posterior μεταγενέστερος, postrēmus καὶ postūpius
 τελευταῖος

52. Παραδετικά περιφραστικά.—Τὰ εἰς - us λήγοντα ἐπίθετα, δσα ἔχουν φωνήν πρὸ τοῦ - us, σχηματίζουν κανονικῶς τὰ παραθετικά των περιφραστικῶν, ἵτοι τὸ μὲν συγκριτικὸν διὰ τοῦ magis (μᾶλλον) καὶ τοῦ θετικοῦ, τὸ δὲ ὑπερθετικὸν διὰ τοῦ maxime (μάλιστα) καὶ τοῦ θετικοῦ, ὡς

idone - us ἐπιτήδειος	— magis idoneus, maxime idoneus
dubi - us ἀμφίβολος	— magis dubius, maxime dubius
vacu - us κενός	— magis vacuus, maxime vacuus
(Πρβλ. τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικά: φίλος, μᾶλλον φίλος, μάλιστα φίλος κλπ.)	

Σημείωσις. Τὰ λήγοντα εἰς -quus σχηματίζουν τὰ παραθετικά τῶν κανονικῶν, ὡς antiquus ἀρχαῖος, antiquior, antiquissimus.

53. Παραδετικά ἐπιρρημάτων.—Καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν) ἐπιρρηματα σχηματίζοντα παραθετικὰ εἶναι προπάντων τὰ ἔξ ἐπιθέτων παραγόμενα, καθὼς καί τινα ἔχοντα τοπικὴν ἥ χρονικὴν σημασίαν.

Τῶν ἔξ ἐπιθέτων γινομένων ἐπιρρημάτων κανονικῶς συγκριτικὸν εἶναι ἡ ἐνικὴ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τοῦ συγκριτικοῦ τοῦ ἐπιθέτου· τὸ δὲ ὑπερθετικόν των σχηματίζεται ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ὑπερθετικοῦ τοῦ ἐπιθέτου μὲ τὴν κατάληξιν - ē, ὡς.

(rectus) rectē	ὀρθῶς	— rectius ὁρθότερον,	rectissim - ē
			ὀρθότατα.
(miser) miserē	ἀθλίως	— miserius ἀθλιώτερον,	miserīm - ē
			ἀθλιώτατα.
(celer) celeriter	ταχέως	— celerius θᾶσσον,	celerrīm - ē
			τάχιστα.
(acer) acriter	δέξιως	— acrius δέξύτερον,	acerrīm - ē
			δέξύτατα.

(gravis)	graviter βαρέως	— gravius βαρύτερον, gravissim-ē βαρύτατα.
(facilis)	facilē εύκολως	— facilius εύκολώτερον, facilim-ē εύκολώτατα.
(prudens)	prudenter συνετῶς	— prudentius συνετώτερον, pru- dentissim-ē συνετώτατα (§ 48).
(bonus)	bēnē εὖ	— melius ἀμεινον, optim-ē ἀριστα
(malus)	mǎlē κακῶς	— pejus χεῖρον, pessim - ē χείριστα
non multum ἢ paulum		
	(§ 50 δλίγον)	— minus ἵσσον, minim - ē ἱκιστα
	prope ἐγγὺς	— propius ἐγγύτερον, proxime ἐγγύτατα
	diu ἐπὶ πολὺν χρόνον	— diutius πλείονα χρόνον, diutis- sime πλεῖστον χρόνον
	saepē πολλάκις	— saepius πλεονάκις, saepissime πλειστάκις

54. Ἀνώμαλα παραθετικά ἐπιρρημάτων.

multum πολύ,	plus πλέον,	plurimum πλεῖστον
magnopere (ἢ μεγάλως,	magis μᾶλλον, — deterius χεῖρον, — ocius θᾶσσον, — potius μᾶλλον,	maxime μάλιστα deterrime χείριστα ocissime τάχιστα potissimum μάλιστα
(πρβλ. § 50, 2) merito ἀξίως, nuper νεωστί,	prius πρότερον, (πρβλ. § 50, 3, α')	primum ἢ primō πρώτα meritissimo μάλιστα ἀξίως nuperrime μόλις πρὸ δὲ λίγου
satis ἀρκούντως, secus ἄλλως,	satius κρείσσον (nihil) secius ἢ setius οὐδὲν ἡττον (πρβλ. § 50, 3, β')	

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΑΙ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ (PRONOMINA)

55. Ἄντωνυμίας ἡ Λατινικὴ γλῶσσα ἔχει :

- 1) προσωπικὰς (pronomina personalia),
- 2) κτητικὰς (pronomina possessīva),
- 3) δεικτικὰς (pronomina demonstratīva),
- 4) δοξιτικὰς (pronomina determinatīva),
- 5) ἀναφορικὰς (pronomina relatīva),
- 6) ἐρωτηματικὰς (pronomina interrogatīva),
- 7) ἀορίστους (pronomina indefinīta).

Σημεῖος. Αὐτοπαθεῖς καὶ ἄλληλοπαθεῖς ἀντωνυμίας δὲν ἔχει ἡ Λατινικὴ γλῶσσα. Τίνων δὲ ἀντωνυμιῶν ἡ ἄλλων λεξικῶν μέσων γίνεται ζητήσις ἐν αὐτῇ πρός ἔκφρασιν αὐτοπαθείας ἢ ἄλληλοπαθείας, θά διδωμεν ἐν τῷ Συντακτικῷ.

56. Προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι (§ 55, 1) εἶναι ἡ ego ἐγώ, tu σύ, sui (γενικῆς) οὗ, ἔαυτοῦ. Κλίνονται δὲ ὡς ἔξης :

Singularis

	(persona prima)	(persona secunda)	(persona tertia)
Nom.	ego	tu	σὺ
Gen.	mēī	σοῦ, μου	σοῦ, σου
Dat.	mīhi	σοί, μοι	σοί, σοι
Acc.	mē	σέ, με	σέ, σε
Abl.	a mē	=νπ' ἐμοῦ	a sē =νπὸ σοῦ

Pluralis

Nom. nōs	ἡμεῖς	vōs	ὑμεῖς
Gen. nostrī,		vestrī,	
nostrūmī	ἡμῶν	vestrūmī	ὑμῶν
Dat. nōbīs	ἡμῖν	vōbīs	ὑμῖν
Acc. nōs	ἡμᾶς	vōs	ὑμᾶς
Abl. a nōbīs	=νφ' ἡμῶν	a vōbīs =νφ' ὑμῶν	a sē =νφ' ἔαυτῶν

1) Ἡ ἐλλείπουσα ὄνομαστικὴ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου (ὅπως εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν) ἀναπληροῦται διὰ τῆς ὄνομαστικῆς μιᾶς, τῆς καταλλήλου ἔκάστοτε, τῶν δεικτικῶν ἢ δριστικῶν ἀντωνυμιῶν *hic, ille, is κλπ.*

2) Ἐκ τῶν δύο τύπων τῆς πληθυντικῆς γενικῆς τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου (*nostri, nostrum — vestri, vestrum*) τοῦ μὲν λήγοντος εἰς -ι τύπου χρῆσις γίνεται ὅταν ἡ γενικὴ αὕτη εἴναι ἀντικειμενικὴ ἢ κτητικὴ, τοῦ δὲ λήγοντος εἰς -ι μὲν ὅταν ἡ γενικὴ αὕτη εἴναι διαιρετική: *amici memores nostri (vestri) sunt οἱ φίλοι μνήμονες ἡμῶν* (ὑμῶν) εἰσιν· *meliior pars nostri immortalis est τὸ κρείττον ἡμῶν* μέρος ἀθάνατόν ἔστι· ἀλλά: *multi nostrum, πολλοὶ (ἔξ) ἡμῶν, quis vestrum, τίς (ἔξ) ὑμῶν.*

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῶν πρόσωπικῶν ἀντωνυμιῶν, πλὴν τοῦ τύπου τυ καὶ τῶν τῆς πληθυντικῆς γενικῆς τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου, ἐνισχύονται, ὅταν ὑπάρχῃ ἔμφασις ἢ ἀντιδιαστολή, διὰ τοῦ προσφύματος *met: egōmet ἔγωγε, πᾶσι μετέργεια γε — ἡμέας γε, τέμητ σέ γε, σῆμετ ἔαυτόν γε.* Ὁ δὲ τύπος τυ ἐνισχύεται διὰ τοῦ προσφύματος *tē: tūtē σύγε.* Τέλος οἱ τύποι *me, te, se* ἐνισχύονται διὰ διπλασιασμοῦ: *mēmē ἐμέγε, tētē σέγε, sēsē ἔαυτόν γε.*

57. Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι (§ 55, 2) εἴναι αἱ ἔξης:

*mē-us, mē-a, mē-um ἐμέος, ἐμή, ἐμὸν
nostēr, nostrā, nostrum ἡμέτερος, -α, -ον
tū-us, tū-a, tū-um σός, σή, σὸν
vestēr, vestrā, vestrum ὑμέτερος, -α, -ον
sū-us, sū-a, sū-um δό, ἥ, τὸ ἔαυτοῦ, -ης, -οῦ, (οἱ ἰδικός του κλπ.)
δό, ἥ, τὸ ἔαυτῶν, (οἱ ἰδικός των κλπ.)*

Κλίνονται δὲ ὡς τρικατάληκτα δευτεροκλίτα ἐπίθετα (βλ. § 38, α' *bonus* καὶ γ' *niger*). Τοῦ ἀρσενικοῦ ὅμως *meus* κλητικὴ τοῦ ἐνικοῦ εἴναι *mi* (ἢ *meus*, ἡτοι ὅμοία μὲ τὴν ὄνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ, δπότε καὶ τὸ συνοδεῦον τὴν ἀντωνυμίαν ταύτην ὄνομα λαμβάνεται κατ' ὄνομαστικήν): *mi fili υἱέ μου* (§ 19, 3), *meus oculus* ὀφθαλμέ μου.

Σημείωσις 1. Καὶ τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν οἱ τύποι ἐνισχύονται διὰ τοῦ προσφύματος - *met* ἢ *τοῦ - pte*: *meāmet facta τὰ ἐμάγε κατορθώματα, suāpte παιποι διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ χειρός.*

Σημείωσις 2. Ἐκ τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν *noster* καὶ *vester* παράγονται τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα *nostras (-atis)* ἡμεδαπός, *vestras (-atis)* ἡμεδαπός. (βλ. § 26, 4, B', β').

58. Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι (§ 55, 3) εἶναι αἱ ἔξης:

1) *hīc, haec, hōc* (σχετικὴ μὲ τὸ α' πρόσωπον) ὅδε, ἦδε, τόδε, οὗτος, αὕτη, τοῦτο.

2) *istē, istā, istūd* (σχετικὴ μὲ τὸ β' πρόσωπον) οὗτος, αὕτη, τοῦτο (αὐτός, αὕτη, αὐτό).

3) *illē, illā, illūd* (σχετικὴ μὲ τὸ γ' πρόσωπον) ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο.

4) *tālis, tale* τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο. (Τοιτόκλιτος δικατάλητος § 40 β').

5) *tāntus tānta, tantum* τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτο — τηλικοῦτος, τηλικαύτη, τηλικοῦτο. (Δευτερόκλιτος τρικατάληκτος, § 38, α').

6) *tōt* (ἄκλιτος, πληθυντικοῦ μόνον) τοσοῦτοι, τοσαῦται, τοσαῦτα.

7) *tōt-īdem* (ἐκ τοῦ toti=tot καὶ τοῦ dem' ἄκλιτος, πληθυντικοῦ μόνον), ἔτεροι τοσοῦτοι, κλπ. (ἄλλοι τόσοι, κλπ.).

Αἱ τρεῖς πρῶται κλίνονται ὡς ἔξης:

Singularis

Nom.	<i>hīc</i>	<i>haec</i>	<i>hōc</i>	—	<i>istē</i>	<i>istā</i>	<i>istūd</i>
Gen.		<i>hūiūs</i>	(προφ. <i>hujus</i>)			<i>istīus</i>	
Dat.		<i>huīc</i>				<i>istī</i>	
Acc.	<i>hunc</i>	<i>hanc</i>	<i>hōc</i>	—	<i>istum</i>	<i>istam</i>	<i>istud</i>
Abl.	<i>hōc</i>	<i>hāc</i>	<i>hōc</i>	—	<i>istō</i>	<i>istā</i>	<i>istō</i>

Pluralis

Nom.	<i>hī</i>	<i>hae</i>	<i>haec</i>	—	<i>isti</i>	<i>istae</i>	<i>istā</i>
Gen.	<i>hōrum</i>	<i>hārum</i>	<i>hōrum</i>	—	<i>istōrum</i>	<i>istārum</i>	<i>istōrum</i>
Dat.		<i>hīs</i>				<i>istīs</i>	
Acc.	<i>hōs</i>	<i>hās</i>	<i>haec</i>	—	<i>istōs</i>	<i>istās</i>	<i>ista</i>
Abl.		<i>hīs</i>				<i>istīs</i>	

Singularis

Pluralis

Nom.	<i>illē</i>	<i>illā</i>	<i>illūd</i>		<i>illī</i>	<i>illae</i>	<i>illā</i>
Gen.		<i>illīus</i>			<i>illōrum</i>	<i>illārum</i>	<i>illōrum</i>
Dat.		<i>illī</i>				<i>illīs</i>	
Acc.	<i>illum</i>	<i>illam</i>	<i>illud</i>		<i>illōs</i>	<i>illās</i>	<i>illā</i>
Abl.	<i>illō</i>	<i>illā</i>	<i>illō</i>			<i>illīs</i>	

Σημείωσις. Οι τύποι οι λήγοντες εἰς **s** ένισχύονται, προστιθεμένου εἰς αὐτοὺς τοῦ προσφύματος σε: huiusce, hisce, hosce, κλπ. (Πρβλ. ἀρχ. Ἐλ. λην. οὐτοσί, τουτού, κλπ.).

59. Όριστικαὶ ἀντωνυμίαι (§ 55, 4) εἶναι αἱ ἔξης:

1) **īs**, **ěā**, **īd** οὗτος, αὕτη, τοῦτο—αὐτός, αὕτη, αὐτό. (Σχετικὴ μὲ τὸ τρίτον πρόσωπον. Βλ. καὶ § 56, 1).

2) **ipsē**, **ipsā**, **ipsūm**

αὐτός, αὕτη, αὐτό

(δ ὕδιος, ἥ ἴδια, τὸ ὕδιον).

3) **īdem**, **ěādem**, **īdem**

δ αὐτός, ἥ αὕτη, τὸ αὐτὸ

(δ ὕδιος, ἥ ἴδια, τὸ ὕδιον).

4) **alter**, **altēra**, **altērum**

δ ἔτερος, ἥ ἔτερα, τὸ ἔτερον

(δ ἄλλος, ἥ ἄλλη, τὸ ἄλλο).

Κλίνονται δὲ ὡς ἔξης:

Singularis

Nom.	īs	ěā	īd	ipsē	ipsā	ipsūm
Gen.		ēiūs		(πρόφ. ejus)	ipsīus	
Dat.		ěī			ipsī	
Acc.	eum	eam	id	ipsum	ipsam	ipsum
Abl.	eō	eā	eō	ipsō	ipsā	ipsō

Pluralis

Nom.	(ěī) īī	eae	ěā	ipsī	ipsae	ipsā
Gen.	eōrum	eārum	eōrum	ipsōrum	ipsārum	ipsōrum
Dat.		(ěīs) ūīs			ipsīs	
Acc.	eōs	eās	ěā	ipsōs	ipsās	ipsā
Abl.		(ěīs) ūīs			ipsīs	

Singularis

Pluralis

Nom.	īdem	eādem	īdem	ěīdem	(ěī eādem	eādem
					īdem)	
Gen.		ěīūsdem		eorundem	earundem	eorundem
Dat.		eīdem		eīsdem	(īīsdem)	īīdem
Acc.	eūndem	eāndem	īdem	eōsdem	easdem	eādem
Abl.	eōdem	eādem	eōdem	eīsdem	(īīsdem)	īīdem

Singularis

Pluralis

Nom.	alter	altēra	altērum	alterī	alterae	alterā
Gen.		alterīus		alterōrum	alterarum	alterōrum
Dat.		alterī			alterīs	
Acc.	alterum	alteram	alterum	alterōs	alterās	alterā
Abl.	alterō	alterā	alterō		alterīs	

Σημείωσις. Ἡ ἀντωνυμία idem, eadem, idem προηλθεν ἐκ τῆς is, ea, id μετὰ τοῦ προσφύματος - dem, τὸ ὅποιον κατὰ τὴν κλίσιν μένει ἀμετάβλητον. (Πρβλ. ἀρχ. Ἐλλην. ὁ - δε, ἡ - δε, τό - δε).

Κατὰ τὴν κλίσιν τὸ τελικὸν m πρὸ τοῦ **dem** τρέπεται εἰς n: eu~~n~~dem, eorundem, κλπ. (ἀντὶ eu~~m~~dem, eorū~~m~~dem, κλπ.).

60. Αναφορικαὶ ἀντωνυμίαι (§ 55, 5) εἶναι αἱ ἔξης:

- 1) quī, quae, quod ὅς, ἥ, ὅ (ὅ δποιος, ἥ δποια, τὸ δποιον).
- 2) quālis, quāle οἷος, οἵα, οἶον (δποιος, δποια, δποιον). Τοιτόκλιτος δικατάληκτος (§ 40, β', facilis).
- 3) quāntus, quanta, quantum, ὅσος, ὅση, ὅσον (ἡλίκος, ἡλίκη, ἡλίκον). Δευτερόκλιτος τοικατάληκτος (§ 38, α' bonus).
- 4) quōd (ἄκλιτος, πληθυντικοῦ μόνον) ὅσοι, ὅσαι, ὅσα. (Πρβλ. § 58, 6 tot).
- 5) uter, utra, utrum ὁπότερος, ὁποτέρᾳ, ὁπότερον.

Ἡ πρώτη καὶ ἡ τελευταία κλίνονται ὡς ἔξης:

Singularis

Pluralis

Nom.	quī	quae	quod	quī	quae	quae
Gen.	cūiūs (πρόφ. cuius)			quōrum	quārum	quōrum
Dat.	cūi (πρόφ. μονοσυλλάβως)			quībus		
Acc.	quēm	quām	quod	quōs	quās	quae
Abl.	quō	quā	quō		quībus	

Singularis

Pluralis

Nom.	utēr	utrā	utrūm	utrī	utrae	utrā
Gen.	utrīus			utrōrum	utrārum	utrōrum
Dat.	utrī			utrīs		
Acc.	utrum	utram	utrum	utrōs	utrās	utrā
Abl.	utrō	utrā	utrō	utrīs	(βλ. § 38, γ)	

Σημείωσις 1. Τῆς ἐνικῆς ἀφαιρετικῆς τῆς ἀντωνυμίας qui, quae, quod ὑπάρχει καὶ τύπος quī (=quō), εὔχρηστος ἵδια εἰς τὴν φράσιν quicum (=μεθ' οὗ, μεθ' ἧς, μεθ' οὗ).

Σημείωσις 2. Η (ἄκλιτος) ἀναφορική ἀντωνυμία quot διπλασιαζόμενη καθίσταται ἀοριστολογική (quotquot=δοσοιδήποτε) 'Αοριστολογικαὶ δὲ ἀντωνυμίαι (pronomina relativa indefinite) καθίστανται πᾶσαι αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι προστιθεμένου εἰς αὐτάς τοῦ μορίου — cumque (τὸ δποῖον πατὰ τὴν κλίσιν μένει ἀμετάβλητον).

- 1) quicunque, quaecumque, quodcumque δοσιοδήποτε (Gen. cuiuscumque, Dat. cuicunque, κλπ.).
- 2) qualiscumque, qualecumque οἰοδήποτε, δοιοδήποτε.
- 3) quantuscumque, quantacumque, quantumcumque δοσοδήποτε.
- 4) quoncumque δοσοδήποτε.
- 5) utercumque, utracumque, utrumcumque δότοεροδήποτε (Gen. utriscumque, Dat. utricumque, κλπ.).

61. Ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι (§ 55, 6) εἶναι αἱ ἔξης :
- 1) quis, quid? (οὖσιαστική) τίς, τί ;
 - 2) qui, quae, quod? (ἐπιθετική) ποῖος, ποία, ποῖον; (Πρβλ. § 60, 1).
 - 3) uter, utra, utrum? πότερος, -α, -ον; (ποῖος ἐκ τῶν δύο; Πρβλ. § 60, 5).
 - 4) qualis, quale? ποῖός τις; (τί λογῆς; Πρβλ. § 60, 2).
 - 5) quantus, quanta, quantum? πόσος. -η, -ον; πηλίκος; (Πρβλ. § 60, 3).
 - 6) quot? (ἄκλιτος, πληθυντικοῦ μόνον) πόσοι; (Πρβλ. § 58, 6, tot.).

Ἐκτὸς τῆς quis, quid, αἱ λοιπαὶ (κλιταὶ) ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι κλίνονται δπως αἱ ἀντίστοιχοι ἀναφορικαὶ (§ 60).

'Η quis, quid κλίνεται ως ἔξης :

Singularis

Ἄρσενικὸν καὶ Θηλυκὸν

Οὐδέτερον

Nom.	quiſ τίς;	quiſ τί;
Gen.	cūius τίνος;	
Dat.	cui τίνι;	
Acc.	quem τίνα;	quiſ τί;
Abl.	quō	

Pluralis

Nom.	qui	τίνες ;	quae τίνες ;	quae τίνα ;
Gen.	quōrum	τίνων ;	quārum	quōrum
Dat.			quībus tīs ;	
Ace.	quōs	τίνας ;	quās tīnas ;	quae τίνα ;
Abl.			quībus	(Πρβλ. § 60, 1)

Σημείωσις 1. Τῆς ἑνικῆς ἀφαιρετικῆς τῆς ἀντωνυμίας quis, quid ὑπάρχει καὶ τύπος qui (=quo). Πρβλ. § 60, Σημ. 1.

Σημείωσις 2. Εἰς τὰς δύο πρώτας ἐρωτηματικάς ἀντωνυμίας προστίθεται πολλάκις τὸ ἀπορηματικὸν μόριον nam (δή, λοιπόν), τὸ δόποιον κατὰ τὴν αλίσιν αὐτῶν μένει ἀμετάβλητον: quisnam? quidnam? τίς λοιπόν; τί λοιπόν; quinam? quaenam? quodnam? ποῖος λοιπόν; κλπ. Gen. cuiusnam, Dat. cuiynam, κλπ. (Πρβλ. § 60, Σημ. 2).

Σημείωσις 3. Ἐπ τῆς ἑνικῆς γενικῆς cuius (τίνος;) παραγέται καὶ μία ἄλλη (τρικατάληπτος δευτερόκλιτος) ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία, ἡ εἷς, εἷα, εἷαν, ἔχουσα, σημασίαν κτητικήν: cuius vox? τίνος φωνή? Ἐπ δὲ τῆς ἀντωνυμίας ταύτης παραγέται τὸ ἐρωτηματικὸν μονοκατάληπτον ἐπίθετον cuias (γεν. cuiātis, κλπ.=ποδαρός);, εἰς τὸ δόποιον ἀποδίδονται δές [ἀπάντησις τὸ] nostras ήμεδαπός καὶ vestras ήμεδαπός (§ 26, 4, Β', β').

62. Ἀόριστοι ἀντωνυμίαι (§ 55, 7) εἶναι αἱ ἔξης:

Οὐσιαστικαὶ

Ἐπιθετικαὶ

- 1) qui, (quae ἢ **qua**), quid τίς, τί 1) qui, quae ἢ **qua**, quod τίς, τί
Gen. cuius, Dat. cui, κλπ. (§ 60 καὶ § 61).

Τοῦ οὐδετέρου πληθυντικοῦ ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ συνήθως qua καὶ σπανιώτερον quae (τινά).

- 2) aliquid, (**aliqua** ἢ aliquae), 2) aliqui, aliquā, aliquod τίς, τί.
aliquid τίς, τί

Gen. alicuius, Dat. alicui, κλπ. (§ 60 καὶ § 61).

- Τοῦ οὐδετέρου πληθυντικὴ ὀνομ. καὶ αἰτ. συνήθως aliquā (τινά).
3) quispiam, (quaepiam) ἢ quid- 3) quispiam, quaepiam, quod-
piam τίς, τί piām τίς, τί

Gen. cuiuspiam, Dat. cuipiam, κλπ.

- 4) quisquam, quidquam ἢ quic- 4) ullus, ulla, ullum τίς, τί
quam τίς, τί

Gen. cuiusquam, Dat. cuiquam, καὶ λπ. Gen. ullius, Dat. ulli, Acc. ullum, ullam, ullum, καὶ λπ.

‘Ο πληθυντικὸς κοινὸς ἀμφοτέρων ulli, ulla, καὶ λπ. (§ 38, α').

5) quidam, quaedam, quiddam 5) quidam, quaedam, quoddam τίς, τί τίς, τί

Gen. cuiusdam, Dat. cuidam, Acc. quendam, quandam,
Plur. Gen. quoru~~n~~dam, quaru~~n~~dam, (Ποβλ. § 59, Σημ.. idem).

6) aliquot (ἀκλιτος) τινὲς (§ 60, 4).

7) quilibet, quaelibet, quidlibet 7) quilibet, quaelibet, quodlibet δστισδήποτε δστισδήποτε

Gen. cuiuslibet, Dat. cuilibet, καὶ λπ.

8) quivis, quaevis, quidvis ὁσ- 8) quivis, quaevis, quodvis ὁσ- τισδήποτε, (ὅποιος θέλεις) τισδήποτε (ὅποιος θέλεις).

Gen. cuiusvis, Dat. cuivis, καὶ λπ.

9) quisque, (quaeque), quidque 9) quisque, quaeque, quodque τίς, ἔκαστος, ἔκαστη, ἔκαστον ἔκαστος, -η, -ον.

Gen. cuiusque, Dat. cuique, καὶ λπ.

10) unusquisque, unumquidque 10) unusquique, unaquaequa, εἰς ἔκαστος, πᾶς. unumquodque εἰς ἔκαστος, πᾶς.

Gen. uniuscuiusque, Dat. unicuique, Acc. unumquemque καὶ λπ. (ἢτοι τὸ unus καὶ τὸ quis ἢ qui κλίνονται χωριστά).

11) nemo (ἐκ τοῦ ne+hemο, ἢτοι 11) nullus, nulla, nullum οὐδείς, homo) οὐδείς—Gen. nullius, Dat. nemini, Acc. neminem. Gen. nullius, Dat. nulli, Acc. nullum, nullam, nullum, καὶ λπ. (Βλ. ἀνωτέρω 4, θυγατικὸς ἐλλείποντα καὶ ἀναπλη- ullius).

ροῦνται ἐκ τῆς nullus, -a, -um.

12) nihil (οὐδέτερον οὐσιαστικόν, ἐνικοῦ ὄνομ. καὶ αἰτιατ. μόνον) οὐδὲν πρᾶγμα (τίποτε). Τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦνται ἐκ τοῦ nulla res (Gen. nullius rei, Dat. nulli rei, Abl. nulla re, § 32).

13) alter, altéra, altérum ἐτερος (βλ. § 59).

14) neuter, neutra, neutrum, οὐδέτερος, οὐδέτερα, οὐδέτερον. Gen.

- neutrīus, Dat. neutri, Acc. neutrum, neutrām, neutrum, κλπ. (§ 60, uter).
- 15) ambo, ambae, ambo, ἄμφω ἀμφότεροι, - αι, - α. (Κλίνεται δπως τὸ ἀριθμητικὸν duo, duae, duo).
- 16) alias, alia, aliud, ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο, Gen. aliūs, Dat. aliī, Acc. alium, aliam, aliud, κλπ. (ῶς τρικατάληκτον δευτερόκλιτον ἐπίθετον).
- 17) aliquantus, - a, - um, ποσός, - ἡ, - ὁν (κάμποσος).

Σημεῖωσις. Σχηματίζουν τὴν ἔνικήν γενικήν καὶ τῶν τριῶν γενῶν εἰς -ius καὶ τὴν δοτικήν εἰς -ī ἔκτος τῶν ἀντωνυμιῶν iste, ille (§ 58), ipse, alter (§ 59), ullus, nullus, uter καὶ neuter, τὸ ἀριθμητικὸν unus, - a, - um (εἰς) καὶ τὰ ἐπίθετα solus, - a, - um (μόνος) καὶ totus, - a, - um (ὅλος, δόλος, κληρος), τὰ δόποια εἰς τὰς λοιπὰς πτώσεις κλίνονται ὡς τρικατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα (§ 38, α'): unus, - a, - um, Gen. unīus, Dat. unī, Acc. unum, unam, unum, κλπ.— solus, - a, - um, Gen. solīus, Dat. solī, Acc. solum, solam, solum, κλπ.— totus, - a, - um, Gen. totīus, Dat. totī, Acc. totum, totam, totum, κλπ.

Τοῦ -ius τῆς ἔνικῆς γενικῆς τῶν ἀντωτέρω ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιθέτων τὸ i, τὸ δόποιον παρὰ τὸν κανόνα (§ 6, Σημ.) είναι συνήθως μακρόν, λαμβάνεται καὶ ὡς βραχύ, ἵδιως εἰς τοὺς ποιητάς: alterīus καὶ alterīus, κλπ., ἀλλὰ πάντοτε (aliūs) γεν. aliūs.

63. Συσχετικαὶ ἀντωνυμίαι (pronomina correlativa).

Ἐρωτηματικαὶ (§ 61)	Δεικτικαὶ καὶ δοτικαὶ (§ 58-59)	Ἀναφορικαὶ § 60)	Ἄριστοι (§ 62)
quis?	hic, iste, ille, is κλπ.	qui quicunque	aliquis κλπ.
qualis?	talis	qualis qualiscumque	—
quantus?	tantus	quantus quantuscumque	aliquantus
quot?	tot	quot quotcumque	aliquot

64. Συσχετικά ἀντωνυμικά ἐπιρρήματα.

(adverbia pronominalia correlativa).

α') Τοπικά.

Ἐρωτηματικά	Δεικτικά	Ἀναφορικά	Ἄδριστα
ubi? ποῦ;	hic ἐνθάδε istic αὐτοῦ illic ἐκεῖ — ibi ἐνταῦθα ibidem ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ	ubi οὖ, ὅπου ubicumque ὅπουδήποτε	alicubi ποὺ (κάπον) usquam ποὺ ubique πανταχοῦ nusquam οὐδαμοῦ — alibi ἄλλοθι
quo? ποῖ; (εἰς ποῖον μέρος;)	huc δεῦρο, (ἐδῶ) isto, istuc αὐτόσε illo, illuc, ἐκεῖσε — eo αὐτόσε, εἰς τοῦτον τὸν τόπον eodem εἰς τὸν αὐτὸν τόπον	quo οὖ, ὅποι, ἐνθα quocumque ὅποιδήποτε	aliquo ποί, εἰς τινα τόπον — alio ἄλλοσε, εἰς ἄλλον τόπον
unde? πόθεν;	hinc ἐνθένδε istinc αὐτόθεν illinc ἐκεῖθεν — inde ἐντεῦθεν indidem ἐκ τοῦ αὐτοῦ τόπου utrimque ἀμφο- τέρωθεν	unde ὅθεν undecumque ὅθενδήποτε	alicunde ποθὲν undique πανταχόθεν — aliunde ἄλλοθεν
quaā? πῇ (διὰ τίνος τό- που;)	hac τῇδε (διὰ τοῦδε τοῦ τόπου) εἏ, ταύτῃ (διὰ τούτου τοῦ τόπου)	quaā ἥ (δι οὖ τόποι)	—

Ταῦτα εἶναι κυρίως τῶν ἀντιστοίχων ἀντωνυμιῶν ἀφαιρετικά, εἰς τὰς δοποίας ἐννοεῖται ἡ ἀφαιρετικὴ νία (τοῦ ὄντος νία ὁδός).

β') Χρονικά.

quando? πότε; tum τότε—quondam ποτέ, olim ποτέ, πάλαι, numquam ποτέ, πώποτε—aliquando ἐνίστε—numquam οὐδέποτε—alias ἀλλοτε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

ΤΑ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ (NUMERALIA)

65. Ἀριθμητικὰ ἡ Λατινικὴ γλῶσσα ἔχει μόνον ἐπίθετα (numeralia adjectiva) καὶ ἐπιφρόνιματα (numeralia adverbia), οὓσιαστικὰ δὲ οὐχι.

Εἶναι δὲ τὰ ἀριθμητικὰ ἐπίθετα τῆς Λατινικῆς:

1) ἀπόλυτα (numeralia cardinalia).

2) τακτικὰ (numeralia ordinalia).

3) πολλαπλασιαστικὰ (numeralia multiplicativa).

4) ἀναλογικὰ (numeralia proportionalia), δπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἀλλ ἐκτὸς τούτων καὶ

5) διανεμητικὰ (numeralia distributiva),

ἥτοι ἀριθμητικὰ ἐπίθετα, διὰ τῶν δοποίων δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν (quotenī?) ἀνὰ πόσους; κατὰ πόσους; π.χ. bīnī ἀνὰ δύο, terni ἀνὰ τρεῖς, κλπ.

Σημείωσις. Χρονικὰ ἀριθμητικὰ (ἀντίστοιχα πρὸς τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ δευτεραῖος, τριταῖος, κλπ.) δὲν ἔχει ἡ Λατινικὴ γλῶσσα.

66. α') Πίναξ τῶν ἀριθμητικῶν.

Αραβικά	Ρωμαϊκά	Ταχτεύα	Διανεμητικά	Μηχανήματα
ψηφία	σημεῖα	quot?	quotient?	quotiens?
πόσοι;	πόσιοι;	πόσιος;	πόσιος;	πόσιος;
I	unus, - a, - um εἷς, μία, εἶν	primus, - a, - um, πρῶτος, πρώτη	singūlī, - ae, - a ἀναγνώστης	sēmēl ἄπταξ
II	duo, duae, duo δύο	secundus, - a, - um ἢ alter, - a, - um,	ἀναγνώστης	ἀναγνώστης
3	tres, tria τρεῖς, τρία	tertius, - a, - um τρίτος, - η, - ov	ternī (trini), -ae, - a ἀναγνώστης	tertīος
4	quattuor	quartus, - a, - um	quāter	quāter
5	quinque	quintus	quinqūies	quinqūies
6	sex	sextus	sexiēs	sexiēs
7	septem	septimus	septēni	septēni
8	octo	octavus	octōni	octōni
9	noven	nonus	novēni	novēni
10	decem	decimus	dēnī	dēcīes
11	undecim	undecimus	undēni	undēcīes

12	XII	duodecim	duodecimus	duodenī	duodecīes
13	XIII	tredecim	tertius decimus	ternī denī	ter decies
14	XIV	quattuordecim	quartus decimus	quaternī denī	quater decies
15	XV	quindecim	quintus decimus	quini denī	quinquies decies
16	XVI	sedecim	sextus decimus	seni denī	sexies decies
17	XVII	septendecim	septimus decimus	septenī denī	septies decies
18	XVIII	duodeviginti	duodecimus	octonī denī ^ἢ	octies decies ^ἢ duo-
19	XIX	undeviginti	undevicesimus	octonī denī ^ἢ duodevicieni	deicies
20	XX	viginti	vicesimus	novenī denī ^ἢ η undeviceni	novies decies ^ἢ un- deicies
				vicēni	vicies
21	XXI	unus et viginti	unus (primus) et vi- ^ἢ viginti unus	vicēni singuli secimus ^ἢ vicesimus	semel et vices (^ἢ vi- cies et semel)
22	XXII	viginti duo	vicēsimus	secundus vicēni bini ^ἢ vicesimus alter	vicies et bis (bis et vicies)
28	XXVIII	duodetriginta	duodetricesimus ^ἢ vi- cesimus octavus	duodetricesimi	duodetricies
29	XXIX	undetriginta	undetricesimus	undetricesi	undetricies
30	XXX	triginta	tricesimus	trīcēni	tricies

Αραβικά	Ρομαϊκά	Αρώνικα quot?	Ταξιδιώτικά quotus? πόστος;	Επιγρήματα quotiens? ποάζας;
40	XXXX ♫ XL	quadrageinta	quadragesimus	quadragies
50	L	quinquaginta	quinquagesimus	quinquagies
60	LX	sexaginta	sexagesimus	sexagies
70	LXX	septuaginta	septuagesimus	septuagies
80	LXXX	octoginta	octogesimus	octogies
90	LXXXI ♫ XC	nonaginta	nonagesimus	nonagies
100	C	centum	centesimus	centies
101	CI	centum et unus	centesimus pri- mus	centies semel
110	CX	centum decem	centesimus de- cimus	centies decies
120	CXX	centum viginti	centesimus vice· centenarius	centies vices
200	CC	ducenti, -ae, -a	ducentesimus	ducenties
300	CCC	trecenti	trecentesimus	trecenties
400	CCCC	quadringtonti	quadringtontesi- mus	quadringtonties
500	ID ♫ D	quingenti	quingentesimus	quingenties

600	I ^o C $\ddot{\eta}$ DC	sescenti	sescentesimus	sescenti	sescenties
700	I ^o CCC $\ddot{\eta}$ DCC	septingenti	septingentesimus	septingeni	septingenties
800	DCCC	octingenti	octingentesimus	octingeni	octingenties
900	DCCCC	nongenti	nongentesimus	nongeni	nongenties
1000	M $\ddot{\eta}$ CI	mille	millesimus	singula milia	milles
2000	MM	duo milia	bis millesimus	bina milia	bis milles
3000	MMM	tria milia	ter millesimus	terna milia	ter milles
5000	CCI	quinque milia	quinquies millesimus	quina milia	quinquies milles
10000	CCCI	decem milia	decies millesimus	dena milia	decies milles
50000	CCCI	quinquaginta	quinquagies millesimus	quinquagena milia	quinquagies milles
100000	CCCCC	centum milia	centes millesimus	centena milia	centes milles
1000000	CCCCCI	decies centum	decies centies	decies centena milia	decies centies milles

67. 8') Πίναξ τῶν πολλαπλασιαστικῶν καὶ ἀναλογικῶν.

Πολλαπλασιαστικὰ καὶ ἀναλογικὰ εὑχρηστα εἶναι ὅλιγα, τὰ ἔξῆς:

1	unus	simplex, -plūcis ἀπλοῦς, -ῆ -οῦν	simplicis, -a, -um ἀπλοῦς
2	duo	duplex, - plicis διπλοῦς, -ῆ -οῦν	duplus, -a, -um διπλάσιος
3	tres	triplex	τριπλοῦς
4	quattuor	quadriplex	τετραπλοῦς
5	quinque	quincuplex	πενταπλοῦς
7	septem	septemplices	έπταπλοῦς
8	octo	—	—
10	decem	decemplex	δεκαπλοῦς
100	centum	centūplex	ἕκατονταπλοῦς

*Ἐκ τούτων τὰ μὲν πολλαπλασιαστικὰ (εἰς - plex, γεν. - plūcis) εἶναι μονοκατάληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα (§ 40, γ'), τὰ δὲ ἀναλογικὰ εἶναι τρικατάληκτα δευτερόκλιτα (§ 38 α', bonus).

Σημεῖα τὰ χρησιμοποιούμενα διὰ τὴν παράστασιν τῶν ἀριθμῶν κατὰ τὴν Λατινικὴν γραφὴν εἶναι ἔπιτά, ἥτοι I = 1, V = 5, X = 10, L = 50, C = 100, ĪC ἥ (μὲν ἡνωμένα τὰ δύο ταῦτα σημεῖα) D=500 καὶ M=1000.

*Ἐκαστὸν τῶν σημείων τούτων γραφόμενον δεξιά ἔτέρου παριστάνοντος τὸν αὐτὸν ἥ ἄλλον μεγαλύτερον ἀριθμὸν σημαίνει πρόσθεσιν, ὡς II (=1+1) duo, 2. CC (=100+100) ducenti, 200. VI (=5+1) sex ἔξ. XV (=10+5) quindecim, 15. LXX (=50+10+10) septuaginta, 70. ĪC ĪC ἥ DC (=500+100) sescenti, 600, κλπ. Γεγραμμένον δὲ ἀριστερά ἔτέρου σημείου παριστάνοντος ἄλλον μεγαλύτερον ἀριθμὸν σημαίνει ἀφαίρεσιν, ὡς IV (=5-1) quattuor, 4. IX (=10-1) novem, 9. XL (=50-10) quadraginta, 40. XXIX (=20+9) undetriginta, 29. LXXXXX (=50+10+10+10+10) ἥ XC (=100-10) nonaginta, 90 κλπ.

Τὸ σημεῖον C γραφόμενον ἀπεστραμμένον, ἥτοι Ī, εὐθὺς μετὰ τὸ ĪC ἥ τὸ D (=500) ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ 0 (μηδὲν) τῶν ἀριθμῶν ψηφίων, ἥτοι σημαίνει πολλαπλασιασμὸν τοῦ προηγουμένου ἀριθμοῦ ἐπὶ 10, ὡς ĪC ĪC (=500×10=) quinque milia, 5000. ĪC ĪC ĪC (=500×100=) quinquaginta milia, 50000 κλπ.

Τὸ διπλάσιον τοῦ 500 (ἥτοι τὸ 1000) ἥ τοῦ 5000 (ἥτοι τὸ 10000) κ.τ.τ. παρίσταται καὶ γραφομένων ἀριστερά, ἥτοι πρὸ τῆς καθέτου γραμμῆς τοῦ ĪC (ἥ τοῦ

D), τοσούτων C, δόσα εἶναι τὰ μετὰ τὴν κάθετον γραμμήν ἀπεστραμμένα C, ως CI C (bis IC ==) mille, 1000. CCCIC (bis ICCC ==) decem milia, 10000. CCCICCC (bis ICCC ==) centum milia, 100.000. MDCCCXXI=1821, κλπ.

Π α ρ α τ η ρ ή σ εις.

68. Ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν :

1) Τὰ ἀπὸ τοῦ quattuor (4) μέχρι καὶ τοῦ centum (100) καθὼς καὶ τὸ mille (1000) εἶναι ἄκλιτα.

Κλιτὰ εἶναι τὰ τρία πρῶτα, ἥτοι τὸ unus (ογηματίζον μάλιστα καὶ πληθυντικὸν ἀριθμόν), τὸ duo καὶ τὸ tres καὶ τὰ δηλοῦντα ἑκατοντάδας, τὰ δύοια κλίνονται ως ἐπίθετα τρικατάληκτα δευτερόκλιτα (εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμόν)· ώς

ducentī	ducentae	ducentā
ducentōrum	ducentārum	ducentōrum
	ducentīs,	

κλπ. (§ 38, α').

Κλιτὸν τέλος εἶναι καὶ τὸ milia (ἢ millia), τὸ δύοιον εἶναι κυρίως οὐσιαστικὸν (=χιλιάδες, πληθυντικὸς τοῦ ἀκλίτου mille) καὶ κλίνεται ὅπως τὸ tria.

2) Τὰ τρία πρῶτα ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ κλίνονται ως ἔξῆς :

S i n g u l a r i s			P l u r a l i s			
Nom.	unus	una	unum	unī	unae	unā
Gen.		unīus (§ 62)		unōrum	unārum	unōrum
Dat.		unī			unīs	
Acc.	unum	unam	unum	unōs	unās	unā
Abl.	unō	unā	unō		unīs	
Ἄρσ.	Θηλ.	Oὐδ.		Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Oὐδ.	
Nom.	duō	duae	duo	trēs		trīa
Gen.	duōrum	duārum	duōrum		trīum	
Dat.	duōbus	duābus	duōbus		tribus	
Acc.	duōs(duo)	duās	duo	tres		trīa
Abl.	duōbus	duābus	duōbus		tribus	

Σημείωσις. Τὸ unus, - a, - um χρησιμοποιεῖται εἰς τὸν πληθυντικὸν α' δταν συνάπτεται μετὰ ὄνομάτων, τὰ δύοια εἶναι πληθυντικοῦ μόνον (pluralia tantum), ως una castra ἢ στρατόπεδον, unae litterae μία ἐπιστολή,

(unum castrum = ἐν φρούριον, una littera = ἐν γράμμα, τοῦ ἀλφαβήτου. (§ 34, 4, A', β': Σημ.).

β') ὅταν λαμβάνεται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ μόνος ἢ τοῦ ὁ αὐτὸς (ὁ ἕδιος), ὡς **uni** Suēbi=μόνοι οἱ Σουηδοί, Lacedaemonii septingentos annos **unis** moribus vivunt=οἱ Λακεδαιμόνιοι (ἐπὶ) ἑπτακόσια ἔτη μὲ τὰ αὐτὰ ἥθη ξῶσι.

69. Τὰ τακτικὰ καὶ τὰ διανεμητικὰ ἐπίθετα κλίνονται ὡς τρικατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα, τὰ διανεμητικὰ κανονικῶς εἰς τὸν πληθυντικὸν μόνον, τοῦ δποίου ὅμως τὴν γενικὴν τὴν σχηματίζουν συνήθως εἰς -um ἀντὶ εἰς -orum -agium (πλὴν τοῦ singuli, -ae, -a, τοῦ δποίου ἢ γενικὴ σχηματίζεται κανονικῶς) : binī, binae, bina (ἀνὰ δύο), Gen. binum (= binorum, binarum) — seni, senae, sena (ἀνὰ ἕξ), Gen. senum (= senorum, senarum). (Πρβλ. § 15, 2).

70. Τὰ διανεμητικὰ (πλὴν τοῦ singuli, -ae, -a) χρησιμοποιοῦνται καὶ ἀντὶ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν :

1) ὅταν συνάπτωνται μετὰ ὀνομάτων, τὰ δποία εἶναι πληθυντικοῦ μόνον, ὡς **bina** castra (= **duo** castra) δύο στρατόπεδα, **binae** litterae (= **duae** litterae) δύο ἐπιστολαί. (Πρβλ. § 68, 2, Σημ. α').

2) ἐπὶ πολλαπλασιασμοῦ, ὡς quater **septeni** sunt duodetriginta ($7 \times 4 = 28$), decies **centena** milia δεκάκις ἑκατὸν χιλιάδες ($100.000 \times 10 = 1.000.000$).

71. Εἰς τὴν ἐκφορὰν τῶν συνθέτων ἀριθμῶν ἐν γένει παρατηροῦνται τὰ ἔξητα :

1) Ἀριθμοὶ σύνθετοι ἐκ δεκάδων καὶ μονάδων, τῶν δποίων αἱ μονάδες εἶναι 8 ἢ 9 (ώς 18, 19—28, 29, κ.τ.τ.), ἐκφέρονται συνήθως δι' ἀφαιρέσεως τῶν μονάδων ἀπὸ τῆς ἐπομένης δεκάδος, ὡς (18=), duodeviginti, (19=) undeviginti, (28=) duodetriginta, (29=) undetriginta, κλπ. (Πρβλ. τὰ ἀρχαῖα Ἑλλην. δυοῖν δέοντα εἴκοσι = 18, ἐνὸς δέοντα εἴκοσι = 19, κλπ. καὶ τὰ νέα Ἑλλην. εἴκοσι παρὰ δύο, σαράντα παρὰ ἔνα, κλπ.).

2) Οἱ ἄλλοι σύνθετοι ἀριθμοὶ

α') οἱ μικρότεροι τοῦ ἑκατὸν ἐκφέρονται κατὰ δύο τρόπους, ἵτοι ἢ προτάσσεται ὁ μικρότερος καὶ ἐπιτάσσεται ὁ μεγαλύτερος μὲ τὸν σύνδεσμον et εἰς τὸ μεταξὺ (duo et triginta = 32) ἢ προτάσσεται ὁ μεγαλύτερος καὶ ἐπιτάσσεται ὁ μικρότερος μετὰ τοῦ et εἰς τὸ μεταξὺ ἢ ἀνευ αὐτοῦ : triginta et duo—triginta duo.

β') οἱ μεγαλύτεροι τοῦ ἔκατὸν ἐκφέρονται κανονικῶς προτασ-
σομένου τοῦ ἔκάστοτε μεγαλυτέρου καὶ ἐπιτασσομένου τοῦ ἔκάστοτε
μικροτέρου, συνήθως μὲ τὸν et εἰς τὸ μεταξύ, ἀν δοὶ ἀποτελοῦντες τὸν
σύνθετον ἀριθμὸν ἀπλοῖ ἀριθμοὶ εἶναι μόνον δύο (δῶς centum et vi-
ginti, 120—mille et ducenti, 1200), ἀνευ δὲ τοῦ et, ἀν εἶναι περισ-
σότεροι, δῶς ducenti triginta quinque, 235 — anno millesimo non-
gentesimo tricesimo sexto, ἔτει χιλιοστῷ ἐννεακοσιοστῷ τριακο-
στῷ ἔκτῳ.

72. Οἱ κλασματικοὶ ἀριθμοὶ ἐκφέρονται κατὰ τὸν νεολληνικὸν
μᾶλλον τρόπον, ἥτοι δὲ μὲν ἀριθμητὴς ἐκφέρεται δι' ἀπολύτου ἀριθμη-
τικοῦ, δὲ δὲ παρονομαστὴς διὰ τακτικοῦ, παρακολουθεῖ δῆμος κανονι-
κῶς ἢ λέξις partes (= μέρη), δῶς quinque octavae partes

$$\left(\frac{\text{quinque}}{\text{octavae}} \text{ partes} = \frac{5}{8} \right), \text{ tres decimae partes} = 3/10, \text{ κλπ. septem}$$

$$\text{et duo nonae partes} = 7 \text{ καὶ } \frac{2}{9}.$$

Ἐὰν δὲ παρονομαστὴς εἶναι μόνον κατὰ μίαν μονάδα μεγαλύτερος
τοῦ ἀριθμητοῦ, συνήθως παραλείπεται, δῶς duo partes = duo **ter-**
tiae partes $\frac{2}{3}$, tres partes (= tres **quartae** partes) $\frac{3}{4}$. (Προβλ. τὰ
ἀρχ. Ἐλλην. τὰ πέντε μέρη = 5/6· τὰ ἐννέα μέρη = 9/10).

Ἐὰν δὲ ἀριθμητὴς εἶναι ἢ μονάς, παραλείπεται οὗτος καὶ ἐκφέ-
ρεται μόνον δὲ παρονομαστὴς μετὰ τῆς λέξεως pars (= μέρος), δῶς
tertia pars (= **una** tertia pars) 1/3,
quarta pars (= **una** quarta pars) 1/4,
decima pars (= **una** decima pars) 1/10. (Προβλ. τὸ δέκατον ἢ τὸ ἐν
δέκατον).

Τὸ 1/2 (ἐν δεύτερον) λέγεται dimidia pars (= τὸ ἥμισυ μέρος).

73. Τὰ ἀριθμητικὰ ἐπιρρήματα (ἔκτὸς τῶν τεσσάρων πρώτων se-
mel, bis, ter, quater) σηματίζονται μὲ τὴν κατάληξιν - iēs (ἢ ἀρχαῖ-
κώτερον - iens), δῶς quinqu - ies ἢ quinqu - iens πεντάκις, dec - ies ἢ
dec - iens δεκάκις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

ΤΟ ΡΗΜΑ (VERBUM)

74. Παρεπόμενα τοῦ ρήματος τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἶναι διάθεσις, φωνή, συζητία, ἔγκλισις, χρόνος, ὀριθμός, πρόσωπον, δύος καὶ τοῦ τῆς Ἑλληνικῆς.

- 1) Αἱ διαθέσεις (*genēra verbī*) εἶναι τέσσαρες :
 α') ἡ ἐνεργητικὴ (*genus actīvum*) : laudo ἐπαινῶ.
 β') ἡ μέση (*genus mediūm*) : lavor (=lavo με λούω ἐμαυτόν), λούμαι.

- γ') ἡ παθητικὴ (*genus passīvum*) : laudor ἐπαινοῦμαι.
 δ') ἡ οὐδετέρα (*genus neutrum*) : dormio καθεύδω.
 2) Αἱ φωναὶ (*formae verbī*) εἶναι δύο, ἥτοι
 α') ἡ ἐνεργητικὴ φωνὴ (*forma actīna*), περιλαμβάνει τὸ σύνολον τῶν δηματικῶν τύπων, τὸ δποῖον ἀρχίζει μὲ τὴν κατάληξιν -ο, ὡς delē - o (καταστρέφω), dele - s, dele - t, κλπ.
 β') ἡ μέση ἡ παθητικὴ φωνὴ (*forma passīna*), περιλαμβάνει τὸ σύνολον τῶν δηματικῶν τύπων, τὸ δποῖον ἀρχίζει μὲ τὴν κατάληξιν -or, ὡς delē - or (καταστρέφομαι), delē - ris, delē - tur, κλπ.

- 3) Αἱ συζυγίαι (*conjugatiōnes*) εἶναι τέσσαρες. ἥτοι
 α') ἡ πρώτη συζυγία (*conjugatio prima*), περιλαμβάνει τὰ δηματα, τὰ δποῖα ἔχουν χαρακτῆρα **α** καὶ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος εἰς - ēre, ὡς amo (ἐκ τοῦ amao), ἀπφ. amāre ἀγαπᾶν.

- β') ἡ δευτέρα συζυγία (*conjugatio secunda*), περιλαμβάνει τὰ δηματα, τὰ δποῖα ἔχουν χαρακτῆρα **ε** καὶ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος εἰς - ēre, ὡς dele - o, ἀπφ. delēre καταστρέφειν.

- γ') ἡ τρίτη συζυγία (*conjugatio tertia*), περιλαμβάνει τὰ δηματα, τὰ δποῖα ἔχουν χαρακτῆρα σύμφωνον ἢ τὸ φωνήν **υ** καὶ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος εἰς - ēre, ὡς leg - o, ἀπφ. legēre ἀναγινώσκειν, tribu - o, ἀπφ. tribuēre ἀπονέμειν.

- δ') ἡ τετάρτη συζυγία (*conjugatio quarta*), περιλαμβάνει τὰ

ὅμιατα, τὰ δποῖα ἔχουν χαρακτῆρα **ι** καὶ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος εἰς -īre, ὃς audī - o, ἀπρφ. audīre ἀκούειν.

4) Αἶ ἔγκλίσεις (modi) εἶναι τρεῖς, ἦτοι
α') ἡ δριστικὴ (modus indicatīvus).

β') ἡ ὑποτακτικὴ (modus conjunctīvus), ἡ δποία πολλάκις ἀντιστοιχεῖ καὶ πρὸς τὴν εὐκτικὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς (καὶ τότε λέγεται modus optativus). (Βλ. καὶ § 168).

γ') ἡ προστακτικὴ (modus imperatīvus), διακρινομένη εἰς προστακτικὴν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ εἰς προστακτικὴν τοῦ μέλλοντος.

δ) Οἱ χρόνοι (tempora) εἶναι ἔξι, ἦτοι

α') ὁ ἐνεστώς (tempus praesens ἢ ἀπλῶς praesens).

β') ὁ παρατατικὸς (imperfēctum).

γ') ὁ μέλλων (futūrum).

δ') ὁ παρακείμενος (perfēctum), διακρινόμενος εἰς κυρίως παρακείμενον (perfectum praesens ἢ logīcum) καὶ εἰς ἵστορικὸν παρακείμενον ἢ ἀδριστὸν (perfectum historīcum).

ε') ὁ ὑπερσυντελικὸς (plusquamperfectum).

ζ') ὁ τετελεσμένος μέλλων (futurum exāctum).

6) Οἱ ἀριθμοὶ (numéri) εἶναι δύο, ἐνικὸς (singulāris) καὶ πληθυντικὸς (plurālis). (Πρβλ. § 12,2).

7) Τὰ πρόσωπα (persōnae) εἶναι τρία: πρῶτον (persona prima), δεύτερον (persona secūnda) καὶ τρίτον (persona tertia) (§ 56).

75. Ὀνοματικοὶ τύποι τοῦ ὄμιατος ἐν τῇ Λατινικῇ εἶναι οὐχὶ μόνον δύο, δπως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ, ἀλλὰ πέντε, ἦτοι :

1) **τὸ ἀπαρέμφατον** (infinitīvus), τὸ δποῖον καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἀρχῆθεν εἶναι ὄνομα οὐσιαστικὸν ἀφηρημένον οὐδετέρου γένους (πρβλ. errāre **humānum** est = τὸ πλανᾶσθαι ἀνθρώπινόν ἐστι), καὶ

2) ἡ **μετοχὴ** (participium), ἡ δποία ἐν τῇ Λατινικῇ εἶναι ἐν μὲν τῇ ἐνεργητικῇ φωνῇ μόνον ἐνεστῶτος καὶ μέλλοντος, ἐν δὲ τῇ μέσῃ μόνον παρακειμένου (ἢ ἀριστον).

Ἐκτὸς δὲ τοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ τῆς μετοχῆς, ὄνοματικοὶ τύποι τοῦ Λατινικοῦ ὄμιατος εἶναι προσέτι :

3) **τὸ σουπῆνον** ἢ **ὕπτιον** (supīnum). Τοῦτο εἶναι ὄνοματικὸν οὐσιαστικὸν (δ' κλίσεως, § 29) ἔχον δύο μόνον πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ, ἦτοι τὴν αἰτιατικὴν (εἰς - um) καὶ τὴν ἀφαιρετικὴν (εἰς - u). Καὶ

α') δ μὲν εἰς - **sum** τύπος χρησιμοποιεῖται μὲ τὰ δῆματα κινήσεως σημαντικά, εἰς δήλωσιν **σκοποῦ** : (postulo ζητῶ) veniērunt auxiliū postulātū (ἡλθον ἐπικουρίαν αἰτήσοντες) ἡλθον ἵνα ζητήσωσι βοήθειαν, (αριστονόμοι) εο **aquātū** (εἰμι ύδρευσό-μενος) υπάγω πρὸς ὄρθρον.

β') δ δὲ εἰς - **u** τύπος χρησιμοποιεῖται εἰς δήλωσιν ἀναφορᾶς μετά τινων ἐπιθέτων (δῶς facilis, difficultis, jucundus, mirabilis κ. ἄ. τ.), ἐνίστε δὲ καὶ μετά τῆς φράσεως fas (ἢ nefas) est δσιον (ἢ ἀνόσιον) ἔστι : jucundus **audītu** εὐάρεστος εἰς τὸ ἀκούειν (εἰς τὸ νὰ τὸν ἀκούῃ τις), hoc nefas est **dictū** τοῦτο οὐχ δσιον λέγειν.

4) τὸ γερούνδιον (gerundium). Τοῦτο εἶναι δηματικὸν οὐσιαστικὸν οὐδέτερον δευτερόκλιτον, ἔχον τὰς τέσσαρας μόνον πλαγίας πτώσεις τοῦ ἑνίκου, ληγούσας εἰς -ndi, -ndo, -ndum, -ndo. Ἐκαστος δὲ τῶν τύπων αὐτοῦ ἀντιστοιχεῖ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ πρός τινα πλαγίαν πτῶσιν **συνάρθρου** ἀπαρεμφάτου (ἐνεργητικοῦ) ἐνεστῶτος (ἢ σπανίως ἀορίστου). Οὕτω π. χ. Ὁν. scribēre=γράφειν ἢ **τὸ** γράφειν, γεν. scribendi = **τοῦ** γράφειν, δοτ. scribendo = **τῷ** γράφειν (εἰς τὸ γράφειν), αἰτ. (scribere ἢ ad) scribendum=(πρὸς) τὸ γράφειν, ἀφαιρ. scribendo = διὰ τοῦ γράφειν, κλπ.: **dicendi** perītus ἔμπειρος τοῦ λέγειν, arma pugnando (δοτ.) ἢ ad **pugnandum** (αἰτ.) utilia ὅπλα εἰς τὸ μάχεσθαι χρήσιμα, hominis meus **descendo** (ἀφαιρ.) alitut τοῦ ἀνθρώπου δ νοῦς τῷ μανθάνειν (ἢ μαθήμασι) τρέφεται.

5) τὸ γερουνδιακὸν (gerundīnum). Τοῦτο κανονικῶς εἶναι δηματικὸν ἐπίθετον παθητικῆς διαθέσεως, ληγον εἰς -ndus, -nda, -ndum (§ 88, α'). Καὶ συνήθως μὲν σημαίνει τὸ γερουνδιακὸν δ., τι καὶ τὰ εἰς -τέος, -τέα, -τέον δηματικὰ ἐπίθετα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, πολλάκις δμως σημαίνει καὶ τὸ δυνατὸν ἢ **ἄξιον νὰ γίνη** : **de-lenda** est Carthāgo καταστρεπτέα ἔστιν ἢ Καρχηδών, **legendae** sunt litterae ἀναγνωστέα ἔστιν ἢ ἐπιστολὴ (§ 35, 4, Α', β', Σημ.), faciūs **laudandum** ἔργον ἐπαινετέον, ἐπαινετόν, ἀξιέπαινον.

76. Ἀρκετοὶ τύποι τοῦ δῆματος τῆς Λατινικῆς γλώσσης σχηματίζονται περιφραστικῶς, ἥτοι μὲ τὸ δῆμα **sum** (=εἰμί, εἴμαι) δῶς βοηθητικὸν (verbum auxiliare), δπως καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν μὲ τὸ δῆμα εἰμὶ καὶ εἰς τὴν νέαν μὲ τὸ δῆμα **ἔχω** καὶ τὸ **είμαι**.

Οὕτω περιφραστικῶς σχηματίζονται κανονικῶς ἐκ μὲν τῆς ἐνερ-

γητικῆς φωνῆς δι μέλλων τῆς ὑποτακτικῆς καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, ἐδὲ τῆς μέσης φωνῆς δι παρακείμενος, δι ὑπερσυντέλικος καὶ δι τετελεσμένος μέλλων εἰς τὴν ὁριστικήν, τὴν ὑποτακτικήν καὶ τὸ ἀπαρέμφατον.

77. Τὸ δῆμα sum (ἀνώμαλον, δπως τὸ εἴμι τῆς ἀρχαίας καὶ τὸ εἶμαι τῆς νέας Ἑλληνικῆς) κλίνεται ὡς ἔξης :

1. Indicativus		2. Conjunctions	
P r a e s e n s		('Αρχαιότεροι τύποι)	
sum	εῖμαι	sim	và εῖμαι siem ἢ fuam
es	εῖσαι	sīs	và εῖσαι sies ἢ fuas
est	εῖναι (πρβλ. ἐσ-τὶ)	sit	và εῖναι siet ἢ fuat
sumus	εῖμεθα	sīmūs	và εῖμεθα —
estis	εῖσθε (πρβλ. ἐσ-τὲ)	sītis	và εῖσθε —
sunt	εῖναι	sint	và εῖναι sient ἢ fuant
I m p e r f e c t u m		('Αρχαιότεροι τύποι)	
eram	ἥμην	esseim	và ἥμην forem
erās	ἥσο	esses	và ἥσο fores
erat	ἥτο	esset	và ἥτο foret
erāmus	ἥμεθα	essēmus	và ἥμεθα —
erātis	ἥσθε	essētis	và ἥσθε —
erant	ἥσαν	essent	và ἥσαν forent
F u t u r u m			
erō	θὰ εῖμαι	futūrus, -a, -um	sim
eris	θὰ εῖσαι		sis
erit	θὰ εῖναι		sit
erīmus	θὰ εῖμεθα	futuri, -ae, -a	simus
erītis	θὰ εῖσθε		sitis
erunt	θὰ εῖναι		sint

1. Indicativus	2. Conjunctivus
P e r f e c t u m	
fui ὥπηρξα ἦ γινα	fuērim
fuisti ὥπηρξας	fueris
fuit ὥπηρξε	fuerit
fuīmus ὥπηρξαμεν	fuerīmus
fuīstis ὥπηρξατε	fuerītis
fuērunt ἦ fuēre ὥπηρξαν	fuerint
P l u s q u a n p e r f e c t u m	
fuēram εἶχον ὥπάρξει	fuissēm
fuerās εἶχες ὥπάρξει	fuissēs
fuerat εἶχεν ὥπάρξει	fuissēt
fuerāmus εἶχομεν ὥπάρξει	fuissēmus
fuerātis εἶχετε ὥπάρξει	fuissētis
fuerant εἶχον ὥπάρξει	fuissēnt
F u t u r u m e x a c t u m	
fuērō θὰ ἔχω ὥπάρξει	
fueris θὰ ἔχης ὥπάρξει	
fuerit θὰ ἔχῃ ὥπάρξει	ἔλλείπει
fuerīmus θὰ ἔχωμεν ὥπάρξει	
fuerītis θὰ ἔχητε ὥπάρξει	
fuērint θὰ ἔχουν ὥπάρξει	
3. Imperativus	
P r a e s e n s	F u t u r u m
Sing. 2 es ἔσο	Sing. 2 esto ἔσο 3. esto ἔστω
Plur. 2 este ἔστε	Plur. 2 estōte 3. sunto ἔστε ἔστωσαν

4. Infinitivus

Praesens esse εἶναι	Perfectum fuisse γεγονέναι ἢ γενέσθαι	Futurum ἕνεκ. futūrum, -am, -um esse ἢ ἀπλῶς fore πληθ. futuros, -as, -a esse ἢ ἀπλῶς fore ἔσεσθαι
------------------------	---	--

5. Participium

Praesens (sens)	Futurum futūrus, -a, -um
-----------------	--------------------------

Σημείωσις. Τοῦ ἐνεστῶτος ἡ μετοχὴ (sens), ἄχρηστος καθ' ἔαυτήν, εἶναι εὔχρηστος εἰς τὰ δύο μόνον σύνθετα: praesens παρόν καὶ absens ἀπόν (§ 43, 2).

Γερούνδιον καὶ σουπίνων δὲν ἔχει τὸ sum.

78. Παραδείγματα δημαλῶς κλινομένων ρημάτων.

(amio ἀγαπῶ, deleo καταστρέφω, lego ἀναγινώσκω, audio ἀκούω)

1. Ἐνεργητική φωνή

α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
-------------	-------------	-------------	-------------

i. Indicativus

Praesens ma - o) ἀγαπῶ	dēle - ō κατα- στρέφω	lēg - ō ἀνα- γινώσκω	audi - ō ἀκούω
amā - s	delē - s	leg - i - s	audi - s
ama - t	dele - t	leg - i - t	audi - t
amā - mus	delē - mus	leg - ī - mus	audī - mus
amā - tis	delē - tis	leg - ī - tis	audī - tis
ama - nt	dele - nt	leg - u - nt	audi - u - nt

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
Imperfectum	amā - ba - m ἡγά- delē - bam κατέ- leg - ē - bam audi - ē - bam πων στρεφον ἀνεγίγνασκον ἥκουσον			
	amā - ba - s delē - bas	leg - e - bas	audi - e - bas	
	amā - ba - t delē - bat	leg - e - bat	audi - e - bat	
	amia - bā - mus dele - bāmus	leg - e - bāmus	audi - e - bāmus	
	ama - bā - tis dele - bātis	leg - e - batis	audi - e - batis	
	amā - ba - nt delē - bant	leg - e - bant	audi - e - bant	
Futurum	amā - bō θὰ ἀγα- delē - bo θὰ κα- leg - am θὰ audi - am θὰ πήσω ταστρέψω ἀναγνώσω ἀκούσω			
	amā - bis delē - bis	leg - ēs	audi - ēs	
	amā - bit delē - bit	leg - et	audi - et	
	ama - bīmus dele - bīmus	leg - ēmus	audi - ēmus	
	ama - bītis dele - bītis	leg - ētis	audi - ētis	
	amā - bunt delē - bunt	leg - ent	audi - ent	
Perfectum	amā - v - i ἔχω ἀγα- delē - v - i ἔχω κατα- lēg - i ἔχω ἀνα- audīv - i ἔχω ἀ- πήσει ἢ ἡγάπησα στρέψει ἢ κατέ- γνώσει ἢ ἀνέ- κούσει ἢ ἥκου- amav - isti delev - isti στρε- leg - isti γνωσα audiv - isti σα			
	amav - it delev - it ψα leg - it		audīv - it	
	amav - īmus delev - īmus	leg - īmus	audiv - īmus	
	amav - istis delev - istis	leg - istis	audiv - istis	
	amav - ērunt ἢ delev - ērunt ἢ	leg - ērunt ἢ	audiv - ērunt ἢ	
	amav - ēre delev - ēre	leg - ēre	audiv - ēre	
Plusquamperfectum	amav - ēram ε̄l- delev - ēram ε̄l- leg - ēram ε̄l- audiv - ēram χον ἀγαπήσει χον καταστρέψει χον ἀναγνώσει ε̄χον ἀκούσει			
	amav - eras delev - eras	leg - eras	audiv - eras	
	amav - erat delev - erat	leg - erat	audiv - erat	
	amav - erāmus delev - erāmus	leg - erāmus	audiv - erāmus	
	amav - erātis delev - erātis	leg - erātis	audiv - erātis	
	amav - erant delev - ērant	leg - ērant	audiv - ērant	

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
Futurum exactum	amav - ēro θὰ ἔ- delev - ēro θὰ ἔ- leg - ēro θὰ ἔ- audiv - ēro θὰ χω ἀγαπήσει χω καταστρέψει χω ἀναγνώσει ἔχω ἀκούσει			
	amav - eris	delev - eris	leg - eris	audiv - eris
	amav - erit	delev - erit	leg - erit	audiv - erit
	amav - erīmus	delev - erīmus	leg - erīmus	audiv - erīmus
	amav - erītis	delev - erītis	leg - erītis	audiv - erītis
	amav - ērint	delev - ērint	leg - ērint	audiv - ērint

2. Conjunctions

am - em (ἐκ τοῦ α-	dele - am	và κα-	leg - am	và ἀ- audi - am	và
ma - em) νάνγα πῶ	ταστρέφω	ναγνώσκω		ἀκούω	
am - ēs	dele - ās	leg - ās		audi - ās	
am - et	dele - at	leg - at		audi - at	
am - ēmus	dele - āmus	leg - āmus		audi - āmus	
am - ētis	dele - ātis	leg - ātis		audi - ātis	
am - ent	dele - ant	leg - ant		audi - ant	

amā - remi	và ἡ- delē - remi	và κα- leg - ē- remi	và audī - remi	và
	γάπων	τέστρεφον	ἀνεγύγνωσκον	ἴκουον
ama - res	delē - res	leg - e - res	audī - res	
ama - ret	delē - ret	leg - e - ret	audī - ret	
ama - rēmus	dele - rēmus	leg - e - rēmus	audi - rēmus	
ama - rētis	dele - rētis	leg - e - rētis	audi - rētis	
ama - rent	delē - rent	leg - ē - rent	audī - rent	

Futurum	amatūrus, -a, - um sim sis sit	deletūrus, - a, - um sim sis sit	lectūrus, - a, auditūrus, - a, - um sim sis sit	
	amaturi, - ae, - a simus sitis sint	deleturi, - ae, - a simus sitis sint	lecturi, - ae, audituri, - ae, - a simus sitis sint	

	α' συνευγίας	β' συνευγίας	γ' συνευγίας	δ' συνευγίας
Perfectum	amav - ērim (ἐὰν) ἀγαπήσω	delev - ērim (ἐὰν) καταστρέψω	leg - ērim (ἐὰν) ἀναγνώσω	audiv - ērim (ἐὰν) ἀκούσω
	amav - eris	delev - eris	leg - eris	audiv - eris
	amav - erit	delev - erit	leg - erit	audiv - erit
	amav - erīmus	delev - erīmus	leg - erīmus	audiv - erīmus
	amav - erītis	delev - erītis	leg - erītis	audiv - erītis
	amav - ērint	delev - ērint	leg - erint	audiv - erint

Plusquamperfectum	amav - issem (ἐὰν) εἶχον ἀγαπήσει	delev - issem (ἐὰν) εἶχον καταστρέψει	leg - issem (ἐὰν) εἶχον ἀναγνώσει	audiv - issem (ἐὰν) εἶχον ἀκούσει
	amav - isses	delev - isses	leg - isses	audiv - isses
	amav - isset	delev - isset	leg - isset	audiv - isset
	amav - issēmus	delev - issēmus	leg - issēmus	audiv - issēmus
	amav - issētis	delev - issētis	leg - issētis	audiv - issētis
	amav - issent	delev - issent	leg - issent	audiv - issent

Futurum exacteratum	Ἐ λ λ ε í π ε τ			
---------------------	-----------------	--	--	--

3. Imperativus

Praesens	Sing. 2 ama ἀγάπα	dele κατάστρεψε φε	leg - e ἀναγίνωσκε	audi ἄκουε
	Plur. 2 amā - te	delē - te	leg - ī - te	audi - te

Futurum	Sing. 2 amā-to ἀγάπησον	delē - to κατά- στρεψιν	leg - ī - to ἀνάγνωσον	audi - to ἄκουσον
	3 ama - to	dele - to	leg - ī - to	audi - to
	Plur. 2 ama-tōte	delē - tōte	leg - i - tōte	audi - tōte
	3 ama-nto	dele - nto	leg - u - nto	audi - u - nto

α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
-------------	-------------	-------------	-------------

4. Infinitivus

Praesens	amā · re	delē · re	leg - ē · re	audī · re
	ἀγαπᾶν	καταστρέφειν	ἀναγνώσκειν	ἀκούειν
Futurum	amaturum, - am, - um esse	deleturum, - am, - um esse	lecturum, - am, - um esse	auditurum, - am, - um esse
	amaturos, - as, - a esse	deleturos, - as, - a esse	lecturos, - as, - a esse	audituros, - as, - a esse
	ἀγαπήσειν	καταστρέψειν	ἀναγνώσειν	ἀκούσειν

Perfectum	amav -isse	delev -isse	leg -isse	audiv -isse
	ἀγαπῆσαι	καταστρέψαι	ἀναγνῶσαι	ἀκοῦσαι

5. Gerundium

Gen.	ama - ndi	dele - ndi	τοῦ κα· leg - e - ndi	τοῦ audi e - ndi
	τοῦ ἀγαπᾶν	ταστρέφειν	ἀναγνώσκειν	τοῦ ἀκούειν
Dat.	ama - ndo	dele - ndo	leg - e - ndo	audi - e - ndo
Acc.	ama ndum	dele - ndum	leg - e - ndum	audi - e - ndum
Abl.	ama - ndo	dele - ndo	leg - e - ndo	audi - e - ndo

6. Supinum

Acc.	amāt - um	delēt - um	lect - um	audīt - um
Abl.	amāt - ū	delēt - ū	lect - ū	audīt - ū

7. Particulum

Praesens	ama - ns,	dele - ns,	leg - e - ns	audi - e - ns,
	ama - ntis	dele - ntis	leg - e - ntis	audi - e - ntis
	ἀγαπῶν, - ωσα,	καταστρέφων,	ἀναγνώσκων,	ἀκούων, - ουσα,
	- ών	- ουσα, - ον	- ουσα, - ον	- ον

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
Futurum	amat - ūrus, - ūra, - ūrum ἀγαπήσων, - ουσα, - ov	delet - ūrus, - ura, urum καταστρέψων, - ουσα, - ov	lect - ūrus, - ura, urum ἀναγνωσόμε- νος, μένη, μενον	audit - ūrus, - ura, - urum ἀκουσόμενος, - μένη, - μενον

2. Μέση (ἢ παθητική) φωνή

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
I. Indicative				

Praesens	amor (ἐκ τοῦ ama déle - or κατα- - or) ἀγαπῶμαι	στρέφομαι	γινώσκομαι	audi·or ἀκούο- μαι
	amā - ris (ἢ - re)	delē - ris (ἢ - re)	leg-ē-ris (ἢ - re)	audī-ris (ἢ - re)
	amā - tur	delē - tur	leg-ī-tur	audī-tur
	amā - mur	delē - mur	leg-ī-mur	audī-mur
	ama - mīni	dele - mīni	leg-i mīni	audi-mīni
	ama - ntur	dele - ntur	leg-u-ntur	audi u-ntur

Imperfectum	amā - bar ἡγαπώ- μην	delē - bar	κατε- leg-ē-bar	ἀ- audi-ē-bar
	στρέφόμην	νεγινωσκόμην	ἡκουσόμην	
	ama - bā - ris (ἢ re)	dele - bā - ris (ἢ - re)	leg-e-bā - ris (ἢ - re)	audi-e-bāris (ἢ - re)
	ama - bātūr	dele - bātūr	leg-e-bātūr	audi-e-bātūr
	ama - bāmūr	dele - bāmūr	leg-e bāmūr	audi-e-bāmūr
	ama - bamīni	dele - bamīni	leg-ē-bamīni	audi-e-bamīni
	ama - bantūr	dele - bantūr	leg-e-bantūr	audi-e-bantūr

Futurum	amā - bor θὰ ἀ- γαπηθῶ	delē - bor θὰ κα- ταστραφῶ	leg-ar θὰ ἀνα- γνωσθῶ	audi-ar θὰ ἀ- κουσθῶ
	ama - bē - ris (ἢ - re)	dele - bē - ris (ἢ - re)	leg-ē-ris (ἢ - re)	audi-ē-ris (ἢ - re)
	ama - bítūr	dele - bítūr	leg-ētūr	audi-ētūr
	ama - bīmūr	dele - bīmūr	leg-ēmūr	audi-ēmūr
	ama - bimīni	dele - bimīni	leg-emīni	audi-emīni
	ama - buntūr	dele - buntūr	leg-entūr	audi-entūr

Perfectum

α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
amātus, - a - um sum, es, est έχω ἀγαπηθῆ ἡ γαπήθην amati, - ae, - a sumus, .estis, sunt	delētus, - a, - um sum, es, est έχω καταστραφῆ ἡ κατεστράφην deleti, - ae, - a sumus, estis, sunt	lectus, - a, - um sum, es, est έχω ἀναγνωσθῆ ἡ ἀνεγνώσθην lecti, - ae, - a sumus, estis, sunt	audītus, - a, - um sum, es, est έχω ἀκουσθῆ ἡ ἀκούσθην auditi, - ae, - a sumus, estis, sunt

Plusquamperfectum

amatus, - a, - um eram, eras, erat εἰχον ἀγα- πηθῆ amati, - ae, - a eramus, eratis erant	deletus, - a, - um eram, eras, erat εἰχον καταστραφῆ deleti, - ae, - a eramus, eratis, erant	lectus, - a, - um eram, eras, erat εἰχον ἀναγνωσθῆ lecti, - ae, - a eramus, era- tis, erant	auditus, - a, - um eram, eras, erat εἰχον ἀκουσθῆ auditi, - ae, - a eramus, era- tis, erant
--	--	---	---

Futurum exactum

amatus, - a, - um ero, eris, erit θὰ ἔχω ἀγαπηθῆ amati, - ae, - a erimus, eritis, erunt	deletus, - a, - um ero, eris, erit θὰ ἔχω κατα- στραφῆ deleti, - ae, - a erimus, eritis erunt	lectus, - a, - um ero, eris, erit θὰ ἔχω ἀνα- γνωσθῆ lecti, - ae, - a erimus, eritis erunt	auditus, - a, - um ero, eris, erit θὰ ἔχω ἀκου- σθῆ auditi, - ae, - a erimus, eritis erunt
--	---	--	--

2. Conjugativus

Praesens

amer (ἐκ τοῦ α· ma-er) νὰ ἀγα- πῶμαι	delē-ar νὰ κατα- στρέψωμαι	leg·ar νὰ ἀνα- γιγνώσκωμαι	audi-ar νὰ ἀ- κούωμαι
amē-ris (ἢ - re)	dele ā-ris (ἢ - re)	leg-āris (ἢ - re)	audi-āris (ἢ - re)
amē-tur	dele-ātur	leg-ātur	audi-ātur
amē-mur	dele-āmur	leg-āmur	audi-āmur
ame·mīni	dele-amīni	leg-amīni	audi amīni
ame·ntur	dele-antur	leg-antur	audi-antur

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
Imperfectum	amā-reter νὰ ἡγα- delē-reter νὰ κατε- leg-ě-reter νὰ ἀ-audī-reter νὰ ἀ- πώμην στρεφόμην νεγινωσκόμην κούσμην ama-rēris (ἡ· re) dele-rēris (ἡ· re) leg-e-rēris audi-rēris (ἡ· re) (ἡ· re)			
	ama-rētur	dele-rētur	leg-e-rētur	audi-rētur
	ama-rēmur	dele-rēmur	leg-e-rēmur	audi-rēmur
	ama-remīni	dele-remīni	leg-e-rimīni	audi-remīni
	ama-rentur	dele-rentur	leg-e-rentur	audi-rentur
Perfectum	amatus,-a,um sim, sis, sit, (ἐὰν) ἔχω ἀγαπηθῆ ἢ ἀγαπηθῶ	deletus,-a,-um sim, sis, sit (ἐὰν) ἔχω καταστραφῆ (ἐὰν) ἢ καταστραφῶ	lectus,-a,-um sim, sis, sit ἔχω ἀνα-	auditus,-a,um sim, sis, sit ἔχω ἀνα- γνωσθῆ ἢ ἀνα- γνωσθῶ κούσθη ἢ ἀ-
	amati,-ae, a simus, sitis, sint	deleti,-ae, a simus, sitis, sint	lecti,-ae,-a simus, sitis, sint	auditi,-ae,-a simus, sitis, sint
Plusquamperfectum	amatus,-a,-um essem, esses, esset (ἐὰν) εἶχον	deletus,-a,-um essem, esses, esset (ἐὰν) εἶχον	lectus,-a,-um essem, esses, essem, essem, εἴ- καταστραφῆ χον ἀναγνωσθῆ	auditus,-a,um essem, essem, essem, essem, εἴ- εσθετική χον ἀκούσθη
	amati,-ae,-a essemus, esse- tis, essent	deleti,-ae,-a essemus, esse- tis, essent	lecti,-ae,-a essemus, es- setis, essent	auditi,-ae,-a essemus, es- setis, essent
Futu- rum exa- ctum			Ἐ λ λ ε ἵ π ε ι	

3. Imperativus

Praesens	Sing. 2 amā-re delē-re νὰ κατα- νὰ ἀγαπᾶσαι στρέφεσαι ναγινώσκεσαι κούσεσαι	leg-ě-re νὰ ἀ-audī-re νὰ ἀ- νὰ ἀγαπᾶσαι στρέφεσαι ναγινώσκεσαι κούσεσαι
	Plur. 2 ama-mini dele-mini	leg-i-mini audi-mini

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
Futurum	Sing. 2 amā tor delē tor νὰ κατα- leg- ἕ- tor νὰ ἀ- audī- tor νὰ ἀ- νὰ ἀγαπᾶσαι στρέφεσαι ναγινώσκεσαι κούεσαι			
	3 ama-tor dele-tor leg-i-tor audi-tor			
Plur.	3 ama-ntor dele-ntor leg-u-ntor audi.u-ntor			

4. Infinitivus

Præsens	amā-ri ἀγαπᾶσθαι	delē-ri καταστρέφεσθαι	leg-i ἀναγι- νώσκεσθαι	audī-ri ἀκούεσθαι
---------	---------------------	---------------------------	---------------------------	----------------------

Futurum	amātum iri ἀγα- delētum iri κατα- lectum iri ἀ- audītum iri πηθήσεσθαι στραφήσεσθαι ναγνωσθήσε- σθαι σθαι			
---------	---	--	--	--

Perfectum	amatum, aīm, -um esse δτι ḥ νὰ ἔχῃ ἀγαπηθῇ amatos,as,-a esse	deletum,-am, -um esse δτι ḥ νὰ ἔχῃ καταστραφῇ deletos,-as,-a esse	lectum,-am, -um esse δτι ḥ νὰ ἔχῃ ἀναγνωσθῇ lectos,-as,-a esse	auditum, am, -um esse δτι ḥ νὰ ἔχῃ ἀκουσθῇ auditos,-as,-a esse
-----------	---	--	---	---

Futurum exactum	amatum,-am, -um fore δτι θὰ ἔχῃ ἀγαπηθῇ amatos,-as,-a fore	deletum,-am, -um fore δτι θὰ ἔχῃ καταστραφῇ deletos,-as,-a fore	lectum,-am, -um fore δτι θὰ ἔχῃ fore δτι θὰ ἀναγνωσθῇ lectos,-as,-a fore	auditum,-aīm, -um fore δτι θὰ ἔχῃ ἀκουσθῇ auditos,-as,-a fore
-----------------	---	--	--	--

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
5. Participium				
Perfectum	amātus, amāta, delētus, delēta, lectus, lecta, audītus, au-			
	amātum delētum lectum dītā, audītum			
	ἡγαπημένος κατεστραμμένος ἀνεγνωσμένος ἡκουσμένος			
	ἢ ἀγαπηθεὶς ἢ καταστραφεὶς ἢ ἀναγγωσθεὶς ἢ ἀκουσθεὶς			
6. Gerundivum				
	ama-ndus, dele-ndus, leg-e-ndus, audi-e-ndus,			
	ama-nda, dele-nda, leg-e-nda, audi-e-nda,			
	ama-ndum dele-ndum leg-e-ndum audi-e-ndum			
	ἀγαπητέος, -téa, καταστρεπτέος, ἀναγνωστέος ἀκουστέος			
	-téon -téa, -téon -téa, -téon -téa, -téon			

79. Αἱ κυρίως προσωπικαὶ καταλήξεις τῶν ρημάτων.

	Ἐνεργητικῆς φωνῆς	Μέσης φωνῆς
Οριστικὴ καὶ ὑποτακτ.	Προστακτ.	Οριστικὴ καὶ ὑποτακτ. Προστακτικὴ
Ἐνικός	1. - m ḥ — 	- r
	2. - s (δριστικὴ προκμ. -sti)	- ris (ḥ - re) - re ḥ - tor
	3. - t - to	- tur - tor
Πληθυντικός	1. -mus 	- mur
	2. -tis (δριστικὴ προκμ. -stis)	- mini - mini
	3. -nt (δριστικὴ προκμ. -runt ḥ - re)	- ntur - ntor

Σημείωσις 1. Τὸ α' ἐνικὸν πρόσωπον τῶν μινολεκτικῶς σχηματιζομένων χρόνων τῆς μέσης φωνῆς εὐρίσκεται ἐκ τοῦ α' προσώπου τοῦ ἀντιστολού χρόνου τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς, ἀν μὲν τοῦτο λήγῃ εἰς ο προστιθεμένου ἐνός r, ἀν δὲ λήγῃ εἰς m τρεπομένου τοῦ m εἰς r, ὡς amo - amor, amabam - amabar, amabo - amabor, amem - amer, amarem - amarer, κλπ.

Σημείωσις 2. Τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ μέλλοντος τῆς μέσης φωνῆς (amatum iri, deletum iri, κλπ.) ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ σουπίνου (§ 75, 3) καὶ τοῦ iri, τὸ ὅποιον εἶναι ἀπαρέμφατον τοῦ παθητικοῦ ἐνεστῶτος τοῦ ὁήματος eo = πορεύομαι.

Αρχαϊκώτεροι τύποι εἶναι: α') τοῦ παρατατικοῦ τῆς δ' συζυγίας audībam audības, κλπ. καὶ τοῦ μέλλοντος audībo, audībis, κλπ. β') τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ παθητικοῦ ἐνεστῶτος amarier, legiēr κλπ. (=amari, legi). γ') τοῦ γερουνδιακοῦ τῆς γ' καὶ τῆς δ' συζυγίας εἰς -undus, ὡς legundus, audiundus (=legendus, audiendus).

Αποθετικὰ όήματα (verba deponentia).

80. Καὶ ἡ Λατινικὴ ἔχει ἀποθετικὰ όήματα ἐνεργητικῆς (ἢ οὐδετέρας) διαθέσεως, ἥτοι δότα ἔχουν μόνον τὴν μέσην φωνῆν (διὸ λέγονται καὶ media tantum, § 74, 2, β') ὡς hortor (προτρέπω)-hortatus sum - hortatum - hortāri, vereor (εὐλαβοῦμαι) - veritus sum - veritum - verēri, loquor (διμιλῶ) - locūtus sum - locūtum - loqui, blandior (χολαρεύω) - blandītus sum - blandītum - blandīri.

Ταῦτα κλίνονται δπως ἀκριβῶς τὰ ἀντίστοιχα όήματα μέσης φωνῆς (μέσης ἢ παθητικῆς διαθέσεως, § 78, 2), μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι δὲν ἔχουν ἐκ τῆς μέσης φωνῆς μέλλοντα τοῦ ἀπαρεμφάτου, ἐνῷ ἔχουν ἐκ τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τὸν μέλλοντα τῆς ὑποτακτικῆς καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, τὸ σουπίνον, τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν μέλλοντα τῆς μετοχῆς καὶ τὸ γερούνδιον.

F u t u r u m

	hortor πρβλ. amor	vereor πρβλ. deleor	loquor πρβλ. legor	blandior πρβλ. audior
Conjunctivus	hortatūrus, -a, -um sim, sis, sit hortaturi, -ae, -a simus, sitis, sint	veritūrus, -a, -um sim, sis, sit verituri, -ae, -a simus, sitis, sint	locutūrus, -a,-um sim, sis, sit sim, sis, sit locuturi, -ae, -a simus, sitis, simus, sitis,	blanditūrus, -a,-um sim, sis, sit sim, sis, sit blandituri, -ae,-a simus, sitis, simus, sitis,

Infinitus	hortatūrum, -am,-um esse hortaturos, -as,-a esse	veritūrum, -am,-um esse verituros, -as,-a esse	locutūrum, am, um esse locuturos, -as, a esse	blanditūrum, -am,-um esse blandituros, -as,-a esse
Supinum	hortātum,-tū	verītum,-tū	locūtum,-tū	blandītum,-tū
Participium				
Praesens	hortans (gen. hortantis)	verens (gen. verentis)	loquens (gen. loquentis)	blandiens (gen. blandientis)
Futurum	hortatūrus, -a,um	veritūrus, -a,-um	locutūrus, -a,um	blanditūrus, -a,-um
Gerundium	Gen. hortandi Dat. hortando Acc. hortandum Abl. hortando	verendi verendo verendum verendo	loquendi loquendo loquendum loquendo	blandiendi blandiendo blandientum blandiendo

81. Ἐκτὸς τῶν ἀποθετικῶν δημάτων ἡ Λατινικὴ ἔχει καὶ τινα δήμια ποθετικὰ δήματα (verba semideponentia), οἵτοι δήματα τὰ δποια ἔχουν

1) ἐνεστῶτα μὲν καὶ ἀπαρέμφατον ἐνεργητικοῦ τύπου, παρακείμενον δὲ μέσου τύπου. Τοιαῦτα δήματα εἶναι

audeo τολμῶ ausus sum ἐτόλμησα ausum, audēre.
gaudeo χαίρω gavīsus sum ἐχάρην gavīsum, gaudēre.
soleo συνηθίζω solītus sum συνήθισα solītum, solēre.
fido πέποιθα fīsus sum ἔσχον πεποίθησιν fīsum, fidēre.
 Οὕτω καὶ τὰ σύνθετα confido πέποιθα, diffido δυσπιστῶ, κλπ.

2) ἐνεστῶτα μὲν καὶ ἀπαρέμφατον μέσου τύπου, παρακείμενον δὲ ἐνεργητικοῦ. Τοιαῦτα δήματα εἶναι

devertor καταλύω - *deverti* κατέλυσα - *deversum*, *deverti*.

revertor ἐπιστρέφω - *reverti* (καὶ *reversus sum*) ἐπέστρεψα - *reversum*, *reverti*.

adsentior συναινῶ - *adsensi* συνήνεσα - *adsensum*, *adsentiri* (πρβλ. ἵσταμαι - **ἔστηκα, ἔστην** — φύματι - **πέφυκα, ἔφην**, κ.τ.τ.).

Σημεῖοι ωστε. Ὄπως τῶν ἀποθετικῶν δημάτων ἐν γένει ἡ μετοχὴ τοῦ (μέσου) παρακειμένου ἀντιστοιχεῖ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ πρὸς τὴν μετοχὴν τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου ἢ ἀօρίστου (ὧς *loquor* - *locutus* = εἰρηκὼς ἢ εἰπόν, *hortor* - *hortatus* = παραινέσας, *audeo* - *ausus* = τετολμηκώς ἢ τολμήσας), οὕτω καὶ ἄλλων δημάτων ἡ μετοχὴ τοῦ μέσου παρακειμένου λαμβάνεται μὲν σημασίαν ἐνεργητικοῦ παρακειμένου ἢ ἀօρίστου, ὡς (*ceno* δειπνῶ) *cenatus* = δεδειπνηκώς ἢ δειπνήσας, (*prandeo* ἀριστῶ) *pransus* = ἡριστηκώς ἢ ἀριστήσας, (*juro* δύναμι) *juratus* = δύμόσας. Τῶν δὲ δημάτων *potare* (πίνειν) καὶ *tacere* (σιγᾶν) ἡ μετοχὴ τοῦ μέσου παρακειμένου λαμβάνεται καὶ μὲν ἐνεργητικὴν καὶ μὲν παθητικὴν σημασίαν, ὡς *potus* (= *potatus*) = πεπωκώς ἢ πιὼν καὶ ποθείς, *tacitus* = σιγήσας (σιγηλός) καὶ σιγηθείς. (Πρβλ. νεοελλ. δειπνῶ - δειπνημένος = δειπνήσας, πίνω - πιωμένος = πεπωκώς). Καὶ μὲν παθητικοῦ δὲ ἐνεστῶτος σημασίαν λαμβάνεται πολλάκις ἡ μετοχὴ τοῦ μέσου παρακειμένου, ὡς *tutior est certa pax quam sperata victoria* = ἀσφαλεστέρα εἶναι βεβαία εἰρήνη παρὰ ἐπιζημένη νίκη.

Αἱ χρήσεις αὗται τῆς μετοχῆς τοῦ μέσου παρακειμένου εἰς -*tus*, -*ta*, -*tum* ἐξηγοῦνται ἐκ τοῦ δτὶ αὕτη ἀρχῆθεν οὐδὲν ἄλλο ἢ το παρὰ ἐπίθετον ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ δημάτικά ἐπίθετα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς εἰς -*tos*, -*ti*, -*ton*, τὰ δποῖα, ὡς γνωστόν, ἐσήμαινον ἀρχῆθεν τῶν ὑποκείμενον εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ δημάτος σημαινόμενον (ὧς θνητὸς = δυνατός εἰς τὸ θνήσκειν), ἔπειτα δὲ τὸ δυνατὸν γενέσθαι (ὧς βατός = εἰς δύνανταί τις νὰ βαδίξῃ, κατά τὸ ἀντίθετον σβατος), τέλος δὲ δτὶ καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἡ μέσου ἐνεστῶτος ἢ ἀօρίστου ἢ παρακειμένου (ὧς δυνατός = δυνάμενος, νεοελλ. καυτός = δοκιμαστός = δυναμικός, δὲ τεθαυμασμένος, κλπ.). Οὕτω λοιπὸν καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ, π.χ. *ignotus* = δύγνωστος καὶ δὲ ἀγνοῶν, *occultus* = κεκρυμμένος καὶ δὲ (κρύπτων) ἀσφαλίζων, κ.τ.τ.

82. Περιφραστικὴ συζυγία (Conjugatio periphrastica). —

Ἐκτὸς τῶν συνήθων περιφραστικῶν τύπων τῶν δημάτων τῶν τεσσάρων συζυγιῶν (§ 76), περιφραστικοὶ δημάτικοι τύποι σγηματίζονται προσέτι κατὰ πάντας τοὺς χρόνους καὶ τὰς ἐγκλίσεις διὰ τῶν διαφόρων μετοχῶν τῶν δημάτων, ἵδια δὲ τῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλον-

τος (εἰς -ūrus), καὶ διὰ τοῦ γερουνδιακοῦ (εἰς -ndus, -nda, -ndum, § 75,5) μετὰ τοῦ βοηθητικοῦ ὅμιλος *esse* π. χ.

1) *scriptūrus sum* μέλλω γράφειν, *scriptūrus eram* ἔμελλον γράφειν, *scripturus ero*, *scripturus fui*, κλπ.

2) *docendus sum* (διδαχτέος εἰμί) πρότερι νὰ διδαχθῶ, *docendus eram* ἔπρεπε νὰ διδαχθῶ, *docendus ero*, κλπ.

Μεταβολαὶ τινες εἰς ἀγηματικοὺς τύπους τῶν τεσσάρων συζυγιῶν.

83. Οἱ ἀγηματικοὶ τύποι οἱ σχηματιζόμενοι ἐκ χρονικοῦ θέματος παρακειμένου μὲ καρακτῆρα **ν** πολλάκις ἀποβάλλουν τὸ **ν** τοῦτο, δταν μετὰ τὴν συλλαβὴν **νε** ἢ **νι** ἀκολουθῆ εἰς τὴν κατάληξιν τὸ ἢ **ν** s. Μετὰ δὲ τὴν ἔκπτωσιν τοῦ **ν** τὰ συναντώμενα φωνήνεται, πλὴν τῶν i - e, συναιροῦνται, ἡτοι (εἰς τὴν α' συζυγίαν) τὸ a+i εἰς a, (εἰς τὴν β' συζυγίαν) τὸ e+i εἰς e, καὶ (εἰς τὴν δ' συζυγίαν) τὸ i+i εἰς i. Δύνανται δημοσιεύεται, π. χ.

amo, ama-v-i, amaverunt καὶ amārunt, amavistis καὶ amastis, amavero καὶ amāro, amavisse καὶ amasse, κλπ.

deleo, dele v-i, deleveram καὶ delēram, delevistis καὶ delestis, κλπ.

audio, audi-v-i, audivisti καὶ audisti ἢ audiisti, audiverunt καὶ audiērunt, audiveram καὶ audiēram, κλπ.

Σημεῖωσις. Τῶν εἰς -īvι παρακειμένων δύναται νὰ ἐκπίπτῃ τὸ **ν** καὶ εἰς τὸ α' καὶ γ' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς ὄριστικῆς, ἀλλὰ τότε δὲν συναιροῦνται τὰ δύο i. Όπτω σχηματίζονται κανονικῶς οἱ τύποι οὗτοι εἰς τὸν παρακειμένον τῶν συνθέτων τοῦ ὅμιλος εο πορεύομαι, ὡς *redeo* ἐπανέθομαι - (redīvi καὶ) *redīi* - (red-ivit καὶ) *redīit*, καθὼς καὶ τὸν ὅμιλος *pero* ἔητῶ - (petīvi καὶ) *petīi* - (petivit καὶ) *petīit*. (6, 1, Σημ.).

84. Δικαπέντε ὅμιλατα *iῆς* γ' συζυγίας (ἕξ ὡν τὰ τρία ἀποθετικὰ) λήγουν εἰς -io (ὅπως τὰ *iῆς* δ' συζυγίας). Ταῦτα εἶναι τὰ ἔξης :

capio λαμβάνω,	cēpi,	captum,	capere
cupio ἐπιθυμῶ,	cupīvi,	cupītum,	cupere
facio ποιῶ,	fēci,	factum,	facere
fodio δρύσω,	fodi,	fossūm,	fodere
fugio φεύγω,	fūgi,	(fugītum),	fugere
jacio ὁίπτω,	jēci,	jactum,	jacere

lacio	ελχω	- - -	lacere
		(ἀρχαϊκὸν εὔχορηστον ἐν συνθέσει, π. χ. elicio ἔξελκω, elicui, elicītum, elicere).	
pario	γεννῶ	peperī	partum,
quatio	σείω	(quassi),	quassumī,
rapio	ἀρπάζω	rapui,	raptum,
sapiο	ζέω γεῖσιν,	(sapīvi ή sapī)	rapere sapere
	σωφρονῶ		
specio	θεῶμαι	spexi,	spectum,
gradior	βαίνω	gressus sum,	gressum,
moriο	ἀποθνήσκω	mortuus sum,	(mortuum),
patior	πάσκω	passus sum,	mōri pati

Τῶν δημάτων τούτων ὁ χαρακτὴρ τοῦ ἐνεστωτικοῦ θέματος ι
ἀποβάλλεται, δπου ἀκολουθεῖ ἀλλοὶ τῆς καταλήξεως ή ετ ή τελικὸν
ε. Κατὰ τὰ ἀλλα κλίνονται δπως τὸ lego - legor (§ 78).

Ἐνεργητικὴ φωνὴ

Μέση φωνὴ

I. Indicativus

Praesens

capio	capi-or
cap-is (ἐκ τοῦ capi-is)	capi-ēris (ἐκ τοῦ capi-eris)
cap-it (ἐκ τοῦ capi-it)	capi-itur (ἐκ τοῦ capi-itur)
cap-imus (ἐκ τοῦ capi-imus)	capi-īmur (ἐκ τοῦ capi-imur)
cap-ītis (ἐκ τοῦ capi-itis)	capi-mīni (ἐκ τοῦ capi-imini)
capι-unt	capi-untur

Imperfectum: capi-ēbam, capi-ebas, capie-bat, κλπ.

Futurum: capi-am, capi-es, capi-et, κλπ.

2. Conjugentivus

Praesens: capi-am, capi-as, capi-at, κλπ.
capi-ar, capi-aris, capi-atur κλπ.

Imperfectum

capērem (ἐκ τοῦ capi-erem) cap-ērer (ἐκ τοῦ capi-erer)

cap eres (ἐκ τοῦ capi-eres) κλπ. cap-erēris (ἐκ τοῦ capi-ereris) κλπ.

cap-eret	cap-eretur
cap-eremus	cap-eremur
cap-eretis	cap-eremini
cap-erent	cap erentur

3. Imperativus

cap-e (ἐκ τοῦ capi-e)	cap-ere (ἐκ τοῦ capi ere)
cap-ito (ἐκ τοῦ capi-ito) κλπ.	cap-itor (ἐκ τοῦ capi-itor) κλπ.
cap-ito	cap-itor
cap ite	cap-imini
cap-itōte	
capi -unto	capi -untor

4. Infinitivus

cap-ere (ἐκ τοῦ capi-ere)	cap-i (ἐκ τοῦ capi-i)
---------------------------	-----------------------

Σημείωσις. Τοῦ ρήματος facio τὸ β' ἐνικόν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος σχηματίζεται ὅνει τῆς καταλήξεως ε, ἐκ μόνου τοῦ θέματος: fac (ποίει). Ὁμοίως σχηματίζεται τὸ αὐτὸ πρόσωπον καὶ τῶν ρημάτων dico (λέγω), duco (ἄγω), fero (φέρω): dic, duc, fer.

Τὰ μετὰ προθέσεως δῆμως σύνθετα τοῦ facio, (εἰς τὰ ὅποια τὸ **a** τοῦ θέματος τρέπεται εἰς i), σχηματίζουν τὸ πρόσωπον τοῦτο κανονικῶς μὲ τὴν κατάληξιν ε: conficio (κατασκευάζω) - confīce, per-ficio (διαπράττω)-per-fīce, κλπ.

85. Χρονικά δέματα.—Οἱ διάφοροι τύποι παντὸς δήματος τῆς Λατινικῆς γλώσσης σχηματίζονται ἐκ τοιῶν κυρίων θεμάτων, ἡτοι ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος, ἐκ τοῦ θέματος τοῦ (ἐνεργητικοῦ) παρακειμένου καὶ ἐκ τοῦ θέματος τοῦ σουπίνου.

Διὰ τοῦτο δ' ἐνεστώς, δ' (ἐνεργητικὸς) παρακειμενος καὶ τὸ σουπίνον (μετὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεστῶτος) λέγονται **ἀρχικοὶ χρόνοι** τοῦ δήματος (tempora primitiva), ὡς

amo,	amāvi,	amātum,	amāre
deleo,	delēvi,	delētum,	delēre
lēgo,	lēgi,	lectum,	legēre, κλπ.

'Αχιλλέως Α. Τζαρτζάνου

1) Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος σχηματίζονται δὲ ἐνεστῶς καὶ δὲ παρατατικὸς δριστικῆς καὶ ὑποτατικῆς, δὲ (ἀπλοῦς) μέλλων τῆς δριστικῆς, ἢ προστατικῆς, τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεστῶτος, ἢ μετοχὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος καὶ τὸ γερούνδιον:

(θ. *ama-*) *amo*, *amor* (ἐκ τοῦ *ama-o*, *ama-or*)—*amem*, *amer* (ἐκ τοῦ *ama-em*, *ama-er*) — *ama-bam*, *ama-bar*, *ama-rem*, *ama-rer* — *amabo*, *ama-bor*, — *ama*, *ama-to* κλπ.— *ama-re*, *ama-ri*—*ama-ns*, *ama-ndi* κλπ.

2) Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ (ἐνεργ.) παρακειμένου σχηματίζονται οἱ συντελικοὶ χρόνοι τῆς ἐνεργητικῆς; φωνῆς, ἵτοι δὲ ἐνεργ. παρακειμένος καὶ ὑπερσυντελικος εἰς πάσας τὰς ἔγκλισεις καὶ δὲ τετελεσμένος μέλλων τῆς δριστικῆς:

(θ. *amav-*) *amāv i*, *amav-ērim*, *amav-ēram*, *amav-issem*, *amav-isse*, *amav-ēro*, κλπ.

3) Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ σουπίνου σχηματίζονται τὸ σουπῖνον, ἢ μετοχὴ τοῦ ἐνεργ. μέλλοντος καὶ ἢ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου (καθὼς καὶ πάντες οἱ περιφραστικοὶ τύποι οἱ σχηματιζόμενοι μὲ τὰς μετοχὰς ταύτας ἢ μὲ τὸ σουπῖνον):

(θ. *amat-*) *amāt-um*, *amāt-u*—*amat-ūrus*, -a, -um—*amāt-us*, -a, -um—*amaturus* sīm, sis κλπ.—*amatus*, -a, -um sum, es κλπ.—*amatum* iri κλπ.

Παρατηρήσεις εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν χρονικῶν θεμάτων.

86. α') **Χρονικὸν δέμα τοῦ ἐνεστῶτος.**—Θέμα τοῦ ἐνεστῶτος πολλῶν ἀπλῶν δημάτων εἶναι αὐτὸν τὸ δηματικὸν θέμα αὐτῶν, ὡς

(ὅ. θ. *para-*) *paro* (ἐκ τοῦ *para-o*) παρασκευάζω, *parāvi*, *parātum*, *parāre*.

(ὅ. θ. *dele-*) *dele-o* καταστρέφω, *delēvi*, *delētum*, *delēre*.

(ὅ. θ. *lēg-*) *lēg-o* ἀναγιγνώσκω, *lēg-i*, *lectum*, *legēre*.

(ὅ. θ. *parti-*) *parti-o* μερίζω, *partīvi*, *partītum*, *partīre*.

Πλείστων ὅμως δημάτων τὸ θέμα τοῦ ἐνεστῶτος σχηματίζεται ἐκ τοῦ δηματικοῦ θέματος ἐπηγένημένου διὰ προσθήκης προσφυμάτων ἢ διὰ ἀναδιπλασιασμοῦ. Οὕτω

1) διὰ προσφύματος φωνήντος **a** ἢ **e** ἢ **i**, ὥστε

α') (δ. θ. nec-) *neco* (ἐκ τοῦ *nec-a-o*) φονεύω, *necāvi*, *necātum*, *necāre*.

β') (δ. θ. *aug-*) *aug-e-o* αὐξάνω, *auxi*, *auctum*, *augēre* (πρόβλ. ἀρχ. Ἐλλ. δοκῶ ἐκ τοῦ δοκ-έω).

γ') (δ. θ. *rap-*) *rap -i -o* ἀπάτω, *rapui*, *raptum*, *rapēre* (§ 84).

(δ. θ. *mor-*) *mor -i -or* ἀποθνήσκω, *mortuus sum*, *mortuum* (ἀλλὰ μετοχῇ τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος *moriturus*), *mōri* (§ 80).

2) διὰ προσφύματος συμφώνου **ν** ἢ **t** ἢ **sc**, ὡς

α') (δ. θ. *cer-*) *cer-n-o* κρίνω, *crevi*, *cretum*, *cernēre* (πρόβλ. ἀρχ. Ἐλλ. κάμ-n-ω, ἀρχ. ἔ-καμ-ον).

Εἰς τινα δήματα τὸ πρόσφυμα **ν** παρεντίθεται μεταξὺ τοῦ θεματικοῦ φωνήντος καὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ δηματικοῦ θέματος, ὡς

(δ. θ. *tag-*) *ta-n-go* ἄπτομαι, *tetigi*, *tactum*, *tangēre*

(δ. θ. *fud-*) *fu-n-d-o* χέω, *fundi*, *fūsum*, *fundēre* (πρόβλ. ἀρχ. Ἐλλ. μα-n-θ-άνω, ἀρχ. ἔ-μαθ-ον).

β') (δ. θ. *plec-*) *plec-t-o* πλέκω, *plexi* (καὶ -xui), *plexum*, *pletēre*.

γ') (δ. θ. *pa-*) *pa-sc-o* ποιμαίνω, *pāvi*, *pāstum*, *pascēre*.

Οὕτω σχηματίζεται κανονικῶς τὸ θέμα τοῦ ἐνεστῶτος τῶν ἐναρκτικῶν δημάτων (*verba inchoatīva* ἢ *incolatīva*), ὡς

(δ. θ. *sene-*) *sene sc-o* γηράσκω, *senui*, *senescēre*.

(δ. θ. *cale-*) *cale-sc-o* γίνομαι θερμός, *calui*, *calescēre*.

3) διὰ ἐνεστωτικοῦ ἀνοδιπλασιασμοῦ, ὡς

(δ. θ. *gen-*) *gi-gn-o* (ἐκ τοῦ *gi-gen-o*) γεννῶ, *genūi*, *genītum*, *gignēre* (πρόβλ. γί-γν-ομαι, ἐκ τοῦ γι γεν-ομαι).

87. 6') Χρονικὸν δέμα τοῦ παρακειμένου.—1) Τὸ θέμα τοῦ παρακειμένου τῶν ὅμαλῶν δημάτων τῆς α', τῆς β' καὶ τῆς δ' συζυγίας σχηματίζεται ἐκ τοῦ δηματικοῦ θέματος διὰ τῆς προσθήκης τοῦ χαρακτῆρος **ν**, ὡς *amo* (ἐκ τοῦ *ama-o*), *amāv-i-dele-o*, *delēv-i-audi-o*, *audīv-i*, *κλπ.*

Πλείστων ὅμως δημάτων τῆς β' συζυγίας ὁ παρακείμενος (ἀντὶ νὰ λήγῃ εἰς -evi) λήγει εἰς -ui, ὡς *habe-o* ἔχω, *hab-ui-mone-o* παραινῶ, *mon-u-i*, *κλπ.*

2) Τὸ θέμα τοῦ παρακειμένου τῶν δημάτων τῆς γ' συζυγίας σχηματίζεται συνήθως κατὰ τρεῖς τρόπους, ἢτοι

α') ἔξ αὐτοῦ τοῦ ὄγματικοῦ θέματος μὲ ἕκτασιν τοῦ θεματικοῦ φωνήνεντος, ἥτοι τοῦ ἂ ἢ ἔ εἰς ἔ, τοῦ ἕ εἰς ἕ, τοῦ δεῖς δ καὶ τοῦ ἔ εἰς ἔ, ὡς

(ὅ. θ. ἀg-) ag-o ἄγω, ἔg-i, actum, agere.

(ὅ. θ. leg-) leg-o ἀναγινώσκω, lēg-i, lectum, legere.

(ὅ. θ. līqu-) linquo καταλείπω, līqu-i, (lictum), linquere.

(ὅ. θ. fōd-) fodio δρύσσω, fōd-i, fossum, fodere (§ 84).

(ὅ. θ. fūg-) fugio φεύγω, fūg-i, fugitum, fugere (§ 84).

β') δι^ι ἀναδιπλασιασμοῦ καὶ μὲ τροπήν συνήθως τοῦ θεματικοῦ φωνήνεντος, ἥτοι τοῦ ἂ εἰς ἔ ἢ ἕ, τοῦ δὲ **ae** εἰς ἕ, ὡς

(ὅ θ. tend-) tendo τείνω, te tend-i, tentum (ἢ tensum), tendere· (προβλ. τείνω, τέ-τα-κα, κλπ.).

(ὅ. θ. pār-) pario γεννῶ, pe-pēr-i (ἐκ τοῦ pe-pār-i), partum, parere. (Μετοχὴ ἐνεργ. μέλλοντος paritūrus).

(ὅ. θ. cān-) cano ἄδω ce cīn i, canere. (Σουπīνον cantātum).

(ὅ. θ. cād-) cado πίπτω, ce cīd-i, (cāsum), cadere.

(ὅ. θ. caed-) caedo κόπτω, πλήττω, ce-cīd-i, caesum, caedere.

(ὅ. θ. posc-) posco ξητῶ μετὰ παρακλήσεων, po-posc-i (ἐκ τοῦ pe-posc-i), poscere.

(ὅ. θ. curr-) curro τρέχω, cu-curr-i (ἐκ τοῦ ce-curr-i), cursum, currere.

Σημείωσις. Ό αναδιπλασιασμὸς συνήθως παραλείπεται, ὅταν τὸ ὄγμα είναι σύνθετον, ὡς (tendo, te-tendi, ἀλλὰ) ex-tendo ἔκτείνω, ex-tendi, extentum (ἢ extensum), ex-tendere.

γ') διὰ προσθήκης εἰς τὸ ὄγματικὸν θέμα τοῦ χαρακτῆρος **s**, ὡς

(ὅ. θ. carp-) carpo δρέπω, carp-s-i, carptum, carpere· (προβλ. ῥοέπ-ω—ζδρεψα, ἐκ τοῦ ἔδρεπ-σ-α).

(ὅ. θ. dic-) dico λέγω, dixi (ἐκ τοῦ dic s i), dictum, dicere (§ 84, Σημ.): (προβλ. πλέκω—ζπλεξα, ἐκ τοῦ ἔπλεκ σ α).

(ὅ. θ. lud-) ludo παίζω, lūsi (ἐκ τοῦ lud-si), lūsum, ludere· (προβλ. κομίζω—ζκόμισα, ἐκ τοῦ ἔκόμιδ-σα).

88. γ') Χρονικὸν θέμα τοῦ σουπίνου.— 1) Τὸ θέμα τοῦ σουπίνου κανονικῶς σχηματίζεται διὰ τῆς προσθήκης εἰς τὸ ὄγματικὸν θέμα τοῦ χαρακτῆρος **t**, σπανιώτερον δέ, ἵδιά ἐπὶ ὄγμάτων τῆς γ' συνγίας, διὰ τῆς προσθήκης τοῦ χαρακτῆρος **s**.

α') (δ. θ. *ama-*) *amo*, *amāt-um*, (δ. θ. *dele-*) *deleo*, *delēt-um*, (δ. θ. *leg-*) *lego*, *lect-um* (ἐκ τοῦ *leg t-um* πρβλ. λέγ-ω, λεκτός, ἐκ τοῦ λεγτός), (δ. θ. *audi*) *audio*, *audīt-um*, κλπ.

β') (δ. θ. *scand-*) *scando* βαίνω, *scandi*, *scan-s-um* (ἐκ τοῦ *scand-s-um*), *scandere*.

2). Ἐξ τῶν ὁγμάτων τῆς β' συζυγίας, ὅσα ἔχουν παρακείμενον εἰς -ui (§ 87,1), ταῦτα σχηματίζουν τὸ σουπίνον εἰς -ītum, ὡς *ha-beo* ἔχω, **habui**, **hab-ītum**, *habere* moneo παραινῶ, **monui**, **monītum**, *monere*.

89. 1) Μερικὰ ὁγμάτα σχηματίζουν τὸ θέμα τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ σουπίνου ἢ τὸ θέμα τοῦ ἑτέρου μόνον ἐκ τούτων ὅχι ἐκ τοῦ ὁγματικοῦ θέματος, ἀλλὰ ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ ἐπηνεγμένου διὰ προσφύματος (§ 86, 1-2), ὡς

α') (ο. θ. *jug-*) *jung-o* ζευγνύω, *junx-i* (ἐκ τοῦ *jung-s-i*, § 87, 2, γ'), *junctum* (ἐκ τοῦ *jung-t-um*), *jungere*.

β') (δ. θ. *pig-*) *ping-o* ζωγραφῶ, *rīnx-i* (ἐκ τοῦ *ping-s i*), *pi-ctum* (ἐκ τοῦ *pig-t um*), *pingere*.

(δ. θ. *pug-*) *pung-o* κεντῶ, *pupugi* (ἐκ τοῦ *pe-pug i*, § 88, 2, β'), *punct-um* (ἐκ τοῦ *pung-t-um*), *pungere*.

2) Ἀρχετὰ ὁγμάτα στεροῦνται σουπίνου, τινὰ δὲ καὶ παρακειμένου καὶ σουπίνου, ὡς

α') *mico* σφαδάζω, λάμπω, *micūi*, —, *micāre*.

horreo φρίττω, *horruī*, —, *horrēre*.

posco ζητῶ, *poposci*, —, *poscēre* (§ 87, 2, β').

disco μανθάνω, διδάσκομαι, *didīci*, —, *discēre*.

β') *ferio* πλήττω, —, —, *ferīre*.

furo μαίνομαι, —, —, *furēre*.

3) Πολλὰ ὁγμάτα σχηματίζουν παρακειμένον καὶ σουπίνον ἢ τὸ ἑτερον μόνον ἐκ τούτων κατὰ συζυγίαν διάφορον ἔκεινης, εἰς τὴν δποίαν ἀνήκει δ ἐνεστῶς καὶ τὸ ἀπαρέμφατον αὐτῶν, ὡς

domo (δαμάζω), *domāre* (α' συζυγίας), *domui*, *domītum* (β' συζυγίας) πρβλ. *habui*, *habitum* τοῦ δ. *habeo*, *habēre*.

seco (τέμνω), *secāre* (α' συζυγίας), *secui* (β' συζυγίας), *sectum* (γ' συζυγίας) πρβλ. *lectum* τοῦ ὁγμάτος *lego*, *legere*.

augeo (αὐξάνω), augēre (β' συζυγ.), auxi, auctum (γ' συζ.)[·]
πρόβλ. flixi, flictum τοῦ δ. fligo κτυπῶ, fligere.

rideo (γελῶ), ridēre (β' συζυγ.), risi, risum (γ' συζυγ.)[·] πρόβλ.
lusi, lusum τοῦ ὁγήματος ludo παιζω, ludere.

strepo (ψωφῶ), strepere (γ' συζ.), strepui, streptum (β' συζ.)[·]
πρόβλ. habui, habitum τοῦ δ. habeo, habere.

rudo (μυκῶμαι), rudere (γ' συζ.), rudīvi, (rudītum) (δ' συζ.)[·]
πρόβλ. audivi, audītum τοῦ δ. audio, audīre.

venio (ἔρχομαι), venīre (δ' συζ.), vēni, ventum (γ' συζ.)[·] πρόβλ.
lēgi, lectum τοῦ δ. lego, legere.

4) Ἀρχετὰ ὁγήματα σχηματίζουν τὸν παρακείμενον καὶ τὸ σουπῖνον ἢ τὸ ἔτερον μόνον ἐκ τούτων ἐκ δύο (ἢ καὶ περισσοτέρων) θεμάτων, ὡς

α') implīco ἐμπλέκω, implicui ἢ implicāvi, implicitum ἢ implicātum, implicāre. (Βλ. καὶ neco, § 86, 1).

β') lino ἀλείφω, lēvi, lītum, linere.

jūvo ὠφελῶ, βοηθῶ, juvi, jutum (ἢ juvātum), juvāre[·] (μετοχὴ τοῦ μέλλοντος iuvatūrus).

γ') pango πηγνύω, (pepīgi ἢ) pēgi ἢ panxi, panctum ἢ pactum, pangere.

pinsō κοπανίζω, pinsi ἢ pinsui, pinsum ἢ pinsitum ἢ pistum ἢ pīsum, pinsere.

Σημείωσις 1. Τὰ σουπῖνα, τὰ ὅποια λήγουν εἰς -atum ἢ -etum ἢ -utum ἔχουν τὸ φωνήν τῆς παραληγούσης (α, ε, ο) κανονικῶς μαρρόν, ὡς amo (amāre), **amātum**.

deleo (delere), **delētum**.

tribuo (tribuere), **tribūtum**. Α λ λ ἄ :

do (δίδω), dēdi, **dātum**, dāre.

saro (στείρω), sēvi, **sātum**, serere.

ruo (καταρρίπτω, καταφέρωμαι, ἀνασκαλεύω), rui, (**rūtum**), ruere.

Οσα δὲ σουπῖνα λήγουν εἰς -itum, ἔχουν τὸ ι τῆς παραληγούσης μαρρόν μέν, ἀν δὲ παρακείμενος τοῦ ὁγήματος λήγῃ εἰς -īvi, βραχὺ δέ, ἀν δὲ παρακείμενος λήγῃ εἰς -ui ἢ -i, ὡς

audio, audire, audīvi, audītum.

quaero (ζητῶ), quaerere, quaeſīvi, quaeſitum. Α λ λ ἄ :

veto (ἀπαγορεύω), vetāre, vetui, vetītum.

habeo (ἔχω), habere, habui, habītum.

lambō (λείχω), lambēre, lambi, lambītum.

fugio (φεύγω), fugere, fūgi, (fugītum).

Πρός δὲ τούτοις :

cieo (κινῶ), cīvī, **cītum**, ciēre.

eo (πορεύομαι), ivi (ἢ ii, § 83, Σημ.), **ītum**, īre.

lino (ἀλείφω), līvi ἢ lēvi, **lītum**, linēre.

sīno (ἐσθ, ἀφήνω), sīvi, **sītum**, sinēre.

Σημείωσις 2. Τὸ ὄημα do ἔχει τὸν γαρακτῆρα τοῦ θέματος (δα-
ητοὶ τὸ) **a** βραχὺ, εἰς πάντας τοὺς ἄλλους τύπους, πλὴν μόνον τῶν τύπων
das (=δίδεις) καὶ **da** (=δὸς) καὶ **dāns** (γεν. dantis).

Οθεν π.χ. τὸ circumdo (περιβάλλω) οἱ τύποι circumdāmus, circum-
datis, circumdāre, circumdābam, circumdārem, circumdātur, κλπ. τοιστέοι
εἰς τὴν παραλήγουσαν (§ 7, 2, β').

Τὸ do (=δίδωμι) εἶναι διάφορον τὸ ἐν συνθέσει μόνον μετὰ μονοσυλ-
λάβων προθέσεων εὐχρηστον—do. (Βλ. Κατάλογον ἀνωμάλων ὅγματων).

Τὰ κυρίως ἀνωμαλα φήματα.

90. Πήματά τινα παρουσιάζουν ἀνωμαλίας ὅχι μόνον εἰς τὰ διά-
φορα χρονικὰ θέματα, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς διαφόρους τύπους αὐτῶν.
(Προβλ. ἀρχ. Ἐλλ. εἰμί, εἶμι, οἶδα, φημί, κλπ.) Τοιαῦτα φήματα
εἶναι 1) sum (περὶ τοῦ ὅποιου βλ. § 77), 2) possum, 3) edo, 4) eo,
5) queo, καὶ nequeo, 6) volo, nolo καὶ malo, 7) fero καὶ 8) fio.

Ταῦτα σηματίζονται ὡς ἔξης.

91. Possum (δύναμαι), potui, posse (§ 89, 2). Εἶναι σύνθετον
ἐκ τοῦ pot (pote ἢ potis = δυνατός, § 42, 1) καὶ τοῦ sum, κατὰ τὸ
ὅποιον καὶ σηματίζονται οἱ περισσότεροι τύποι αὐτοῦ.

Indicativus	Conjunctivus	Indicativus	Conjunctivus
Praesens	pos-sum	pos-sim	pot-ěram
	pot-es	pos-sis	pot-eras
	pot-est	pos-sit	pot-erat
	pos-sumus	pos sīmus	pot-erāmus
	pot-estis	pos-sītis	pot-eratis
	pos-sunt	pos-sint	pot-ěrant
Futurum		Imperfectum	
		pot-ěro, pot-eris, pot-erit	
		pot-erīmus, pot-erītis, pot-ěrunτ	

Futurum

	Indicativus	Conjunctivus	Indicativus	Conjunctivus
Perfectum	pot-ui	pot-uērim	pot-uēram	pot-uissem
	pot-uisti	pot ueris	pot-ueras	pot-uisses
	pot-uit	pot-uerit	pot-uerat	pot-uisset
	pot-uimus	pot-uerīmus	pot-uerāmus	pot-uissēmus
	pot-uistis	pot-ueritis	pot-ueratis	pot uissetis
	pot-uērunt	pot-uērint	pot-uerant	pot uissent
Futurum Exactum	Plusquamperfectum			
	pot-uēre, pot-ueris, pot-uerit pot-uerīmus, pot-uerītis, pot-uērint			
Infinitivus	Praesens		Perfectum	
	posse		pot-uisse	

Imperativus ἔλλείπει. Participium: potens (gen. potent is), εὐχογοητος μόνον ὡς ἐπίθετον (= δυνατός, § 40, γ' καὶ § 43, 2).

92. edo (ἐσθίω), ēdi, ēsum, edēre. Τοῦτο κατὰ τὰ ἄλλα κλίνεται δμαλῶς (κατὰ τὴν γ' συζυγίαν, § 78, lego), ἀλλὰ εἰς τὸν ἐνεστῶτα τῆς δριστικῆς, εἰς τὸν παρατατικὸν τῆς ὑποτακτικῆς, εἰς τὴν προστακτικὴν καὶ τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεστῶτος ἔχει, ἐκτὸς τῶν κανονικῶν του τύπων, καὶ ἄλλους βραχυτέρους τύπους, οἱ διποῖοι εἶναι ὅμοιοι μὲ τοὺς ἀντιστοίχους τύπους τοῦ δ. sum (§ 77), μὲ τὴν διαφορὰν μόνον ὅτι τὸ ε εἰς τοὺς τύπους τούτους τοῦ δ. edo εἶναι κανονικῶς μακρόν.

Indicativus, Praesens	Conjunctivus, Imperfectum
edo, ēdis ἢ ēs, ēdit ἢ ēst	edērem ἢ ēssem, ederes ἢ essem,
edīmus, edītis ἢ ēstis, edunt	ederet ἢ esset ederemus ἢ essemus, ederetis ἢ essetis, ederent ἢ essent

Imperativus

ede ἦ ἔσ, eděte ἦ ἔστε—edito ἦ ἔστο, editōte ἦ ἔστοτε
Infinitivus, Praesens: edere ἦ ἔσσε

Ἐκ τοῦ παθητικοῦ (edor, esus sum, edi) ἔχουν καὶ δεύτερον τύπον μόνον τὸ γένικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὁριστικῆς καὶ τοῦ παρατατικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς: editur καὶ estur, ederetur καὶ essētur.

Ομοίως σχηματίζονται καὶ τὰ σύνθετα com-έδο κατεσθίω, ex-έδο καταβιβρώσκω, per-έδο διαβιβρώσκω.

93. ἔδο (εῖμι, πορεύομαι), (ἴνι καὶ) ἕτη, ītum, īre (Βλ. § 83, Σημ. καὶ § 89, 4, Σημ. 1). Τοῦτο ἔχει δύο ὅμηματικά θέματα, ἢτοι πρὸ τῶν φωνήντων α, ο, οὐ ἔχει θέμα **ε**, πρὸ συμφώνου δὲ ἢ **i** ἔχει θέμα **i**. (Προβλ. ἀρχ. Ἑλλην. εῖμι, ἔμεν, κλπ.). Κλίνεται κατὰ τὴν τετάρτην συζυγίαν (§ 78, audio), ἀλλὰ ὁ παρατατικὸς τῆς ὁριστικῆς εἶναι ibam καὶ ὁ μέλλων ibo. (Βλ. § 79, Σημ. 2).

	Indicativus	Conjunctivus
Praesens	eo, īs, it īmus, ītis, eunt	eam, eās, eat eāmus, eātis, eant
Imperfectum	ībam, ibas, ibat, ibamus, ibatis, ibant	īrem, irēs, iret irēmus, iretis, irent
Futurum	ībō, ībis, ībit ibīmus, ibītis, ibunt	itūrus, -a, -um sim, sis, sit ituri, -ae, -a simius, sitis, sint
Perfectum	(ivi) ī, isti , īt īimus, istis , īerunt ἢ īre	iērim, ieris, ierit ierimus, ieritis, ierint

Plusquamperfectum	iěram, iěras κλπ.	issem, isses, κλπ.
Futurum exactum	iěro, iěris, ierit κλπ.	
Imperativus: i, ite—ito, ito—itōte, eunto		
Præsens	ire.	
Perfectum	isse.	
Futurum	itūrum, ituram, iturum esse, κλπ.	

Participium Infinitivus	Praesens; iens. gen. euntis , dat. eunti, κλπ.	
Futurum	iturus, itura, iturum	

Supinum: ītum, itu (§ 89, 4, Σημ. 1)

Gerundium: eundi, eundo, eundum, eundo

Τοῦ δήματος εο (άπλοι) εἶναι εὐχρηστον καὶ ἐκ τῆς παθητικῆς φωνῆς τὸ γένεικὸν πρόσωπον παντὸς χρόνου, ἀπροσώπως: ītur (= πορεία γίγνεται, πορεύονται), ibātur, ibītur, itum est, κλπ. καὶ ἀπαρέμφατον iri. (Βλ. § 79, Σημ. 2).

Σημείωσις. Όμοιώς κλίνονται καὶ τὰ σύνθετα τοῦ εο, ὡς ab-εο ἀπέρχομαι, ad-εο προσέρχομαι, ex-εο ἔξερχομαι, κλπ., ἀλλ' ἐκ τούτων ὥστα λαμβάνονται μὲν ἐνεργητικὴν μεταβατικὴν σημασίαν σχηματίζουν πλήρες τὸ παθητικόν, ὡς adeo προσβάλλω - adeor (προσβάλλομαι), adīris, adītur, adīmur, adīminī, adeuentur - Perf. adībar, adibāris, κλπ. Fut. adībor, adibēris, adibitūr, κλπ.

Ἐν δημοσίᾳ τῶν συνθέτων τοῦ εο, ἵνα τὸ ambio (ἐκ τοῦ ambi-εο περιέρχομαι, κυκλῶ), amibīvi, ambītum, ambīre κλίνεται κατὰ πάντας τοὺς τύπους αὐτοῦ κανονικῶς κατὰ τὴν δέ συναγίαν (ἀκοινωνίας ὅπως τὸ audio, § 79).

94. qu eo (δύναμαι) (quīvi καὶ quii, quītum), quīre— nequeo (οὐ δύναμαι), nequīvi, nequīre (§ 89, 2). Ταῦτα σχηματίζονται ὅπως

τὸ eo (§ 93), ἀλλὰ μόνον ὁλίγοι τύποι αὐτῶν εἶναι εὔχρητοι, ὡς queo, queunt—nequeunt, queam, queant, κλπ.—nequivant, nequirem, κλπ. Καὶ κεχωρισμένως non queo, non queunt, non quivit κλπ

95. vōlo (βούλομαι, θέλω), volui, velle—nōlo (ἐκ τοῦ ne+volō, non volo οὐ βούλομαι), nolui, nolle—mālo (ἐκ τοῦ magis volo μᾶλον βούλομαι, προτιμῶ), malui, malle (§ 89, 2).

Ταῦτα κλίνονται ὡς ἔξῆς:

Indicativus			Conjunctivus		
P rae s e n s					
vōlo	nōlo	mālo	velim	nolim	malim
vīs	non vis	māvis	velis	nolis	malis
vult	non vult	mavult	velit	nolit	malit
volūmus	nolūmus	malūmus	velīmus	nolīmus	malīmus
vultis	non vultis	mavultis	velītis	nolītis	malītis
volunt	nolunt	mālunt	velint	nolint	malint
I m p e r f e c t u m					
valēbam	nolēbam	malēbam	vellem	nollem	mallem
volebas	nolebas	malebas	velles	nolles	malles
volebat	nolebat	malebat	vellet	nollet	mallet
κλπ.	κλπ.	κλπ.	κλπ.	κλπ.	κλπ.
F u t u r u m					
volam	nolam	malam			
voles	noles	males			
volet	nolet	malet			Ἐλλείπει
κλπ.	κλπ.	κλπ.			
P e r f e c t u m					
volui	nolui	malui	voluerim	noluerim	maluerim
voluisti	noluisti	maluisti	volueris	nolueris	malueris
κλπ.	κλπ.	κλπ.	κλπ.	κλπ.	κλπ.

Plusquamperfectum

voluēram noluēram maluēram voluissem noluissem maluissem
κλπ.

Futurum exactum

voluēro noluēro maluēro κλπ. Ἐλλείπει

Imperativus (τοῦ nolo): nolī, nolīte-nolīto, nolito, nolitōte,
nołunto (τοῦ volo καὶ malo δὲν ὑπάρχει).

Infinitivus, Praesens: velle, nolle, malle

Perfectum: voluisse, noluisse, maluisse

Participium Praesens: (volens), (nolens), (τοῦ malo Ἐλλείπει).

Αλλ ἀντὶ τοῦ volens λέγεται συνήθως cupiens (§ 84) καὶ ἀντὶ τοῦ nolens λέγεται invitus (= ἄκων).

Άλλοι τύποι τῶν ὅημάτων αὐτῶν δὲν εἶναι εὔχρηστοι.

Σημείωσις. Άντὶ τοῦ visne? (= ἦ βούλει; θέλει;) λέγεται vin?
Καὶ παρενθετικῶς ἀντὶ τοῦ si vis (= εἰ βούλει) λέγεται sis καὶ ἀντὶ τοῦ si vultis (= εἰ βούλεσθε) λέγεται sultis.

96. fero (φέρω), tūl-i, lāt-um, ferre. Τοῦ ὅηματες τούτου

1) ὁ παρακείμενος καὶ τὸ σουπίνον σγηματίζονται ἐκ θέματος διαφόρου ἀπὸ τὸ θέμα τοῦ ἐνεστῶτος.

2) οἱ ἔκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος (fer) σγηματιζόμενοι τύποι πάσχονταν συγκοπὴν α') τοῦ συνδετικοῦ φωνήνετος i πρὸ τοῦ s καὶ τοῦ t τῶν καταλήξεων, καὶ β') τοῦ συνδετικοῦ φωνήνετος ē, διαν μετ' αὐτὸν ἀκολουθῇ r.

Activum

Passivum

Indicativus

Praesens

fero, **fers**, **fert**
ferimus, fertis, ferunt

feror, **ferris**, **fertur**
ferimur, κλπ.

Conjunctivus

Praesens

feram, feras, κλπ.

ferar, ferāris κλπ.

Imperfectum

ferrem, ferres, ferret,
ferremus, κλπ.ferrer, ferreris, ferretur,
ferrēmur, κλπ.

Imperativus

fer, ferte (§ 84, Σημ.)
ferto, ferto-fertote, feruntoferre, ferimini
fertor, fertor - feruntor

Infinitivus

ferre

ferri

Πάντες οἱ ἄλλοι τύποι σχηματίζονται ὅμαλῶς κατὰ τὴν γ' συζυγίαν (ferēbam - ferēbar, feraim, feres κλπ., ferar, ferēris κλπ.).

97. *fīo* (γίγνομαι), *factus sum*, *fiēri*. Ἡ μετοχή του *factus*, μὲ τὴν ὅποιαν σχηματίζονται οἱ συντελικοὶ χρόνοι τοῦ ὅγματος τούτου ὅμαλῶς (*factus sum*, *factus eram*, *factus ero*, § 85, 3), εἶναι τοῦ ὅγματος *facior* (ποιοῦμαι), ἀντὶ τοῦ ὅποιου λαμβάνεται καὶ τὸ *fīo* ὡς παθητικὸν τοῦ *facio* (§ 84).

Οἱ ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος (*fi-*) γινόμενοι τύποι σχηματίζονται ἐν γένει κατὰ τὴν δ' συζυγίαν, πλὴν τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ παρατατικοῦ καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεστῶτος, τὰ ὅποια σχηματίζονται κατὰ τὴν γ' συζυγίαν.

Indicativus

Conjunctivus

Praesens

fīo, *fīs*, *fīt*
(*fīmus*, *fītis*), *fiunt**fiām*, *fiās*, *fiat*
fiamus, κλπ. ὅμαλῶς

Imperfectum	fiēbam, fiēbas, κλπ. δμαλῶς	fiērem, fiēres, fieret
		fieremus fieretis, fierent
Futurum	fiam, fiēs, fiet	Ἐλλείπει
	fiemus, κλπ. δμαλῶς	

Imperativus : fī, fīte.

Infinitivus Praesens : fiēri. Futurum : factum iri.

Gerundium : faciendus, facienda, faciendum.

Σημείωσις. Τὸ i τοῦ θέματος fī - εἰς πάντας τοὺς ἄλλους τύπους εἶναι μακόρη, ἐκτὸς τοῦ τύπου fit, τοῦ ἀπαρεμφάτου fiēri καὶ τῶν τύπων τοῦ παρατατικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς fierem, fieres κλπ.

Ἐλλειπτικὰ όγματα.

98. Ἐλλειπτικὰ όγματα (verba defectīva) εἶναι :

1) τὰ όγματα πιεμῖνι (μέμνημα, ἐνθυμοῦμια), ὅδι (μισῶ) καὶ coepī (ἡρξάμην, ἡρχισα), παρακείμενοι ἀνευ ἐνεστῶτος. Ἐκ τούτων οἱ δύο πρῶτοι ἔχουν σημασίαν ἐνεστῶτος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος αὐτῶν ἔχει σημασίαν παρατατικοῦ (πιεμινέραιτι ἐνεθυμούμην, οδέραμ ἐμίσουν), δὲ τετελεσμένος μέλλων σημασίαν ἀπλοῦ μέλλοντος (meminēτο θὰ ἐνθυμοῦμαι ἢ θὰ ἐνθυμηθῶ, οδέρο θὰ μισῶ ἢ θὰ μισήσω).

Κλίνονται δμαλῶς κατὰ τὴν γ' συζυγίαν (§ 78, γ', lēgi) εἰς πάντας τοὺς τύπους τοῦ παρακειμένου, τοῦ ὑπερσυντέλικου καὶ τοῦ τετελεσμένου μέλλοντος, ἀλλὰ τὸ μὲν πιεμῖνι ἔχει καὶ δύο τύπους προστακτικῆς, τὸ δὲ odi καὶ coepī καὶ ἀπαρεμφατον καὶ μετοχὴν ἐνεργ. μέλλοντος, ἐκτὸς δὲ τούτων τὸ coepī καὶ μετοχὴν παθ. παρακειμένου.

Imperativus : memento (μέμνησο)
mementōte (μέμνησθε)

Infinitivus

Perf. meminisse	odisse	coepisse
Fut.	—	osūrum, -am, -um esse
		coeptūrum, -am, -um esse

Participium

Fut.	—	osurus, - a, - um	coepturus. - a, - um
Perf. Pass.	—	—	coeptus, - a, - um

Σημείωσις. Τοῦ ὁ. coepi οἱ ἐλλείποντες χρόνοι ἀναπληροῦνται διὰ τῶν ἀντιτοίχων χρόνων τοῦ ὁ. incipio ἀρχομαι (incipēti, inceptum), incipere.

Τῆς μετοχῆς coeptus, -a, -um (μετὰ τοῦ sum, eram, ero κλπ.) χρήσις γίνεται ἀντὶ τοῦ coepi, coeperam, coepero κλπ. ὅταν ἀκολουθῇ ως συμπλήρωμα τῆς ἔννοίας τοῦ ὁρματος τούτου παθητικὸν ἀπαρέμφατον παθητικῆς διαθέσεως, ως aedes **aedificāri** coepita est (οὐ ναὸς ἡρξατο οἰκοδομούμενος) ἀλλά: mons moventi coepit.

Μετοχὴν παθητ. παρακεμένου, ἀλλὰ μὲν ἐνεργητικὴν συνήθως σημασίαν, ἔχει καὶ τὸ ὁ. odi (osus), εὐχρηστὸν ίδια εἰς τὰ σύνθετα exōsus, perōsus (=σφόδρα μισθν., § 81, 2, Σημ.).

2) τὰ ὁρματα āio, inquam, quaeſo - (for) fāri.

α') Τὸ āio (λέγω, ἀρχ. Ἐλλην. ἦμι) εἶναι εὐχρηστὸν εἰς τοὺς ἔξης τύπους :

	Indicativus				Conjunctivus	
Praesens	aio	ais	āit	—	aias	aiat
	—	—	āiunt	—	—	aiant

Imperfectum: aiēbam, aiēbas, κλπ. διμαλῶς καὶ ἀρχ. aībam, aības, κλπ.

Perfectum : (γ' ἐν. μόνον) ait.

Imperativus : (āi).

Participium : aiens.

Σημείωσις. Συνήθως λέγεται ain? ἀντὶ ais-ne? (λέγεις; νομίζεις). Ποβλ. § 95, Σημ.

β') Τὸ inquam (φημί, λέγω) εἶναι εὐχρηστὸν εἰς τοὺς ἔξης τύπους :

Indicativus Praesens : inquam, inquiſ, inquiūt, (inquiūmus, inquiūtis), inquiunt. Imperfectum : inquiēbat. Futurum : inquiēs, inquiet. Perfectum : (inquiui), inquisti, inquit, (inquiūmus).

Imperativus (inque, inquiūto) Participium inquiens

Σημείωσις. Πάντων τῶν ἀνωτέρω τύπων χρήσις γίνεται μόνον παρενθετικῶς ἐντὸς εὐθέος λόγου, ως Tum ille «Pater, inquit, precor ut...» Τότε ἔκεινος «Πάτερ λέγει, παρακαλῶ νὰ...,» (Ποβλ. ἀρχ. Ἐλλην. φημὶ καὶ ἦμι).

γ') Τοῦ quaeſo (παρακαλῶ) εὐχρηſtοs εἶναι προσέtei ὁ τύπoſ quaeſumus (πaρaκaλoւmεn). Xoñſiſ tōutōw σuññ̄m̄w̄s ḡn̄et̄ai p̄aq̄en-θēt̄iκ̄w̄s, m̄et̄a p̄oſtax̄t̄iκ̄n̄, p̄ođ̄s m̄et̄riat̄iſm̄oň t̄h̄; ēn̄noí̄as t̄h̄s p̄oſta-γ̄n̄s: dic mihi, **quaeſo**, eīp̄e moř̄ p̄aqaſaſaſl̄. (P̄oþl. K̄að̄m̄is̄e, p̄aqa-kaſaſl̄, ēd̄o).

δ') for (φημί, λέγω), fātus ſum, fātī (ἀp̄oθēt̄iκ̄oň, § 80). Tōu ōn̄iaſt̄oſ tōutōu eīs tōu ſpeñouſ ſuñḡraſaſeīs eīnai eūch̄r̄eſt̄oſ muñon̄ ὁ tūp̄oſ fāndo ēk̄ tōu ḡeðouñd̄iou (eīs t̄h̄ φað̄siv fāndo audire = āk̄oúw̄ lēḡom̄eñon, ḡn̄w̄oñz̄ ēk̄ āk̄oñ̄s) k̄aī ὁ tūp̄oſ fānda ēk̄ tōu ḡe-ðouñd̄iak̄oñ (eīs t̄h̄ φað̄siv fānda atque neſaſda = īn̄t̄a k̄aī āp̄oð̄-oñta, § 75, 4 k̄aī 5). Eīs tōu poīt̄aſ ūm̄oſ eīnai eūch̄r̄eſt̄oſ k̄aī āl̄-l̄oi tūp̄oſ tōu ōn̄iaſt̄oſ tōutōu, l̄id̄iā t̄w̄ ſuñv̄t̄eñt̄oſ añt̄oñ (ōs adfari p̄oſaaḡořeñeñ, praefari p̄oð̄leñgeñ, ałp̄.), īt̄oř p̄añies oī tūp̄oſ tōu m̄eñl̄oñt̄oſ t̄h̄s ð̄giſt̄iκ̄h̄s (fabor, fabēris, fab̄it̄ur, ałp̄), tōu p̄aqaſe-μeñon k̄aī tōu ūp̄eçſuñt̄eñk̄oñ ð̄giſt̄iκ̄h̄s k̄aī ūp̄oñt̄açt̄iκ̄h̄s (fatus ſum, fatus ſim - fatus eram, fatus essem), k̄aī ēk̄t̄eñ tōutōu oī ēx̄ñs tūp̄oſ:

Indic. Praes. fatur, fantur. Indic. Imperf. fabar, fabantur. Conjunct. Imperf. (prae) fārer, farēris ałp̄. Imperativus: fare. Infinitivus: fari (k̄aī farier, § 79, Šημ. 2). Supinum: fatu. Participium: fans. Gerundium: fāndo. Gerundivum: fāndus, a, -um.

3) μeøiκoὶ tūp̄oſ p̄oſtax̄t̄iκ̄h̄s ēḡk̄l̄iſeωs k̄aī āp̄aqaem̄p̄átoſ:

āvē (ñ have) xal̄oe, avēto - avēte, āp̄oð̄ avēre.

salve xal̄qe, ūḡiāiñe, salvēto salvēte, āp̄oð̄. salvēre.

cēd̄o dōs, eīp̄e, pl̄eñ. cette. (P̄oþl. nā - nāt̄e).

Σημείwoſiſ. Eīs t̄a ēl̄lepipt̄iā ōn̄iaſt̄a ān̄j̄ouñ k̄aī oī tūp̄oſ fořeñ, fořes, fořet - fořent, āp̄oð̄. foře, lauñt̄añm̄eñv̄oř ānt̄i ūgiſm̄eñv̄oř tūp̄oſ tōu ū. esse (§ 77).

•Αp̄oð̄oſw̄pa ōn̄iaſt̄a (Verba impersonalia).

99. Αp̄oð̄oſw̄pa ōn̄iaſt̄a, īt̄oř ōn̄iaſt̄a eūch̄r̄eſt̄a muñon̄ eīs t̄o γ̄' ēn̄iñk̄oň p̄oð̄oſw̄poň (k̄aī t̄o āp̄aqaem̄p̄atoň) p̄aňt̄eſ ūḡoñou, ūḡoñiſ ūp̄o-keñiueñon, eīnai

1) δp̄oſs eīs t̄h̄ 'Ełl̄eñt̄iñk̄h̄n ḡl̄oſſan, ōn̄iaſt̄a ſuñmañon̄ta ūp̄i-ñk̄oň t̄i ūp̄iñm̄eñon, ūs dilucēſcit, illucescit ūp̄oñph̄iñ, ūp̄oñph̄iñ ū ūm̄eñq̄a (ph̄eñḡȳi), fulget k̄aī fulḡuřat āt̄iøápt̄e, torat p̄ipt̄e ūḡoñs, tonat ūḡoñt̄a ałp̄.

Σημείωσις. Ρήματα οία τὰ ἀνωτέρω, ὅταν ἐπικρατῇ εἰς τὸν νοῦν τοῦ λέγοντος ἢ θρησκευτικὴ ἀντίληψις, ἐκφέρονται μὲν ὑποκείμενον τὸ δόνομα θείου τινὸς προσώπου, ὃς Juppiter tonat ὁ Ζεὺς βροντᾶ. Χρησιμοποιοῦνται δὲ οὕτω τότε καὶ εἰς τὴν μετοχήν: Jove fulgurante τοῦ Διὸς ἀστράπτοντος.

2) ἀρκετὰ δήματα τῆς β' συζυγίας (κυρίως ἀπρόσωπα) ὡς δέbet πρέπει, decuit - decere.

libet ἀρέσκει, libuit καὶ libitum est, libere.

licet ἔξεστι (ἐπιτρέπεται), licuit καὶ licitum est, licere.

oportet δεῖ, χρή, oportuit, oportere.

pudet (me) αἰδοῦμαι, puduit καὶ pudictum est, pudere.

Τὰ δήματα ταῦτα στεροῦνται προστακτικῆς, σουπίνου καὶ μετοχῆς. Ἡ προστακτική των ἀναπληροῦται διὰ τῆς ὑποτακτικῆς των, ὡς pudeat te αἰδέσθητι (ἐντράπου), μόνον δὲ τοῦ δήματος licere ὑπάρχει εἰς νόμους δ τύπος τῆς προστακτικῆς licēto (ἔξεστω).

‘Υπάρχει ἐπίσης ἢ μετοχὴ τινῶν τῶν ἀπρόσωπων τούτων δημάτων, ἀλλ’ αὐτὴ λαμβάνεται ὡς ἐπίθετον, ὡς licens ἐλεύθερος, ἀκόλυτος, pudens αἰδήμων, κλπ. (§ 40, γ').

100. Απρόσωπως λαμβάνεται εἰς τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν προσέτι

1) τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον παθητικῆς φωνῆς (καθὼς καὶ τὸ ἀπαρέμφατον) δημάτων οὐδετέρων (§ 74, 1, δ') ἢ ἐνεργητικῶν μέν, ἀλλ' ἀμεταβάτων, ὡς

(vivō ζῶ), vivitur ζῆτις, ζῶσι, ἀπρφ. vivi.

(curro τρέχω), curruntur δρόμος γίγνεται, τρέχουσι, ἀπρφ. curri· (Bλ. καὶ eo, itur, itum est, iri, § 93).

(canto ᾠδῶ), cantatur ᾠσμα ᾠδεται, ᾠδουσι.

2) δπως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον διαφόρων προσωπικῶν δημάτων, ὅταν ταῦτα λαμβάνωνται μὲν ἰδιαιτέρων τινὰ σημασίαν, ὡς

(ac-cīdo προσπίπτω, -cīdi, -cidere), accīdit συμβαίνει.

(con-sto συνίσταμαι, -stīti, -āre), constat διμολογεῖται.

(exped·io ἀπολύω, ἀπαλλάττω. -īvi, -ītum, -īre), expēdit ὠφελεῖ, συμφέρει.

(inter-sum μεταξὺ κεῖμαι, -fui, -esse), intērest (ἐν)διαφέρει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ

ΑΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ (PARTICULAE, § 10. 2)

1. Ἐπιφρήματα (Adverbia).

101. Τὰ ἐπιφρήματα τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἶναι (ὅπως καὶ τῆς Ἑλληνικῆς)

1) **τοπικά**, ὡς hīc, istīc, illīc, tibī κλπ. (βλ. § 64, α')

2) **χρονικά**, ὡς nunc νῦν, tum τότε, nuper νεωστί, mox μετ' δλίγον, cras αὔριον, diu πολὺν χρόνον, saepe πολλάκις, κλπ. (βλ. καὶ § 64, β')

3) **τροπικά**, ὡς sīc, itā οὕτω, bēnē καλῶς, mālē κακῶς, libenter ἀσμένως, celeriter ταχέως, κλπ.

4) **ποσοτικά**, ὡς sat ἢ satis ἵκανῶς, nūmis ἄγαν, līam, tam τόσον, semel ἅπαξ, bis δίς, κλπ. (βλ. § 66).

5) **βεβαιωτικά** ἢ ἀρνητικά, ὡς nae ναί, haud ἢ haut (ἢ hau) οὐ, ergo οὖν, κλπ.

Σημεῖος. Ως ἐπιφρήματα λαμβάνονται πολλάκις

α') τύποι ὀνομάτων ἢ ὁρημάτων (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν), ὡς partim κατὰ μέρος, ἐν μέρει (βλ. § 26, 1), gratis δωρεάν (ἐκ τοῦ gratiis, ἀφαιρ. πληθ. τοῦ gratia), multum πολύ, paulum δλίγον, facile εὐκόλως, subito αἰφνης (ἀφαιρ. τοῦ ἐπιθ. subitus), raro σπανίως (ἀφαιρ. τοῦ ἐπιθ. rarus), κλπ.—age ἄγε, i thi | (ἐμπρόσ)

β') συνεκφοραὶ λέξεων, ὡς

antēa πρότερον (ἐκ τοῦ ante ea), extēmplo (ἢ ex templo) εὐθύνs, incassum (ἢ in cassum) μάτην, imprimis (ἢ in primis) ἐν πρώτοις, κατ' ἔξοχήν, magnopere (ἢ magno opere) μεγάλως, dumtaxat (ἢ dum taxat) μόνον, forsitan (ἢ for sit an) ἴσως κλπ.

Οὕτω καὶ denū (ἐκ τοῦ de novo ἐκ νέου) πάλιν, hodiē (ἐκ τοῦ hoc die) σήμερον, scilicet (ἐκ τοῦ scire licet) δηλονότι, δηλαδή, κλπ. (Βλ. καὶ § 53 - 54).

2. Προθέσεις (Praepositiones).

102. Προθέσεις ἡ Λατινικὴ γλῶσσα ἔχει πολὺ περισσοτέρας τῆς Ἑλληνικῆς, συντάσσονται δὲ αἱ μὲν πλεῖσται ἐξ αὐτῶν μετὰ αἰτιατικῆς Λατινικῆς Γλώσσης (Έκδ. 1948)

κῆς, ὀλίγαι δὲ μετ' ἀφαιρετικῆς καὶ τρεῖς μόνον ἄλλοτε μὲν μετ' αἰτιατικῆς, ἄλλοτε δὲ μετ' ἀφαιρετικῆς.

Μετὰ γενικῆς ἢ δοτικῆς οὐδεμία (κυρία) πρόθεσις τῆς Λατινικῆς γλώσσης συντάσσεται.

1) Προθέσεις συντασσόμεναι μετ' αἰτιατικῆς εἶναι αἱ ἔξης:

ad πρός, aduersus κατά, ante πρό, apud παρά—circa, circum περί, cis, citra ἐπὶ τάδε, ἐντός, contrā κατὰ (ἐναντίον) — erga πρός, extrā ἔξω, ἐκτὸς — infra ὑπό, inter μεταξύ, intra ἔσω, ἐνίδις — ob πρός, πρό, διὰ — penes παρά, ἐπί, per διά, ἀνά, post μετά, praeter παρά, ὑπέρ, πλήν, prope παρά, ἐγγύς, propter παρά, ἔνεκα — secundum κατά, supra ὑπὲρ — trans πέραν — ultra ὑπὲρ — versus πρός.

2) Προθέσεις συντασσόμεναι μετ' ἀφαιρετικῆς εἶναι αἱ ἔξης:

ab, abs, a ἀπό, ὑπὸ — coram ἐνώπιον, cum σύν, μετά, πρὸς — de ἐκ, ἀπό, περὶ — ex, e ἐξ — prae πρό, ἐνώπιον, pro πρό, ὑπέρ, κατὰ — sine ἀνευ — tenuis μέχρι.

Σημείωσις. 'Η ab τίθεται κανονικῶς πρὸ τῶν λεξεων, αἱ ὅποιαι ἀφχίζουν ἀπὸ φωνῆν ἢ ἀπὸ d, i (=j), l, n, r, s, ἢ abs πρὸ τῆς ἀντωνυμίας te- (§ 56) καὶ ἐν συνθέσει πρὸ τοῦ c ἢ τοῦ t (ὧς abs-condo ἀπο-φύπτω, abs-ti-neo ἀπέχω), ἢ δὲ a πρὸ συμφώνου ἐκτὸς τοῦ h (ὧς a Sicilia ἀπὸ τῆς Σικελίας ἀλλά: ab hoste ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ).

'Η ex τίθεται καὶ πρὸ φωνήντος καὶ πρὸ συμφώνου (ex aucto ἐκ χουσοῦ, ex consuetudine κατὰ τὸ ἐθος), ἢ e μόνον πρὸ συμφώνου (e caelo ἐκ τοῦ οὐρανοῦ).

3) Προθέσεις συντασσόμεναι ἄλλοτε μετ' αἰτιατικῆς (εἰς δήλωσιν κινήσεως) καὶ ἄλλοτε μετ' ἀφαιρετικῆς (εἰς δήλωσιν στάσεως) εἶναι αἱ ἔξης:

in (μετ' αἰτιατ.) εἰς, πρὸς — in (μετ' ἀφαιρ.) ἐν, ἐπὶ
sub (μετ' αἰτιατ.) ὑπό, πρὸ — sub (μετ' ἀφαιρ.). ὑπὸ

(Ἐν συνθέσει καὶ sus, ἐκ τοῦ subs-sup.).

super (μετ' αἰτιατ.) ὑπὲρ — super (μετ' ἀφαιρ.) ὑπέρ, περί.

103. 'Ως προθέσεις (καταχρηστικαὶ) λαμβάνονται καὶ τινες πτώσεις ὄνουμάτων ὡς causā, gratiā, ergō (ἀφαιρετικαί), καθὼς καὶ ἡ ἀκλιτος λέξις instar. Αὗται συντάσσονται μετὰ γενικῆς π. χ.

honoris causa τιμῆς ἔνεκεν.

Ciceronis gratia χάριν τοῦ Κικέρωνος.

virtūtis ergo δι' ἀρετήν.
instar castrorum δίκην στρατοπέδου, ὡς στρατόπεδον.

104. Θέσις τῆς προθέσεως.— Κανονικῶς αἱ προθέσεις (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν) τίθενται πρὸ τῶν λέξεων, μετὰ τῶν ὅποιων συντάσσονται, ὡς **ad** populum πρὸς τὸν λαόν, **trans** Tibē-tim πέραν τοῦ Τιβέρεως, **in** urbe ἐν τῇ πόλει κλπ. Ἀλλὰ

1) αἱ προθέσεις **causa**, **gratia**, **ergo** καὶ μάλιστα ἡ **tenuis** τίθενται σχεδὸν πάντοτε μετὰ τὴν λέξιν, μετὰ τῆς ὅποιας συντάσσονται (βλ. § 103).

2) ἡ πρόθεσις **cum** συναπτομένη μετὰ ἀφαιρετικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν ἐπιτάσσεται πάντοτε (ἐγκλινομένη, § 8), ὡς **tempum**, **tēcum**, **sēcum**, **nobīscum**, **vobīscum** (ἀντὶ **cum me**, **cum te** κλπ., § 56). Οὕτω δὲ πολλάκις καὶ μετ' ἀφαιρετικῆς τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας, ὡς **quōcum**, **quācum**, **quobīscum** (= **cum quo**, κλπ. βλ. καὶ § 60, Σημ. 1).

3) ὅταν τὸ οὐσιαστικόν, μετὰ τοῦ ὅποίου συνάπτεται ἡ πρόθεσις, συνοδεύεται ὑπὸ ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ, συνηθέστατα ἡ πρόθεσις παρεμβάλλεται μεταξὺ τοῦ ἐπιθέτου (προτασσομένου) καὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ, ὡς **paucos post annos** μετ' ὀλίγα ἔτη, **magno cum metu** μετὰ μεγάλου φόβου, κλπ.

Οὕτω καὶ μετὰ ἀντωνυμιῶν, ὡς **quam ob rem** δι' ὁ (πρᾶγμα), **qua de causa** δι' ἦν αἴτιαν κλπ.

Σημείωσις. Καὶ μετ' ἀναφορικῆς (ἢ σπανιότερον δεικτικῆς) ἀντωνυμίας συνοπτόμεναι ἐπιτάσσονται συνήθως αἱ προθέσεις **contra**, **inter**, **propter**, καὶ σπανιότερον αἱ προθέσεις **adversus**, **ante**, **circa**, **penes**, **sine**, **ultra**, **καθώς** καὶ ἡ πρόθεσις **de** εἰς τὴν τυπικὴν φράσιν **illud quo de agitur** (τὸ περὶ οὗ πρόκειται, τὸ συζητούμενον).

3. Σύνδεσμοι (Conjunctiōnes).

105. α') Σύνδεσμοι συνδέοντες κατὰ παράταξιν εἶναι

1) **συμπλεκτικοί** (**conj. copulativae**): **et**, **que**, **atque** (ἢ **ac**), **etiam**, **quoque** καὶ — **neque** (ἢ **nec**) οὔτε — **et non** καὶ **οὐ**.

Σημείωσις. Ὅπως ὁ **que** (§ 8) οὕτω καὶ ὁ **quoque** πάντοτε ἐπιτάσσεται: **philosophi quoque** καὶ οἱ φιλόσοφοι. Ὁ δὲ σύνδεσμος **ac** οὐδέποτε τίθεται πρὸ λέξεως ἀρχομένης ἀπὸ φωνήντος ἢ ἀπὸ ε ἢ g ἢ h ἢ q.

2) διαξευκτικοὶ (conj. disjunctivae) : aut, vel, ve (§ 8) ἢ—sive (ἢ seu) εἴτε.

3) ἀντιθετικοὶ (conj. adversativae) : sed, verum, (ceterum), at ἀλλὰ—vero, autem δὲ—tamen μήν, δμως—attamen, verumtamen, at qui ἀλλ' δμως—non solum (ἢ non modo ἢ non tantum) . . . sed etiam οὐ μόνον . . . ἀλλὰ καί.

Σημείωσις. Οἱ σύνδεσμοι αὐτεὶν τίθενται μετὰ μίαν ἢ περισσοτέρας λέξεις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς προτάσεως.

4) αἰτιολογικοὶ (conj. causāles) : nam, enim γάρ, (διότι)—namque, etenim καὶ γάρ, (διότι).

Σημείωσις. Ο σύνδεσμος enim τίθεται πάντοτε μετὰ μίαν ἢ περισσοτέρας λέξεις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς προτάσεως (Πρβλ. γάρ).

5) συλλογιστικοὶ (conj. conclusīvae) : itaque ὅθεν — igitur οὖν, (λοιπὸν) — ergo ἄρα — proinde διὸ—quare, quamobrem, qua-propter, quocirca οὐ ἔνεκα, διό.

Σημείωσις. Ο σύνδεσμος igitur συνήθως τίθεται μετὰ μίαν ἢ περισσοτέρας λέξεις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς προτάσεως.

106. β') Σύνδεσμοι συνδέοντες καθ' ώπόταξιν εἶναι

1) εἰδικοὶ (conj. declaratīvae) : quod, quin ὅτι—quasi ὅτι τάχα.

2) αἰτιολογικοὶ (πρβλ. § 105, 4) : quod ὅτι, διότι—quia διότι, ἐπειδὴ—cum (ἢ quum ἢ quom), quoniam, quando, (quandoquidē) ἐπειδή, ἀφοῦ—non quo ἢ non quod ὅχι διότι.

3) τελικοὶ (conj. fināles) : ut ἵνα — quo (= ut eo) ἵνα οὕτω, ὅπως — ut non, ne, quom̄ius ἵνα μή, μὴ — neve (=et ne) καὶ μή, μηδέ.

Σημείωσις. Τοῦ τελικοῦ συνδέσμου quo χρῆσις γίνεται πρὸ ἐπιθέτου συγχριτικοῦ βαθμοῦ: legem brevem esse oportet, quo **facilius** ab imperitis teneatur ὁ νόμος πρέπει νὰ εἶναι σύντομος, ἵνα (οὕτω) εὐκολώτερον ὑπὸ τῶν ἀμαθῶν ἐν τῇ μνήμῃ διατηρηται.

4) συμπερασματικοὶ ἢ ἀποτελεσματικοὶ (conj. consecutivae): ut ὥστε — ut non, quin ὥστε (νὰ) μή.

Σημείωσις. Τοῦ quin χρῆσις γίνεται μετὰ πρότασιν ἀρνητικήν: **nunquam** tam male est Siculis, quin (=ut non) aliquid facete et commode dicant οὐδέποτε εἰς τόσον κακὴν διάθεσιν εὑρίσκονται οἱ Σικελοί, ὥστε νὰ μὴ λέγωσι τι ἀστείως καὶ πρεπόντως.

5) **βουλητικοὶ** (conj. voluntatīvae) : ut νὰ (μὴ δέν, § 189, 2)—ut non νὰ μὴ—πε νὰ μή, μή, (νὰ)—πε non μὴ δὲν—quoniam (§ 194, 3), quoniam nus νὰ μή, (νά).

Σημείωσις. Τοιούτοι σύνδεσμοι δὲν ὑπάρχουν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ. (Βλ. ἐν τῷ Συντακτικῷ περὶ βουλητικῶν προτάσεων).

6) **ύποθετικοὶ** (conj. conditionāles) : si εἰ, ἐὰν—sin εἰ δέ, ἐὰν δμως—sinon εἰ μή, ἢν μή, ἢν δὲν—nisi (ni) εἰ μή, ἢν μή, ἢν δέν, ἔτιδες ἐὰν—si modo, dum, dummodo, modo ἐὰν μόνον—dum ne, dum modo ne ἐὰν μόνον μή.

Σημείωσις. Διὰ τοῦ nisi συνήθως ἀντιτίθεται διλόκληρος πρότασις πρὸς ἄλλην πρότασιν: parvi sunt foris arma; nisi est consilium domi διλίγον ἀξίζουν (τὰ δπλα=) αἱ στρατιαι ἔξω (τῆς πόλεως), ἢν μὴ ὑπάρχῃ εὐθογλία ἐντὸς τῆς πόλεως. Διὰ δὲ τοῦ si non ἀντιτίθεται μὲν καὶ πρότασις πρὸς ἄλλην πρότασιν, συνηθέστερον δμως ἀντιτίθεται μέλος προτάσεως πρὸς ἔτερον μέλος αὐτῆς: cum spē, sinon bona, at aliqua tamen vivimus μετ' ἐλπίδος ἢν μὴ ἀγαθῆς, ἀλλ' ὅμιως μετ' ἐλπίδος τινὸς ζῶμεν.

7) **ἐναντιωματικοὶ ἢ παραχωρητικοὶ** (conj. concessīvae): etsi, tametsi, quamquam εἰ καί, καίτοι, μολονότι—etiam si εἰ καὶ—καὶ εἰ, ἢν καὶ—καὶ ἢν—līcet, quamvis, ut, cum εἰ καί, καὶ ἢν, καίτοι, μολονότι.

Σημείωσις. Ο σύνδεσμος līcet δύναται καὶ νὰ ἐπιτάσσεται: fremant omnes līcet, dicam quod sentio καὶ ἢν πάντες γογγύζωσι, ἐγὼ θὰ εἴπω ὅτι αἰσθάνομαι.

8) **παραβολικοὶ ἢ συγκριτικοὶ** (conj. comparatīvae) : ut, uti, ut si ὡς, ὡσεὶ—sicut, sicūti, velut, velūti, velūtsi, quasi, tamquam, tamquam si, (aeque ἢ perinde ἢ proinde ἢ non secus) ac si ὥσπερ, ὥσπερει, ὥσει, ὥσπερανει—quoniamdo, quemadmodum ὡς, ὥσπερ, ὥν τρόπον—quam δσον, ἢ.

9) **χρονικοὶ** (conj. temporāles) : cum ὅτε, ὅπότε, δισάκις - ἐπεί, ἀφοῦ, ἀφότου—dum ἐνῷ, καθ' ὅν χρόνον· μέχρις οὗ, ἐφ' ὅσον - ἔως, ἔως ὅτου—donec, quoad, quandiu, quatēnus ἔως, μέχρις οὗ, ἔως ὅτου—quando, (quandoquidem), ubi, postquam, ut ὅτε, ἐπεί, ἀφοῦ—cum primum, ubi primum, simulac, simulatque (ἐπεὶ τάχιστα), εὐθὺς ὡς—ex quo (ἔξ οὗ), ἀφ' ὅτου—quotiens (quotienscumque) δισάκις—antēquam, priusquam πρόιν, πρὸιν ἢ.

Σημείωσις. Ὁ *cum* λαμβάνεται εἰς δήλωσιν καὶ τοῦ συγχρόνου καὶ τοῦ προτεροχρόνου, οἱ δὲ σύνδεσμοι *dum* καὶ *quoad* εἰς δήλωσιν καὶ τοῦ συγχρόνου καὶ τοῦ υπτεροχρόνου. (Βλ. παραδείγματα ἐν τῷ *Συντακτικῷ*).

10) **ἐρωτηματικοὶ** (conj. interrogatīvae) : *ne?* (§ 8) ἢ ; ἄρα; — *nonne?* ἢ *οὐ*; ἄρο? *οὐ*; — *num?* ἢ *μή*; ἄρα *μή*; *μή*; — *utrum - an?* *πότερον - ḥ;* — *si*, *an* εἰ, *ἄν* — *quin* διτι δέν, νὰ *μή*, νά.

Σημείωσις. Ἐκ τῶν τριῶν πρώτων ἐρωτηματικῶν μορίων (*ne*, *nonne* καὶ *num*), χρησιμοποιουμένων καὶ εἰς ἔξηρτημένας καὶ εἰς ἀνεξαρτήτους ἐρωτήσεις, τοῦ μὲν *ne* χρῆσις γίνεται εἰς πραγματικάς ἐρωτήσεις, ἡτοι εἰς ἐρωτήσεις, διὰ τῶν δύοιών ζητεῖ τις νὰ πληροφορηθῇ τι, τὸ δύοιον δύνως ἀγνοεῖ (ώς *dixistine hoc?* εἰπες τοῦτο);, τοῦ δὲ *nonne* καὶ τοῦ *num* εἰς ἀνητορικάς ἐρωτήσεις, διὰ τῶν δύοιών ἀπλῶς ὁ λόγος καθίσταται ζωηρός καὶ ἔντονος. Καὶ εἰς μὲν τὰς διὰ τοῦ *nonne* εἰσαγομένας τοιαύτας ἐρωτήσεις ἀναμένει ὁ ἐρωτῶν καταφατικὴν ἀπάντησιν, εἰς δὲ τὰς *εἰσαγομένας* διὰ τοῦ *num* ἀρνητικήν: **nonne dixisti hoc?** ὅρος εἰπες τοῦτο; (*Άναμένεται* ἀπάντησις καταφατική, *etiam ἢ sane = ναι*) — **num dixisti hoc?** μὴ εἰπες τοῦτο; (*Άναμένεται* ἀπάντησις ἀρνητική: *non = ὅχι*).

4. Ἐπιφωνήματα (Interjectiones).

107. Ἐπιφωνήματα εἶναι

- 1) **χαρᾶς**: *io* ἵώ, *ioὺ*—*ha* ἄ, *κλπ.*
- 2) **λύπης**: *vae* οὐδαί, οἴμοι—*heu*, *eheu* φεῦ—*prō*, (*proh*) φεῦ, ὁ, *κλπ.*
- 3) **ἀποστροφῆς** ἢ **ἀηδίας**: *pſui*, *fū* φῦ.
- 4) **θαυμασμοῦ** ἢ **ἐκπλήξεως**: *ο ὁ* — *ecce* ἵδού, *ἢν*, *ἢντι* — *hem*, *hiui*, *aha*, *attat*, *papae* ἄ, *ἓa*, *ἄ*, *ὦ*, *ἄά*, *ἀττατάι*, *παπαί*, *κλπ.*
- 5) **ἐπευφημίας**: *eia*, *euge* εἴα, εῦγε *κλπ.*
- 6) **κλητικά**: *ο ὁ*—*heus*, *eho* ἵώ, *ὦτάν*, *κλπ.*

Σημείωσις. Ὡς ἐπιφωνήματα λαμβάνονται προσέτι (δύος καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν) διάφοροι λέξεις, *ἰδίᾳ* δὲ δύοντα μορία *θεῶν* ἢ *ἥρωών* (συνήθως *συντετμημένα*), ὡς *Pax* σιωπή! — *indīgnum* αἰσχος! — *apāge* ἄπαγε! — *hercules*, *hercule*, *hercle* ἢ *mēhercules*, *mēhercle* (ὅ) *Ἡράκλεις* — *pol* (ἐκ τοῦ *Pollux*) ἢ *edēpol* μὰ τὸν Πολυδεύκην, *νή* τὸν Δία, *ά*.

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ*

Α'. ΠΑΡΑΓΩΓΗ (DERIVATIO)

108. Καὶ τῆς Λατινικῆς γλώσσης αἱ ἀπλαῖ λέξεις (vocabūla simplicia) εἰναι

1) πρωτότυποι [(vocabūla primitīva), ὡς rex (ἐκ τοῦ reg - s) βασιλεύς, lux (ἐκ τοῦ luc - s) φῶς, do (ἐκ τοῦ da - o) δίδω.

2) παράγωγοι (vocabūla derivāta), ὡς (rex, reg - is) reg - ius καὶ reg - ēlis βασιλικός, (lux, luc - is) luc - e - o φέγγω καὶ luc - īdus φωτεινός, (do, θ. da -) da - tor δότης. (Πρβλ. ἀρχαίαν Ἑλληνικήν).

Σημείωσις. "Οπως εἰς τὴν Ἑλληνικήν, οὕτω καὶ εἰς τὴν Λατινικήν, εἰς τινα σειράν συγγενῶν ἐτυμολογικῶς λέξεων ἐκάστη τῶν λέξεων τούτων, ἐκτὸς τῆς πρώτης (τῆς κυρίως πρωτοτύπου), εἰναι παράγωγος μὲν ὡς πρὸς τὴν προηγουμένην, πρωτότυπος δὲ ὡς πρὸς τὴν ἐπομένην, ὡς os (or - is) στόμα, (ἐκ ταύτης) ora (ora - re) λέγω, (ἐκ ταύτης) ora - tio λόγος καὶ ora - tor (orator - is) ὁρτωρ, (ἐκ ταύτης) orator - ius ὁρτορικός, κλπ.

109. Καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν αἱ διάφοροι παραγωγικαὶ καταλήξεις κανονικῶς προστίθενται εἰς τὸ θέμα τῶν πρωτοτύπων, ὡς (leg - o) lec - tor (ἐκ τοῦ leg - tor) ἀναγνώστης, salus (salut - is) salut - īris σωτήριος, (laus, laud - is) laud - o (ἐκ τοῦ laud - a - o) ἐπαινῶ, κλπ.

Πολλάκις ὅμως (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν) κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῆς παραγώγου λέξεως ἀποβάλλεται εἰς ἥ καὶ περισσότεροι φθόγγοι ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ θέματος τῆς πρωτοτύπου ἥ παρενθέται φωνῆν τι μεταξὺ τοῦ θέματος αὐτῆς καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλήξεως, ὡς

* Ἡ παραγωγὴ καὶ ἡ σύνθεσις λέξεων εἰς τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν γενικῶς δὲν εἰναι τόσον ἀνεπτυγμένη ὅσον εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικήν.

(navi - s)	nav - ālis ναυτικὸς
(aestas, astat - is)	aest - īvus θεοινός, κλπ.
(pons, pont - is)	pont - i - cūlus γεφυρίδιον
(caput, capit - is)	capit - ū - lum κεφάλαιον, κλπ.

110. α') Παράγωγα ρήματα (verba derivata). Ταῦτα σχηματίζονται

1) Ἐξ ὀνομάτων (verba denominativa) κατὰ τὴν α', τὴν β' καὶ τὴν δ' συζυγίαν, ὡς

(arma § 34, 4, A', β') armare δόπλιζειν, (laus, laud - is) laudare ἐπαινεῖν, (levis) levare κουφίζειν, (flos, flor - is) florēre ἀνθεῖν. (lux, luc - is) lucēre φέγγειν, (finis) finire δοίζειν, (lenis) lenire πραύνειν, (situs) sitire διψᾶν, (saevus) saevire μαίνεσθαι.

Κατὰ τὴν γ' συζυγίαν μόνον ἐν αρκτικά, ὡς (durus) durescere σκληροῦσθαι, (maturus) maturescere πεπαίνεσθαι (§ 86, 2, γ').

2) Ἐξ ἄλλων ὄντων (verba verbalia)

α') Ἔναρκτικά (verba incohatīva), κατὰ τὴν γ' συζυγίαν, ὡς (senēre) senescere γηράσκειν, (florēre) florescere ἔξανθεῖν, (obdormire) obdormiscere ἀποκοιμᾶσθαι. (Bλ. καὶ ἀμέσως προηγούμενα).

β') Θαυμαστικά ἢ ἐπιτατικά (verba frequentatīva ἢ intensīva), κατὰ τὴν α' συζυγίαν, σχηματίζονται δὲ ἐκ τοῦ σουπίνου τοῦ πρωτοτύπου διὰ τροπῆς τῆς καταλήξεως - **um** εἰς - **are**, ὡς (cano, cant - um) cant - are ἄδειν, (currō, curs - um) curs - are περιτρέχειν, (dormio, dormit - um) dormit - are ὑπνώττειν, νυστάζειν, κλπ.

Ἐκ σουπίνων εἰς - atum (ἥτοι ἐκ ὄντων τῆς α' συζυγίας) παράγονται κανονικῶς θαμιστικὰ ὄντα σούχι εἰς - atāre, ἄλλο εἰς - ītāre, ὡς (rogo, rog - atum) rog - ītare - διερωτᾶν, (volo, vol - atum) vol - ītare περιπέτεσθαι. Κατὰ ταῦτα δὲ καὶ (haereo, haesi, haes - um, haerere) haes - ītāre ὀκνεῖν, (ag - o, § 87, 2, α') ag - itare ἐλαύνειν.

γ') Ἐφετικά (verba desideratīva), κατὰ τὴν δ' συζυγίαν, σχηματίζονται δὲ ἐκ τοῦ σουπίνου τοῦ πρωτοτύπου διὰ τροπῆς τῆς καταλήξεως - **um** εἰς - **urire**, ὡς (edo, es - um, § 92) esurire (ἐπιθυμεῖν φαγεῖν), πεινᾶν, (pario, part - **um**, § 87, 2, β') part - urire ὠδίνειν. (Προβλ. ἀρχ. Ἐλλην. τυραννῶ, τυραννήσ - ω, τυραννησ - είω).

δ') Ὑποκοριστικά (verba deminutīva), κατὰ τὴν α' συζυγίαν, λήγουν δὲ κανονικῶς εἰς - **illo**, ὡς (canto) cant - illo ὑπάδω, τερετί-

ζω, (sorbeo) sorb - illo ὑποπίνω, διοφθ. (Πρόβλ. νεοελλην. κοντοσοπίνω, κοντοδούλεύω, κττ.).

111. 6') Παράγωγα ούσιαστικά (substantiva derivata).

Ταῦτα σχηματίζονται :

1) Ἐκ ὄντων (substantīva verbalia)

α') Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ σουπίνου (§ 88) μὲ κατάληξιν - or εἰς δήλωσιν τοῦ ἐνεργοῦντος προσώπου, ὡς (amare, amat - um) amat - or ἐραστής, (currēre, curs - um) curs - or δρομεύς, (pingere, pict - um) pict - or γραφεὺς (ζωγράφος). (Πρόβλ. ποάτιω - ποάκτωρ, κλπ.).

Σημείωσις. Πολλὰ τῶν εἰς - tor διχηματίζουν θηλυκὸν εἰς - trix (γεν. - trīcis), ὡς (vincere, vict - um) victor νίκητής, victrix νικήτρια. (Πρόβλ. § 40, γ').

β') Ἐκ τοῦ ὄντα τικοῦ θέματος μὲ κατάληξιν - or, - us, - ium, - ēla εἰς δήλωσιν ἐνεργείας ἢ καταστάσεως, ὡς (am - are) ami - or ἔρως, (dolēre) dol - or λύπη, (fur - ēre) fur - or μανία, (dec - ere) dec - us καλλωπισμός, (gaudēre) gaud - ium χαρά, (odī, § 98, 1) od - ium μῖσος, (querī, § 80) quer - ēla μέμψις, (tut - ari, § 81) tut - ela ἐπιστασία.

γ') Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ σουπίνου μὲ κατάληξιν - io, - us (δ' αλίσεως), - ūra εἰς δήλωσιν ἐνεργείας ἢ τοῦ ἀποτελέσματος ἐνεργείας τινός, ὡς (agere, act - um) act - io πρᾶξις, (venare, venat - um) venat - io θήρα, (movere, mot - um) mot - us κίνησις, (currere, curs - um) cursus δρόμος, (τρέξιμο), (sepelire, sepult - um) sepult - ūra ταφή, (colere, cult - um) cultura θεοπεία, περιποίησις, (accusare, accusat - um) accusatio κατηγορία, (orare, orat - um) orat - io λόγος, (frui, fruct - um, § 80) fruct - us καρπός, (scribere, script - um) script - ūra γραφή, (nasci, nat - um, § 80) nat - ūra φύσις.

δ') Ἐκ τοῦ ὄντα τικοῦ θέματος μὲ κατάληξιν - men, - mentum, - ūlum, - būlum, - cūlum, - crūm, - trūm εἰς δήλωσιν μέσου τινὸς ἢ δογάνου ἢ τόπου ἐνεργείας τινός, ὡς (volv - ere) volu - men εἴλημα, (al - ere) ali - mentum τροφή, (vinc - ire) vinc - ūlum δεσμός, (pa - scere) pa - būlum χόρτος, βοσκή, (vocare) voca - būlum λέξις, (orare) ora - cūlum μαντεῖον, χοησμός, (sepelire) sepul - crūm τάφος, (arare) arā - trūm ἀροτρον.

2) Ἐξ ἄλλων ούσιαστικῶν (substantīva denominatīva)

α') Μὲ κατάληξιν - tor, - ītor εἰς δήλωσιν τοῦ προσώπου τοῦ ἔχον-

τος σχέσιν μὲ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον, ὡς (via) viā-tor δῶτης, δδοιπόρος, (janua) jan-ītor θυρωρός, (funda) fund-itor σφενδονίτης. (Πρβλ. § 111, 1, α').

β') Μὲ κατάληξιν -arium, -etum, -ile, εἰς δήλωσιν τοῦ τόπου, ἐντὸς τοῦ ὅποιου ὑπάρχοντον ἢ διαμένοντον πολλὰ δύμοις δῆτα, ὡς (columba) columb-arium περιστερεών, (oliva) oliv-ētum ἔλαιών, (bos, bov-is) bov-ile βουστάσιον.

γ') Μὲ τὴν κατάληξιν -ina (-trina) εἰς δήλωσιν ἐπιτηδεύματος ἢ τοῦ τόπου, ἐντὸς τοῦ ὅποιου ἀσκεῖται τὸ ἐπιτήδευμα, ὡς (medicus) medic-īna Ἰατρική, (doctor) doctr-inā διδασκαλία, (opifex) opific-is offic-inā (ἐκ τοῦ opific-inā) ἔργαστήριον, (tonsor) tons-trina κουρεῖον.

δ') Μὲ τὴν κατάληξιν -ium (-itium), εἰς δήλωσιν καταστάσεως ἢ συνόλου τινὸς προσώπων δύμοις καταστάσεως, ὡς (sacerdos) sacer-dot-ium ἱερατεία, (collēga) colleg-ium ἑταιρεία, (servus) serv-itium δουλεία, οἵ δοῦλοι.

ε') Μὲ τὰς καταλήξεις -lus, -la, -lum, (-yllus, -yla, -ulum, ȳlus, -ōla, -ōlum, -cylus, -cyla, -cylum καὶ σπανιώτερον -illus, -illa, -illum) ὑποκοριστικά. Ταῦτα διατηροῦν συνήθως τὸ γένος τοῦ πρωτοτύπου, ὡς (liber) libel-lus (ἐκ τοῦ liber-lus) βιβλιάριον, (lapis) lapil-lus (ἐκ τοῦ lapid-lus) λιθάριον, (puer) puer-ȳlus παιδάριον καὶ puella (ἐκ τοῦ puer-la) παιδίσκη, κοράσιον, (sacrum) sacel-lum (ἐκ τοῦ sacer-lum) μικρὸν τέμενος, (silva) silv-ȳla μικρὸς δρυμών, (filius) fili-ȳlus νήστικος, (ἀγοράκι), (filia) fili-ȳla θυγάτριον (κοριτσάκι), (mus) mus-cylus μυΐδιον, (opus) opus-culum μικρὸν ἔργον, (codex) codic-illus συγγραμμάτιον, κωδίκελλος, (signum) sign-illum ἀγαλμάτιον.

Σημείωσις. Καὶ ἔξης ὑποκοριστικῶν σχηματίζονται ἄλλα ὑποκοριστικά, ὡς cista κίστη—cist-ȳla μικρὰ κίστη—cistel-la, cistell-ula κιστίδιον. (Πρβλ. ἀρχ. Ἑλλην. πίναξ — πινακ-īs — πινακ-īdion καὶ νεοελλην. σάκκος — σακκοῦ — σακκούλ-άκι)

ζ') Ἐκ κυρίων ὀνομάτων προσώπων πατρωνυμικὰ μὲ τὰς (ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης εἰλημένας) καταλήξεις -īdes ἢ -īdes, -iādes (ἀρσενικὰ) καὶ -as, -is, -ēis (θηλυκά), ὡς (Priamus) Priam-īdes Πριαμίδης, (Atreus) Atr-īdes Ἀτρείδης, (Aeneas) Aene-ādes Αἴνειάδης, (Telamon) Telamon-iādes Τελαμωνιάδης, (Tantalus)

Tantāl-is Τανταλίς, (Thesti-us), Thesti-as Θεστιάς, (Nerēus) Ner-ēsi Νηογίς. (Βλ. § 16 καὶ § 28). Οὗτω ἔπειτα καὶ ἐκ γνησίων Ὄρωμαῖκῶν ὄνομάτων, ὡς (Romulus) Romul-īdes Ὄρωμυλίδης, (Scipio) Scipi-ādes Σκηπιάδης.

3) Ἐξ ἐπιθέτων, ἀφηοημένα οὐσιαστικὰ εἰς δήλωσιν σχετικῆς ἰδιότητος. Παραγωγικαὶ καταλήξεις τούτων -ia, -itia, ἢ -ties (ε' κλίσεως), -tas, -itas, -tūdo -itūdo καὶ σπανίως -monia, ὡς (gratus) grat- ia χάρις, εὔνοια, (insanus) insan- ia μανία, (malus) mal- itia κακία, (segnis) segn- itia καὶ segn- ities νωθρότης, (liber) liber- tas ἐλευθερία, (levis) levī- tas ἐλαφρότης, (probus) probitas χρηστότης, (fortis) fortī-tūdo ἵσχυς, (longus) long-ītūdo μακρότης, (acer) acr-i- monia δριμύτης, (castis) cast-i-monia ἀγνότης.

112. γ') Παράγωγα ἐπίθετα (adjectiva derivata). Ταῦτα σχηματίζονται :

1) Ἐκ ὁγμάτων (adjectīva verbalia) ἐκ τοῦ ὁγματικοῦ θέματος (προβλ. § 111, 1, β' καὶ δ')

α') μὲ κατάληξιν -īdus καὶ δηλοῦν τὸν ἔχοντα σχετικὴν μὲ τὸ ὑπὸ τοῦ ὁγματος σημαινόμενον ἰδιότητα, ὡς (valēre) val-īdus εὔρωστος, (calere) cal-īdus θερμός·

β') μὲ κατάληξιν -īlis, -bīlis καὶ δηλοῦν τὸν ἐπιτήδειον εἰς τὸ νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τοῦ ὁγματος σημαινόμενον, ὡς (docere) doc-īlis εὐδίδικτος, (placare) placa-bīlis εὐεξίλαστος, (movere) mo-bilis κινητός, εὐκ νητος.

γ') μὲ κατάληξιν -ax, -īlus καὶ δηλοῦν συνήθως τὸν ἔχοντα σχετικόν οὐ μὲ τὸ ὑπὸ τοῦ ὁγματος σημαινόμενον ἐλάττωμα, ὡς (audēre) aud-ax τὸ λητίας, (loqui) loqu-ax λάλος, (credere) cred-īlus εὐπιστος, (queri) quer-īlus μεμψίμοιρος·

δ') μὲ τὴν κατάληξιν -bundus, -cundus καὶ δηλοῦν μετ' ἐπιτάσεως ὅ,τι ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ ὁγματος, ὡς (venerari) venera-bundus λίαν σεβόμενος, εὐσεβής, (furēre) fur-i-bundus λίαν μαινόμενος, ἐκμανής, (irasci) ira-cundus ὀργίλος, εὐόργητος.

2) Ἐξ οὐσιαστικῶν (adjectiva denominatīva)

α') Μὲ κατάληξιν -icus, -ius, -icius, -ālis, -īlis, -āris, -arius, -nus (ānus, -īnus), -ensis, -īnus καὶ δηλοῦν τὸν ἀνήκοντα εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου σημαινόμενον ἢ ἔχοντα σχέσιν μὲ αὐτό, ὡς (bel-

lum) bell-īcus πολεμικός, (orator) orator-ius δητορικός, (pater) patr-ius πατρικός, (tribunus) tribun-icius δημαρχικός, (navis) navālis ναυτικός, (vīr) vir-īlis ἀνδρικός, (populus) popul-āris δημοτικός, (legio) legion-arius τῆς λεγεῶνος, (mater) mater-nus μητρικός, (urbs) urb-ānus ἀστικός, (equis) equi-īnus ἵππειος, (forum) forēnsis ἀγοραῖος, (tempestas) tempest-īnus ἔγκαιρος (§ 109). Οὐτω καὶ ἔξ ἐθνικῶν ὀνομάτων (μὲ τὰς καταλήξεις -īcus, -ius), ὡς (Gallus) Gall-īcus, (Thrax) Thrac-īus, ἐκ κυρίων ὀνομάτων προσώπων (μὲ τὰς καταλήξεις -nus, -ānus, -īnus, -iānus), ὡς (Sulla) Sullānus, (Tullius) Tulli-ānus, (Verres) Verr-īnus, (Caesar) Caesariānus, καὶ ἐκ τοπωνυμίων ἢ ὀνομάτων χωρῶν, νήσων, ἥπερων, μὲ τὰς καταλήξεις -nus, -ānus, -īnus, -ensis καὶ προσέτι -as, γεν. -ātis, ὡς (Roma) Romā-nus, (Africa) Africa-nus, (Tusculum) Tuscul-ānus, (Ameria) Amer-īnus, (Cannae) Cannae-nensis, (Sicilia) Sicili-ensis, (Arpinum) Arpīn-as (§ 26, 4, B', β').

β') Μὲ κατάληξιν -tus (-ātus, -ītus, -ūtus) καὶ δηλοῦν τὸν ἔχοντα ἢ φέροντα τὸ ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου σημαινόμενον, ὡς (ala) alā-tus πτερωτός, (hasta) hastā-tus λογχοφόρος, (clavus) clav-ātus ἥλωτές, (auris) aurī-tus ὠτόεις, (cornu) cornū-tus κερασφόρος. (Πρβλ. νεοελλ. σπαθῖτος, σπιρουνάτος, κ.τ.τ.).

γ') Μὲ κατάληξιν -ōsus, -entus, -lentus καὶ δηλοῦν πλησμονήν, ὡς (aqua) aqu-ōsus ὑδρώδης, (periculum) periculō-sus κινδυνώδης, (turbula) turbul-entus θυροβώδης, (fraud) fraud- u -lentus ἀπατηλός.

δ') Μὲ κατάληξιν -ēus καὶ δηλοῦν τὴν ὕλην, ἐκ τῆς ὅποίας εἶναι τι, ὡς (lana) lan-ēus ἐρεοῦς, (argentum) argent-eus ἀργυροῦς, (ferrum) ferr-eus σιδηροῦς.

3) Ἐξ ἄλλων ἐπιθέτων. Ταῦτα εἶναι ὑποκοριστικὰ (adjectiva deminutiva) καὶ σχηματίζονται μὲ τὰς καταλήξεις -lus, -īlus, -ōlus, -cūlus, ὡς (miser) misel-lus (ἐκ τοῦ miser-lus) ταλαίπωρος, (parvus) parv ūlus μικρύλος (μικρούλης, μικρούτσικος), (aureus) aure-ōlus ἐπίχρυσος, (pauper) pauper-cūlus πενιχρὸς (φτωχούλης, φτωχούτσικος). Πρβλ. § 111, 2, ε'.

4) Ἐξ ἐπιρρημάτων (adjectīva adverbialia)

α') τοπικῶν, μὲ κατάληξιν -īcus, ὡς (ante) ant-īcus πρόσθιος, (post) post-īcus διπίσθιος.

β') χρονικῶν, μὲ κατάληξιν -īnus, -tīnus (ἢ -tīnus), -ernus, -ternus, iternus, ὡς (repente) repent -īnus αἰφνίδιος, (cras) crastīnus αὐγιανός, (prius) pris-tīnus ἢ pris-tīnus πρότερος, (hodie) hodi-ernus σημερινός, (heri ἀρχῆθεν, hesi πρβλ. § 23, 2 Σημ.) hesternus χθεσινός, (semper) semp-iternus αἰώνιος.

113. δ') Παράγωγα ἐπιρρήματα (adverbia derivata). Ταῦτα σχηματίζονται

1) **τοπικὰ** ἔξ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων μὲ τὴν κατάληξιν -ītus εἰς δήλωσιν τοῦ πόθεν; ἢ τοῦ ἀπὸ πότε;, ὡς (caelum) cael-ītus οὐρανόθεν, (fundus) fund-ītus θεμελιόθεν, (radex, dicis) radic-ītus διζόθεν, (divinus) divin-ītus θεόθεν, (antiquus) antiqui-ītus ἀρχαιόθεν.

2) **τροπικὰ** α') ἔξ ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν δευτεροκλίτων (§ 37 καὶ § 43, 1) μὲ κατάληξιν -ē, ὡς (jucundus) jucund-ē ἡδέως, (pulcher) pulchr-ē εὐπρεπῶς, (doctus) doct-ē σοφῶς, (accuratus) accurat-ē ἐπιμελῶς. (Βλ. καὶ § 53.).

Σημείωσις. Ἐκ τῶν εἰς -e τροπικῶν ἐπιρρημάτων τὸ (ἐκ τοῦ bonus, ἀρχῆθεν benus) bene καλῶς καὶ τὸ (ἐκ τοῦ malus) male κακῶς ἔχουν τὸ καταληκτικὸν e βραχύ.

β') Ἐξ ἐπιθέτων (ἢ μετοχῶν) τριτοκλίτων, μὲ κατάληξιν -er, -ter, -īter, ὡς (prudens, prudent is) prudent-er συνετῶς, (audax, audac-is) audac-ter τολμηρῶς, (fortis) fortī-ter ἵσχυρῶς, (felix, felic-is) felic-īter ευτυχῶς. (Βλ. καὶ § 53).

Σημείωσις. Κατ' ἀναλογίαν ἐσχηματίσθησαν κατόπιν τροπικὰ ἐπιρρήματα εἰς -ē ἐκ τριτοκλίτων ἐπιθέτων, καὶ εἰς -īter ἐκ δευτεροκλίτων, ὡς (impun-is) impun-e ἀτιμωρητί, (largus) larg-e καὶ larg-īter δαψιλῶς, (humanius) human-e καὶ human-īter ἀνθρωπίνως.

γ') Ἐκ ὄημάτων, ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ὑπτίου, μὲ κατάληξιν -īm, ὡς (nominare, nominat-um) nominat-īm ὄνομαστί, (rapere, rapt-um) rapt-īm ἀρπακτικῶς, (currere, curs um) curs im δρομαῖως. Κατὰ ταῦτα ἔπειτα καὶ ἔξ ὄνομάτων, ὡς (gradus) grad-ātim βαθμηδόν, (grex, gregis) greg-ātim ἀγεληδόν, (vir) virī-tim κατ' ἄνδρα, (tribus) tribū-tim κατὰ φυλάς.

Β'. ΣΥΝΘΕΣΙΣ (COMPOSITIO)

114. "Οπως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν οὕτω καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν

1) ἐκάτερον τῶν συνθετικῶν μερῶν συνθέτου λέξεως εἶναι εἴτε κλιτὸν εἴτε ἀκλιτὸν μέρος λόγου, ὡς (pomum, fero) pomifēr ὅπωροφόρος, (per, multus) per-multus πάμπολυς, (de, mitto) de-mitto καταπέμπω, (per, saepe) per-saepe συχνότατα.

2) πρῶτον συνθετικὸν συνθέτου τινὸς λέξεως δύναται νὰ εἶναι καὶ ἀχώριστον μόριον· (ποβλ. Ἑλλην. ἀ. ἢ ἀν-, δυσ, κλπ.) Ἀχώριστα δὲ μόρια (praepositiōnes inseparabiles) τῆς Λατινικῆς εἶναι

α') τὸ ambi-(amb-, am-, an- = ἀμφί, περό): ambi-fariūs ἀμφίλογος, amb-ēdo περιτρώγω, am-plector περιβάλλω, an-ceps ἀμφικέφαλος.

β') τὸ dis- (= διά ἢ ἀ-, ἀν-): dis-jungo διαζευγνύω, dis-solvo διαλύω, dis-par ἀνιστος, dis-similis ἀνόμοιος.

γ') τὸ in (im-), ne-, ve- (= ἀ-, ἀν-): in-utilis ἀνωφελής, im-pius ἀσεβής, ne-fas ἀνόσιον, ne-scio ἀγνοῶ, ve-cors ἄφρων, ve-sānus ἄφρων.

δ') τὸ por- (= πορό): por tendo προσημαίνω.

ε') τὸ red-, re- (= ὁπίσω, πάλιν, ἀνά): red-do ἀποδίδωμι (δίδω πίσω), red-eo ἐπανέρχομαι, re-mitto ἀναπέμπω (πέμπω πάλιν), re-fēro ἀνακομίζω.

ζ') τὸ sed-, se- (= ἀνευ, διά, ἀπό): sed-itio διάστασις, διχοστασία, se-cūrus (= sine cura) ἄφροντις, se-cerno διακρίνω, se-cēdo ἀποχωρῶ. (Ποβλ. ἀνωτέρῳ dis-).

3) μερικαὶ κλιταὶ σύνθητοι λέξεις πρό ἔρχονται ἐξ ἀπλῆς παραθέσεως δύο λέξεων, ὡς respublīca πολιτεία (ἐκ τοῦ res-publica), ius-jurandum δόκιμος (ἐκ τοῦ jus-jurandum), decemvīri οἱ δέκαορχοι (ἐκ τοῦ decem-virī), benedīco ἐπαινῶ (ἐκ τοῦ bene-dico), benefaciō εὐεργετῶ (ἐκ τοῦ bene-facio). Ποβλ. νεά-πολις, νεώσ-οικος, πασί-γνωστος κ.τ.τ.

Σημείωσις. Τῶν λέξεων respublica καὶ iusjurandum τὰ δύο συνθετικά μέρη κλίνονται κατὰ πάσας τὰς πτώσεις χωριστά: respublica, reipubli-cae, γλπ. (§ 32 καὶ § 38) — iusjurandum, jurisjurandi, κλπ. (§ 24, 2 καὶ § 38). Ποβλ. καὶ § 95.

115. Ἐκ τῶν φυογγικῶν μεταβολῶν, αἱ ὅποιαι συμβαίνουν κατὰ τὴν σύνθεσιν τῶν διαφόρων λέξεων, ἔξιαι σημειώσεως εἶναι αἱ ἔξης: 1) Ἡ πρόθεσις cum (§ 102, 2) ἐν συνθέσει παρουσιάζεται ὑπὸ τρεῖς μορφίς, ἥτοι com- (πρὸ χειλικοῦ συμφώνου καὶ πρὸ τοῦ m, § 4), con- (πρὸ παντὸς ἄλλου συμφώνου) καὶ co (πρὸ φωνήντος ἢ τοῦ h), ὡς (cum, bibo) com-bíbo συμπínω, (cum, rono) com-róno συντíθημι, (cum, mitto) com-mitto συμβáλλω, (cum, clámo) con-clámo συμβioῶ, (cum, traho) con-tráho συσpῶ, (cum, eo) co-éo συνέχoμai, (cum, haereo) co-haereo ἔχoμai (τινος). Ἀλλά: com-ēdo κατεσθίω (§ 92).

Ἐπομένουν 1 ἢ r, τὸ n τῆς con- ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτά, ὡς (con, loquor) col lóquor συνδιαλέγομai, (con, rumpo) cor-rumpo φθείρω. (Προβλ. συλλέγω, συρρέω).

2) Ἐκ τῶν προθέσεων καὶ τῶν ἀχωρίστων μορίων (§ 114, 2) ὡς πρώτων συνθετικῶν συνήθως:

α') τῆς ad τὸ d ἀφομοιεῦται μὲ τὸ ἀρκτικὸν c, f, g τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ, ὡς (ad, cedo) ac-cēdo προσχωρῶ, (ad, fero) af-fēro προσφέρω, (ad, gradior) ag gredior προσέρχομai.

β') τῆς ob (§ 102, 1) καὶ τῆς sub (§ 102, 3) τὸ b ἀφομοιοῦται μὲ τὸ ἀρκτικὸν c, f, p τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ, ὡς (ob, capio) oc-cíprio ἀρχομai, (sub, cedo) suc-cēdo ὑπέρχομai, (ob, facio) of-fício βλάπτω, (sub, facio) suf-fício ὑποτíθημi, (ob, premio) op prímo καταπιέζω, (sub, peto) sup-pēto ὑποπίπτω.

Ἐν σύνθεσι δὲ μὲ τὸ ὁῆμα mitto τῆς μὲν ob τὸ b ἀποβάλλεται, τῆς δὲ sub ἢ μένει ἢ ἀφομοιεῦται μὲ τὸ ἐτόμενον m. Οὕτω o-mitto ἀφίνω, ἀλλὰ sub-mitto ἢ sus-mitto ὑπὲ βάλλω.

Εἴς τινα δὲ σύνθετα (ἰδίως πρὸ τοῦ ci, τοῦ ti καὶ τοῦ pe) ἢ sub παρουσιάζεται ὑπὸ τὴν μορφὴν sus-, ὡς (sub, capio) sus-cíprio ὑποδέχομai, (sub, teneo) sus-típēo βασιάζω, (sub, pendo) sus-pendo ἀναρτῶ. Οὕτω καὶ surrídeo μειδιῶ (ἐκ τοῦ sus-riideo).

Σημείωσις. Τὸ sus- τοῦτο προσέρχεται ἐξ ἐτέρας μορφῆς τῆς προθέσεως sub, ἥτοι ἐκ τοῦ subs- (προβλ. ab καὶ abs, § 102, 2). Καὶ τῆς ob ὑπῆρχεν ἀρχῆθεν ἐτέρος τύπος obs, ὅθεν ostendo δεικνύω (ἐκ τοῦ obs-tendo).

γ') τῆς προθέσεως in καὶ τοῦ ἀχωρίστου μορίου in- τὸ n ἀφομοιοῦται μὲ τὸ ἀρκτικὸν l, m, r τοῦ β' συνθετικοῦ, ὡς (in, ludo) il-lūdo ἐμπαίζω, (in, licitus) il-licítus ἀθέμιτος, (in, mitto) im-mitto

εἰσδέχομαι, (in, memor) im-memor ἀμνήμων, (in, rideo) irrīdeo σκώπτω, (in, revocatus) ir-revocatus ἀμετάκλητος.

Εἰς τὸ τρέπεται τὸ η τούτων καὶ πρὸ χειλικοῦ συμφώνου, ὡς (in, bibo) im-bibō ἔμπινω, (in, bellum) im-bellis ἀπόλεμος, (in, pono) im-pōno ἐντίθημι, (in, potens) im pōtens ἀδύνατος. (Πρβλ. ἀνωτέρῳ con-).

δ') τοῦ ἀχωρίστου μερίου dis- τὸ s ἀφομοιοῦται μόνον μὲ τὸ ἀρχτικὸν f τοῦ β' συνθετικοῦ, ὡς (dis, fero) dif-fēro διασπῶ, (dis, facilis) dif-ficiilis δύσκολος, ἀποβάλλεται δὲ πρὸ τοῦ d, g, l, m, r, v, καθὼς καὶ πρὸ τοῦ s, δταν ἀμέσως κατόπιν τούτου ὑπάρχῃ καὶ ἔτερον σύμφωνον, ὡς (dis, duco) di-dūco διέλκω, (dis, gero) di-gēro διασπείρω, (dis, lābor) di-lābor διαρρέω, (dis, moveo) di-mōveo χωρίζω, (dis, rapio) di-rīpio διαρράζω, (dis, verto) di-verto διαφέρω, (dis-spargo) di-spergo διασπείρω, (dis, sto) di-sto διέχω. Ἀλλὰ (dis-sentio) dis sentio διαφωνῶ.

3) Τὸ ἁζικὸν φωνῆν τοῦ θέματος τῶν ὁνημάτων συντιθεμένων μετὰ προθέσεως συνήθως μεταβάλλεται. Οὕτω :

α') τὸ αἱ καὶ τὸ εἱ τρέπονται εἰς ī, ἀν δὲ μετ' αὐτὰ ἀκολουθοῦν δύο σύμφωνα ἢ προηγῆται ἢ ἔπειται μετ' αὐτὰ ἔργινον ἢ ὑγρόν, τότε συνήθως τὸ μὲν ἄ τρέπεται εἰς ē, τὸ δὲ εἱ μένει, ὡς (facio, § 84) per-fīcio (διαρράττω), -fēci, -fectum, -ficere — (rapio, § 84) di-rīpio (διαρράζω), -ripui, -reptum, -ripēre — (emo) red-īmo (ἀνταγοράζω), -ēmi, -emptum, -imere — (statuo) in-stituo (ἴδορώ), -stitui, stitūtum, -stituere — (teneo) distīneo (χωρίζω), -tinui, -tentum, -tinēre. Οὕτω καί : (frango) con-fringo (συντρίβω), -frēgi, -fractum, -fringere — (pango, § 89, 4) com-pingo (συμπήγνυμι), -pēgi, -pac-tum, -pingēre — (tango) con-tingo (ἄπτομαι), -tīgi, -tactum, -tinge-re — καί : -(premo) sup-prīmo (καταπιέζω), -pressi, -pressum, -pri-mière.

Ἄλλα : (sacro) ob-sēcro (ἴκετεύω), — (scando) descendō (καταβαίνω), -scendi, -scensum, -scendēre — (spargo) di-spergo (διασπείρω), -spersi, -persum, -spergēre — (crepo) dis-crēpo (διαφωνῶ), -crepui, -crepare — (mergo) sub-mergo (καταδύω), -mersi, -mersum, mergēre.

β') τὸ αε τρέπεται εἰς ī καὶ τὸ αυ εἰς ū, ὡς (ob, caedo) oc-cīdo (ἀποκτείνω), oc-cīdi, oc-cisum, oc-cidēre — (re, quaero) re-quīro

(ἀναζητῶ), *re-quisi vi*, *re-quisitum*, *re-quirēre*, (*in-clādo*) *in-clūdo* (ἐγκλείω), *in-clusi*, *in-clusum*, *in-cludere*.

Σημείωσις 1. Ἀρκετὰ ὁήματα καίπερ συντιθέμενα μετά προθέσεως διατηροῦν τὸ ὁἰκικὸν βραχὺ ἢ ἔτι, ὡς τὰ ὁήματα εἴνεο, *māneō*, *trāho*, τὸ ἄργο ἐν συνθέσει μετά τῶν προθέσεων *circum* καὶ *per* καὶ τὸ *cāpio* ἐν συνθέσει μετά τῆς προθέσεως *ante*, ὡς *prae-caveo* προφυλάττομαι, *re-maneo* ἀναμένω, *con-trāho* συστέλλω, *circum-āgō* περιάγω, *per-āgo* ἐπιτελῶ, (ἐνῷ *ex-īgo* ἐξάγω, *ex-ēgi*, *ex-actum*, *ex-igere*), *ante-capio* προλαμβάνω (*ante-cēpi*, *ante-captum*, *ante-capere*). Ἐπίσης τὰ ὁήματα ἔσθο (§ 92), *fēro* (§ 96), *gēro* φορῶ, *mēto* θερίζω, *pēto* δρῦμ, *sēto* συνείρω, *tēgo* καλύπτω, *tēro* τρίβω καὶ νέρο κομίζω. Ἐπίσης διατηροῦν τὴν δίφθογγον τὰ ὁήματα *aequo* ἴσω, *caeco* τυφλῶ, *haereo* ἔχομαί τινος καὶ τὸ ἀπόστοπον ταedet (pertaedet με σικχαίνομαι, pertaesum est).

Τὸ δὲ ὁήμα *lēgo* εἰς ἄλλα μὲν σύνθετα τρέπει τὸ ἔτις ἕτερον, εἰς ἄλλα δὲ τὸ φυλάττει, ὡς *col-lēgo* συλλέγω, *de-lēgo* ἐκλέγω· ἄλλα *neg-lēgo* ἀμειλῶ, *per-lēgo* διαναγιγνώσκω.

Σημείωσις 2. Τροπαὶ τοῦ φωνήνετος τῆς ὁἰκικῆς συλλαβῆς, ὅποιαι αἱ ἀνωτέρω, συμβαίνουν καὶ εἰς ὄνόματα, δταν ταῦτα λαμβάνωνται ὡς δεύτερα συνθετικά, ὡς (*fācīlis*) *dif-fācīlis*, (*arma*) *in-ermīs* ἀσπλος, (*aequus*) *in-īquus* ἀνισος, κλπ.

116. Τὰ σύνθετα, τῶν ὁποίων τὸ ἔτερον τοὐλάχιστον τῶν συνθετικῶν μερῶν εἶναι μέρος τοῦ λόγου κλιτόν, εἶναι ἢ ὁ ὁήματα ἢ οὐσιαστικὰ ἢ ἐπίθετα. Ὡς πρὸς τὸν σχηματισμὸν τούτων ἀξια σημειώσεως εἶναι τὰ ἔξης :

117. α') **Σύνθετα ὁήματα** (verba composita). 1) ‘Ρήματα σύνθετα μὲν α’ συνθετικὸν ὁήμα σχηματίζονται μόνον μὲ τὸ ὁήμα *facio* ὡς β’ συνθετικόν, τὸ ὁποῖον τότε μένει ἀμετάβλητον, ὡς (*adsuescere*, *facio*) *adsuefacio* ἐθίζω, *adsue-fēci*, *adsue-factum*, *adsue-facere*, (*calēre*, *facio*) *cale-facio* θερμαίνω, (*patēre*, *facio*) *pate-facio* ἀνοίγω, κλπ. (Βλ. § 114, 3 καὶ § 115, 3, α’).

2) Τὸ ὁήμα *facio* ὡς β’ συνθετικὸν ὁημάτων ἔχόντων α’ συνθετικὸν ὄνομα (οὐσιαστικὸν ἢ ἐπίθετον) μεταβάλλεται εἰς -fīco (κατὰ τὴν α’ συνγίαν), ὡς (*aedes*, *facio*) *aedi-fīco* οἰκοδομῶ, *aedificāvi* κλπ., (*amplus*, *facio*) *ampli-fīco* μεγαλύνω, (*testis*, *facio*) *testifīcor* μαρτυρῶ (§ 80).

118. β') Σύνθετα ούσιαστικά (substantiva composita). Ταῦτα σχηματίζονται

1) ἐξ ὀνόματος καὶ ὅγματος καὶ λήγουν συνήθως εἰς -a, -s, -r, ὡς (ager, θ. agr-, colo) agri-cōla γεωγόρος, (θ. par, cae-do) par-i-cīda πατροκτόνος, (ars, artis-facio) artīfex (ἐκ τοῦ artifecs) τεχνίτης, (arma, gero) arm-ī-ger ὀπλοφόρος.

2) ἐκ δύο ὀνομάτων ἢ ἐξ ἀριθμητικοῦ καὶ ὀνόματος καὶ λήγουν συνήθως εἰς -ium, ὡς (sol, stat-us) sol-stit-ium ἥλιοστάσιον, (tres, θ. tri-, annus) tri-enn-ium τριετία.

3) ἐκ προθέσεως καὶ ὀνόματος, τὸ δποῖον κανονικῶς μένει ἀμετάβλητον, ὡς (cum, nomen, ἀρχ. gnomen) co-gnōmen ἐπωνύμιον, (de, decus) de-dēcus ἀπόεπεια, (pro, consul) pro-consul ἀνθύπατος.

119. γ') Σύνθετα ἐπίθετα (adjectīva composita). Ταῦτα σχηματίζονται

1) ἐξ ἐπιθέτου (ἢ ἀριθμητικοῦ) καὶ ούσιαστικοῦ ἢ ἐκ ὅγματος καὶ ούσιαστικοῦ, ὡς (magnus anīmus) magn-anīmus μεγαλόψυχος, (tres, θ. tri-, lingua) tri-linguis τριγλωσσος, (misereo, cors) miserīcors ἔλεήμων.

2) ἐκ προθέσεως ἢ ἀχωρίστου μορίου καὶ ὀνόματος

α') ούσιαστικοῦ. Τοῦτο ἢ μένει ἀμετάβλητον ἢ λαμβάνει ἐπιθετικὴν κατάληξιν, ὡς (ad, finis) af-fīnis γειτονικός, (cum, cors) con-cors ὁμόφρων, (in-, ars) in-ers ἀτεχνος, (se-, cura) se-cūr-us ἀφοντις, (in-, arma) in-erm-is ἀοπλος.

Στέρησιν εἰς τὰ τοιαῦτα σύνθετα δηλοῦν καὶ αἱ προθέσεις a, de, ex, ὡς a-mens, de-mens ἄφρων, (ex, pars) ex-pers ἄμοιρος.

β') ἐπιθέτου. Ὡς πρῶτον συνθετικὸν τότε λαμβάνεται συνήθως τὸ στερητικὸν in-, αἱ προθέσεις per, prae εἰς δήλωσιν ἐπιτάσεως, καὶ ἡ πρόθεσις sub εἰς δήλωσιν ἐλαττώσεως, ὡς in-dīgnus ἀνάξιος, per-lēvis πάνυ εὐτελῆς, prae-clārus πάνυ διαυγῆς, sub-crūdus ὠμός πως.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I

120. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΑΝΩΜΑΛΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

ab-do ἀποκρύπτω. Βλ. -do.

ab-icio (πρόφ. ab-jicio) ἀπορρίπτω, (ab+jacio, § 115, 3, α'). Βλ. jacio.

ab-oleo ἀφανίζω, -olēvi, -olītum, -olēre. Ἐκ τούτου abolesco ἀφανίζομαι, -lēvi, -lescere, § 89, 2 καὶ § 110, 2, α' (ὅτι. ol-, πρθλ. ἀπ-όλ-λυμι).

ac-cendo ἀγάπτω, -cendi, -censum, -cendere (ὅτι. cand-, βλ. candeo, § 115, 3, α').

ac-cerso. Βλ. ar-cesso.

ac-cido προσπίπτω, -cīdi, -cidere, § 89, 2 καὶ § 100, 2 (ad+cado, § 115, 3, α'). Βλ. cado.

ac-cido ἐπιτέμνω (ad+caedo, § 115, 3, β'). Βλ. caedo.

ac-cio προσκαλῶ, -cire (κατὰ τὴν δ' συζυγίαν). Βλ. cieo, § 89, 4, Σημ. 1.

ac-cumbo κατακλίνομαι, -cubui, -cubitum, -cumbere (ad+cumbo, δ ἄχοηστον ὅτι. cub-, βλ. cubo, § 86, 2. α').

aceo δεῖξω, -cui, -cere, § 89, 2. Ἐκ τούτου acesco δεώδης γίνομαι, -cui, -cescere, § 110, 2, α'.

acuo δεῖνω. Ως τὸ tribuo.

ad-eo § 93, Σημ.

ad-imo ἀφαιρῶ (ad+emo, § 115, 3, α').

ad-ipiscor καταπράττω, -ēptus sum, -ipisci, § 80.

ad-oleo θυμιῶ, -olui, -olēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου adolesco ἀναφλέγομαι, -lescere, § 110, 2, α'.

ad-olesco καὶ ad-ulesco αὐξάνομαι, -olēvi, (-ultum), -olescere (ὅτι. ol-, ἐκ τῆς al-, βλ. alo).

ad-orior προσβάλλω, -ortus sum, -oriri, § 80. (Κατὰ τὸ audior). Βλ. καὶ orior.

ad-sentior. Βλ. assentior, § 81, 2.

a-gnosco ἀναγνωρίζω, -gnōsti, -gnītum, -gnoscere. Βλ. nosco.

ago, § 87, 2, α'. Βλ. καὶ § 115, 3, Σημ. 1.

aio, § 98, 2, α'.

algeo ὁιγῶ, alsi (*ἐκ τοῦ alg·si*), algēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου alges-
co ψύχομαι, alsi, algesc̄ere, § 110, 2, α'.

al-licio ἐφέλκω, δελεάζω, -lēxi, -lectum, -lic̄ere (ad + lacio, § 84
καὶ § 115, 3, α').

alo τρέφω, αὐξάνω, alui, alītum καὶ altum, alēre. Παθ. μτχ. altus
καὶ alitus.

ambio (ambi+eo), § 93 Σημ.

amb-ūro περιφλέγω, § 114, 2, α' Βλ. uro.

amicio περιβάλλω, (amicui καὶ amīxi), amīctum, amic̄ire. (Ἐκ
τοῦ ambi+jacio, § 114, 2, α' καὶ § 115, 3, α').

am-plexor περιβάλλω. -plēxus sum, -plexum, -plexi, § 80 (am-
bi+plexor, § 114, 2, α').

ango ἄγχω, angēre, § 89, 2.

animadverto προσέχω, κατανοῶ. Βλ. verto.

apērio ἀνοίγω, -rui, -rtum, -rire.

apiscor ἐπιτυγχάνω, aptus sum, aptum, apisci, § 80. (Ἐν συνθέ-
σει -ipiscor, -eptus sum, κλπ. § 115, 3, α').

ap-pello προσπελάζω, -pūli, -pulsum, -pellere. Βλ. pello. (Διακρι-
τέον appellō, -āvi, -ātum, -āre, καλῶ).

arceo εἵργω, ἀρκέω, arcui, arcēre. Ἐν συνθέσει -erceo, -ercui,
(-erc̄itum), -erc̄ere, § 115, 3, α'.

ar-cesso καὶ ac-cerso προσκαλῶ, -cessīvi, -cessītum, -cessēre, § 89, 3.

ardeo καίομαι, arsi, (arsum), ardēre, § 90, 3. Μτχ. μέλλ. arsūrus.

Ἐκ τούτου ardesco ἀναλάμπω, arsi, ardesc̄ere, § 110, 2, α'

arguo ἐλέγχω. Ὡς τὸ tribuo. Μτχ. μέλλ. arguitūrus.

aspicio προσβλέπω. Βλ. specio.

assentior δμολογῶ, -sensus sum, -sentīri, § 80 καὶ § 81, 2.

audeo, § 81, 1.

audio, § 78.

au-fero ἀποκομίζω, abs-tūli, ab-lātum, au-ferre, § 96 καὶ § 102, 2.

au-fugio ἀποφεύγω, -fūgi, -fugēre, § 84 καὶ § 89, 2.

augeo, § 86, 1 καὶ § 89, 3.

avere, § 98, 3.

bibo πίνω, bibi, bibēre, (σουπῖνον potum ἢ haustum ἐκ τοῦ hau-
rire), § 89, 3, α'.

cado πίπτω, § 87, 2, β' καὶ § 100, 2. Μτχ. μέλλ. cāsūrus.

caedo κόπτω, § 87, 2, β' καὶ § 115, 3, β'.

caleo θερμός εἰμι, -lui, -lēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου calesco § 86, 2, γ'.

calleo ἔχω τύλους, -llēre, § 89, 2.

candeo λευκός εἰμι, -ndui, -ndēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου candesco λευκαίνομαι, -ndui, -ndescēre, § 110, 2, α'.

caneo πολιός είμι, -nui, -nēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου canesco πολιός γίνομαι, -nui, -nescēre, § 110, 2, α'.

cano ἔδω, § 87, 2, β'. Ἐν συνθέσει -cīno, -cinui, (-centum), -cinēre, ὡς con-cīno, prae-cīno προλέγω, § 115, 3, α'.

capesso δράττομαι, ἀρπάζω, -pessīvi, -pessītum, -pessēre, § 89, 3.

capio λαμβάνω, § 84. Ἐν συνθέσει -cipio, -cēpi, -ceptum, -cipēre, § 115, 3, α' καὶ Σημ. 1.

careo οὐκ ἔχω, carui, (caritum), carēre. Μτχ. μέλλ. caritūrus.

carpo δρέπω, § 87, 2, γ'. Ἐν συνθέσει -cerpo, § 115, 3, α'.

caveo φυλάττομαι, cavi, cautum, cavēre, § 115, 3, Σημ. 1.

cēdo βαδίζω, cessi, cессum, cedēre.

censeo τιμῶμαι, νομίζω, censui, censem, censēre.

cerno κρίνω, § 86, 2.

cieo κινῶ, § 89, 4, Σημ. 1 (καὶ cio, cire, § 89, 2). Τὸ σουπῖνον καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου εἰς τὸ σύνθετον accī(e)o ἔχουν το i μαχρόν : accītum, accītus. Εἰς τὰ ἄλλα σύνθετα τὸ i τοῦτο διφορεῖται, ὡς excītus καὶ ex-cītus, con-cītus καὶ con-cītus, in-cītus.

cingo ζώννυμι, cinxī, cinctum, cingēre.

circum-do περιβάλλω, -dēdi, -dātum, -dāre § 89, 4, Σημ. 1 καὶ 2.

circum-sisto περικυλῶ, -stēti, -sistēre. Bλ. sisto.

circum-sto περισταμαι -stēti, -stāre. Bλ. sto.

clareo φανερός είμι, -rui, -rēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου claresco ἀναφαίνομαι, -rui, -rescēre, § 110, 2, α'.

claudio κλείω, clausi, clausum, claudēre, § 87, 2, γ'. Ἐν συνθέσει -clūdo, § 115, 3, β'.

co-alesco συναυξάνομαι, -alui, (-alītum), -alescēre. Παθ. μτχ. coalītus. (Ἐκ τοῦ ἀχρήστου alesco, ὃ ἐκ τοῦ alo).

co-ēmo συναγοράζω. Bλ. emo καὶ § 115, 1.

co-eo συνέρχομαι. Βλ. eo, § 93 καὶ § 115, 1.

coepi ἡρξάμην, § 98, 1 καὶ Σημ.

co-erceo περιείργω, κολάζω, -ercui, -ercitum, -ercere. Βλ. arceo.

co-gnosco γιγνώσκω, -gnōvi, -gnitum, -gnoscere. Βλ. nosco καὶ πρβλ. γι-γνώσκω.

cogo συνάγω, cōegi, cōactum, cōgere (cum + ago, co + ago, § 115, 1).

co-hibeo συνέχω, (cum + habeo, § 115, 1 καὶ 3, α').

col-lido συνθλίβω, (cum + laedo, § 115, 1 καὶ 3 β').

col-ligo συλλέγω, -lēgi, -lectum, -ligere, § 115, 3, Σημ. 1.

colo θεραπεύω, colui, cultum, colere.

comb-ūro κατακαίω. ([?]Ex τοῦ co + amburo, § 115, 1). Βλ. uro.

com-ēdo, § 92 καὶ 115, 1. Βλ. edo.

com-miniscor ἐπινοῶ, -mentus sum, (-mentum), -minisci, § 80
(δίζ. men-, πρβλ. memini, § 98, 1).

como καλλωπίζω, compsi, comptum, comere.

com-pello συνωθῶ, -pūli, -pulsum, -pellere. Βλ. pello.

com-perio καταμανθάνω, -pēri, -pertum, perire § 89, 3, (δίζ.
per-, πρβλ. πεῖρα, ἐκ τοῦ περ-ja).

com-pingo συμπήγνυμι, -pēgi, -pactum, -pingere § 89, 4, γ' καὶ
§ 115, 1 καὶ 3, α'. Βλ. pango.

com-pingo καταγράφω, -pinxi, -pictum, -pingere. Βλ. pingo καὶ
§ 115, 1.

com-plector περιπλέκομαι, -plexus sum, -plexum, -plecti, § 80.

com-pleo πληρῶ, -plēvi, -plētum, -plēre. Πρβλ. deleo.

con-cido συμπίπτω. Βλ. ac-cido (cado).

con-cido κατακόπτω. Βλ. ac-cido (caedo).

con-clūdo κατακλείω. Βλ. claudio.

con-cupisco ὀρέγομαι, -cupīvi, -cupitum, -cupiscere. ([?]Ex τοῦ
cupio, § 84 καὶ § 110, 2, α').

con-cutio διασείω, -cussi, -cussum, -cutere. Βλ. quatio.

con-dolesco ἀλγῶ, -dolui, -dolescere. [?]Ex τοῦ con-doleo.

con-fiteor καθομολογῶ, -fessus sum, -fessum, -fitēri, § 80 (cum
+ fateor, § 115, 3, α').

con-gruo συμπίπτω, συμφωνῶ, -grui, -gruere, § 89, 2. Βλ. ruo.

con-icio (πρόφ. con-jicio) συμβάλλω (cum + jacio, § 115, 1 καὶ 3, α').

con-niveo συμμύω, -nīxi καὶ -nīvi, -nivēre, § 89, 2.

con-quiro ἀναζητῶ. Bλ. quaero, § 115, 3, β'.

con-scisco κοινῇ ψηφίζομαι, -scīvi, -scītum, -sciscēre. (Ἐκ τοῦ scio, § 110, 2, α').

con-sisto ἴσταμαι, ἔγκειμαι, -stīti, -sistēre. Bλ. sisto.

con-spicio καθορῶ. Bλ. specio.

con sto συνίσταμαι, -stīti, -stāre. Μπχ. μέλλ. constatūrus. § 100, 2. Bλ. καὶ sto.

con-sūlo βουλεύομαι, -sūlui, -sultum, -sulēre.

con-temno καταφροῶ, -tempsi, -temptum, -temnēre.

con-ticesco ἡ con-ticisco κατασιωπῶ, -ticui, -ticescēre, § 89, 2.
Ἐκ τοῦ taceo, § 115, 1 καὶ § 110, 2, α'.

con-tingo ἀπτομαι. Bλ. tango, § 115, 1 καὶ 3, α'.

coquo μαγειρεύω, coxi, coctum, coquēre.

crebresco (σύνθετον per-crebresco λαμβάνω ἐπίδοσιν), -brui, -brescēre. (Ἐκ τοῦ ἐπιθ. creber, § 110, 1).

credo πιστεύω, -dīdi, -dītum, -dēre. Πρβλ. do.

crepo κροτῶ, -pui, -pītum, -pāre, § 115, 3, α'.

cresco αὐξάνομαι, crēvi, (crētum), crescēre. (Ἐκ τοῦ creo, § 110, 2, α').

cubo κατάκειμαι, cubui, cubītum, cubāre, § 89, 3 καὶ 4.

cupio, § 84.

curro, § 87, 2, β' καὶ § 100, 1.

debeo δόφείλω. Ὡς τὸ habeo. (Ἐκ τοῦ de + habeo, § 115, 3, α').

decet, § 99, 2.

de-cido καταπίπτω. Bλ. ac-cido, (cado).

de-cido ἀποκόπτω. Bλ. caedo.

de-fendo ἀποκρούω, -fendi, -fensum, -fendēre.

de-fetiscor καταπονοῦμαι, -fessus sum, -fessum, -fetisci, § 80. Bλ. fatico.

dēgo διάγω, (dēgi), degēre, § 89, 2. (Ἐκ τοῦ de + ago· πρβλ. cogo).

de-icio (πρόφ. de-jicio), καταρρίπτω. Bλ. conicio.

deleo, § 78.

de-ligo ἐκλέγω, -lēgi, -lectum, -ligēre, § 115, 3, Σημ. 1.

- de-litesco** καὶ delitisco ἀποκρύπτομαι, -litui, -litescere, § 89, 2.
Bλ. lateo, § 110, 2, α' καὶ § 115, 3, α'.
- demo** ἀφαιρῶ, dempsi, demptum, demere. ('Εx τοῦ de+emo πρβλ. como).
- de-scendo** καταβαίνω § 115, 3, α'. Bλ. scando.
- de-sipio** μωραίνω, (-sipui), -sipere, § 89, 2, (de+satio, § 84 καὶ 115, 3, α').
- de-sisto** καθίστημι, -stīti, -sistere. Bλ. sisto.
- de-spicio** καταφρονῶ. Bλ. specio.
- de-vertor**, § 81, 2.
- dico**, § 87, 2, γ' καὶ § 84, Σημ. Σύνθετα ēdīco προκηρύσσω, in-derdīco ἀπαγορεύω.
- dif-fero** διασκεδάννυμι, dis-tūli, di-lātum, dif-ferre, § 115, 2, δ'.
- dī-līgo** ἀγαπῶ, -lēxi, -lectum, -ligere, (dis+lego, § 115, 2, δ' καὶ 3, γ', Σημ. 1).
- di-lucescit** ὑποφώσκει ἡμέρα, -lūxit, -lucescere.
- di-ribeo** διαχωρίζω. 'Ως τὸ habeo. ('Εx τοῦ dis+habeo, § 115, 2, δ' καὶ 3, α' καὶ πρβλ. § 23, 2, Σημ.).
- di-rīgo** διευθύνω -rēxi, -rectum, -rigere (dis+regō, § 115, 3, α').
- di-rīmo** χωρίζω, -rēmi, -remtum, -rimere (dis+emo, § 115, 3, α' καὶ πρβλ. § 23, 2, Σημ.).
- disco**, § 89, 2.
- dis-plīceo** ἀπαρέσκω, (dis+placeo, § 115, 3, α').
- distinguuo** διακρίνω Bλ. stinguo.
- di-sto** διέχω, ἀπέχω, -stāre, § 89, 2 Bλ. sto.
- di-vīdo** διαιρῶ, -vīsi, -vīsum, -videre.
- do** δίδωμι, § 89, 4, Σημ. 1 καὶ 2 (δίζ. dov-, dā-, dă-).
do, -dīdi, -dītum, -dēre (δίζ. de-). Εὔχρηστον μόνον ἐν συνθέσει μετὰ μονοσυλλάβων προθέσεων, ὡς ab-do ἀποκρύπτω, ad-do προσθέτω, con-do κτίζω κλπ. Εἴς τινα τοιαῦτα σύνθετα, ὡς τὸ red-do (ἀποδίδωμι), ὑπάρχει καὶ τοῦ προηγουμένου do (= δίδωμι) ἡ ἔννοια, § 89, 4, Σημ. 2.
- doceo** διδάσκω, docui, doctum, docēre.
- doleo** ἀλγῶ. dolui, (dolitum), dolēre.
- domo**, § 89 3.
- duco** ἀγω, duxi, ductum, ducere, § 84 Σημ. καὶ § 87, 2, γ'.

edo, § 92.

edūco ἔξάγω, dūxi κλπ. Bλ. dūco. (Διακριτέον, edūco, -āvi, -ātum, -āre, παιδεύω, ἀνατρέφω).

egeo ἐνδέομαι, egui, egēre, § 89, 2.

eicio (πρόφ. ejicio, e + jacio), § 115, 3, α'.

e-licio ἔξέλκω, ἔξάγω, § 84 καὶ § 115, 3, α'. Bλ. lacio.

e-lido ἔκθλίβω (e + laedo, § 115, 3, β').

e-ligo ἔκλεγω, -lēgi, -lectum, -ligēre, § 115, 3, Σημ, 1. Bλ. lego.

emineo ἔξεχω, -nui, -nēre, § 89, 2.

emo ἀγοράζω, ēmi, emptum, emēre. (Σύνθετα co-ēmo, ἀλλὰ red-
-īmo ἔξαγοράζω, adīmo ἀφαιρῶ, interīmo ἀποκτείνω), § 115, 3α',

e-mungo ἀπομύττω, (-munxi, -munctum), -mungēre (δίζ. mug-,
§ 86, 2, α' καὶ § 89, 1).

eo, § 93 καὶ § 89, 4, Σημ. 1,

ex-cello ἔξέχω, προέχω, -cellere, (παθητ. μετοχ ex-celsus), § 89, 2.

ex-clūdo ἀποκλείω, § 115, 3, β'. Bλ. claudio,

ex-cudo ἔκτριβω, (-cūdi, -cūsum) -cudēre.

ex-cutio (ex + quatio προβλ. § 115, 3, β').

ex-erceo ἔξασκῶ. Bλ. arceo καὶ cōerceo.

ex-īgo ἀπαιτῶ, ἔκτελῶ, -ēgi, -actum, -igēre. (ex + ago. § 115,
3, α').

ex-īmo ἔξαιρῶ, ἔξάγω (ex + emo, § 115, 3, α').

ex-olesco ἐπαυξάνομαι. Εὔχρηστος μόνον ἦ μετοχὴ exolētus, ὡς
ἐπίθετον (= ἄδορός, τέλειος). Προβλ. adolesco,

ex-olesco φθίνω, -lēvi, (-lētum), -lescēre. Προβλ. ab-olesco.

ex-pergiscor ἔξεγειρομαι, -perrectus, sum, -perrectum, -pergisci,
§ 80. Bλ. pergo καὶ § 110, 2, α'.

ex-perior πειραν λαμβάνω, -pertus sum, -pertum, -perīri, § 80.
Bλ. comperio.

ex-sisto ἔξανίσταμαι. Bλ. consisto.

ex-sto ἔξέχω, ὑπάρχω, exstāre. Μτχ. μέλλ exstātūrus.

ex-timesco ἐκφοβοῦμαι, -timui, -timescēre, § 89, 2. Bλ. timeo
καὶ § 110, 2, α'.

ex-uο ἀποδύω. Ὡς τὸ tribuo.

facesso πράττω, -cessīvi, -cessītum, -cessēre.

- facio**, § 84 καὶ Σημ. Παθητικόν του τὸ fio, § 97. Ἐν συνθέσει -ficio, -fēci, -fectum, -ficēre, § 115, 3, α' καὶ § 117.
- fallo** σφάλλω, fefelli, fallēre, § 87, 2, β'. (Ἐκ τοῦ falno, § 86, 2). Σουπίνον deceptum ἐκ τοῦ decipēre.
- farcio** σάττω, farsi, fartum, farcīre, § 89, 3. Ἐν συνθέσει -fercio, -fersi, -fertum, -fercīre, § 115, 3, α'.
- fateor** διμολογῶ, (fassus sum), fatēri, § 80. Ἐν συνθέσει -fiteor § 115, 3, α'.
- fatisco** σχίζομαι, καταπονοῦμαι, fatiscēre, § 89, 2 καὶ fatiscor, fatisci, § 80.
- faveo** εύνοῶ, favi, fautum, favēre.
- ferio**, § 89, 2.
- fero**, § 96, § 84 Σημ. καὶ § 115, 3, Σημ. 1.
- ferveo** ζέω, ferbui, fervēre, (καὶ ποιητ. fervo, servi, fervēre). Προβλ. § 89, 3.
- fido**, § 81, 1.
- figo** πηγνύω, fīxi, fīxum, figēre.
- findo** σχίζω, χωρίζω, fīdi, fissum, findēre. (ὅ. fid-, § 86, 2, α').
- fingo** πλάττω, finxi, fictum, fingēre (ὅ. fig-, § 86, 2, α').
- fio**, § 97. Βλ. καὶ facio.
- flecto** κάμπτω, flexi, flexum, flectēre (ὅ. flec-, § 86, 2, β').
- fleo** κλαίω, flēvi, fletum, flēre. Προβλ. deleo.
- fligo** κτυπῶ, flixi, flictum, fligēre (ὅ. flig-, § 87, 2, γ'). Συνήθως σύνθετον: afflīgo καταβάλλω, conflīgo συγκρούομαι.
- floreo** ἀνθῶ, -rui, -rēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου floresco (ἔξανθῶ), -scēre, § 110, 2, α'.
- fluo** φέω, fluxi, fluxum, fluēre (ὅ. flu- καὶ flug-).
- fodio**, § 84 καὶ § 87, 2, α'.
- for**, § 98, 2, δ'.
- fōre**, § 98, 3. Σημ.
- foveo** θάλπω, (fōvi, fōtum), fovēre.
- frango** κατάγνυμι, frēgi, fractum, frangēre (ὅ. frag-, § 86, 2, α', § 87, 2, α' καὶ § 115, 3, α').
- fremo** γογγύζω, fremui, (frem̄tum), fremēre (§ 89, 3).
- frendo** συντρίβω, βρύχω, fresum (καὶ frēssum), frendere.

frico ψήχω, τρίβω, fricui, frictum καὶ fricātum, fricāre, § 89, 3.
frigeo ψυχρός εἰμι, frigere, § 89, 2. Ἐκ τούτου frigesco, -scēre, § 110, 2, α'.

fruor καρποῦμαι, frui. Μτχ. μέλλ. fruiturus. Οἱ ἔλλείποντες χρόνοι ἀναπληροῦνται ἐκ τοῦ δ. utor ἢ τῆς φράσεως fructum capere, § 80 (δ. fru- καὶ frug-).

fūgio, § 84, § 87, 2, α' καὶ § 89, 4, Σημ. 1. Μτχ. μέλλ. fūgiturus.

fulcio ἔρειδω, fulsi, fultum, fulcīre § 89, 3.

fulgeo ἀστράπτω, fulsi, fulgēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου fulgesco ἀναλάμπω, -scēre, § 110, 2, α'.

fundo, § 86, 2, α'.

fungor ἐπιτελῶ, functus sum, functum, fungi, § 80.

furo, § 89, 2.

gaudeo, § 81, 1.

gemo στενάζω, -mui, (mītum), -mēre.

gero φορῶ, gessi, gestum, gerēre (δ. ges-, πρθλ. § 23, 2, Σημ.).

gestio γανωτῶ, ἐφίεμαι, gestīre, § 89, 2.

gigno, § 86, 3.

gradior βαδίζω, § 80 καὶ 84. Τὸ σουπῖνον gressum ἀντὶ grāsum, κατὰ τὰ σύνθετα. Βλ. § 115, 3, α'.

habeo ἔχω, -bui, -bītum, -bēre, § 87, 1, § 88, 2 καὶ 89, 4, Σημ. 1.

Ἐν συνθέσει -hibeo, ὡς adhibeo προσφέρω, prohibeo κωλύω, § 115, 3, α,

haereo ἔχομαι τινος, haesi, (haesum), haerēre, § 89, 3. Μτχ. μέλλ. haesurus.

haurio ἀντλῶ, hausi, haustum, haurire, § 89, 3 (ρ. haus-, πρθλ. § 23, 2, Σημ.).

hisco χάσκω, hiscēre, § 89, 2. Ἐκ τοῦ hio, § 110, 2, α'.

horreo φρίττω, § 89, 2. Ἐκ τούτου horresco, horrui, horrescēre, § 110, 2, α'.

(icio ἥ) **ico** πλήττω, īci, (ictum), icēre. Μτχ. μέλλ. icturus. Παθητ. μτχ. ictus.

- i-gnosco** συγγιγνώσκω, -gnōvi, -gnōtum, -gnoscere. Πρβλ. co-gnosco.
- il-licio** δελεάζω, -lēxi, -lectum, -licere (in+lacio, § 84 καὶ § 115, 3, α').
- im-buo** ἐμβάπτω. Ὡς τὸ tribuo.
- im-mineo** ἐπίκειμαι. im-minēre, § 89, 2.
- im-pingo** (in+pango). Bλ. com pingo.
- im-plico**, § 89, 4, α'.
- in-cendo** ἀνάπτω. Πρβλ. ac-cendo.
- in-cido** ἐμπίπτω. Πρβλ. ac-cido. Bλ. cado.
- in-cido** ἐντέμνω. Πρβλ. ac-cido. Bλ. caedo.
- in-clūdo** ἐγκλείω. Bλ. con-clūdo καὶ claudio.
- in-cumbo** κατακλίνομαι, -cubui, -cubītum, -cumbere. Bλ. accum-bo.
- in-cutio** ἐνσείω. Bλ. con-cutio καὶ quatio.
- in-dico** κηρύττω, -dīxi, κλπ. Bλ. dīco. (Διακριτέον, indīco, -āvi, -ātum, -āre δηλῶ).
- in-digeo** ἐνδέομαι, -gui, -gēre, § 89, 2. Bλ. egeo.
- in-dulgeo** χαρίζομαι, -lsi, -lgēre, § 89, 3.
- ind-uο** ἐνδύω. Bλ. ex-uο.
- in-fringo** κατάγνυμι. Bλ. frango, § 115, 3, α'.
- in-gemisco** ἐπιστένω, -mui, -misciēre, § 89, 2. Bλ. gemo.
- in-gruo** ἐνσκήπτω. Bλ. con-gruo.
- in-icio** πρόφ. in-jicio ἐμβάλλω. Bλ. conicio.
- inquam**, § 98, 2, β'.
- in-sculpo** ἐγγλύφω. Bλ. scalpo.
- in-sto** ἐπίκειμαι, -stīti, -stāre Μτχ. μέλλ. instāturus.
- intel-lēgo** κατανοῶ, -lēxi, -lectum. -legere, § 115, 3, Σημ. 1.
- in-tueor** προσβλέπω, tuēri. Πρκμ. aspēxi, ἐκ τοῦ aspicio.
- irascor** ὅργιζομαι, irasci, § 80. Πρκμ. suscensui, ἐκ τοῦ suscenseo.
- jaceo** κεῖμαι, jacui, (jacītum), jacēre. Μτχ. μέλλ. iaciturus.
- facio**, § 84. Ἐν συνθέσει (jicio ḥ) -icio, -jēci, -jectum, -jicēre, ὡς abicio (πρόφ. abjicio), con-icio (πρόφ. conjicio) κλπ., § 115, 3, α'.
- jubeo** κελεύω, jussi, jussum, jubēre.

jungo, § 89, 1.

juvo, § 89, 4.

labor ὀλισθαίνω, lapsus sum, lapsum, labi, § 80.

lacesto ἔρεθίζω, -ssīvi, -ssītum, -ssēre, § 89, 3.

lacio, § 84. Ἐν συνθέσει -licio, § 115, 3, α'. Βλ. al-licio, e-licio καὶ il-licio.

laedo λυμαίνομαι, laesi, laesum, laedēre, § 87, 2, γ'. Ἐν συνθέσει -lido, § 115, 3, β'.

lambo λείχω, -bi, -bītum, -bēre.

langueo ἀτονῶ, -guēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου languesco ἀτονος γίγνομαι -gui, -guescēre, § 110, 2, α'.

lateo λανθάνω, -tui, -tēre, § 89, 2.

lavō λούω, πλύνω, lāvi, lautum καὶ lavātum, lavāre καὶ lavēre. Πρόβλ. § 89, 4. Μέσον lavor, lautus sum, lavāri.

lego, § 78, § 86, § 87, 2 § 88 καὶ § 115, 3, Σημ. 1.

libet, § 99, 2.

liceo πωλοῦμαι ἐν δημοπρασίᾳ, -cui, -cītum, -cēre, § 89, 2.

liceor ἀγοράζω ἐν δημοπρασίᾳ, -cītus sum, -cēri, § 80.

licet, § 99, 2. Μτχ. μέλλ. liciturus.

lingo λείχω, -nxi, -ngēre.

linō, § 89, 4 καὶ Σημ. 1.

linquo, § 87, 2, α'.

liveo πελιδνός είμι, livēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου livesco πελιδνοῦμαι, -scēre, § 110, 2, α'.

loquor, § 80.

luceo φέγγω, luxi, lucēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου lucesco ἐπιλάμπω, -scēre, § 110, 2, α'.

ludo, § 87, 2, γ'.

lugeo πενθῶ, luxi, lugēre, § 89, 3.

luo ἀποτίνω, lui, luēre. Μτχ. μέλλ. luīturus.

luo λούω, luēre. (Πρόβλ. lavo, lavēre). Εὔχοηστον εἰς τὰ σύνθετα ab luo ἀποκλύζω, καθαίρω, (-lūi, -lūtum, -luēre), diluo διαβρέχω, κλπ.

- madeo** ὑγρός είμι, -dui, -dēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου madesco βρέχομαι, -dui, -descere, § 110, 2, α'.
- maereo** είμαι τεθλιμμένος, -rēre, § 89, 2.
- malo**, § 95.
- mando** μασῶμαι, -ndi, -nsum, -ndēre.
- maneo** μένω, -nsi, (-nsum), -nēre, § 89, 3. Μτχ. μέλλ. mansurus.
- mansuesco** τιθασεύομαι. Βλ. suesco.
- marceo** μεμάραμμαι, -cēre, § 89, 2.
- medeοr** ιώμαι, -dēri, § 80 καὶ § 89, 2. Προκμ. sanāvī, ἐκ τοῦ sanare.
- memini**, § 98, 1.
- mereο** ἀξιός τινός είμι, -rui, -r̄tum, -rēre καὶ mereor, -r̄tus sum, rēri, § 80.
- mergo** βυθίζω, -rsi, -rsum, -rgēre.
- metior** μετρῶ, mensus sum, mensum, metīri, § 80 καὶ § 89, 3.
- meto** θερίζω, (messum), metere, § 89, 2.
- metuo** φοβοῦμαι, -tui, tuere.
- mico**, § 89, 2. Σύνθετον e-mīco ἐκπηδῶ. Μτχ. μέλλ. emicaturus.
- mingo** οὐρῶ, minxi, minctum καὶ mictum, mingēre (ὅ. mig- § 89, 1. προβλ. ὅ-μιχ-εῖν).
- minuo** ἐλαττῶ. Ὡς τὸ tribuo.
- misceo** μείγνυμι, miscui, mixtum καὶ mistum, miscēre (ὅ. mig-, Ἑλλ. μείγ-νυμι καὶ μίσγω).
- misereor** οἰκτίω, -r̄tus sum, rēri, § 80. Καὶ ἀποσώπως miseret (me) οἴκτος ἔχει (με), miseritum est, miserēre, § 100, 2.
- mitto** πέμπω, mīsi, missum, mittere, § 115, 2, β'.
- molo** μύλλω, ἀλήθω, -lui, -l̄tum, -lēre.
- moneo** παραινῶ, -nui, -n̄tum, -nēre, § 87, 1 καὶ § 88, 2.
- mordeo** δάκνω, momordi, morsum, mordēre, § 87, 2, β'.
- morior**, § 84 καὶ § 86, 1. Μτχ. μέλλ. motiturus.
- moveo** κινῶ, mōvi, motum, movēre.
- mulgeo** ψήγω, θέλγω, -lsi, -lsum, -lcēre.
- mulgeo** ἀμέλγω, -lsi, -lctum, -lgēre (ὅτι. mulg-, προβλ. ἀ-μέλ-γω).
- nanciscor** ἐπιτυγχάνω, nanctus ἢ nactus sum, nactum, nancisci, § 80.
- nascor** γεννῶμαι, nātus sum, natum, nasci, § 80 (ὅ. gna-

ὅθεν a-gnascor ἐκ τοῦ ad-gnascor, cognātus, κλπ. Πρβλ. κασίγνη-τος).

neco, § 86, 1, α' καὶ § 89, 4. Σύνθετον e-nēco κατακτείνω, επε-
cūi καὶ enecāvi, enectum, enecare.

necto συνδέω, nexi καὶ nexui, nexum, nectere.

neg-lēgo καὶ neg-līgo ἀμελῶ, -lēxi, -lectum, -legere, § 115, 3,
Σημ. 1.

neo νήθω, nēvi, nētum, nēre. Πρβλ. deleo, (ἄλλὰ ὁριστ. ἐνεστῶτος
γ' πληθ. neunt, ποιητικῶς, κατὰ τὴν γ' συζυγίαν).

nequeo, § 94.

ningit καὶ ninguit νίφει, ninxit, ningere, § 99, 1. Πρβλ. § 24.

niteo λάμπω, στίλβω, -tui, -tēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου nitesco
στιλπνὸς γίγνομαι, -tescere, § 110, 2, α'.

nitor ἔρειδομαι, nīxus ἢ nīsus sum, nixum ἢ nisum, niti, § 80.

noceo βλάπτω -cui, (-cītum), -cēre.

nolo, § 95.

nosco γιγνώσκω, novi, notum, noscere (ὅ. gno-, ὅθεν a-gnosco,
co-gnosco, κλπ., ὃν τὸ σουπῖνον -gnītum. Πρβλ. γι-γνώ-σκω
καὶ nascor).

nubo ὑπανδρεύομαι, nupsi, nuptum, nubēre, § 87, 2, γ' (ὅ. nub-,
πρβλ. νύ-μ-φη).

nuo νεύω. Εἴχοντον μόνον ἐν συνθέσιι; ὡς ab-nuo ἀνανεύω,
ad-nuo ἐπινεύω, -nūi, -nuēre.

ob-do ἐπιτίθημι. Βλ. ·do.

ob-dormisco καταδαρθάνω, -mīvi, -mīscere, § 89, 2 καὶ § 110, 2, α'.

ob-icio (πρόφ. ob-jicio) προβάλλω. Βλ. ab-icio,

ob-liviscor ἐπιλανθάνομαι, -lītus sum, -lītum, -livisci, § 80.

ob-oedio ὑπακούω, (ob + audio).

ob-sideo πολιορκῶ. Βλ. sedeo.

ob-solesco παλαιοῦμαι, -levi. (-lētum), -lescere. Βλ. exolesco.

ob-sto ἀνθίσταμαι, -stīti, -stāre. Μτχ. μέλλ. obstātūrus.

oc-cīdo καταδύομαι, -cīdi, (-cāsum), -cidere. Βλ. cado.

oc-cīdo φονεύω, -cīdi, -cīsum, -cīdēre. Βλ. caedo.

oc-cūlo ἀποκρύπτω, -cūli, -cultum, -culēre.

odi, § 98, 1.

of-fendo προσκρούω. Bλ. de-fendo.

oleo ὅζω, -lui, -lēre, § 89, 2.

operio καλύπτω, -perui, -pertum, -perīre. Bλ. aperio.

oportet, § 99, 2.

opperior ἀναμένω, -perītus ἢ -pertus sum, -pertum, -periri, § 80.

ordior ὁργομαι, orsus sum, orsum, ordiri, § 80.

orior ἀνατέλλω, ortus sum, ortum (μετοχ. μέλλ. oritūrus), oriri, § 80 (δ. or-, πρβλ. ὁρ-νυμ). Εἰς τὴν δριστικὴν τοῦ ἐνεστῶτος, τὴν ὑποτακτικὴν τοῦ παρατατικοῦ καὶ εἰς τὴν προστακτικὴν κανονικῶς σχηματίζεται κατὰ τὴν γ' συζυγίαν : orēris, orītur, orīmur, orimini—orērer, orērentur, κλπ.

os-tendo δείκνυμι. Ἀνευ ὑπτίου. Bλ. tendo καὶ § 87, 2, β', Σημ. καὶ § 115, 2, β', Σημ.

paciscor συντίθεμαι, pactus sum, pactum, pacisci, § 80.

paenitet (με) μεταμέλει μοι, -tuit, -tēre, § 99, 2.

palleo ωχρός είμι, -llui, -llēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου pallesco ωχριῶ, -llui, -llescere, § 110, 2, α'.

pando πετάννυμι, ἀπλώνω, pandi, passum (ἢ pansum), pandere, pango, § 89, 4, γ' καὶ § 115, 3, α'.

parco φείδομαι, pepercī ἢ parsi, parcere, § 87, 2, β'. Σουπῖνον temperatum ἐκ τοῦ temperare.

pareo φαίνομαι, ὑπακούω, -rui, -rēre. Σύνθετον ap-pārēo (ἐπιφαίνομαι). Μτχ. μέλλ. (ap)pariturus.

pario, § 84 καὶ § 87, 2, β'. Μετοχὴ τοῦ μέλλοντος paritūrus.

pāsco, § 86, 2, γ'.

pateo ἀναπέπταμαι, -tui, -tēre, § 89 2.

patior, § 84.

paveo ἐπτόημαι, pavēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου pavesco πτοοῦμαι, pavescere, § 110, 2, α'.

pecto κτενίζω, pexum, pectere.

pel-licio ἐφέλκομαι, -lēxi, -lēctum, -licere. Bλ. lacio.

pello ὠθῶ, pepūli, pulsum, pellere § 87, 2, β'.

pendeo κρέμαμαι, pependi, pendere, § 89, 2, καὶ 3 καὶ § 87, 2, β'.

pendo ζυγίζω, pependi, pensum, pendere, § 87, 2, β'.

per-cello καταράσσω, καταβάλλω, cūli, -culsum, -cellere.

per-cutio πατάσσω. Βλ. *quatio*.

per do ἀπόλλυμι, -dīdi, -dītum, -dēre. Βλ. *do*.

pergo χωρῶ, διευθύνομαι πρός, per-rēxi, per-rectum, *pergēre* (*per+rego*).

peto φέρομαι πρός, ζητῶ, -tīvi, -tītum, -tēre, § 83, Σημ., § 89, 3 καὶ § 115, 3, Σημ. 1.

piget (me) λυπεῖ (με), (pigūit), *pigēre*, § 99, 2.

pingo, § 89, 1 β'.

pinso, § 89, 4, γ'.

placeo ἀρέσκω, placui καὶ placitus sum, placitum, placere. ('Ως τὸ habeo). Σύνθετα com-placeo, per-placeo ἀλλὰ dis-plīceo.

plango πλήττω, -nxi, -nctum, -ngēre (ὅ. plag-, § 89, 1).

plaudo κροτῶ, plausi, plausum, plaudere.

plecto, § 86, 2, β'.

plīco πτύσσω, (plicui), plicātum, plicāre, § 89, 3. Εὔχρηστον σύνθετον: ap-plīco, explīco, applicāvi καὶ applicui, explicavi καὶ explicui καὶ.

pluit ὑει, pluit καὶ (ἀρχαϊκῶς) pluvit, pluere, § 99, 1.

polleo ἴσχύω, pollere, § 89, 2.

polliceor ὑπισχνοῦμαι, pollicitus sum, pollicitum, pollicēri, § 80.

polluceo ἀποθύω, -lūxi, -luctum, -lucere, § 89, 3.

polluo μιαίνω. 'Ως τὸ tribuo.

pōno ἀποτίθημι, (posīvi καὶ) posui, positum, ponere (po+sino).

porrificio προσφέρω εἰς τὸν βωμόν, (-reci καὶ) -rēxi, -rectum, -ricere, (por+jicio, ἥτοι jacio, § 115, 3, α').

por-rīgo καὶ (κατὰ συγκοπὴν) porgo προτείνω, -rēxi, -rectum, -rigēre. (por+regō, § 115, 3, α').

por-tendo προλέγω. Βλ. tendo καὶ § 87, 2, Σημ.

posco, § 89, 2, α' καὶ § 87, 2, β'. Σουπῖνον postulātum ἐκ τοῦ postulare.

pos-sīdeo κέκτημαι, -sēdi, -sessum, -sidere. Βλ. sedeo καὶ § 115, 3, α'.

pos-sīdo κτῶμαι, καταλαμβάνω, -sēdi, -sessum, -sīdēre. Βλ. sido.

possum, § 91.

potior κύριος γίγνομαι, -tītus sum, -tītum, -tīri, § 80.

poto πίνω, potāvi, potum, potāre, § 81, 2, Σημ.

praebeo παρέχω. 'Ως τὸ habeo (prae + habeo), § 115, 3, α'.

prae-dico προλέγω, dixi, κλπ. Bλ. dīco. (Διαρριτέον, praedīco, -cāvi, -cātum, -cāre διακηρύττω).

prae-sto προέχω, -stīti, -stāre. Mτχ. μέλλ. praestātūrus. Bλ. sto.

prandeo ἀριστῶ, prandi, pransum, prandēre, § 81, 2, Σημ. καὶ § 89, 3.

prehendo ἡ prendo δοάττομαι, -hendi, -hensum, -hendēre.

prēmo πιέζω, pressi, pressum, premēre. 'Εν συνθέσει -prīmo, -pressi κλπ., § 115, 3, α'.

pro-do προφέρω, προδίδω. Bλ. do.

proficiscor ἀπέοχομαι, -fectus sum, -ficisci, § 80.

prō-flīgo καταβάλλω, -gāvi, -gātum, -gāre. Bλ. καὶ fligo.

promo ἐκφέρω, prompsi, promptum, promēre. (pro + ēmo).

pudet, § 99, 2. Mτχ. μέλλ. puditurum.

pungo, § 89, 1, β'. Τὰ σύνθετα ἔχουν ἐν τῷ παρακειμένῳ -punxi, π. χ. interpungo, interpunxi, κλπ.

quaero ζητῶ, § 89, 4, Σημ. 1. 'Εν συνθέσει -quīro, § 115, 3, β'.

quaeso, § 98, 2, γ'.

quatio, § 84. 'Εν συνθέσει -cutio, -cussi, -cussum, -cutēre, ὡς contutio διαταράττω κλπ.

queo, § 94.

queror μέμφομαι, questus sum, queri (δ. ques-, πρόβλ. § 23, 2, Σημ.).

quiesco ἡσυχάζω, quievi, (quietum), quiescere.

rado ἔέω, rāsi, rasum, radēre, § 87, 2, γ'.

rapio, § 84, καὶ § 86, 1, γ'. 'Εν συνθέσει -ripio, § 115, 3, α'.

red-do. Bλ. do.

re-fello ἀνασκευάζω, -felli, -fellēre. Σουπίνον refutātum, ἐκ τοῦ refutare.

rēfert (meā)=ἐνδιαφέρει (μοι), rētulit, rēferre. Bλ. § 132, Σημ. β'.

rēgo εὐθύνω, rēxi, rectum, regere. 'Εν συνθέσει -rīgo, -rēxi, κλπ., § 115, 3, α'.

re-miniscor ἀναμιμνήσκομαι, -sci, § 80 καὶ § 89, 2. Οἱ ἐλλείποντες τύποι ἀναπληροῦνται ἐκ τοῦ recordāri.

reor λογίζομαι, rātus sum, rēri, § 80.

re-pello ἀπωθῶ, reppūli, repulsum, repellere. Bλ. pello.

reperio ἀνευρίσκω, reppēri, repertum, reperire. Πρβλ. conperio.

rēpo ἔρπω, -psi, (-ptum), -pēre, § 87, 2, γ'.

re-posco ἀπαιτῶ, -poscēre. Bλ. posco καὶ § 89, 2.

resipisco ἀναφρονῶ, -sipui, -sipiscēre. Ἐκ τοῦ sapio· πρβλ.

§ 110, 2, α' καὶ § 115, 3, α'.

re-spondeo ἀποκρίνομαι, -spondi, -sponsum, -spondēre. Bλ. spondeo.

resto ὑπολείπομαι, -stīti, -stāre. Bλ. sto.

re-ticesco ἀποσιωπῶ, -ticui, -ticescēre, § 89, 2. Ἐκ τοῦ taceo, § 110, 2, α' καὶ § 115, 3, α'.

re-vertor, § 81, 2.

re-vivisco ἀναζῶ, -vixi, -viviscēre. Ἐκ τοῦ vivo, § 110, 2, α'.

rideo, § 89, 3 καὶ § 115, 2, β'.

rigeo ὁργῶ, -gūi, -gēre.

rōdo τρόχω, rōsi, rōsum, rodēre, § 87, 2, γ'.

rudo, § 89, 3.

rumpo δήγνυμι, rūpi, ruptum, rumpēre.

ruo καταρρίπτω, καταφέρομαι, ἀνασκαλεύω, § 89, 4, Σημ. 1 (μετοχ. μέλλ. ruitūrus). Bλ. καὶ con-gruo, in-gruo.

saepio (ἥττον ὁρθῶς, sepio) περιφράττω, saepsi, saeptum, saepi-re, § 89, 3.

salio ἄλλουμαι, salui, (saltum), salire. Ἐν συνθέσει -silio, -silui, (-sultum), -silire, § 115, 3, α'.

salvēre, § 98, 3.

sancio, κυρῶ, sanxi, sanctum, sancire, § 89, 3.

sapio, § 84 καὶ § 89, 2. Ἐν συνθέσει -sipio, (sipui), -sipēre, § 89, 2 καὶ § 115, 3, α'. Bλ. καὶ resipisco.

sarcio ἐπισκευάζω, sarsi, sartum, sarcire, § 89, 3.

scalpo σκαλίζω, γλύφω, -psi, -ptum, -pēre, § 87, 2, γ'.

scando, § 88, 1, β'. Ἐν συνθέσει -scendo, ὃς descendo καταβαίνω, κλπ., § 115, 3, α'.

scindo σχίζω, scīdi, scisum, scindēre (ὅτι. scid-, § 86, 2, α').

- scio** οἶδα, (scīvi καὶ scii, scītum), scire. Ἐξ τούτου scīsco πυνθάνομαι, scīvi, scītum, sciscēre § 110, 2, α'.
- scrībo** γράφω, scripsi, scriptum, scribēre, § 87, 2, γ'.
- sculpo** γλύφω. Ως τὸ scalpo.
- seco**, § 89, 3. Μετοχ. μέλλ. secatūrus.
- sēdeo** κάθημαι, sēdi, sēssum, sedēre, § 89, 2. Ἐν συνθέσει -sideo, -sēdi, -sessum, -sidēre' ἀλλὰ circum-sedeo, super-sedeo, § 115, 3, α' καὶ Σημ. 1.
- senesco**, § 86, 2, γ'.
- sentio** αἰσθάνομαι, sensi, sensum, sentire, § 89, 3.
- sepelio**, θάπιω, -pelīvi, -pultum, -pelire.
- sequor** ἔπομαι, secūtus sum, secūtum, sequi, § 80.
- sero**, § 89, 4, Σημ. 1. Ἐν τοῖς συνθέτοις τὸ σουπῖνον -sītum § 115, 3, α'.
- sero** εἴρω, (serui), sertum, serere.
- serpo** ἔρπω, -psi, -pēre, § 89, 2, καὶ § 87, 2, γ'.
- sido** καθίζω, sēdi, sessum, sīdēre.
- sileo** σιωπῶ, silui, silēre, § 89, 2.
- sino**, § 89, 4, Σημ. 1.
- sisto** ἴστημι, stīti (ἢ stēti), stātum, sistēre (si-sto, § 86, 3). Τὰ σύνθετα absisto, desisto κλπ., ἀνευ ὑπτίου.
- soleo**, § 81, 1.
- solvo** λύω, solvi, solūtum, solvēre
- sono** ἥχω, -nui, -nāre, § 89, 3. Μτχ. μέλλ. sonaturus.
- sorbeo** διοφῶ, -bui, -bēre, § 89, 2.
- sordeo** δυπῶ, -dui, -dēre, § 89, 2.
- spargo** πάσσω, διασκορπίζω, -rsi, -rsum, -rgēre. Ἐν συνθέσει -spergo, § 115, 3, α'.
- specio**, § 84. Εὔχρηστον ἐν συνθέσει -spicio, -spēxi, -spectum, -spicēre, § 115, 3, α'.
- sperno** καταφρονῶ, sprēvi, sprētum, spernēre.
- splendeo** λάμπω, -dūi, -dēre.
- spondeo** ἐγγυῶμαι, spopondi, sponsum, spondēre, § 87, 2, β' καὶ § 89, 3.
- spuo** πτύω. Ως τὸ tribuo.
- squaleo** αὐγμῶ, -lēre, § 89, 2.

statuo ἰδούω. 'Ως τὸ tribuo. Ἐν συνθέσει -stituo, § 115, 3, α'.

sterno στορέννυμι, strāvi, strātum, sternere.

sternuo πτάρνυμαι, -nui, -nuere, § 89, 2.

stinguo. Συνήθως σύνθετον ex-stinguo σβέννυμι, -stinxi, -stinctum, -stinguere. Τὰ σύνθετα di-stinguo διαστέλλω, in-stinguo κεντρίζω, inter-stinguo διαστίζω προέρχονται ἐξ ἑτέρου stinguo =κεντῶ.

sto ἵσταμαι, stēti, (stātum, ἀλλὰ stāturus), stāre, § 100, 2.

strepo, § 89, 3.

strideo τρίζω, -di, -dēre καὶ strido, -dēre, § 99, 2 καὶ 3.

stringo σφίγγω, strinxī, strictum, stringere.

struo σωρείω, strūxi, structum, struere.

studeo σπουδάζω, -dui, -dēre, § 89, 2.

stupeo ἔκθαμβός εἰμι, -pui, -pēre, § 89, 2.

suādeo πείθω, suāsi, suāsum, suadēre, § 89, 3.

suēscō ἔθιζομαι, suēvi, suētum, suescere.

sugo μυζῶ, sūxī, suctum, sugere.

sum, § 77 καὶ § 100, 2.

sūmo λαμβάνω, sumpsi, sumptum, sumere. Ἐκ τοῦ (subs+έmo).

suo ὁάπτω. 'Ως τὸ tribuo.

surgo ὁρθῶ, ἐγείρομαι, surrēxi, resurrectum. surgere. (Ἐκ τοῦ sub + rēgo). Καὶ subrīgo.

tabeo τήκομαι, -bēre, § 89, 2.

taceo σιωπῶ, tacui, tacēre. Μτχ. μέλλ. tacitūrus. Ἡ παθητ. μετοχὴ tacītus, ἐπίθετον=σιωπηλός, § 81, 2, Σημ. Ἐν συνθέσει -tīceo. ticui, -ticere, § 89, 2 καὶ § 115, 3, α'. Bl. καὶ con-ticesco.

taedet (me) σικχαίνομαι, taeduit ἢ (per) taesum est, taedēre, § 99, 2 καὶ § 115, 3, Σημ. 1.

tango, § 86, 2, α'. Ἐν συνθέσει -tingo, ὡς at-tingo ἐφάπτομαι, -tīgi, -tactum, -tingere, § 115, 3, α'.

tēgo στέγω, tēxi, tectum, tegere.

temno καταφρονῶ, tempsi, temptum, temnēre.

tendo, § 87, 2, β' καὶ Σημ. Σύνθετον at-tendo προσέχω, -tendi, -tentum, -tendere.

teneo κρατῶ, tenui, (tentum), tenere. Ἐν συνθέσει -tīneo, -tinui,

-tentum, -tinēre, § 115, 2, β' καὶ 3, α'. Τοῦ συνθέτου sustineo
ὑπομένω σουπῖνον sustentātum, ἐκ τοῦ sustentare.

tepeo χλιαρός εἰμι, -pēre § 89, 2. Ἐκ τοῦ tepeſco χλιαίνομαι,
-pui, -pescere, § 110, 2 α'.

tergeo καὶ σπανίως tergo σμήχω, tersi, tersum, tergēre (καὶ
tergēre). Πρβλ. § 89, 3.

tēro τριβώ, trīvi, trīrum, terēre.

terreo φοβῶ. Ως τὸ habeo.

texo ὕφαίνω, -xui, -xtum, -xēre.

timeo φοβοῦμαι, -mui, -mēre, § 89, 2.

tingo ἡ tinguo βρέχω, βάπτω (πρβλ. téγγω), -nxi, -nctum, -ngēre.

tollo αἴω, (sus-tūli, sub-lātum), tollēre. Πρβλ. fero, § 115, 2, β'.

tondeo κείω, totondi, tonsum, tondēre, § 87, 2, β' καὶ § 89, 3.

tono βροντῶ, -nui, (-nūtum), -nāre, § 89, 3.

torpeo ναρκῶ, -pēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου torpesco (ναρκοῦμαι),
-pui, -pescere, § 110, 2, α'.

torqueo στρέφω, torsi, tortum, torquēre, § 89, 3.

torreo ξηραίνω, torrui, tostum, torrēre.

trado προδίδω, -dīdi, -dītum, -dēre. Βλ. do.

trāho ἔλκω, traxi, tractum, traliēre.

tremo τρέμω, -mui. -mēre, § 89, 2.

tribuo ἀπονέμω, tribui, tribūtum, tribuēre, § 74, 3, γ' καὶ § 89, 4,
Σημ. 1.

trūdo ὠθῶ, trūsi, trūsum, trudēre, § 87, 2, γ'.

tueor τηρῶ, tuēri, § 80. Πρκμ. tutātus sum.

tumeo οἰδῶ, (-mui), -mēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου tumesco (δύγκοῦ-
μαι), -mui, -mescere, § 110, 2, α'.

tundo κρούω, tutūdi, tūsum, tundēre, § 87, 2, β'.

turgeo οἰδῶ, -rgēre, § 89, 2.

ulciscor τιμωροῦμαι τινα, ultus sum, ultum, ulcisci, § 80.

unguo ἡ ungo ὀλείφω, unxi, unctum, unguēre, § 87, 2, γ'.

urgeo ἡ urgueo ὠθῶ, -ursi, -gēre, § 89, 2.

uro καίω, ussi, ustum, urēre (ὅτι. us-, ἐκ τῆς eus- 'Ελλ. εὗω'. πρβλ.
§ 23, 2, Σημ.).

utor χρῶμαι, usus sum, usum, uti, § 80.

vado βαίνω, (vāsi, vāsum), vadere, § 87, 2, γ'.

valeo ὑγιαίνω, valui, valere. Μτχ. μέλλ. valiturus.

věho δχῶ, vexi, vectum, vehere.

vello τίλλω, ἀνασπῶ, velli, vulsum, vellere, § 88, 1.

vendo πωλῶ, -dīdi, -dītum, -dēre. Ἐκ τοῦ venum, αἰτιατικῆς τοῦ ἀχοήστου εἰς ἄλλην πτῶσιν ὀνόματος venus (=πώλησις), καὶ do. Παθητ. veneo.

veneo πωλοῦμαι, (venīvi ἢ venii venītum), venire. (Ἐκ τοῦ venum + eo. Βλ. πρόηγούμενον), § 83, Σημ. καὶ § 89, 4, Σημ. 1.

věnio, § 89, 3.

vereor, § 80.

vergo κλίνω πρός τι, versi, vergere, § 89, 2.

verro σαρῶ, (versum), verrere.

verto στρέφω, verti, versum, vertere.

vescor ἐσθίω, vesci § 80 καὶ § 89, 2. Προκμ. ēdi, ἐκ τοῦ edo.

veto ἀπαγόρεύω, § 89, 4, Σημ. 1.

vídeo δρῶ, vīdi, vīsum, videre, § 89, 3.

vieo δέω, πλέκω, viētum, -ēre § 89, 2.

vigeo ἀκμάζω, -gui, -gēre § 89, 2. Ἐκ τούτου vigesco ἀναθάλλω, -gui, -gescere, § 110, 2, α'

vincio δέω, viñxi, vincum, vincire, § 89, 3.

vinco νικῶ, vīci, victum, vincere, § 86, 2.

vireo χλωρός εἰμι, -rēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου viresco χλοάζω, -rui, -rescere, § 110, 2, α'.

viso ἐπισκέπτομαι, (visi), visere, § 89, 2. Βλ. video.

vivo ζῶ, vīxi, vivere. Μτχ. μέλλ. victūrus. § 100, 1.

volo, § 95.

volvo ἐλίττω, volvi, volūtum, volvēre.

vomo ἐμῶ, -mui, -mītum, -měre.

voveo εὔχομαι, τάζω, vōvi, vōtum, vovēre.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

121. ΟΛΙΓΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΡΩΜΑΪΚΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ

1. Ἐν τῇ χρονολογήσει ἴστορικῶν γεγονότων χρονικὴν ἀφετη-
οίαν εἶχον οἱ Ῥωμαῖοι τὸ ἔτος τῆς κτίσεως τῆς Ῥώμης (ab urbe condita = ἀπὸ κτίσεως τῆς πόλεως, ἀφότου ἐκτίσθη ἡ πόλις, ἢτοι ἀπὸ τοῦ 753 π. Χ.). Κανονικῶς δύμως ἔκαστον ἔτος καθώριζον διὰ μόνων τῶν δονομάτων τῶν ὑπάτων τοῦ ἔτους τούτου (M. Messala et M. Pisone consulibus = ὑπατευόντων τοῦ M. M. καὶ τοῦ M. P., ἢτοι κατὰ τὸ ἔτος, κατὰ τὸ δόποιον ὑπατοὶ ἦσαν ὁ M. M. καὶ ὁ M. P.), σπανιώτε-
ρον δὲ προσέθετον καὶ τὸν ἀριθμόν, τὸν δόποιον εἶχε τὸ ἔτος τοῦτο,
ἀφότου ἐκτίσθη ἡ Ῥώμη. (Anno quingentesimo quinguagesimo
primo ab urbe condita, P. Sulpicio Galba C. Aurelio consulibus,
bellum cum rege Philippo initum est).

2. Ἡρχιες δὲ τὸ Ῥωμαϊκὸν ἔτος παλαιότερον μὲν ἀπὸ τοῦ Μαρ-
τίου, ἢτοι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἔαρος, βραδύτερον δὲ (ἢτοι ἀπὸ τῶν μέ-
σων τῆς δευτέρας π.Χ. ἔκατονταετηρίδος) ἀπὸ τοῦ Ἱανουαρίου, καθ'
ὅν μῆνα ἐγίνετο ἔκτοτε καὶ ἡ ἐγκατάστασις τῶν νέων ἐνιαυσίων ἀρ-
χόντων (ὑπάτων, πραιτώρων, ἀλπ.).

Διηρεῖτο δὲ τὸ ἔτος, ὃς καὶ παρ' ἡμῖν νῦν, εἰς 12 μῆνας, τῶν
δόποιών τὰ δύνοματα ἀρχῆθεν ἦσαν τὰ ἔξης: 1ος Martius, 2ος Apri-
lis, 3ος Maius, 4ος Junius, 5ος Quinctilis, 6ος Sextilis, 7ος Se-
ptember, 8ος Octōber, 9ος November, 10ος December, 11ος Ja-
nuarius, 12ος Februarius.

Τὰ δύνοματα ταῦτα τῶν μηνῶν (χυρίως ἐπίθετα, δι' ἔκαστον τῶν
δόποιών νπονοεῖται τὸ δύνομα mensis = μῆν) παρέμειναν καὶ ἀφοῦ
μετετοπίσθη ἡ ἀρχὴ τοῦ ἔτους, μόνον δὲ δύο ἔξι αὐτῶν τὰ δύνοματα
μετεβλήθησαν κατόπιν κατὰ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους, ἢτοι τοῦ
Quinctilis διὰ τοῦ Julius, εἰς τιμὴν τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, καὶ τοῦ
Sextilis διὰ τοῦ Augustus, εἰς τιμὴν τοῦ Ὀκταβίου Αὐγούστου.
Σταθερώτερον δὲ καθωρίσθησαν τὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ἡμερολογίου ὑπὸ^{τοῦ} Ἰουλίου Καίσαρος (ἔξι οὖ τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον).

3. Τῶν δὲ ἡμερῶν τοῦ μηνὸς ὁ καθορισμὸς κατὰ τὸ Ἱωανναῖον ἡμερολόγιον δὲν ἐγίνετο, ὅπως νῦν παρ' ἡμῖν, διὸ ἀπλῆς ἀριθμήσεως ἀπὸ τῆς πρώτης τοῦ μηνὸς ἡμέρας καὶ ἔξης, ἀλλὰ κατὰ Ἰδιόρρυθμον ὅλως τρόπον, τὸν ἔξης:

Τρεῖς ὥρισμέναι τοῦ μηνὸς ἡμέραι, ἔχουσαι ἕδιον ἑκάστη ὄνομα (Calendae Καλάνδαι, Nonae Νῶναι, Idus Εἴδοι, § 31), ἐλογίζοντο κύριαι, καὶ αὗται ἔχονται ὡς βάσις εἰς τὸν καθορισμὸν τῶν ἄλλων ἡμερῶν τοῦ μηνός. Καὶ Calendae μὲν ἡτοὶ ἡ πρώτη τοῦ μηνός, Nonae δὲ ἡ 5η καὶ Idus ἡ 13η, ἔξαιρέσει τῶν μηνῶν Μαρτίου, Μαΐου, Ἰουλίου καὶ Ὁκτωβρίου, τῶν δοποίων Nonae ἡσαν ἡ 7η καὶ Idus ἡ 15η τοῦ μηνός. Μετὰ δὲ τῶν ὀνομάτων τῶν τριῶν τούτων ἡμερῶν συνήπτετο τὸ ὄνομα τοῦ οἰκείου μηνὸς ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς αὐτῶν κατὰ γένος θηλυκόν, ὡς Calendae Januariae = ἡ πρώτη Ἰανουαρίου, Calendis Januariis (ἀφαιρ. = τῇ πρώτῃ Ἰανουαρίου, κ.ο.κ.

'Ο δὲ καθορισμὸς μιᾶς ἑκάστης τῶν λοιπῶν ἡμερῶν τοῦ μηνὸς ἐγίνετο πάντοτε **ὅπισθικωρητικῶς**. Καὶ ἡ μὲν προηγουμένη μιᾶς τῶν ἀνωτέρω τριῶν κυρίων ἡμερῶν ἐδηλοῦτο διὰ τοῦ ἐπιφράματος pridie (=τῇ προτεραιάᾳ) συναπτομένου μετὰ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ ὄνοματος τῆς οἰκείας ἑκάστοτε ἐκ τῶν τριῶν κυρίων ἡμερῶν, ὡς pridie Calendas Maias = τῇ προτεραιάᾳ τῶν Καλανδῶν τοῦ Μαΐου (ἥτοι τῇ 30ῃ Ἀπριλίου), pridie Nonas Junias = τῇ προτεραιάᾳ τῶν Νωνῶν τοῦ Ἰουνίου (ἥτοι τῇ 4ῃ Ἰουνίου), pridie Idus Octobres = τῇ προτεραιάᾳ τῶν Εἴδῶν τοῦ Ὁκτωβρίου (ἥτοι τῇ 14ῃ Ὁκτωβρίου), κ.ο.κ.

Τῶν δὲ λοιπῶν ἡμερῶν ἑκάστη ἐδηλοῦτο διὸ ἐμπροσθέτου ἀποτελουμένου ἐκ τῆς προθέσεως ante (= πρὸ) καὶ τῆς αἰτιατικῆς πρῶτον τοῦ ὄνοματος dies μετὰ τοῦ τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ τοῦ δηλοῦντος τὴν τάξιν τῆς δριζομένης ἡμέρας πρὸ τῶν ἐπομένων Νωνῶν ἢ Εἴδῶν τοῦ τοέχοντος μηνὸς ἢ τῶν Καλανδῶν τοῦ ἐπομένου, καὶ δεύτερον τῆς αἰτιατικῆς τοῦ ὄνοματος μιᾶς τῶν κυρίων ἡμερῶν τούτων, ὡς ande diem quartum Nonas Februarias (=τῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ πρὸ τῶν Νωνῶν τοῦ Φεβρουαρίου), ante diem decimum Calendas Majas (= τῇ δεκάτῃ ἡμέρᾳ πρὸ τῶν Καλανδῶν τοῦ Μαΐου), κ.ο.κ.

Πρόδηλον νῦν ὅτι τὴν ἡμέραν τοῦ μηνὸς τὴν καθ' ἡμᾶς ἀντιστοιχοῦσαν εἰς τοιοῦτόν τινα χρονικὸν δρισμὸν δυνάμεθα νὰ ενδίσκωμεν δι' **ἀφαιρέσεως**. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἱωανναῖον ἀριθμοῦντες κατὰ τὸν ἀνωτέρω τρόπον συνυπελόγιζον καὶ τὴν ἡμέραν τῶν προσεχῶν Νωνῶν ἢ Εἴδῶν

ἢ Καλανδῶν, ἀπὸ τῶν ὁποίων ὀπισθοχωρητικῶς ὥριζον τὰς ἡμέρας τῶν μηνῶν, διὰ τοῦτο πρόεπι, ἢν μὲν ἡ καθοριζομένη ἡμέρα εἶναι πρὸ τῶν Νωνῶν ἢ τῶν Εἰδῶν, νὰ προσθέτωμεν μίαν μονάδα εἰς τὸν ἀριθμὸν τὸν δεικνύοντα τὴν ἡμερομηνίαν τούτων καὶ ἔπειτα νὰ ἀφαιρέσουμεν, ἢν δὲ ἡ καθοριζομένη ἡμέρα εἶναι πρὸ τῶν Καλανδῶν τοῦ ἐπομένου μηνός, νὰ προσθέτωμεν δύο μονάδας εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν τοῦ μηνός, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει ἡ καθοριζομένη ἡμέρα, καὶ μετὰ τοῦτο νὰ κάμνωμεν τὴν ἀφαίρεσιν. Οὕτω ἡ ante diem quartum Nonas Februarias εἶναι ἡ 2a Φεβρουαρίου (Nonae Februariae ἡ 5, προσθέτοντες λοιπὸν 1 εἰς τὸ 5 καὶ ἀφαιροῦντες 4, ἔχομεν 2), ἡ δὲ ante diem decimum Calendas Maias εἶναι ἡ 22a Ἀπριλίου. (Ο Ἀπρίλιος ἔχει 30, προσθέτοντες δὲ εἰς ταύτας 2 καὶ ἀπὸ τὸ ἀθροισμα 32 ἀφαιροῦντες τὸ 10 ἔχομεν 22).

Σημείωσις. Αἱ ώς ἄνω φράσεις ὄρισμοῦ τῶν ἡμερῶν τοῦ μηνὸς εἶναι συντακτικῶς σόλοικοι. Τὸ συντακτικῶς κανονικὸν εἶναι die quarto ante Nonas Februarias—die decimo ante Calendas Maias κ.τ.τ. Λαμβάνονται δὲ αἱ φράσεις αἱ δηλοῦσαι ἡμερομηνίαν ως μία ἔννοια καὶ διὰ τοῦτο δύναται νὰ προτάσσεται αὐτῶν δλοκλήρων ἡ πρόθεσις in ἢ ad ἢ ex, ὡς: Caedem optimatum contulerat Catilina in ante diem V Cal. Novembres.—Supplicatio indicta est ex ante diem V Idus Octobres.—In Formiano esse volumus usque ad pridie Nonas Majas.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III

122. ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΑΙ

1. Ὄνομάτων προσώπων.

Ἐκάστου Ῥωμαίου τὸ ὄνομα κανονικῶς ἦτο τριπλοῦν, ἥτοι συνίστατο ἐκ τοῦ προωνυμίου (praenōmen), τοῦ ὀνόματος (nomen) καὶ τοῦ ἐπωνυμίου (cognōmen), ὡς π.χ. Marcus Tullius Cicero. Τοῦ προωνυμίου ἐγράφετο συνήθως μόνον τὸ πρῶτον γράμμα ἢ τὰ πρώτα γράμματα. Οὕτω

A.=Aulus	L.=Lucius	Q. ἢ Qu.=Quintus
App.=Appius	M.=Marcus	S. ἢ Sex.=Sextus
C. ἢ G.=Gaius	M.=Manius	Ser.=Servius
Cn. ἢ Gn.=Gnaeus	Mam.=Mamercus	Sp.=Spurius
D.=Decimus	N. ἢ Num.=Numerius	T.=Titus
K.=Kaeso	P.=Publius	Ti. ἢ Tib.=Tiberius

2. Ὄνομάτων ἀρχόντων, ἀρχῶν, ἐπισήμων εὐχῶν κ.τ.τ.

aed.=aedilis.

cand.=candidatus.

cos.=consul.

coss.=consules

D.=Divus.

des.=designatus

E. Q. R.=eques Romanus.

Ictus=juris consultus.

imp.=imperator.

leg.=legatus.

O. M.=optimus maximus.

p.=populus.

p.c.=patres conscripti.

pl.=plebs.

P. M. ἦ Pont. Max.=pontifex maximus.

pr.=praetor.

P. R.=populus Romanus

praef.=praefectus.

proc.=proconsul.

Q. D. B. V.=quod deus bene vertat.

Q. F. F. Q. S.=quod felix faustumque sit.

Quir.=Quirites.

Resp.=respublica.

S. C. ἦ SCtum=senatus consultum.

S. P. Q. R.=senatus populusque romanus.

tr.=tribunus.

tr. pl.=tribūnus plebis.

3. Χρονολογιῶν.

(Βλ. περὶ τοῦ 'Ρωμαϊκοῦ ημερολογίου § 121)

a. d.=ante diem.

a. u. c.=ab urbe condita.

C. ἦ Cal.=Calendae.

Id.=Idus.

N.=Nonae.

4. Ἐν ἐπιγραφαῖς μνημείων.

d. d. (d.)=dono dedit (dicavit).

D. M. (S.)=Dis Manibus (sacrum).

d. s.=de suo.

d. s. p. p.=de sua pecunia posuit.

f.=filius ἦ filia.

f. c. ἦ fac. cur.=faciendum curavit.

g. p. r. f.=genio populi romani feliciter.

h. s. e.=hic situs (ἦ sita) est.

l.=libertus ἦ liberta.

n.=nepos.

pr.=pronēpos.

(p.) v. a.=(pius) vixit annos.

s. t. t. l.=sit tibi terra lēvis.

5. Ἐν ἐπιστολαῖς.

s. v. b. e. e. v. = si vales, bene est; ego valeo.

s. d. (ἢ s. p. d.) = salutem dicit (ἢ salutem plurimam dicit).

6. Ἐν βιβλίοις.

cf. = confer.

l. s. = loco sigilli.

i. e. = id est.

mss. = manuscripti.

l. c. = loco citato.

scil. = scilicet.

l. l. = loco laudato.

sq. = sequens.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

Αγιαλέως Α. Τζαρζάνον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΜΕΡΟΣ Α'

ΓΕΝΙΚΗ ΠΡΟΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ

123. Ὡς σύνταξις τῶν λέξεων (*constructio dictiōnum* ή *structūra*) ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ εἰς πολλὰ εἶναι ἡ αὐτὴ ἡ παρομοία πρὸς τὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς. Ἐν τοῖς ἐπομένοις ἔξετάζονται προπάντων τὰ διάφορα καὶ ἴδιάζοντα ἐν τῇ συντάξει τῆς λατινικῆς γλώσσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΟΡΟΙ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΣ ΚΑΙ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΑΥΤΩΝ

124. Ὡς ὑποκείμενον (*subjēctum*) προτάσεως σπανίως τίθεται ἐν τῇ λατινικῇ ὄνομα ἐπίθετον καὶ ἴδιως μετοχή, (διὰ τὴν ἔλλειψιν ἐν αὐτῇ ἀρθρου, τὸ διποίον νὰ οὐσιαστικοῦ ταῦτα): *beati sunt possidentes* μακάριοι (εἰσιν) οἱ κατέχοντες.

Ἄντὶ δὲ μετοχῆς τίθεται συνήθως ὡς ὑποκείμενον ἀναφορικὴ πρότασις: *divitissimum est (is), qui paucis contentus est* πλουσιώτατός ἐστιν ὁ διλίγοις ἀρκούμενος. (Πρβλ. νεοελλην. ἐκεῖνος ὁ ὅποιος ἢ ἐκεῖνος πού).

125. Ὁνομα οὐσιαστικὸν ὡς *κατηγορούμενον* (*praedicātum*) τίθεται καὶ ἐν τῇ λατινικῇ *κατὰ γενικὴν* (κτητικήν, κλπ.), ὡς *horti sunt Caesaris* οἱ κῆποι εἰσι τοῦ Καίσαρος. Ἄλλ' ἐν αὐτῇ ὄνομα οὐσιαστικὸν ὡς *κατηγορούμενον* τίθεται καὶ *κατὰ δοτικὴν* πρὸς διήλωσιν σκοποῦ καὶ *κατ' ἀφαιρετικὴν* πρὸς δήλωσιν καταστάσεως ἡ ἴδιοτητος: *The misto clis consilium saluti fuit* τοῦ Θεμιστοκλέους ἡ βουλὴ (εἰς σωτηρίαν ἐγένετο) σωτηρία ὑπῆρχεν. *bono animo* (ἀφαιρ.) sum ἔχω θάρρος, θαρρῶ. *Britanni sunt capillo promisso* οἱ Βρετανοὶ καθειμένην τὴν κόμην ἔχουσι.

126. Τοῦ δήματος, τοῦ τε συνδετικοῦ (*copūla*) καὶ τοῦ κατηγορηματικοῦ (*verbum finitum*), ἡ συμφωνία πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἐν γίνεται ὅπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ. Ἄλλ' εἰς τὴν Λατινικὴν δὲν ὑπάρχει σύνταξις, οὕτα ἡ λεγομένη *Ἄττικὴ σύνταξις* τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΑΙ ΠΤΩΣΕΙΣ

127. Τῆς ὀνομαστικῆς καὶ τῆς κλητικῆς, τῆς γενικῆς, τῆς δοτικῆς καὶ τῆς αἰτιατικῆς ἡ σημασία καὶ ἡ συντακτικὴ χρῆσις ἐν τῇ Λατινικῇ εἶναι ἐν γένει δόποια καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ.

128. Ἡ ἀφαιρετικὴ εἶναι ἡ πτῶσις, διὰ τῆς δόποιας δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἔρωτισιν

1) **πόθεν**; (ἀπὸ ποῦ; ἀπὸ ποιόν; κλπ.), ἦτοι ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῖ πρῶτον τὴν ἀφετηρίαν ἐνεργείας τινὸς τοῦ ὑποκειμένου: *venit Romā* ἔρχεται ἐκ Ρώμης. (Ablativus separatīvus, ἦτοι ἀφαιρετικὴ τοῦ ἀποχωρισμοῦ, **κυρίως ἀφαιρετική**, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ἀφαιρετικὴν γενικὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς προβλ.. Θέτεις ἀνέδυ πολιῆς ἀλλός).

2) **μετὰ τίνος**; (μὲ ποιόν; μὲ τί; πῶς;), ἦτοι ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῖ δεύτερον τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα τὸ δόποιον **συνοδεύει** τὸ ἀντικείμενον κατά τινα ἐνέργειάν του: **decem navibus** Romam rediit μὲ δέκα ναῦς εἰς Ρώμην ἐπέστρεψεν. (Ablativus sociatīvus, ἀφαιρετικὴ τῆς κοινωνίας ἢ τῆς συνοδείας, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν δομοίαν δοτικὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς προβλ.. κατέπλευσεν εἰς Πάρον ναυσὶν εἴκοσιν).

Ἐκ τῆς ἀφαιρετικῆς ταύτης προῆλθεν ἡ ablatīvus instrumentalis, ἦτοι ἡ δργανικὴ ἀφαιρετική, (ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν δομοίαν δοτικὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς): **secūri** (ἀφαιρ.) hostem percussit διὰ πελέκεως τὸν ἔχθρὸν ἐπληξε (προβλ.. τὴν θύραν τῇ βακτηρίᾳ ἔκρουε).

Σημείωσις. Ἀντὶ ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς τῆς συνοδείας τίθεται καὶ ἐμπρόθετον ἀποτελούμενον ἐκ τῆς **cum** μετ' ἀφαιρετικῆς, ἵδια δέ ταν ἡ ἀφαιρετικὴ αὔτη δὲν ἔχῃ ἐπιθετικόν τινα προσδιοισμόν: **cum exercitu** profectus est ἀπῆλθε μετά τοῦ στρατοῦ.

Ἀντὶ τῆς δργανικῆς ἀφαιρετικῆς, ὅταν τὸ δι' οὗ ἐνεργεῖ τίς τι εἶναι πρόσωπον, τίθεται ἡ **per** μετ' αἰτιατικῆς ἢ ἡ (ἀφαιρετικὴ) **operrā** ἢ auxiliō μετὰ γενικῆς τοῦ προσώπου: **per servum certior factus est** ἐπληροφορήθη διὰ τοῦ δούλου. **Ciceronis opera** respublika conservata est διὰ τοῦ Κικηροῦς διεσώθη ἡ πολιτεία. Οὕτω καὶ **operā meā**, nostrā — **operā tuā**, **vestrā** κ.τ.τ. ἀντὶ **per me**, **per nos**, **per te** κλπ.

3) ποῦ; ἦτοι ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῖ τὸν τόπον ἐνεργείας τινὸς τοῦ ὑποκειμένου: **Babylōne** mortuus est ἐτελεύησεν ἐν Βαβυλῶνι. (Ablatīvus locatīvus, τοπικὴ ἀφαιρετικὴ, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ὁμοίαν δοτικὴν τῆς ἀρχαίας ‘Ελληνικῆς’ προβλ. πατὴρ αὐτόθι μίμνει ἀγρῷ).

Σημείωσις. Ως τοπικὴ πτῶσις λαμβάνεται εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις καὶ ἡ (ἐνική) γενική. (Βλ. κατωτέρω).

Χρῆσις ἐκάστης τῶν πτώσεων.

1. Ἡ γενική.

α') Μετὰ οὐσιαστικῶν, ἐπιδέτων καὶ ἐπιρρημάτων.

129. 1) Ἡ γενικὴ κτητικὴ (genetivus possessīvus) ἐν τῇ Λατινικῇ μετά τινων ὄνομάτων, ὃς nomen, vox, virtus κ.ἄ., ἔχει τὴν ἔννοιαν παραθέσεως ἢ ἐπεξηγήσεως: nomen regis in odio fuit Romanis (τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως, ἦτοι) τὸ ὄνομα βασιλεὺς μισητὸν ἐγένετο τοῖς Ρωμαίοις. (Genetivus explicatīvus ἢ epexegetīcus).

Σημείωσις. Άντι τῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (mei, tui, nostri, alp., § 56) ὃς κτητικῆς, χρησιμοποιοῦνται κανονικῶς ἐν τῇ Λατινικῇ αἱ ἀντιστοιχοὶ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι. Οὕτω λέγεται π.χ. nulla epistula tua (οὐχὶ tui) οὐδεμία ἐπιστολή σου. “Αν ὅμως ὑπάρχῃ καὶ κατὰ παραθέσιν ἢ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς τοῦ προσώπου, τὸ δποῖον νοεῖται ὑπὸ τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας, οὗτος ἐκφέρεται κατὰ γενικήν: meā consulis operā δι’ ἐμοῦ τοῦ ὑπάτου” (προβλ. § 128, 2, Σημ.).

2) Ως γενικὴ διαιρετικὴ (genetivus partitivus) λαμβάνεται δῆλως ἵδιορρόθμως ἐν τῇ Λατινικῇ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἢ ἐνική γενικὴ ὄνόματος οὐσιαστικοῦ ἢ τοῦ οὐδετέρου δευτεροκλίτου ἐπιθέτου οὐσιαστικῶς λαμβανομένου, καίτοι ταῦτα δὲν σημαίνουν διηγημένον τι δλον ἢ ποσόν. Μετὰ τοιαύτης δὲ γενικῆς συντάσσονται

α) τὸ οὐδέτερον ἐπιθέτων ἢ ἐπιθετικῶν ἀντωνυμιῶν ποσοῦ σημαντικῶν, καθὼς καὶ τὸ οὐδέτερον ἄλλων ἀντωνυμιῶν, οὐσιαστικῶς λαμβανόμενον κατὰ πτῶσιν ἐνικὴν ὄνομαστικὴν ἢ αἰτιατικὴν ἐκφερομένην ἀνεύ προθέσεως, ὃς multum, plus, plurimum, nimium — paulum, minus, minimum — tantum, quantum — hoc, id, idem, quod, quid, aliquid, nihil, κλπ. Π.χ. multum labōris πολὺς μόχθος. virtus nihil expētit praemii ἢ ἀρετὴ οὐδεμίαν ἀμοιβὴν ἀπαιτεῖ. quid novi? nihil novi τί νέον; οὐδὲν νέον.

Σημείωσις. "Αν ἡ δλη ἔκφρασις ἀποτελῇ ἐμπρόθετον ἢ ἀν τὸ μετὰ τὰ ἀνωτέρῳ ἐπίθετα ἢ ἀντωνυμίας ἐπακολουθοῦν ἐπίθετον εἶναι τριτοκλιτον, τότε δὲν γίνεται χρῆσις γενικῆς διαιρετικῆς, ἀλλὰ ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ. Οὕτω (tantum audaciae τοσαύτη τόλμη, ἀλλά) **ad tantam** audaciam εἰς τοσαύτην τόλμην. (aliquid **boni** ὁγαθόν τι, ἀλλὰ) aliquid **memorabile** ὀξιομνημόνευτόν τι (καὶ οὐχὶ aliquid **memorabilis**, γεν.).

β) τὰ ποσοτικὰ ἐπιφρήματα satis, nimir, parum. Π. χ. ea amicitia non **satis** habet **firmitatis** ἢ φιλία αὕτη δὲν ἔχει ἵκανην σταθερότητα.

3) α) Μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς (genetivus objectivus) συντάσσονται καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ πολλὰ ἐπίθετα, τῶν δποίων τὰ ἀντίστοιχα καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συντάσσονται ὠσαύτως μετὰ τοιαύτης γενικῆς. Ἰδιαιτέρας σημειώσεως ἀξιον εἶναι τὸ ἐπίθετον **certior** (συγκριτικὸν τοῦ certus βέβαιος, ἀσφαλής), συντασσόμενον καὶ αὐτὸ μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς εἰς τὰς φράσεις certior fio **alicuius rei** πληροφοροῦμαι περὶ τινος καὶ **certiorem** facio aliquem **alicuius rei** πληροφορῶ τινα περὶ τινος.

β) Μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς συντάσσονται καὶ πολλαὶ μετοχαὶ ἐνεστῶτος ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν ὅμητων συντασσομένων μετ' αἰτιατικῆς, δταν αὖται λαμβάνωνται ὡς ἐπίθετα καὶ δηλοῦν διαρκῆ τινα ἴδιοτητα: (amo **patriam**, ἀλλὰ) amans **patriae**=φιλόπατρις. (apprēto **laudem**, ἀλλὰ) appetens **laudis** φιλόδοξος. (Πρβλ. ἀρχ. Ἐλλην. οἰωνῶν σάφα εἰδὼς κ. τ. τ.).

6') Μετὰ ρημάτων.

130. Ἀντικείμενον κατὰ γενικὴν ἐν τῇ Λατινικῇ δέχονται μόνον τὰ μνήμης καὶ λήθης σημαντικὰ ὄμητα (memini § 98, 1, reminiscor, obliviscor, κλπ.) καὶ τὰ ἀναμνηστικὰ (admoneo, commoneo, κλπ.), τὰ δποῖα, δταν εἶναι ἐνεργητικὰ μεταβατικά, ἔχουν καὶ ἔτερον ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικήν, δηλοῦν τὸ πρόσωπον, τὸ δποῖον ὑπενθυμίζει τις: memini **amicorum** μέμνημαι τῶν φίλων· legati **foederis Carthaginenses** admonuerunt οἱ πρέσβεις ὑπέμνησαν τοὺς Καρχηδονίους τὴν συνθήκην.

Τίθεται δμως καὶ κατ' αἰτιατικὴν τὸ ἀντικείμενον τῶν ἀνωτέρῳ ὅμητων, δταν δὲν δηλοῖ πρόσωπον, κανονικῶς δὲ τίθεται οὕτω, δταν εἶναι τὸ οὐδέτερον ἀντωνυμίας ἢ ἐπιθέτου: **injurias** obliviscitur

λησμονεῖ τὰς ὕβρεις. **illud semper memento** ἔκείνου ἀεὶ μέμνησο.

Σημείωσις. Τὰ ἄλλα δόγματα τῆς Λατινικῆς, τὰ ἀντιστοιχοῦντα πρὸς δόγματα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς συντασσόμενα μετὰ γενικῆς, συντάσσονται ἐν κύτῃ εἴτε μετὰ δοτικῆς εἴτε, τὰ πλεῖστα, μετ' ἀφαιρετικῆς. (Βλ. κατωτέρω).

131. Συντάσσονται μετὰ γενικῆς τῆς αἰτίας (genetivus causae) 1) τὰ δικαστικὰ δόγματα (verba judicialia), ὡς accusare, damnare, absolvere κ.τ.τ., ἐκ τῶν δποίων τὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ ἔχουν καὶ ἔτερον ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικήν, δηλοῦν τὸ πρόσωπον, τὸ δποῖον κατηγορεῖ τις, καταδικάζει, κλπ.: Miltiades **proditionis** accusatus est ὁ Μιλτιάδης κατηγορήθη διὰ προδοσίαν. **consulem** condemnaverunt **inertiae** τοῦ ὑπάτου ἀμέλειαν κατέγνωσαν.

Κατὰ ταῦτα λέγεται καὶ accusare aliquem **capitis** (ὑπάγειν τιὰ δανάτου) καὶ damnare aliquem **capitinis** (καταγιγνώσκειν τινὸς θάνατον).

Σημείωσις. Ἀντὶ τῆς γενικῆς τῆς αἰτίας τίθεται μετὰ τῶν δημάτων τούτων καὶ ἐμπρόθετον ἀποτελούμενον ἐκ τῆς προθέσεως de μετ' ἀφαιρετικῆς: eum (**repetundarum** ἥ) **de repetundis** damnaverunt κατεδίκασαν αὐτὸν διὰ κάκωσιν ἐπαρχίας. Κανονικῶς δὲ λέγεται accusare ἥ damnare aliquem **de vi** (ἐπὶ βίᾳ). Πρβλ. § 27, 6.

2) τὰ δηλοῦντα συναίσθημα ἀπρόσωπα δόγματα piget, pudet, paenitet, taedet, pertaesum est καὶ miseret (§ 99, 2). Τὸ πρόσωπον, τὸ δποῖον δοκιμάζει τὸ συναίσθημα, δηλοῦται δι' αἰτιατικῆς: **eum** pudet **deorum hominumque** αἰσχύνεται θεοὺς καὶ ἀνθρώπους· paenitebit **vos huius consilii** (μεταμελήσει ύμῖν ταύτης τῆς βιουλῆς) θὰ μεταμεληθῆτε διὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην.

Σημείωσις. Ἀν τὸ δηλοῦν τὸ αἰτιον τοῦ συναίσθηματος ἐκφράζεται διὰ δόγματος, τοῦτο τίθεται κατ' ἀπαρέμφατον: **me** pudet ea **dicere** αἰσχύνομαι ταῦτα λέγων. Ἀν δὲ ἐκφράζεται δι' οὐδετέρου ἀντωνυμίας, τότε γίνεται κρῆσις προσωπικῆς συντάξεως μὲν ὑποκείμενον τοῦ δόγματος τὴν ἀντωνυμίαν ταύτην: **non te haec prudent?** δὲν αἰσχύνεσαι διὰ ταῦτα;

132. Μετὰ γενικῆς συντάσσεται καὶ τὸ ἀπρόσωπον δῆμα **interest** (=διαφέρει, ἐνδιαφέρει), δηλοῦ δὲ ἥ γενικὴ μετὰ τούτου τὸ πρόσωπον, τὸ δποῖον ἐνδιαφέρει τι: **Ciceronis** interest διαφέρει τῷ Κικέρωνι, (ἐνδιαφέρει τὸν Κικέρωνα). Προσωπικῆς δημοσίας ἀντωνυμίας γενικὴ (πει, τui, κλπ.) δὲν τίθεται μετὰ τοῦ interest, ἀλλ'

ἀντ' αὐτῆς τίθεται ἡ ἐνικὴ ἀφαιρετικὴ τοῦ θηλυκοῦ τῶν ἀντιστοίχων κτητικῶν ἀντωνυμιῶν (πεῖ, τυᾶ, συᾶ, nostrā, vestrā), ὡς **mea** (**tua**) interest διαφέρει μοι (σοι), μὲ (σὲ) ἐνδιαφέρει. (Πρόβλ. § 128, 2, Σημ. καὶ § 129, 1, Σημ.). Ἀλλ' ὅμως λέγεται omnium **nostrum** (ἢ vestrum) interest πᾶσιν ἡμῖν (ἢ ὑμῖν) διαφέρει.

Σημείωσις α'. Ἐκεῖνο τὸ ὄποιον ἐνδιαφέρει τινὰ ἐκφράζεται πουκιλοτρόπως, ἢτοι δὶς ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως, διὰ πλαγίας ἐρωτήσεως, διὰ βουλητικῆς προτάσεως εἰσαγομένης διὰ τοῦ ut ἢ τοῦ ne καὶ διὰ τοῦ οὐδετέρου δεικτικῆς ἀντωνυμίας, (οὐδέποτε ὅμως δὶς ὀνόματος οὐσιαστικοῦ): **tua** et **mea** maxime interest **te valere** (ἢ ut valeas) σὲ καὶ ἐμὲ τὰ μέγιστα ἐνδιαφέρει σὺ νὰ ὑγιαίνῃς, hoc **reipublicae** interest τούτῳ ἐνδιαφέρει τὴν πολιτείαν. Τὸ πόσον δὲ ἐνδιαφέρει τινά τι ἐκφράζεται πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ διὰ γενικῆς (τῆς ἀξίας, genitivus pretii): illud Ciceronis **magni** intererat ἐκεῖνο μεγάλως ἐνδιέφερε τὸν Κικέρωνα.

Σημείωσις β'. Ὄμοιώς μὲ τὸ interest συντάσσεται καὶ τὸ συνώνυμον αὐτοῦ **rēfert** (διάφορον τοῦ **rēfert**, ἢτοι τοῦ γ' ἐνικοῦ τοῦ **refero**=ἀναφέρω). Ἀλλὰ μετὰ τοῦ **rēfert** συνήθεις είναι μόνον αἱ φράσεις **meā** (**tuā**, κλπ.) **refert** καὶ quid **refert**? nihil **refert** τι ἐνδιαφέρει; οὐδόλως ἐνδιαφέρει.

2. Η δοτική.

α') Μετὰ οὐσιαστικῶν, ἐπιδέτων καὶ ἐπιρρημάτων.

133. 1) Ἡ σύνταξις οὐσιαστικοῦ μετὰ δοτικῆς εἶναι πολὺ σπανία (ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ): obtemperatio **legibus** ὑπακοὴ εἰς τοὺς νόμους (ὅπως obtempero **legibus** ὑπακούω τοῖς νόμοις).

2) Ἐπίθετα συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ εἶναι πολλά, ἀντιστοιχοῦντα σχεδὸν πάντα πρὸς τὰ ἐπίθετα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς τὰ συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς, ὡς **amicus**, **inimicus**, **sinnīlis** (κλπ.) **alicui**.

Πολλὰ ὅμως ἐκ τούτων οὐσιαστικῶς λαμβανόμενα συντάσσονται καὶ μετὰ γενικῆς (κτητικῆς), ὡς **amicī Ciceronis** οἱ φίλοι τοῦ Κικέρωνος. (Πρόβλ. ἀρχ. Ἑλλην. φίλος **τινὶ**· φίλος **τινὸς** κ.τ.τ.). Πάντοτε δὲ λέγεται **mei** (tui, nostri, κλπ.) similis ὅμοιος **ēmoī** (σοί, ἡμῖν, κλπ.), καθὼς καὶ **veri** similis (=πιθανός), οὐχὶ δὲ **mihi** (tibi, κλπ.) similis οὐδὲ **vero** similis.

3) Μετὰ δοτικῆς συντάσσονται καὶ ἐπιρρημάτα παραγόμενα ἐξ ἐπιθέτων συντασσομένων μετὰ δοτικῆς ἢ ἔχοντα συγγενῆ πρὸς ταῦτα

σημασίαν: **naturae** (δοτ.) **convenienter** vivere συμφώνως τῇ φύσει ζῆν.

Τὰ ἐπιφρόνιματα δύμως **propius** (ἐγγύτερον) καὶ **proxime** (ἐγγύτατα) συντάσσονται πάντοτε μετ' αἰτιατικῆς (ὅπως ή συγγενής πρός ταῦτα πρόθεσις prope § 102, 1): **proxime Pompeium** sedebat ἐγγύτατα τοῦ Πομπηίου ἐκάθητο.

Ομοίως δὲ πρός ταῦτα συντάσσονται καὶ μετ' αἰτιατικῆς προσέτι τὰ ἐπίθετα **propior** (ἐγγύτερος) καὶ **proximus** (ἐγγύτατος): **Ubii proximi Rhenum** incoluerunt οἱ Οὐβιοι ἐγγύτατα τοῦ 'Ρίνου κατόκησαν.

Σημείωσις. Μετὰ δοτικῆς συντάσσονται καὶ τὰ ἐπιφρόνιματα γαίας καὶ hei: vae **victis** οὐαὶ τοῖς ἡττημένοις hei **mihi** misero οἴμοι (ἔμοι) τῷ δυστήνῳ.

6') Μετά ρημάτων.

134. Ἀντικείμενον κατὰ **δοτικὴν** δέχονται ἐν γένει δήματα, τῶν διοίων τὰ ἀντίστοιχα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συντάσσονται δύμιώς μετὰ δοτικῆς. Οὗτοι καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ συντάσσονται μετὰ δοτικῆς

1) δήματα σημαίνοντα ἐν γένει φιλικὴν ή ἔχθρικὴν πρόσος τινα ἐνέργειαν ή διάθεσιν, ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀρμόζειν, πρέπειν, κ.τ.τ. ὡς **obtemperare**, **ignoscere**, **placere**, **fidere**, **invidere**, **favere**, **irasci alicui** — **convenire alicui** κ.ἄ.τ.: **obediamus legibus** πειθώμεθα τοῖς νόμοις. **vir probus invidet nemini** δ χρηστὸς ἀνὴρ οὐδενὶ φθονεῖ. **haec ornamenta tibi conveniunt** ταῦτα τὰ κοσμήματα ἀρμόζουσί σοι.

2) δήματα ἔχοντα ἐν γένει τὴν σημασίαν τοῦ λέγειν, δεικνύειν, δίδειν, πέμπειν, κ.τ.τ., ὡς **dicere**, **narrare**, **indicare**, **dare**, **mittere**, κλπ., μετὰ τῶν διοίων, ἐκτὸς **τῆς δοτικῆς**, ητις ἐπέχει θέσιν ἐμέσου ἀντικειμένου, συνάπτεται συγχρόνως καὶ αἰτιατικὴ τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου: **timor addit alas pedibus** δ ϕόβος προσθέτει πτερὰ τοῖς ποσίν. **suum cuique tribuere** (τὸ ἑαυτοῦ=) τὸ ἴδιον ἐκάστω ἀπονέμειν.

3) δήματα σύνθετα μετὰ τῶν προθέσεων **ad**, **ante**, **cum**, **in**, **inter**, **ob**, **post**, **prae**, **sub** ή μετὰ τοῦ ἀχωρίστου μορίου **re** (§ 114, 2, ε'), συγγενεύοντα κατὰ τὴν σημασίαν πρός τὰ ἀνωτέρω δήματα: **adsum**

alicui παρίσταμαι (βοηθῶ) τινι. committo **alicui pecuniam** ἐγκειρίζω (ἐμπιστεύομαι) τινι τὰ χρήματα. succedo **alicui** διαδέχομαι τινα. resisto **alicui** ἀνθίσταμαι τινι. terror incidit **exercitui** φόβος (πανικὸς) ἐνέπεσε τῷ στρατεύματι.

Σημείωσις α'. Μετὰ δοτικῆς συντάσσονται ἐν τῇ Λατινικῇ, ἐπειδὴ ἐν αὐτῇ λαμβάνονται ὡς ἀμετάβατα, καὶ πολλὰ ὄγκατα, τῶν ὅποιων τὰ ἀντίστοιχα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συντάσσονται μετ' αἰτιατικῆς (ἢ γενικῆς), ὡς prodesse, nocere **alicui** ὠφελεῖν, βλάπτειν τινά, (ἄλλα πρόβλ. λυσιτελεῖν τινι), suadere, persuadere **alicui** πείθειν, καταπείθειν τινά, blandiri **alicui** κολακεύειν τινά, κ. ἢ. — parcere **alicui** φεύδεσθαι τινος: Theiniatocles persuasit **Atheniensibus**, ut... ὁ Θεμιστοκλῆς κατέπεισε τοὺς Ἀθηναίους νά... philosophia medetetur **animis** ἡ φιλοσοφία θεραπεύει τὰς ψυχάς.

Παθητικὸν δὲ τῶν ἀντοτέρων ὄγκατων σχηματίζεται μόνον ἀπροσώπως, ὡς mihi (tibi, κλπ.) **invidētur** φθονοῦμαι (φθονεῖσαι κλπ.): **parcetur** victimis (φειδὼ ἔσται τοῖς ἡττημένοις), οἱ ἡττημένοι θὰ τύχωσι χάριτος.

Σημείωσις β'. Πολλὰ ὄγκατα συντάσσονται ἄλλοτε μετὰ δοτικῆς καὶ ἄλλοτε μετ' αἰτιατικῆς, καθόσον λαμβάνονται μὲ διάφορον σημασίαν. (Πρόβλ. ἀρχ. Ἀγαπᾶν τινα καὶ ἀγαπᾶν τινι). Οὕτω π. χ. consulo **aliquem** (π. χ. medicum) συμβουλεύομαι τινα — consulo **alicui** (π. χ. fratri) ἐπιμελοῦμαι τινος, φροντίζω περὶ τινος. caveo, timeo **aliquem** ἢ **aliquid** φυλάττομαι, φροῦριμαι τινα ἢ τι — caveo, timeo **alicui** (rei) λαμβάνω πρόνοιαν, φροῦριμαι ὑπέρ τινος, περὶ τινος, (διά τινα, διά τι). tempero **aliquid** κεράννυμι τι — tempero **alicui** (=parco alicui) φεύδομαι τινος.

Σημείωσις γ'. Μετὰ δοτικῆς τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου καὶ αἰτιατικῆς τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου συντάσσονται προσέτι ὄγκατα, τῶν ὅποιων τὰ ἀντίστοιχα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συντάσσονται μετὰ δύο αἰτιατικῶν ἢ ἔχουσι διάφορον σύνταξιν, ὡς induere, exuere **alicui** aliquid ἐνδύειν, ἐκδύειν τινά τι. adspergere, circumfundere **alicui** aliquid περιβάλλειν, περιχέειν τινά τι. adspergere, inspergere **alicui** aliquid ὁμίλειν τινά τινι: Herculi tunicam induit τὸν Ἡρακλέα τὸν χιτῶνα ἐνέδυσε. murum urbi circumdederunt τείχει τὴν πόλιν περιέβαλον.

Τὰ δὲ ὄγκατα donare, adspergere, circumdare, induere καὶ intercludere συντάσσονται ὅχι μόνον μετὰ δοτικῆς τοῦ προσώπου καὶ αἰτιατικῆς τοῦ πράγματος, ἄλλὰ καὶ μετ' αἰτιατικῆς τοῦ προσώπου καὶ ἀφαιρετικῆς τοῦ πράγματος, ὡς **victori corōnam** donant τῷ νικητῇ στέφανον δωροῦνται καὶ **victorem corona** donant τὸν νικητὴν στέφανῳ τιμᾶσι.

'Ἐκ τῆς τοιαύτης διττῆς συντάξεως προῆλθε καὶ ἡ φράσις interdicere **alicui aqua et igni** (ἀφαιρετ. εἴργειν τινὰ διάτος καὶ πυρός, (κατὰ σύμφυσιν ἐκ τῶν δύο συντάξεων) interdicere **alicui aquam et ignem** καὶ interdicere aliquem **aqua et igni**).

135. Μετὰ δημάτων συνάπτεται ἡ δοτικὴ καὶ ὡς προσωπική, ἔχουσα σημασίας ὅποιας καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ (δοτικὴ προσωπικὴ αὐτητική, χαριστικὴ ἢ ἀντιχαριστική, ἡθική, τῆς ἀναφορᾶς, τοῦ ἐνεργοῦντος προσώπου). Ἰδιαίτερως περὶ ταύτης ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν τὰ ἔξῆς :

1) Ἐν τῇ φράσει *est alicui nomen* ἢ *cognomen* (ἔστι τινὶ ὄνομα ἢ ἐπώνυμον) τὸ ὄνομα (ἢ τὸ ἐπώνυμον) ἐκφέρεται εἴτε κατ' ὄνομαστικήν, συμφωνοῦν πρὸς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως (πομεν ἢ *cognomen*), εἴτε κατὰ δοτικήν, συμφωνοῦν πρὸς τὴν ἐν τῇ προτάσει ὑπάρχουσαν αὐτητικὴν δοτικήν. Οὕτω λέγεται π.χ. *est meo filio nomen Gaius* καὶ *est meo filio nomen Gaio* (= δὲ νῦν μου ὄνομάζεται Γάιος).

2) Δοτικὴ χαριστικὴ συνάπτεται πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ μετὰ τοῦ ὄντος *vacare* (οχολάζειν, διατοίβειν περὶ τι) καὶ τοῦ δήματος *nubere* (ὑπανδρεύεσθαι τινος). Οὕτω λέγεται π.χ. Cicero *vacabat philosophiae* (δοτ.) δὲ Κικέων διέτοιβε περὶ τὴν φιλοσοφίαν. *Venus nupsit Vulcano* (δοτ.) ἢ Ἀφροδίτη ὑπανδρεύθη τὸν "Ηφαιστον.

Σημείωσις. Τὸ *nubere* ἀρχῆθεν σημαίνει καλύπτεσθαι, θέτειν (νυμφικὴν) καλύπτραν. Ωστε *nubere alicui nuptiō* = καλύπτεσθαι χάριν τινός. Περὶ δὲ τοῦ ἀνδρὸς λέγεται aliquam *uxorem* ἢ *in matrimonium ducere* ἄγεσθαι τινα, λαμβάνειν τινὰ γυναῖκα, σύζυγον.

3) Δοτικὴ τοῦ ἐνεργοῦντος προσώπου (*dativus auctōris*) πρὸς δήλωσιν τοῦ (προσωπικοῦ) ποιητικοῦ αἰτίου τίθεται κανονικῶς μετὰ τοῦ γερουνδιακοῦ (§ 75, 5), πολλάκις ὅμως καὶ μετὰ τῶν συνθέτων χρόνων τοῦ παθητικοῦ δήματος, σπανίως δὲ μετὰ τῶν ἄλλων χρόνων αὐτοῦ : *Sors sua est cuique ferenda* τὴν ἑαυτοῦ τύχην δεῖ ἔχαστον φέρειν. *mihi consilium iam diu captum est* ἀπόφασις ὑπὲρ ἔμοι πρὸ πολλοῦ ἥδη ἔχει ληφθῆ. (Πρβλ. δ. ποταμός ἔστιν ἡμῖν διαβατέος· ταῦτα Θεμιστογένει γέγραπται).

Σημείωσις. Καὶ μετὰ τοῦ γερουνδιακοῦ, ὅπως κανονικῶς μετὰ τῶν παθητικῶν δημάτων ἐν γένει, τὸ (προσωπικὸν) ποιητικὸν αἰτίον ἐκφέρεται πολλάκις διὰ τῆς ab (ἢ a) καὶ ἀφαιρετικῆς, δταν ἡ χρῆσις ἀπλῆς δοτικῆς ὡς δοτικῆς τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ φέρῃ σύγχυσιν εἰς τὸ νόμα τῆς φράσεως, ἰδίᾳ δὲ δταν τὸ γερουνδιακὸν ἀνήκῃ εἰς δῆμα δεχόμενον τὸ ἀντικείμενόν του κατὰ δοτικήν: **a patribus consulendum** est libēris oī πατέρες πρέπει νὰ φροντίζωσι περὶ τῶν τέκνων. (Τὸ *consulo* ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ

φροντίζειν συντάσσεται μετὰ δοτικῆς, § 134, 3, Σημ. β'. "Αν λοιπὸν ἐλέγετο *patribus consulendum est liberis*, ἵτο δυνατὸν νὰ ἐκληφθῇ καὶ περὶ τῶν πατέρων πρέπει νὰ φροντίζωσι τὰ τέκνα).

136. Ἰδιορρύθμιως χρησιμοποιεῖται ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ δοτικὴ μετὰ δημάτων καὶ ὡς *κατηγορηματική*, πρὸς δήλωσιν *σκοποῦ* (dativus finalis ἢ dativus praedicativus). Οὕτω δὲ χρησιμοποιεῖται ἡ δοτικὴ οὐσιαστικοῦ δόνηματος (οὐχὶ συγκεκριμένου, ἐνικοῦ δὲ πάντοτε ἀριθμοῦ) πρῶτον μετὰ τοῦ δήματος esse (§ 125), ἔπειτα δὲ μετὰ τῶν δημάτων accipere, arcessere, habēre, dare, relinquere, mittere, tribuere, dicere, ducere, venire κ.ἄ.δ., ἵνα δηλωθῇ ὁ σκοπὸς (ἢ τὸ ἀποτέλεσμα) τῆς ὑπὸ τοῦ δήματος σημαινομένης πράξεως. Συνυπάρχει δὲ σχεδὸν πάντοτε μετὰ τῆς δοτικῆς ταύτης τοῦ σκοποῦ καὶ ἔτέρᾳ δοτικῇ (χαριστικῇ ἢ ἀντιχαριστικῇ ἢ τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου). "Οταν δὲ τὸ δῆμα εἶναι ἐνεργητικὸν μεταβατικόν, συνυπάρχει πρὸς τούτοις καὶ αἰτιατικὴ τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου: *hoc mihi curae* (δοτ.) est τοῦτό μοι εἰς φροντίδα ἔστι, μέλει μοι τούτου. *Aedui equitatum auxilio* (δοτ.) *Caesari miserunt* οἱ Αἴδουνοι ἴππικὸν τῷ Καίσαρι πρὸς ἐπικουρείαν ἔπειμψαν· (Πρβλ. νεοελλ. γιὰ βοήθεια).

3. Η αἰτιατική.

α') Μετ' ὄνομάτων καὶ ἐπιρρημάτων ἡ ἀπολύτως.

137. 1) Η σύνταξις οὖσιαστικοῦ μετ' αἰτιατικῆς (σπανία καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ) δὲν εἶναι εὐχρηστος ἐν τῇ Λατινικῇ, ἐπιθέτου δὲ ἡ ἐπιρρήματος ἡ σύνταξις μετ' αἰτιατικῆς εἶναι σπανία. (Βλ. § 133, 3).

2) Συνήθης εἶναι ἡ χρῆσις αἰτιατικῆς, εἴτε μόνης εἴτε μετ' ἐπιφωνημάτων (*heu! o!*), εἰς ἀναφωνήσεις πρὸς ἔκφρασιν ἐκπλήξεως ἢ πόνου: *me miserum!* ο *me miserum!* οἴμοι ἔγῳ τλήμων.

Σημείωσις. Η τοιαύτη αἰτιατικὴ ἐξηγείται ὡς προελθοῦσα ἐκ πληρεστέρων ἀρχῆθεν φράσεων, ἐν ταῖς ὅποιαις ἐπεῖχε θέσιν ἀντικειμένου: *videte me miserum!* δρᾶτέ με τὸν ἄθλιον (Πρβλ. νεοελλ. ὃ τὸν δυστυχῆ! ἐ τὸν ἄθλιον!).

β') Μετὰ ρημάτων.

138. Τὸ κατ' αἰτιατικὴν ἀντικείμενον δημάτων εἶναι καὶ ἐν τῇ

Λατινικῇ ἡ ἔξωτερικὸν ἀντικείμενον, π. χ. Romulus **Remum** interfecit ὁ Ρωμύλος τὸν Ρῶμον ἀπέκτεινε, Deus aedificavit **mundum** ὁ θεὸς ἐδημιούργησε τὸν κόσμον, ἡ ἔσωτερικὸν ἀντικείμενον, π. χ. **solicitam** (ἢ exsulis) **vitam** vivius πολυμέριμνον (ἢ ἔξογίστου) βίον ζῶμεν, **longam viam** imus μακρὰν ὅδὸν πορευόμεθα. (Figura etymologica ἐτυμολογικὸν σχῆμα).

Σημείωσις. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ παραλέπεται πολλάκις ἡ αἰτιατικὴ τοῦ συστοίχου οὐσιαστικοῦ, ὁ δὲ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς αὐτοῦ ἐκφέρεται τότε κατ’ οὐδέτερον γένος ἐνικοῦ ἡ σπανίως πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ: **dulce** rideat ἥδὺ γελᾷ (= **dulcem risum** rideat), **graviora** πατίνιμος βαρύτερα πάσχομεν.

Ομοίως δὲ εἰς τινας φράσεις ἡ σύστοιχος σύνταξις γίνεται κατὰ βραχυλογίαν, ὡς **stadium currēre** (= **currsum stadii currere**: ποβλ. ἀγονίζεσθαι στάδιον), **piscis sapit mare** ὁ ἰχθὺς χυμὸν θαλάσσης ἔχει (= **piscis saporem maris sapit**: ποβλ. τὸ νεοελλην. τὸ ψάρι μυρίζει θάλασσα), κ.ἄ.τ.

139. Μετ’ αἰτιατικῆς ἔξωτερικοῦ ἀντικειμένου συντάσσονται καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ τὰ κυρίως μεταβατικὰ ὁγματα. Ἄλλὰ λαμβάνονται ὡς τοιποτα καὶ συντάσσονται μετ’ αἰτιατικῆς καὶ πολλὰ ὁγματα, τῶν δποίων τὰ ἀντίστοιχα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συντάσσονται διαφόρως (ἥτοι μετὰ δοτικῆς ἢ μετὰ ἐμπροσθέτου), ὡς

1) τὰ ὁγματα aequare, adaequare (**aliquem** ἢ **aliquid** = ἴσον σθαί τινι), iuvare, adiuvare (**aliquem** = βοηθεῖν τινι), sequi, sectari (§ 80, **aliquem** = ἔπεσθαι, ἀκολουθεῖν τινι· ἄλλὰ ποβλ. διώχειν τινά), decere, dedecere (**aliquem** = πρέπειν, οὐ πρέπειν τινί· ποβλ. ὅμως § 184, 1): **virtus maiorum famam** adaequat ἡ τῶν προγόνων ἀρετὴ ἴσονται τῇ φήμῃ. **te toga decet** σοὶ πρέπει ἡ τίβεννος.

2) ὁγματα ψυχικοῦ πάθους σημαντικά, ὡς indignari, queri (§ 80 **aliquid** = ἀγανακτεῖν, μεμψιμοιρεῖν ἐπὶ τινι), ridēre (**aliquid** = γελᾶν ἐπὶ τινι): **iniuriam queror** = μεμψιμοιρῶ ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ.

Σημείωσις. Βλ. καὶ § 134, 3, Σημ. β'.

140. Μετὰ διπλῆς αἰτιατικῆς συντάσσονται ἐν τῇ Λατινικῇ 1) ὁγματα, τῶν δποίων τὰ ἀντίστοιχα καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συντάσσονται δμοίως, ἥτοι

α) τὰ παιδευτικὰ (docere, edocere) καὶ τὸ ὁγμα celare (**aliquem aliquid**, τινά τι): Cato **filium litteras** docuit ὁ Κάτων

τὸν νῖον (του) γράμματα ἔδίδαξε. *nemo potest deum celare consilia sua* οὐδεὶς δύναται νὰ ἀποκρύπτῃ ἀπὸ τὸν θέδων τὰς βουλὰς του.

β) τὰ αἰτητικά, ὡς poscere, flagitare (*aliquem aliquid*, τινά τι): **pacem te** poscimus εἰσήνην ἀπὸ σὲ ζητοῦμεν. Ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ ἡ σύνταξις τοῦ ὁγματος *rogare* (ἔρωτᾶν) ἐν τῇ φράσει τοῦ ἐπισήμου λόγου *rogare aliquem sententiam* ἔρωτᾶν τινα τὴν (ἔσωτον) γνώμην (ἐν τῇ συγκλήτῳ).

γ) ὁγματα κλητικὰ (ὡς appellare κλπ.), δοξαστικὰ (ὡς putare, existimare, κλπ.), προχειριστικὰ (ὡς creare; eligere, κλπ.), μεταποιητικὰ (ὡς facere, reddere, κλπ.) κ.ἄ.τ.: **solitudinem pacem** appellant τὴν ἐρημίαν (τὴν ἐρήμωσιν) εἰσήνην καλοῦσι. cupiditas **homines caecos reddit** τὸ πάθος τοὺς ἀνθρώπους τυφλοὺς καθιστᾷ. Ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ ἡ φράσις **aliquem certiorem** facere (alicuius rei ἢ de aliqua re. Bλ. § 129, 3, α').

Σημείωσις. Bλ. καὶ § 134, 3. Σημ. γ' (induere κλπ.).

2) ὁγματα μεταβατικὰ σύνθετα μετὰ τῆς προθέσεως *trans*, ὡς *transducere* ἢ *traducere*, *transportare* κ.τ.τ. (=διαβιβάζειν, διακομίζειν, κλπ.), ἐπὶ τῶν δποίων ἢ ἐτέρᾳ αἰτιατικῇ, ἢ δηλοῦσα τόπον τινὰ (ποταμόν, κ.τ.τ.), ἀνήκει κυρίως εἰς τὴν πρόθεσιν *trans*: *dux exercitum flumen transportavit* ὁ στρατηγὸς τὸν στρατὸν εἰς τὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ διεβίβασε· (πρβλ. καὶ *dux exercitum trans flumen traduxit*).

Σημείωσις. Ρήματα δίπτωτα συντασσόμενα μετ' αἰτιατικῆς μὲν καὶ γενικῆς βλ. ἐν § 130 καὶ § 131, μετ' αἰτιατικῆς δὲ καὶ δοτικῆς ἐν § 134, 2, 3 καὶ Σημ. γ'. Κατωτέρω καὶ μετ' αἰτιατικῆς καὶ ἀφαιρετικῆς.

4. Ἡ ἀφαιρετική.

α') Μετά όνομάτων καὶ ἐπιρρημάτων.

141. Ἀφαιρετικὴ ούσιαστικοῦ (συνοδευομένη πάντοτε ὑπὸ ἐπιθετικοῦ τινος προσδιορισμοῦ) χρησιμοποιεῖται ὡς **προσδιορισμὸς ἐτέρου ούσιαστικοῦ**, ἵνα δηλωθῇ χαρακτηριστική τις ἴδιότης τούτου: *vir summō ingeniō* ἀνὴρ μεγίστης εὐφυΐας (εὐφύέστατος) (ablativus qualitatis, ἀφαιρετικὴ τῆς ἴδιότητος, ὑπαγομένη ὑπὸ τὴν ablativus sociatīvus, § 128, 2. Πρβλ. νεοελλην. π.χ. ἀνθρωπος μὲ πολὺ μυαλό).

Χογησιμοποιεῖται ὅμως πρὸς δήλωσιν ἰδιότητος παροιμοίως καὶ ἡ γενικὴ (genetivus qualitatis), ὅπως ἐν τῇ Ἑλληνικῇ, κανονικῶς, δταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ διαρκής τις ἰδιότης, ἵδια δὲ (μετ' ἀριθμητικῶν), δταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ μέτρον ἢ βάρος ἢ ἡλικία, κ.τ.τ.: **vir magnae prudentiae** ἀνὴρ μεγάλης συνέσεως, (συνετώτατος). **fossa pedum quindecim** τάφρος δεκαπέντε ποδῶν. **puer decem annorum** παῖς δέκα ἔτῶν.

142. Ως προσδιορισμὸς ἐπιθέτου (ἢ ἐπιρρήματος) συνάπτεται ἀφαιρετικὴ οὐσιαστικοῦ (καὶ σπανιότερον ἐπιθέτου), καὶ

1) **καθαρὰ ἀφαιρετικὴ** (§ 128, 1) συνάπτεται

α) μὲ ἐπίθετα σημαίνοντα ἀπαλλαγὴν, στέρησιν, κ.τ.τ., ὡς liber, nudus, orbus, vacuus, (alienus) κ.ἄ.τ.: liber **metu** ἀπηλλαγμένος φόβου (ἀφοβός). (Πρβλ. νεοελλ. ἐλεύθερος ἀπὸ φροντίδες).

β) μὲ συγκριτικὰ ἐπίθετα: nemo fuit **divitior Croeso** οὐδεὶς ὑπῆρχε πλουσιότερος τοῦ Κροίσου. (Ablativus comparativus, ἀφαιρετικὴ συγκριτικὴ, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν συγκριτικὴν γενικὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς. Πρβλ. νεοελλ. δ Πέτρος εἶναι πλουσιότερος ἀπὸ τὸν Παῦλο).

Σημείωσις. Ο β' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται κατ' ἀφαιρετικὴν πάντοτε, δταν οὗτος εἶναι ἀναφορικὴ ἀντωνυμία: Cato, **quo** nemo tum fuit **doctior** ὁ Κάτων, οὗτονος οὐδεὶς τότε ὑπῆρχεν ἐπιστημονέστερος. "Αλλως δ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται καὶ διὰ τοῦ συγκριτικοῦ quam (=ἢ) καὶ δμοιοπτώτως μὲ τὸν α' ὄνον τῆς συγκρίσεως: patria mili carior est quam vita (=carior vita)."

Ἐκφέρεται δὲ κανονικῶς διὰ τοῦ quam ὁ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως, δταν ὁ α' ὅρος εἶναι εἰς πτῶσιν γενικὴν ἢ δοτικὴν ἢ δταν μὲ τὴν ἀφαιρετικὴν ὡς β' ὅρον τῆς συγκρίσεως εἶναι δυνατὸν ὥτε ἐπέλθῃ σύγχυσις τοῦ νοήματος τῆς προτάσεως: peius **victoribus** (α' ὅρος τῆς συγκρίσεως, δοτική) **quam victis** (β' ὅρος τῆς συγκρίσεως, πάλιν δοτική) accidit χείρον συνέβη τοῖς νικηταῖς ἢ τοῖς ἡττημένοις. Brutum non minus amo **quam tu** τὸν Βρούτον ὅχι δλιγώτερον ἀγαπῶ ἢ σύ. ("Αν ἐτίθετο ἀφαιρετικὴ te, ἵτο δυνατὸν νὰ ἐκληφθῇ αὕτη ὡς=ἢ σέ).

Μετά δὲ τὰ συγκριτικὰ plus, minus, amplius, longius ἀκολουθεῖ ἐνίστε δ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἀνευ τοῦ quam δμοιοπτώτως μὲ τὸν α' ὄνον: plus (ἢ amplius) **mille homines** convenerunt πλειόνες τῶν χιλίων ἀνθρώπων συνῆλθον.

2) ἀφαιρετικὴ τῆς κοινωνίας ἢ τῆς συνοδείας (§ 128, 2) συνάπτεται

α) μὲ τὰ ἐπίθετα onustus, praedictus, refertus, καθὼς καὶ μὲ τὰ δηλοῦντα ψυχικὸν πάθος ἐπίθετα contentus, fretus, laetus, superbus, tristis κ.ἄ.τ.: navis **frumento** onusta ναῦς πλήρης σίτου, **paucis** contentus ὀλίγοις ἀρκούμενος (όλιγαρχης). (Προβλ. νεοελλ. γεμάτος μὲ χόρτο, κ.τ.τ.).

β) μὲ τὰ ἐπίθετα dignus, indignus καὶ διάφορα ἄλλα, μετὰ τῶν δποίων ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῖ τὸ κατά τι ἢ ἀναφορὰν (ablativus limitationis): dignus **laude** ἐπαίνου ἀξιος. claudus **altero pede** χωλὸς (κατὰ τὸν ἔτερον πόδα. par **ingenio** ἵσος κατὰ τὴν εὐφυίαν. Ἐνταῦθα ἀνήκουν καὶ τὰ maior ἢ minor **natu** (πρεσβύτερος ἢ νεώτερος), maximus ἢ minimus **natu** (πρεσβύτατος ἢ νεώτατος).

γ) μὲ συγκριτικὰ ἐπίθετα (ἢ ἐπιρρήματα) καὶ ἐν γένει μὲ ἐπίθετα (ἢ ἐπιρρήματα) ἔχοντα παραθετικὴν ἔννοιαν, δταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ μέτρον ἢ διαφορὰ (ablativus mensurae ἢ discriminis): **dimidio** minor κατὰ τὸ ἡμισυ ἐλάσσων. **multis annis** ante πολλοῖς ἔτεσι πρότερον. **paulo** post δλίγῳ ὕστερον.

θ') Μετά ρημάτων.

143. α') Μετὰ καθαρᾶς ἀφαιρετικῆς (§ 128, 1) συντάσσονται τὰ ὅρματα τὰ σημαίνοντα ἐν γένει ἀπομάρυνσιν ἢ χωρισμόν, προέλευσιν, ἀπαλλαγὴν, στέρησιν, κ.τ.τ., ὡς expellere, prohibere, abesse, liberare, privare, spoliare, κλπ. (ablativus **separativus**), carere, egere, vacare (ablativus **inopiae**). Ἐκ τούτων τὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ δέχονται πρὸς τὴν ἀφαιρετικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου: Tarquinius regno expulsus est δ Tarquinios ἐξεβλήθη τῆς βασιλείας consules cives metu liberaverunt οἱ ὑπατοι ἀπῆλλαξαν τὸν πολίτας τοῦ φρόνου. alter alterius **auxilio** eget ὁ ἔτερος τῆς τοῦ ἔτερου ἐπικουρίας χρείαν ἔχει. (Προβλ. καὶ § 142, 1, α').

Τῆς ἀφαιρετικῆς ταύτης προτάσσεται πολλάκις καὶ ἡ πρόθεσις ab (ἢ ex ἢ de). Κανονικῶς δὲ τίθεται ἡ ab πρὸ τῆς τοιαύτης ἀφαιρετικῆς, δταν αὗτη δηλοῖ πρόσωπον: patriam a **tyrannis** liberavit τὴν πατρίδα ἀπὸ τῶν τυράννων ἥλευθέρωσε.

Σημείωσις. Ἐπὶ καταγωγῆς ἀντὶ ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς (ablativus **originis**) τίθεται καὶ ἡ ex μετ' ἀφαιρετικῆς (ἐπὶ ἀμέσου καταγωγῆς, μετὰ τοῦ ὅρματος nasci) ἡ ἡ ab μετ' ἀφαιρετικῆς (ἐπὶ ἐμμέσου καταγωγῆς, μετὰ τοῦ ὅρ-

ματος oriri): Achilles **ex Thetide** natus est δὲ Ἀχιλλεὺς ἐγεννήθη ἐκ τῆς Θέτιδος. plerique Belgae **a Germanis** orti sunt οἱ πλεῖστοι Βέλγοι ἀπὸ τῶν Γερμανῶν κατάγονται. (Πρόβλ. οἱ ἐκ Διός, —οἱ ἀφ' Ἡρακλέους).

144. β') Μετ' ἀφαιρετικῆς τῆς κοινωνίας ἢ τῆς συνοδείας (§ 128, 2) συντάσσονται διάφορα δήματα, ἦτοι

1) τὰ δηλοῦντα **πληθυμονὴν** ἢ **πλήρωσιν**, ὡς abundare, (com-, ex-) im-plere, cumulare, κλπ., καθὼς καὶ τὰ δήματα afficere, ornare, imbuere, instruere, κ.ἄ.δ. (ablativus **copiae**). Ἐκ τούτων τὰ ἐνεργητικὰ δέχονται πρὸς τῇ ἀφαιρετικῇ καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου: **otio** abundat περισσὸν σχολὴν (ἀνεστιν) ἔχει. **aras donis** cumulant τοὺς βωμοὺς δώρῳ πληροῦσι. cives **victores laudibus** ornant οἱ πολῖται τοὺς νικητὰς ἐπαίνοις κοσμοῦσι. (Πρόβλ. § 142, 2, α').

2) τὰ σημαίνοντα **πωλεῖν**, ἀγοράζειν, μισθοῦν, (ἐκ)τιμᾶν, ἐκτιμᾶσθαι, κ.τ.τ. ὡς vendere, venire (τοῦ veneo), emere, conducere, locare, stare, constare, esse (μὲ τὴν σημασίαν τοῦ τιμᾶσθαι, ἀξίζειν), docere κ.ἄ.τ., δταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἢ τιμὴ ἢ ἀμοιβὴ ὠρισμένη (ablativus pretii). Τὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ ἐκ τούτων δέχονται πρὸς τῇ ἀφαιρετικῇ καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου: **hortum viginti minis** emit τὸν κῆπον (ἀντὶ) εἴκοσι μνῶν ἥγορασε. **decem talentis** constat τιμᾶται (κωστίζει) δέκα ταλάντων. Socrates non decebat **mercēde** δ. Σωκράτης δὲν ἔδίδασκεν ἀντὶ μισθοῦ (ἐπ' ἀμοιβῇ).

"Οταν δημως ἢ τιμὴ ἢ ἡ ἀξία δὲν εἶναι ὠρισμένη, ἀλλ᾽ ἐκφράζεται **ἀσορίστως** δι^ε ἐπιθέτου ἢ ἐπιθετικῆς ἀντωνυμίας (ποσοῦ σημαντικῶν), τότε χρησιμοποιεῖται οὐχὶ ἀφαιρετική, ἀλλὰ γενικὴ (genitivus pretii). Οὕτω συνάπτονται μετὰ τῶν δημάτων vendere, emere, locare αἱ γενικαὶ quanti, tanti, tantidem, pluris, minoris, μετὰ δὲ τῶν δημάτων aestimare, ducere, facere, habere, pendere, putare καὶ τοῦ esse (=aestimari) αἱ γενικαὶ magni, permagni (οὐχὶ δημως καὶ multi), parvi, pluris (οὐχὶ δημως καὶ maioris), minoris, maximis, plurimi, minimi, quanti, tanti, tantidem, nihil. π.χ. vendit agrum **tanti, quanti** eum emit πωλεῖ τὸν ἄγον τόσον, δσον ἥγορασεν αὐτόν. **pluris** decet facere virtutem, quam pecuniam προσήκει περὶ πλείονος ποιεῖσθαι τὴν ἀρετὴν ἢ τὰ χρήματα.

3) τὰ ἀποθετικὰ δήματα utor, fungor, fruor, pascor, vescor καὶ

potior (δεχόμενα κατ' ἀφαιρετικὴν τὸ ἀντικείμενόν των) : quousque tandem, Catilina, abutere **patientia nostra**? ἔως πότε, Κατιλίνα, θὰ καταγρᾶσαι τὴν ὑπομονὴν μας; fungitur **officiis** ἐπιτελεῖ τὰ καθήκοντα. **lacte** et **carne** vescuntur μὲ γάλα καὶ κρέας τοέφονται. **urbe** potitus est ἐκυρίευσε τὴν πόλιν. (Άλλὰ πάντοτε **rerum** potiri καὶ οὐχὶ **rebus** potiri = γίνεσθαι κύριον τῶν πραγμάτων, καταλαμβάνειν τὴν ἔξουσίαν).

4) ἡ φράσις **opus** est, συνώνυμος τῆς φράσεως **usus** est (=χρεία ἔστι): **libris** nobis **opus** est βιβλίων (ἥμιν χρεία ἔστι), χρείαν ἔχομεν. Οὕτω καὶ (μετ' ἀφαιρετικῆς τοῦ ἑνικοῦ τοῦ οὐδετέρου τῆς μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, ισοδυναμούσης πρὸς ἀπαρέμφατον ἐνεστῶτος): **consulto** (=consulere) **opus** est δεῖ βουλεύεσθαι.

Σημείωσις. Μὲ τὴν λέξιν **opus** καὶ τὸ ὄγκια esse γίνεται χρῆσις καὶ προσωπικῆς συντάξεως, ὡς **libri** nobis **opus sunt** βιβλίων χρείαν ἔχομεν. Ἡ τοιάντη δὲ σύνταξις εἶναι ἡ κανονική, ὅταν ἐκείνο, τοῦ ὅποιου ὑπάρχει χρεία, ἐκφράζεται δι' οὐδετέρου ἐπιθέτου ἢ ἀντωνυμίας: Themistocles celeriter, **quae opus erant**, reperiebat ὁ Θεμιστοκλῆς ταχέως τὰ δέοντα ἐπενόει.

5) τὰ παθητικὰ ὄγκατα. Κατ' ἀφαιρετικὴν ἐκφέρεται μετὰ τούτων τὸ ποιητικὸν αἴτιον, ὅταν τοῦτο εἶναι ὄνομα δηλοῦν πρᾶγμα (ablativus **rei efficientis**): **discordia** maxima res dilabuntur ὑπὸ τῆς διχονοίας (μὲ τὴν διχόνοιαν) μέγιστα πράγματα διαλύονται. "Οταν δημος τὸ ποιητικὸν αἴτιον εἶναι ὄνομα προσώπου (ἢ καὶ πράγματος ἢ ζῷου προσωποποιημένου), τότε τοῦτο κανονικῶς ἐκφέρεται δι' ἐμπροσθέτου ἀποτελουμένου ἐκ τῆς αἱ μετ' ἀφαιρετικῆς (καθαρᾶς, § 128, 1, ablativus **auctoris**): Roma a Romulo condita est ἡ Πόλις ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Ρωμύλου. eo a natura ipsa deducimur εἰς τοῦτο ὑπὸ αὐτῆς τῆς φύσεως ἀγόμεθα. (Βλ. καὶ § 135, 3).

6) ὄγκατα ψυχικοῦ πάθους σημαντικά, ὡς **gaudere**, **laetari**, **dolere**, **maerere**, κ.τ.τ. (ablativus **causae**, ἀφαιρετικὴ τῆς αἰτίας· πρᾶλ. § 131): **delicto** dolere, **correctione** gaudere oportet ἐπὶ μὲν τῷ ἀμαρτήματι πρέπει νὰ λυπῆται τις, ἐπὶ δὲ τῇ ἐπανορθώσει νὰ χαίρῃ.

Σημείωσις. Ἀφαιρετικὴ τῆς αἰτίας δύναται νὰ συνάπτεται καὶ μὲ πᾶν ἄλλο ὄγκια. Συνήθεις δὲ ὀφαιρετικαὶ δηλοῦσαι τὸ αἴτιον τὸ κινοῦν τινα εἰς τινα πρᾶξιν εἶναι αἰτορε, **odio**, **metu**, **misericordia**, **spe** κλπ.: **hostes metu** abscesserunt οἱ πολέμιοι ἐκ φόβου (ἔνεκα φόβου) ἀπεχώρησαν. Δύναν-

ται διμως αἱ ἀφαιρετικαι αὗται νὰ συνεκφέρωνται καὶ μετά τινος καταλλήλων μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, ὡς ἀφαιρετικαι τοῦ παθητικοῦ αἰτίου (ὧς coactus, ductus, compulsus, incitatus, κλπ., **odio, amore, κλπ.**). Κανονικῶς δὲ ἐκφέρεται οὕτω εἰς ἀρνητικὰς προτάσεις τὸ κωλύον αἴτιον, τὸ ὄποιον ἐκφέρεται καὶ δι' ἐμπροσθέτου ἀποτελουμένου ἐκ τῆς προθέσεως **prae** καὶ αἴτιατικῆς: **morbo impeditus non adfui ad judicium** ὑπὸ νόσου κωλύθεις (= ἔνεκα νόσου) δὲν παρέστην εἰς τὸ δικαστήριον. **prae lacrimis loqui non potest** ἔνεκα τῶν δακρύων δὲν δύναται νὰ διμιλῇ.

7) Ὁγήματα ἔχοντα ἔννοιαν παραθετικήν, ὡς antecellere, antevenire, praestare, superare, malle, κ.ἄ.τ., παρὰ τὰ ὄποια ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῖ τὸ κατά τι ἡ μέτρον ἡ διαφοράν (πρβλ. § 142, 2, β' καὶ γ'): hostes **numero militum supērant** οἱ πολέμιοι ὑπερέχουσι κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν στρατιωτῶν **multo malo** hoc κατὰ πολὺ προτιμῶ τοῦτο.

145. Μὲ οἰονδήποτε ὁγῆμα δύναται νὰ συνάπτεται ἀφαιρετικὴ (τῆς κοινωνίας) πρὸς δήλωσιν τοῦ τρόπου ἐνεργείας τινὸς (ablativus modi, ἀφαιρετικὴ τροπική): **summa aequitate res constituit** μετὰ μεγίστης δικαιοσύνης τὰ πράγματα διέταξε.

Συνήθεις ἀφαιρετικαι τοῦ τρόπου εἶναι silentio, (hoc, eo) modo, (ea, simili) ratione, (hac, ea, illa) conditione, lege, (nostro, maiorum) more, (aequo, forti) animo κ.ἄ.τ.

‘Ωσκύτως ἀφαιρετικαι δηλοῦσαι τρόπον σωματικῆς ἐμφανίσεως, ὡς capite nudo ἡ operto, capillo promisso, barba promissa, pedibus nudis κ.ἄ.τ.: multi pecudum **ritu** vivunt πολλοὶ βοσκημάτων δίκην (ῶσπερ ζῷα) ζῶσι.

Σημ εἰώσιε. Ἡ τροπικὴ ἀφαιρετικὴ προηῆθεν ἐκ τῆς ὁργανικῆς ἀφαιρετικῆς, περὶ τῆς ὄποιας βλ. § 128, 2.

5. Αἱ πλάγιαι πτώσεις εἰς προσδιορισμὸν τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου.

146. Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου γίνεται καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ δχι μόνον δι^ο ἐπιφρονήσατων (§ 101, 1-2) ἡ ἐμπροσθέτων (§ 102), ἀλλὰ καὶ δι^ο ἀπλῆς πλαγίας πτώσεως, (ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ πρβλ.: ἐνίκησε Ἰσθμοῖ καὶ Νεμέᾳ. οἱ λαγῳ τῆς νυκτὸς νέμονται).

147. α') Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ τόπου ἐκφέρεται γενικῶς εἰς δήλωσιν μὲν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως (ubi? ποῦ;) διὰ τῆς in μετ' ἀφαιρετικῆς, εἰς δήλωσιν δὲ τῆς εἰς τόπον κινήσεως (quo? ποῖ;) διὰ τῆς in μετ' αἰτιατικῆς, καὶ εἰς δήλωσιν τῆς ἀπὸ τόπου κινήσεως (unde? πόθεν;) διὰ τῆς ex (ἢ ab) μετ' ἀφαιρετικῆς: in horto sum—eo in hortum—venio ex horto—venio ex Italia—ab urbe ἔρχομαι ἐξ Ἰταλίας, ἀπὸ τῆς πόλεως. (Προβλ. διαφορὰν τῆς ἐκ καὶ τῆς ἀπὸ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ).

Οταν δύως τὰ πρὸς προσδιορισμὸν τοῦ τόπου λαμβανόμενα ὄνοματα εἶναι δημότα πόλεων ἢ μικρῶν νήσων (ἢ χερσονήσων), τότε

1) εἰς δήλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως χρησιμοποιεῖται ἀπλῆ μὲν γενικὴ (τοπική), ἀν τὸ ὄνομα τῆς πόλεως ἢ τῆς μικρᾶς νήσου εἶναι τῆς α' ἢ τῆς β' κλίσεως καὶ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, ἀπλῆ δὲ ἀφαιρετικὴ (τοπική, § 128, 3), ἀν τὸ ὄνομα τοῦτο εἶναι τῆς γ' κλίσεως ἢ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, οἵασδήποτε κλίσεως: **Romae**, (Corinthi, Deli) habitat—ἀλλὰ **Babylone** (Athēnis, Delphis, Sardibus) habitat κατοικεῖ ἐν Ῥώμῃ, κλπ.—ἐν Βασιλῶνι κλπ.

2) εἰς δήλωσιν τῆς εἰς τόπον κινήσεως χρησιμοποιεῖται ἀπλῆ αἰτιατικὴ: eo **Romam** (Athenas, Sardes κλπ.) πορεύομαι εἰς Ῥώμην, εἰς Ἀθήνας, εἰς Σάρδεις, κλπ.

3) εἰς δήλωσιν τῆς ἀπὸ τόπου κινήσεως χρησιμοποιεῖται ἀπλῆ ἀφαιρετικὴ (§ 128, 1): venio **Roma** (Athēnis, Corintho, κλπ.) ἔρχομαι ἐκ Ῥώμης, ἐξ Ἀθηνῶν, κλπ.

Σημείωσις 1. Καὶ μετὰ τῶν ὄνομάτων τῶν πόλεων χρησιμοποιεῖται τὸ κατάλληλον ἐμπρόθετον, ἃν ταῦτα ἀκολουθοῦν εὐθὺς μετὰ τὰς λέξεις urbs, oppidum, (municipium) ὡς ἐπεξήγησις αὐτῶν: in oppido **Citio** ἐν τῇ πόλει Κιτίῳ (ἐνῷ ἀπλῶς Citii = ἐν Κιτίῳ), in oppidum **Cirtam** εἰς τὴν πόλει Κίρταν (ἐνῷ ἀπλῶς Cirtam = εἰς Κίρταν), ex urbe **Corintho** ἐκ τῆς πόλεως Κορίνθου (ἐνῷ ἀπλῶς Corintho = ἐκ Κορίνθου). Άλλα: **Corinthi, (in) pulcherrima Graeciae urbe—Tarquinios** se contulit, in urbem Etruriae florentissimam—**Athenis, ex urbe** doctissima ortus est.

Σημείωσις 2. Εἰς δήλωσιν τῆς ἐν τόπῳ στάσεως χρησιμοποιεῖται ἐν γένει ἀπλῆ ἀφαιρετικὴ, ὅταν τὸ δηλοῦν τὸν τόπον ὄνομα ἔχῃ ἐπιθετικὸν τινα προσδιορισμόν, ιδίᾳ δὲ τὸ ἐπιθετον totus ἢ τὴν ἀντωνυμίαν ipse π.χ. totā urbe, totā Italiā, totis castris (ἐν πάσῃ τῇ πόλει, ἐν δῃ τῇ Ἰταλίᾳ, ἐν παντὶ τῷ στρατοπέδῳ)—ipsā **Romā** ἐν αὐτῇ τῇ Ῥώμῃ. Οὕτω καὶ hōc locō (ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ), multis locis κλπ.

Σημείωσις 3. Ὁμοίως μὲ τὰ ὄνόματα τῶν πόλεων καὶ τῶν μικρῶν νήσων χρησιμοποιοῦνται καὶ τὰ ὄνόματα domus (§ 30, 3), rus καὶ humus (§ 17), π.χ. **domi** est οἴκοι ἐστί—**humi** sedet χαμαὶ κάθηται—**domum (rus)** rediit ἐπέστρεψεν οἴκαδε, (εἰς τὴν ἔξοχήν) —**domo** profugit ἔφυγεν (ἐκ τοῦ οἴκου), ἐκ τῆς πατρίδος —**rure** rediit ἐπέστρεψεν ἐκ τῆς ἔξοχῆς —**humo** surgit ἀνίσταται χαμόθεν. Κατὰ δὲ τὸ **domi**, ὅπερ σημαίνει ὅχι μόνον οἴκοι, ἀλλὰ καὶ ἐν εἰρήνῃ (ἐν καιρῷ εἰρήνης) λέγεται καὶ **belli** ἢ **militiae** (=ἐν πολέμῳ, ἐν στρατείᾳ) εἰς τὰς φράσεις domi bellique — domi militiaeque (=ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ). "Αλλως λέγεται in bello, in militia.

148. Ἡ διὰ τόπου κίνησις (qua? πῆ;) ἐκφέρεται δι' ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς (τοπικῆς, § 128, 3) κανονικῶς ὅταν πρόκειται περὶ ὁδοῦ, γεφύρας, πύλης, κ.τ.τ. Ἀλλως χρησιμοποιεῖται καὶ ἐμπρόθετον ἀποτελούμενον ἐκ τῆς per καὶ αἰτιατικῆς: via Appia—per forum proficiscitur διὰ τῆς Ἀππίας ὁδοῦ—διὰ τῆς ἀγορᾶς πορεύεται.

"Ἐνταῦθα ἀνήκουν καὶ αἱ (τοπικαὶ) ἀφαιρετικαὶ terra, mari =per terram, per mare)—terra marique διὰ ἔηρας καὶ θαλάσσης.

149. β') Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ χρόνου ἐκφέρεται

1) δι' ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς (τοπικῆς, § 128, 3), ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἀπλῶς τὸ πότε (quando?): **quā nocte** natus Alexander est, **eādem** Dianaē Ephesiae templum deflagravit ἢ νυκτὶ ἐγεννήθη ὁ Ἀλέξανδρος, τῇ αὐτῇ (νυκτὶ) ἐπυρπολήθη ὁ ναὸς τῆς Ἐφεσίας Ἄρτεμιδος.

Συνήθεις ταιαῖται ἀφαιρετικαὶ εἰναι: (εօ, quōd) tempōre, aīnō, diē—(eā, quā) horā, aestāte—(primā, secundā, tertiā) vigiliā κ.ἄ.τ.

2) δι' ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς (όργανικῆς, § 128, 2), ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ τὸ ἐντὸς πόσου χρόνου ἢ μετὰ πόσον χρόνον: **biduo sciemus** ἐντὸς δύο ἡμερῶν θὰ γνωρίζωμεν. Agamemnon vix **decem annis** upam cepit urbem ὁ Ἀγαμέμνων μόλις μετὰ δέκα ἔτη μίαν πόλιν ἔκχρισεν.

3) δι' ἀπλῆς αἰτιατικῆς, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ πόσον χρόνον διαρκεῖ πρᾶξις τις: Quaedam bestiolae **unum diem** vivunt ζωύφιά τινα μίαν ἡμέραν ζῶσι.

Σημείωσις. Προβλ. καὶ § 142, 2, γ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΙΝΕΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΑΝΤΩΝΥΜΙΩΝ

α') Προσωπικαί, κτητικαὶ (§ 56 καὶ § 57).

150. 1) Αἱ πλάγιαι πτώσεις τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου χρησιμοποιοῦνται καὶ ἐπὶ αὐτοπαθείας: laudo **me** ἔπαινῶ ἐμαυτὸν—laudatis **vos** ἔπαινετε ὑμᾶς αὐτούς.

2) Ἡ προσωπικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου (sui, sibi, se), καθὼς καὶ ἡ κτητικὴ τοῦ γ' προσώπου (suis, sua, suum) χρησιμοποιοῦνται μόνον ἐπὶ αὐτοπαθείας (ἀμέσου ἢ ἐμμέσου): **Aiax** gladio **se** interfecit δὲ Αἴας ξίφει ἔαυτὸν ἀπέκτεινε. **sua pauci** vitia cernunt ὅλιγοι τὰς ίδιας ἔαυτῶν κακίας βλέπουσι. Athenienses Socratem capitum damnaverunt, quod **filios suos** corrumperet οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Σωκράτην εἰς θάνατον κατεδίκασαν, διότι (κατὰ τὴν γνώμην τῶν) διέφθειρε τοὺς υἱοὺς αὐτῶν.

3) Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (nos, vos, se) μετὰ τῆς προθέσεως inter πρὸ αὐτῶν χρησιμοποιεῖται καὶ ἐπὶ ἀλληλοπαθείας: furtim **inter se** aspiciebant λάθος προσέβλεπον ἀλλήλους.

Σημείωσις. Ἡ ἀλληλοπάθεια ἐν τῇ Λατινικῇ ἐκφράζεται προσέτι ὡς ἔξης λεμβάνεται δις τὸ οἰκεῖον ὄνομα ἢ ἡ ἀντωνυμία alter (ἐπὶ δύο) ἢ ἡ alius (ἐπὶ πολλῶν) πρῶτον μὲν κατ' ὄνομαστικὴν (ώς ὑποκείμενον), δεύτερον δὲ κατὰ μίαν τῶν πλαγίων πτώσεων, δοποῖαν ἀπαιτεῖ ἡ σύνταξις τῆς προτάσεως: **manus manus** lavat· πρβλ. χείρ χεῖρα νίζει. **alter alterum** adjūvat βοηθοῦσιν ἀλλήλους. **alius alium** increpabant ἐπέπλητον ἀλλήλους· (πρβλ. νεοελλην.: κατηγορεῖ δὲ Ἑνας τὸν ἄλλον).

β') Δεικτικαί, δριστικαὶ (§ 58 καὶ § 59).

151. 1) Ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία iste ἀναφέρεται κανονικῶς εἰς τὸ β' πρόσωπον, (διὸ πολλάκις συνοδεύεται καὶ ὑπὸ τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας tuus): **ista** vox αὕτη ἡ φωνή (σου). **iste** furor **tuus** αὕτη ἡ μανία σου.

2) Ἡ ἀντωνυμία is (ea, id) χρησιμοποιεῖται κανονικῶς ἐπὶ νοητῆς δείξεως, ἥτοι δι' αὐτῆς δὲ λέγων δεικνύει τι, τὸ δποῖον ἐλέχθη ἥδη (ἥ μέλλει νὰ λεχθῇ ἥ νὰ διασαφηθῇ διὰ προσδιοριστικῆς ἀνα-

φορικῆς προτάσεως): apud Helvetios longe nobilissimus fuit **Orgetōrix**; **is** conjurationem fecit παρὰ τοῖς Ἐλβετοῖς ὑπερευγενέστατος ἦτο δ 'Οργέτοριξ· οὗτος συνωμοσίαν ἔκαμε' divitissimus est **is**, qui paucis contentus est. (Bλ. § 124).

Οὕτω εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις λαμβάνεται ἡ **is** ὡς ἐπαναληπτικὴ ἀντωνυμία: **Deum** agnoscis ex operibus **eius** τὸν Θεὸν ἀναγνωρίζεις ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ.

Σημείωσις. Μετὰ τὴν **is** δύναται νὰ ἀκολουθῇ πρότασις ἐκφερομένη καθ' ὑποτακτικήν, ἀναφορικὴ ἀποτελεσματική (εἰσαγομένη διὰ τοῦ **qui**) ἢ καθαρὰ ἀποτελεσματική (εἰσαγομένη διὰ τοῦ **ut**). ὅποτε ἡ **is** ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν **talis** (τοιοῦτος): non **is** sum, **qui** (=ut) errear δὲν εἴμαι τοιοῦτος, ὥστε νὰ καταπλήττωμαι.

γ') Ἀόριστοι (§ 62).

152. Ἐκ τῶν διαφόρων ἀορίστων ἀντωνυμιῶν τῆς Λατινικῆς, αἱ ὅποιαι σημαίνουν δ, τι σημαίνει ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἡ **τίς**,

1) ἡ **quidam** (§ 62, 5) χοησιμοποιεῖται, δταν πρόκειται περὶ προσώπου ἢ πράγματος, τὸ δποῖον δ λέγων δὲν θέλει ἢ δὲν δύναται νὰ κατονομάσῃ: **quaedam** bestiolae unum diem vivunt· (βλ. § 149, 3). Perses **quidam** Πέρσης τις.

2) Ἡ **aliquis** (ἐπιθετικῶς aliqui, § 62, 2) καὶ ἡ **quispiam** (§ 62, 3) χοησιμοποιοῦνται κανονικῶς εἰς καταφατικὰς προτάσεις, ἐνῷ ἡ **quisquam** καὶ ἡ **ullus** (§ 62, 4) μόνον εἰς προτάσεις ἀρνητικὰς ἢ καταφατικὰς ἐρωτηματικὰς ἰσοδυναμούσας πρὸς ἀρνητικὰς: dicat **quispiam** (εἴποι τις ἄν) δυνατὸν νὰ εἴπῃ τις. **sine ulla spe pacis domum redierunt** ἀνευ **τινὸς** ἐλπίδος εἰρήνης οἶκαδε ἐπέστρεψαν. Αν **quisquam** Croeso divitior fuit? ἀραγε ὑπῆρξε τις πλουσιώτερος τοῦ Κροίσου; (=οὐδεὶς ὑπῆρξε κλπ.).

3) Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία **quis** (ἐπιθετικῶς qui, § 62, 1) χοησιμοποιεῖται ἀντὶ τῆς **aliquis** μετὰ τὰ μόρια **si**, **nisi**, **ne**, **num** καὶ μετὰ ἀναφορικὰς λέξεις ἐν γένει: **ne quid** respublica detrimenti capiat μή τινα ἢ πολιτεία βλάβην λάβῃ (§ 129, 2, α'). **num quod** (=aliquod) vestigium appetet? μή τι ἔχνος φαίνεται. **quo quis** sapientior est, eo solet esse modestior ὅσῳ τις σοφώτερός εἶναι, τόσῳ συνήθως μετριοφρονέστερος εἶναι.

4) Ἡ ἀντωνυμία **quisque** (§ 62, 9) χοησιμοποιεῖται

α') μετὰ τὰς (αὐτοπαθεῖς) ἀντωνυμίας (sui, sibi, se) καὶ τὴν κτητικὴν τοῦ γ' προσώπου (suis, -a, -um): **se quisque** diligit ἔαυτόν τις (=έκαστος) φιλεῖ. **suum cuique** tribuendum est. (Βλ. § 134, 1).

β') μετὰ ὑπερθετικὰ ἐπίθετα καὶ ἀριθμητικὰ τακτικά: **optimum quidque** rarissimum est (πᾶν) τὸ ἄριστον εἶναι σπανιώτατον. **vix decimus quisque miles** sine vulnere erat μόλις δέκατος τις (= μεταξὺ τῶν δέκα εἰς) στρατιώτης ἦτο ἄτρωτος.

γ') μετὰ τὰ ἀναφορικὰ ἐν γένει: **quam quisque** norit (=πονεριτ) artem, in hac se exercet προβλ. ἔρδοι τις, ἢν **έκαστος** εἰδείη τέχνην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΟΙ ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ, ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

1. Τὸ ἀπαρέμφατον.

153. α') Ἀπαρέμφατον ὑποκείμενον. Μὲ ἀπαρέμφατον (πτώσεως ὀνομαστικῆς) ὃς ὑποκείμενον συντάσσονται ἀπρόσωπα ὅγματα (§ 99, 2 καὶ § 100, 2) καὶ ἀπρόσωποι φράσεις: legem brevem **esse oportet** ὁ νόμος πρέπει νὰ εἶναι σύντομος: patriae **irasci nefas** est οὐχ ὅσιόν (ἐστι) δογιζεσθαι τῇ πατρίδι.

154. β') Ἀπαρέμφατον ἀντικείμενον. Μὲ ἀπαρέμφατον (πτώσεως αἰτιατικῆς) ὃς ἀντικείμενον συντάσσονται πλείστα ὅγματα.

1) Μὲ **εἰδικὸν** ἀπαρέμφατον συντάσσονται τὰ **λεκτικὰ** καὶ τὰ **δοξαστικὰ** ὅγματα, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαὶ Ἑλληνικῇ, (ὧς dicere, narrare—putare, judicare κλπ.) ἐκτὸς τούτων ὅμως καὶ τὰ **αἰσθητικά**, τὰ γνωστικά, τὰ μνήμης, δείξεως ἢ δηλώσεως σημαντικά καὶ τὰ **ψυχικοῦ πάθους** σημαντικά, (ὧς sentire, videre, audire—scire, ignorare—meminisse, § 98, 1, oblivisci—demonstrare, docere, certiorem facere—gaudere, dolere, admirari, κλπ.), τὰ ὅποια ἐν τῇ ἀρχαὶ Ἑλληνικῇ κανονικῶς συντάσσονται μετὰ **μετοχῆς** (κατηγοριματικῆς): Democritus **dicebat** innumerabiles esse mundos ὁ Δημόκριτος ἔλεγεν ὅτι ὑπάρχουν ἀναριθμητοί κόσμοι. **sentit** animus

se suā vi, non alienā **moveri** ἡ ψυχὴ αἰσθάνεται ὅτι ὑπὸ τῆς ἴδιας ἔανιῆς δυνάμεως καὶ οὐχὶ ὑπὸ ἀλλοτρίας κινεῖται. **memento** te hominem **esse** ἐνθυμοῦ ὅτι εἴσαι ἄνθρωπος. **fortuna** **gaudet il-ludere** rebus humanis ἡ τύχη χαίρει ἐμπαίξουσα τοῖς ἀνθρωπίνοις πράγμασι.

Σημείωσις. Τὰ ψυχικοῦ πάθους σημαντικὰ ὁγήματα συντάσσονται καὶ μὲ πρότασιν (αἰτιολογικήν), εἰσαγομένην διὰ τοῦ quod: **doleo** **quod** amicis careo λυποῦμαι ὅτι στεροῦμαι φίλων.

2) Μὲ τελικὸν ἀπαρέμφατον συντάσσονται τὰ ἔφετικὰ καὶ τὰ δυνητικὰ ἐν γένει ὁγήματα, δπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ, (ῶς velle, nolle, malle, cupere—posse, scire μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἴκανὸν εἶναι, κλπ.) ἐκτὸς τούτων δμως καὶ τὰ ἐνάρξεως καὶ λήξεως σημαντικὰ (ῶς incipere, coepisse, § 98, 1, desinere, κλπ.), τὰ δποῖα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ κανονικῶς συντάσσονται μετὰ **μετοχῆς** (κατηγορηματικῆς): **volunt** omnes boni videri πάντες θέλουν ἀγαθοὶ νὰ φαίνωνται. mons **moveri coepit** τὸ ὅρος ἥρχισε νὰ κινηται (βλ. § 98, 1, Σημ.). desinō **loqui** παύομαι λέγων.

155. Ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις (**Accusativus cum infinitivo**). Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου ἐπὶ ἐτεροπροσωπίας τίθεται καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ εἰς πτῶσιν **αἰτιατικήν**: **Platonem** Cicero scribit Tarentum ad Archytam **venisse** (Cicero scribit - **Plato** venit) δ Κικέρων γράφει ὅτι δ Πλάτων εἰς Τάραντα πρὸς τὸν Ἀρχύταν ἥλθε.

"Ἄλλος ἐν τῇ Λατινικῇ καὶ ἐπὶ ταυτοπροσωπίας τίθεται τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἰς πτῶσιν **αἰτιατικήν**".

1) κανονικῶς μετὰ τοῦ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου (§ 154, 1), ὅταν τοῦτο ἔξαρταται ἐκ ὁγήματος ἐνεργητικοῦ ἢ ἀποθετικοῦ: **nego me esse mendacem** (**ego** nego—**me** esse) ἀρνοῦμαι ὅτι εἴμαι ψεύστης. **Socrates nihil se scire profitebatur** (**Socrates** profitebatur - **Socrates** scire) δ Σωκράτης ἰσχυρίζετο ὅτι οὐδὲν ἔγίνωσκε.

2) συνήθως καὶ μετὰ τοῦ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου (§ 154, 2), ὅταν τοῦτο εἶναι παθητικὸν ἢ τὸ **esse** (ῶς συνδετικόν): **Alexander** Jovis filium **se appellari voluit** δ Αλέξανδρος νίδος τοῦ Διός νὰ καλῆται ἥθελησε. **cupio me esse clementem** (**ego** cupio - **me** esse) ἐπιθυμῶ νὰ εἴμαι ἐπιεικῆς.

Σημείωσις. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ σύνταξις τοῦ ἀπαρεμφάτου μὲν ὑποκείμενον κατ' αἰτιατικὴν δὲν ὑπῆρχεν ἀρχῆθεν, ἀλλὰ διεμορφώθη σὺν τῷ χρόνῳ, προελθοῦσα ἐκ προτάσεων, εἰς τὰς δοίας τὸ κατ' αἰτιατικὴν ἀντικείμενον τοῦ ὁγμάτος (οἷα τὸ *jubeo*, *sino*—*video*, *audio* κ.τ.τ.) ἵτο συγχρόνως καὶ ὑποκείμενον τοῦ ἐξ αὐτοῦ ἔξαρτωμένου ἀπαρεμφάτου. Οὕτω π. γ. εἰς τὴν πρότασιν *dominus jussit servos abire* (δὸς κύριος διέταξε τοὺς δούλους νὰ ἀπέλθουν) ἵτο δυνατὸν νὰ νοηθῇ ἡ αἰτιατικὴ τοῦ (ἀντικείμενου) *servos* ὡς στενώτερον συνδεομένη μετὰ τοῦ ἀκολουθοῦντος ἀπαρεμφάτου (*abire*) καὶ ὡς οὖσα μᾶλλον ὑποκείμενον αὐτοῦ (*dominus jussit servos abire* δὸς κύριος διέταξε νὰ ἀπέλθουν οἱ δοῦλοι). Κατὰ ταῦτα κατόπιν ἐλέγθη π. γ. καὶ *legem brevem esse* oportet, (καίτοι ἐνταῦθα τὸ ὁγμα oportet δὲν εἶναι ἐκ τῶν δεχομένων ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικήν).

156. γ') Τὸ ἀπαρέμφατον ἀπολύτως. Τὸ ἀπαρέμφατον χρησιμοποιεῖται καὶ ἀπολύτως, (ἵτοι χωρὶς νὰ ἔξαρτᾶται ἐκ τινος ὁγμάτος),

1) ἐπιφωνηματικῶς, (ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ), εἰς ἀναφωνήσεις δηλουόσας ἀγανάκτησιν, ἔκπληξιν, κ.τ.τ. : *o spectaculum miserum! In portu Syracusano de classe populi Romani triumphum agere piratum! ὁ ἄθλιον θέαμα!* Ἐντὸς τοῦ κόλπου τῶν Συρακουσῶν ἀπὸ τοῦ στόλου τοῦ Ῥωμαϊκοῦ λαοῦ νὰ κατάγῃ θρίαμβον (εἴς) πειρατής! (Προβλ. ἐμὲ τάδε παθεῖν φεῦ!).

2) ὅλως ἴδιορρύθμως, ἀντὶ ὁριστικῆς παρατατικοῦ, εἰς διηγήσεις καὶ περιγραφὰς συναισθημάτων, γινομένας μετὰ γοργότητος καὶ ζωηρότητος: *Hoc ubi Verres aubivit... minitari absenti Diodoro, vociferari palam, lacrimas interdum vix tenere* ὡς τοῦτο ἥκουσεν δὸς Ὀνέρος... ἡ πείλει τὸν Διόδωρον ἀπόντα, ἐκραυγαζεῖ φανερά, τὰ δάκρυα ἐν τῷ μεταξὺ μόλις συνεκράτει. (Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ δὲν ὑπάρχει τοιαύτη χρῆσις τοῦ ἀπαρεμφάτου. Ἐν τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ προβλ. π.χ. Ἄμα τάκουσε αὐτὰ δὸς Πέτρος, νὰ κλαίη, νὰ φωνάζῃ... = ἔκλαιε, ἔφρωναζε).

157. Χρῆσις ἀπαρεμφάτου τοῦ μέλλοντος. Τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ μέλλοντος χρῆσις γίνεται, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ πρᾶξις μέλλουσα νὰ γίνῃ ἐν γένει μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ κυρίου ὁγμάτος δηλουμένην πρᾶξιν: *spero* (*sperabam*, κλπ.) *amicum meum venturum esse* ἐλπίζω ὅτι θὰ ἔλθῃ δὸς φίλος μου, (ἴηλπιζον ὅτι θὰ ἔλθῃ δὸς ὅτι θὰ ἔλθετο δὸς φίλος μου, κλπ.).

Ἄλλα ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ μέλλοντος γίνεται ἐκ

παραλλήλου χρῆσις τῆς περιφράσεως **fore ut** ἢ **futurum esse ut** μεθ' ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεστῶτος ἢ τοῦ παρατακτικοῦ τοῦ οἰκείου δήματος: **spero fore** (ἢ **futurum esse**) **ut amicus meus veniat** ἐλπίζω δτι θὰ ἐλθῃ δ φίλος μου, **sperabau fore** (ἢ **futurum esse** **ut amicus meus**) **veniret**, κλπ. (§ 77, 4).

'Η τοιαύτη σύνταξις εἶναι ἡ κανονικὴ καὶ συνήθης, δταν τὸ δῆμα εἶναι παθητικόν, ἀναπόφεντος δέ, δταν τὸ δῆμα στερητικοῦ σουπίνου (καὶ ἐπομένως καὶ μετοχῆς μέλλοντος, § 85, 3 καὶ 89, 2): **Romani sperabant fore ut Galli vincerentur** οἱ Ρωμαῖοι ἐλπίζον δτι θὰ νικηθῶσιν (ἢ δτι θὰ ἐνικῶντο) οἱ Γαλάται. **credo fore ut** huius facti te **paeniteat** πιστεύω δτι θὰ μεταμεληθῆσι διὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην. (§ 131, 2).

2. Η Μετοχή.

158. Προεισαγωγικὴ παρατήρησις. Ἐπειδὴ ἐν τῇ Λατινικῇ ἔλλείπει μετοχὴ παρακειμένου μὲν (ἢ ἀριστοῦ) ἐν τῇ ἐνεργητικῇ φωνῇ ἐνεστῶτος δὲ ἐν τῇ μέσῃ (§ 75, 2), καὶ ἐπειδὴ ἔλλείπει καὶ ἄρθρον, ἡ μετοχικὴ σύνταξις ἐν αὐτῇ δὲν εἶναι τόσον ἀνεπτυγμένη, ὅσον ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ. Διὰ τοῦτο εἰς πολλά, ἐκεὶ ὅπου ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χρησιμοποιεῖται μετοχικὴ σύνταξις, ἐν τῇ Λατινικῇ χρησιμοποιεῖται σύνταξις προτάσεων καθ' ὑπόταξιν ἢ ἄλλη διάφορος σύνταξις, (ὅπως ἐν τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ πρβλ. § 124).

159. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ μετοχὴ συντακτικῶς εἶναι

1) ἐπιμετεικὴ (οὐχὶ λίαν συνήθης διὰ τὴν ἔλλειψιν τοῦ ἀρθροῦ): **jucundi sunt acti labores** (= **labores qui acti sunt**) εὐάρεστοι εἶναι οἱ εἰς πέρας ἀχθέντες κόποι.

Συνήθης δὲ εἶναι ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ χρῆσις ἐπιμετεικῆς μετοχῆς παθητικοῦ παρακειμένου ἐν ἐμπροθέτοις ἀντὶ ἀφηγημένου δήματος οὐσιαστικοῦ, ὡς **ab urbe condida** (ἀπὸ τῆς κτισθείσης πόλεως==) ἀπὸ τῆς κτίσεως τῆς πόλεως (Ρώμης). **post Troiam delētam** (μετὰ τὴν καταστροφῆσαν Τροίαν==) μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Τροίας. (Βλ. καὶ § 81, 2, Σημ.).

2) **κατηγορηματική.** Καὶ ταύτης ἡ χρῆσις εἶναι λίαν περιῳρισμένη. Οὕτω συντάσσονται μετὰ κατηγορηματικῆς μετοχῆς (ἐνεστῶτος χρόνου) μόνον τὰ αἰσθητικὰ δήματα (video, audio, κλπ.) καὶ τὰ δῆμα

μυτα facio, fingo, induco κ.ἄ.τ. (μὲ τὴν σημασίαν τοῦ παραστάνειν, παρουσιάζειν): Catonem videlicet in bibliotheca **sedentem** εἶδον τὸν Κάτωνα ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ καθήμενον. Homerus facit **Polyphemum** cum ariete **colloquenter** δῆμος (ποιεῖται) παριστάνει τὸν Πολύφημον διμιλοῦντα μὲ τὸν αριόν. (Πρβλ. § 140, γ' καὶ § 154).

Σημείωσις. Ως πρὸς τὰς συντάξεις, οἷαι π.χ. audio aliquem **legentem** καὶ audio aliquem **legere** πρβλ. τὰ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς: ἀκούων τινὸς λέγοντος - καὶ - ἀκούων τινὰ λέγειν κ.τ.τ.

3) ἐπιρρηματική, (ἥτοι δηλοῦσα χρόνον, αἰτίαν, ὑπόθεσιν, παραχώρησιν, κ.τ.τ.). Αὕτη, δπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ, εἴναι α') συνημμένη (participium coniunctum), ἥτοι ἔχει ὑποκείμενον αὐτῆς ὄνομα ἀνῆκον εἰς τὴν πρότασιν, τὴν δποίαν προσδιορίζει: omne **malum nascens** facile opprimitur πᾶν κακὸν γεννώμενον (ἐν τῇ γενέσει τον) εὐκόλως καταβάλλεται. **mendaci homini** ne verum quidem **dicenti** credere solemus εἰς τὸν ψεύστην συνήθως οὐδὲ τὴν ἀλήθειαν λέγοντα πιστεύομεν.

β') ἀπόλυτος (participium absolute), ἥτοι ἔχει ὑποκείμενον ὄνομα μὴ ἀνῆκον εἰς τὴν πρότασιν, τὴν δποίαν προσδιορίζει. Αὕτη ἐκφέρεται κανονικῶς κατ' ἀφαιρετικήν, διὸ λέγεται ablativus absolutus (ἀφαιρετικὴ ἀπόλυτος, ἀνιστοιχοῦσα πρὸς τὴν γενικὴν ἀπόλυτον τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς): Solon et Pisistratus **Servio Tullio regnante** viguerunt δῆμος Σόλων καὶ δῆμος Πεισίστρατος ἡκμασαν βασιλεύοντος τοῦ Σερβίου Τούλλιου.

160. Διαφόρως πρὸς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν σχηματίζεται ἐν τῇ Λατινικῇ ἀφαιρετικὴ ἀπόλυτος προσέτει

1) μὲ τὴν μετοχὴν τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, καὶ ὅταν ἀκόμη ὑποκείμενον τῆς ὑπὸ τῆς μετοχῆς ταύτης δηλουμένης πρᾶξεως λογικῶς εἴναι αὐτὸ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ὁντιματος τῆς προτάσεως, (δπότε ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ χωρισμοποιεῖται οὐχὶ ἀπόλυτος, ἀλλὰ συνημμένη μετοχὴ ἐνεργητικοῦ ἢ μέσου ἀορίστου ἢ παρακειμένου, ἥτις δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ Λατινικῇ): Amulius **expulsō fratre** regnavit (**Amulius expulit fratrem-Amulius regnavit**) δῆμος Αμούλιος ἐκβαλὼν τὸν ἀδελφὸν (αὐτοῦ) ἐβασίλευσε.

Σημείωσις. Τῶν ἀποθετικῶν ὅμιλων ὁμιλάτων, τῶν μεταβατικῶν, γίνεται ἐν τῇ περιπτώσει ταῦτῃ χρῆσις συνημμένης μετοχῆς, (ἢ ὅποια ὅντως ἀντιστοιχεῖ πρός μετοχὴν ἐνεργητικοῦ ἀριθμοῦ ἢ παρακεμένου τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς· π.χ. *haec locutus abiit* ταῦτα εἰπὼν ἀπῆλθε (ἐνῷ *his dictis* abiit).

2) **ἄνευ οὐδεμιᾶς μετοχῆς**, μὲ δύνομά τι ἢ ἀντωνυμίαν (προσωπικὴν ἢ δεικτικὴν) ὡς ὑποκείμενον καὶ μὲ κατηγορηματικὸν προσδιοισμὸν τούτου

α') **οὐσιαστικὸν** δηλοῦν ἀξίωμά τι ἢ ἰδιαιτέραν τινὰ σχέσιν ἢ ἐνέργειαν ἢ ἥλικιαν, ὡς *consul*, *praetor*—*arbiter*, *auctor*, *dux*, *praecepror*, *socius*, *testis*—*puer*, *adulescentulus*, *senex*, κ.ἄ.τ.

β') **έπιθετον** δηλοῦν ἰδιαιτέραν τινὰ διάθεσιν ἢ κατάστασιν, ὡς *adversus*, *conscius*, *nescius*, *incertus*, *invitus*, *salvus*, *superstes*, *vivus*, κ.ἄ.τ. Δηλοῖ δὲ ἡ τοιαύτη ἀφαιρετικὴ ἀπόλυτος τὸ **πότε** ἢ **ὑπὸ ποίας** συνθήκας γίνεται τι, ὡς *Augustus natus est Cicero-ne et Antonio consulibus* ὁ Αὔγουστος ἐγεννήθη ὑπατεύοντων (ἐπὶ τῆς ὑπατείας) τοῦ Κικέρωνος καὶ τοῦ Ἀντωνίου. *patre vivo haec domus aedificata est* φροδομήθη οὗτος ὁ οἶκος ζῶντος τοῦ πατρός.

Σημείωσις 1. Δὲν δύναται νὰ λέγεται ὅτι εἰς φράσεις, οἵτινες αἱ ἀνωτέρω, νοεῖται ἡ ἀφαιρετικὴ τῆς ἔλλειποντος μετοχῆς τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ ὁμίλατος *esse* (§ 77, Σημ.), διότι ὅ, τι ἔλλειπε ἐν τινὶ γλώσσῃ δὲν δύναται βέβαια νὰ νοῆται ὑπὸ τῶν ὅμιλοντων αὐτήν.

Σημείωσις 2. Καὶ ἡ *ablativus absolutus* δὲν ὑπῆρχεν ἀρχῆθεν ἐν τῇ Λατινικῇ (Προβλ. § 155, 2, Σημ.). Διεμορφώθη καὶ αὕτη σὺν τῷ χρόνῳ προελθοῦσα ἐκ φράσεων, εἰς τὰς δοπίας ἡ ἀφαιρετικὴ ὀνόματός τινος μετά μετοχῆς ἐδήλου τόπον ἢ χρόνον κ.τ.τ. (§ 145 κ.έ.). Ἐν τῇ φράσει π.χ. *milites gladiis districtis in hostem impetum fecerunt* ἀρχῆθεν ἡ ἀφαιρετικὴ *gladiis* μὲ τὸν μετοχικὸν αὐτῆς προσδιοισμὸν *districtis* εἴναι ἀφαιρετικὴ δογματικὴ (§ 123, 2) καὶ ἡ ἀρχαικὴ ἔννοια τῆς ὅλης φράσεως ταῦτης ἦτο ἡ ἔξῆς: «οἱ στρατιῶται μὲ τὰ ξίφη ἀνεσπασμένα (ἥτοι γυμνά) ὠρμησαν ἐπὶ τὸν ἐχθρόν». Ἄλλὰ εὐκόλως ἡ φράσις αὕτη ἡδύνατο νὰ ἐκληφθῇ καὶ ὡς σημαίνουσα τοῦτο· «οἱ στρατιῶται ἀνεσπασθέντων τῶν ξιφῶν (ἥτοι ἀνασπάσαντες τὰ ξίφη) ὠρμησαν αὐτό.», ὅπότε πλέον ἔχουμεν μετοχικὴν σύνταξιν καὶ ἀφαιρετικὴν ἀπόλυτον. Κατὰ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἐλέχθη κατόπιν π.χ. καὶ: *venit in Italiam Tarquinio regnante*, κ.τ.τ. (Προβλ. καὶ τὴν προέλευσιν τῆς γενικῆς ἀπολύτου ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ).

3. Τὸ γερούνδιον καὶ τὸ γερουνδιακόν.

161. α') Τὸ γερούνδιον (βλ. § 7δ, 4) Μετὰ δοτικῆς τοῦ γερουνδίου δηλούσης σκοπὸν (§ 136) εἰδικῶς συντάσσονται τὰ ἐπίθετα utilis, inutilis, aptus, idoneus, par, impar, τὸ δῆμα esse (μὲ τὴν σημασίαν τοῦ οἰόν τε εἶναι, ἵκανὸν εἶναι), τὰ δήματα creare, diligere, praeficere κ.τ.δ., αἱ φράσεις operam dare, tempus dare, diem dicere καὶ τέλος δηλοῦντα ἀξιώματα, ἰδίως σύνθετα, μὲ δεύτερον συνθετικὸν τὸ ὄνομα vir, ὡς decemviri, tresviri, κ.τ.τ.: aqua semper **utilis** est **bibendo** (δοτ.) τὸ ὄνδωρ εἶναι πάντοτε ὀφέλιμον (εἰς τὸ πίνειν==) ἵνα τὸ πίνη τις.

Ἄλλ' ἐν τῇ συντάξει τοῦ γερουνδίου μετὰ τῶν ἀνωτέρω κανονικῶς γίνεται γερουνδιακὴ ἔλξις. (Βλ. κατωτέρω § 163).

162. β') Τὸ γερουνδιακόν. "Οπως πᾶν ἐπίθετον, λαμβάνεται

1) ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμός: homo non ferendus ἀνθρώπος οὐκ ἀνεκτός.

2) ὡς κατηγορούμενον (μετὰ τοῦ esse). Ἐν τῇ περιπτώσει δὲ ταύτη γίνεται κοῆσις δύο συντάξεων, ἢτοι

α') προσωπικῆς συντάξεως, ὅταν τὸ δῆμα, εἰς τὸ δποῖον ἀνήκει τὸ γερουνδιακόν, εἶναι μεταβατικὸν συντασόμενον μετ' αἰτιατικῆς: (delere Carthaginem) **delenda est** Carthago=καταστρεπτέα ἐστὶν ἡ Καρχηδών. (legere libros) libri nobis **legendi sunt** ἀναγνωστέα ἡμῖν τὰ βιβλία ἐστί. (Βλ. § 135, 5 καὶ πρβλ. ὁ φελητέα σοι ἡ πόλις: εῦ ποιητέοι οἱ συμμαχεῖν βουλόμενοι).

β') ἀπροσώπου συντάξεως, ὅταν τὸ δῆμα, εἰς τὸ δποῖον ἀνήκει τὸ γερουνδιακόν, εἶναι ἀμετάβατον ἢ συντάσσεται οὐχὶ μετ' αἰτιατικῆς: (eo πορεύομαι) domum nobis **eundum est** πορευτέον ἡμῖν οἴκαδε. (obtempero legibus, δοτ.) **obtemperandum** nobis **est** legibus: πρβλ. πειστέον τῷ νόμῳ.

3) ὡς κατηγορηματικὸς προσδιορισμός, κανονικῶς μετὰ δημάτων, τὰ δποῖα ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ δίδειν ἡ ἀναδέχεσθαι τι πρὸς ὄρισμένον τινὰ σκοπόν, ὡς do, trado, mitto, relinquo—accipio, suscipio, permitto, loco—euro: urbs militibus **diripienda** tradita est ἡ πόλις τοῖς στρατιώταις (διαρπαστέα==) πρὸς διαρπαστέα γὴν παρεδόθη. Ἐν τῇ ἐνεργητικῇ συντάξει τῶν δημάτων κανονικῶς ὑπάρχει γερουνδιακὴ ἔλξις. (Βλ. ἐπόμενα).

163. Γερουνδιακή ἔλξις. (*Attractio gerundiva*), ἦτοι χρῆσις τοῦ γερουνδιακοῦ ἀντὶ γερουνδίου.

Συνηθέστατα κατὰ τὰς πλαγίας αὐτοῦ πτώσεις τὸ γερουνδιακὸν (δὲν εἶναι ἐπίθετον παθητικῆς διαθέσεως, ἀλλὰ) ἀντικαθιστᾷ τὸ ἀντίστοιχον γερουνδίουν καὶ λοιμβάνεται οὕτω, δπως ἐκεῖνο, μὲ σημασίαν ἐνεργητικήν.⁹ Όταν δηλαδὴ τὸ γερουνδίουν ἀνήκῃ εἰς ὅῆμα μεταβατικὸν συντασσόμενον μετ' αἰτιατικῆς, πολλάκις τὸ μὲν ἀντικείμενον τοῦ γερουνδίου τούτου τίθεται κατὰ τὴν πτῶσιν αὐτοῦ, τὸ δὲ γερουνδίου τίθεται κατὰ τὸ γένος καὶ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ἀντικειμένου αὐτοῦ.

Οὕτω π.χ. λέγεται (συνηθέστερον) *consuetudo immolandorum hominum* ἀντὶ τοῦ *consuetudo immolandi homines* τὸ ἔθος τοῦ θύειν ἀνθρώπους.

Σημείωσις. Γερουνδιακὸν καθ' ἔλξιν ἀντὶ γερουνδίου χρησιμοποιεῖται καὶ τῶν μετ' ἀφαιρετικῆς συντασσομένων ὅημάτων *utor, fruor, fungor* καὶ *potior* (§ 144, 3), διότι καὶ ταῦτα συνετάσσοντο ἀρχῆθεν μετ' αἰτιατικῆς: *spes urbis potienda* (=urbe potiendi ἢ urbem potiendi) ἡ ἐλπὶς τοῦ κυριεῖναι τὴν πόλιν.

164. Χρησιμοποιεῖται πάντοτε γερουνδιακὸν (κατὰ γερουνδιακὴν ἔλξιν) ἀντὶ γερουνδίου (μὲ ἀντικείμενον αὐτοῦ κατ' αἰτιατικήν), δοσάκις ἢ σύνταξις τῆς προτάσεως ἀπαιτεῖ.

1) νὰ γίνῃ χρῆσις δοτικῆς γερουνδίου. Οὕτω π.χ. (οὐχὶ *impar ferendo* *onus*, § 161, ἀλλὸ) *impar ferendo oneri* ἀνίκανος φέρειν (=νὰ βαστάξῃ) τὸ βάρος.

2) νὰ γίνῃ χρῆσις αἰτιατικῆς ἢ ἀφαιρετικῆς τοῦ γερουνδίου μετὰ προθέσεως πρὸ αὐτοῦ, (τῆς ad ἢ in μετ' αἰτιατικῆς ἢ τῆς ad, de, ex, in μετ' ἀφαιρετικῆς): *multi philosophi scripserunt de contemnenda morte* (ὅχι *de contemnendo mortem*) πολλοὶ φιλόσοφοι ἔγραψαν περὶ τοῦ καταφρονεῖν τοῦ θανάτου.

Σημείωσις α'. Εἰς τὰς ἄλλας περιπτώσεις ἡ χρῆσις τοῦ γερουνδιακοῦ (κατὰ γερουνδιακὴν ἔλξιν) ἀντὶ τοῦ γερουνδίου μετ' αἰτιατικῆς ἀντικειμένου εἴναι προαιρετική. Οὕτω π.χ. δύναται νὰ λεχθῇ *studium evertendi rempublicam* καὶ *studium evertendae reipublicae* ἡ σπουδὴ τοῦ ἀνατρέψαι τὴν πολιτείαν. Δὲν γίνεται ὅμως χρῆσις γερουνδιακοῦ ἀντὶ γερουνδίου, ὅταν τοῦτο ἔχῃ ἀντικείμενόν του ἐπίθετον ἢ ἀντωνυμίαν οὐδέτερον γένους: *ars vera et falsa dijudicandi* (οὐχὶ *verorum et falsorum dijudicandorum*) ἡ ἐπιστήμη τοῦ διακρίνειν τὰ ἀληθῆ καὶ τὰ ψευδῆ.

Σημείωσις β'. Περὶ τοῦ σουπίνου βλ. § 75, 3.

ΜΕΡΟΣ Β'

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΧΡΟΝΟΙ ΚΑΙ ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ

165. Προεισαγωγική παρατήρησις. Τὸ χρονικὸν σύστημα τοῦ δήματος τῆς Λατινικῆς γλώσσης διαιφέρει ἔξωτερικῶς ἀπὸ τὸ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, ὅτι στερεῖται ἵδιαιτέρου χρόνου, δὲ δποῖος νὰ ἀντιστοιχῇ πρὸς τὸν ἀόριστον τῆς Ἑλληνικῆς (§ 74, 5). Ἐξ ἀντιθέτου διμως τὸ δῆμα τῆς Λατινικῆς ἔχει ἵδιαιτέρους τύπους τοῦ παρατατικοῦ, τοῦ ὑπερσυντελίκου καὶ τοῦ μέλλοντος ἐν τῇ ὑποτακτικῇ, δποῖος δὲν ἔχει ἡ Ἑλληνική. Διὰ τῶν ἐπιπλέον δὲ τούτων τύπων τῆς ὑποτακτικῆς καὶ διὰ τοῦ τρόπου ἐν γένει, κατὰ τὸν δποῖον χρησιμοποιοῦνται οἱ χρόνοι τοῦ δήματος ἐν τῇ Λατινικῇ γλώσσῃ, δρίζεται ἀκριβέστερον ἐν αὐτῇ παρὰ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ ἡ χρονικὴ σχέσις δύο ἡ περισσοτέρων πράξεων πρὸς ἀλλήλας καὶ πρὸς τὸ χρονικὸν σημεῖον, κατὰ τὸ δποῖον διμιλεῖ δὲ λέγων. (Βλ. τὰ παραδείγματα ἐν τοῖς ἐπομένοις).

1. Οἱ χρόνοι ἐν τῇ ὄριστικῇ.

166. 1) Ἡ σημασία καὶ ἡ χρῆσις τοῦ ἐνεστῶτος, τοῦ παρατατικοῦ καὶ τοῦ ἀπλοῦ μέλλοντος εἶναι καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ γενικῶς δποία ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ.

2) Ὁ παρακείμενος (§ 74, 5, δ') χρησιμοποιεῖται

α') ὡς ἰσοδύναμος πρὸς τὸν ἀόριστον τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς (perfectum historicum): *Catilina conjurationem fecit* δὲ Κατιλίνας συνωμοσίαν ἔκαμε.

β') ὡς δὲ ἀποτελεσματικὸς παρακείμενος ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ (perfectum praesens ἡ logicum): *scripsi epistulam* (γέγραφα ==) ἔχω γράψει ἡ ἔχω γεγραμμένην τὴν ἐπιστολήν.

3) Ὁ ὑπερσυντελίκος χρησιμοποιεῖται πρῶτον δπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ: *scripseram epistulam* (ἔγεγράφειν ==) εἴχον

γράψει ἢ είχον γεγραμμένην τὴν ἐπιστολήν. Ἀλλὰ ἐν τῇ Λατινικῇ ὁ ὑπερσυντέλικος χρησιμοποιεῖται προσέτι εἰς ὑποτελεῖς προτάσεις, ἀπλῶς ἵνα δι' αὐτοῦ δηλωθῇ ὅτι ἡ ἐν τῇ ὑποτελεῖ προτάσει μνημονευομένη παρελθοῦσα πρᾶξις εἶναι χρονικῶς προτέρα τῆς ἐν τῇ κυροῖς προτάσει μνημονευομένης παρελθούσης ἐπίσης πρᾶξεως: *legati quos miserat, redierunt* οἱ πρέσβεις, οὓς ἔπειψεν, ἐπανῆλθον. (Πρβλ. Οἱ Κερουραῖοι Κυλλίνην ἐνέπρησαν, ὅτι ναῦς παρέσχον Κορινθίοις. Ὁχι: παρεσχήκεσαν).

4) Ὁ τετελεσμένος μέλλων χρησιμοποιεῖται πρῶτον ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ: *scripsero epistulam* (γεγραφός ἔσομαι=) θὰ ἔχω γράψει ἢ θὰ ἔχω γεγραμμένην τὴν ἐπιστολήν. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου χρησιμοποιεῖται ὁ τετελεσμένος μέλλων προσέτι εἰς ὑποτελεῖς προτάσεις, ἀπλῶς ἵνα δι' αὐτοῦ δηλωθῇ ὅτι ἡ ἐν τῇ ὑποτελεῖ προτάσει μνημονευομένη μέλλουσα πρᾶξις εἶναι χρονικῶς προτέρα τῆς ἐν τῇ κυροῖς προτάσει μνημονευομένης μελλούσης ἐπίσης πρᾶξεως: *quidquid petieris* (τετελ. μέλλ.), *tibi dabitur* (ἀπλοῦς μέλλ.) οὐτὶ ἀντήσης δοθήσεται σοι.

Σημείωσις α'. Ὅπως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ, ὑπάρχουν καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ 1) παρακείμενοι μὲν σημασίαν ἐνεστῶτος, ὃς *pōnī=scio* γιγνάσκω (πρβλ. οἰδα), *constīti=sto* ἰσταμαι (πρβλ. ἐστηκα), καλπ. 2) ὑπερσυντέλικοι μὲν σημασίαν παρατατικοῦ, ὃς *poñeram=sciēbam* ἐγίνωσκον (πρβλ. ἥδειν), *conſtiteram=stabam* ἰστάμην (πρβλ. εἰστήκειν), καλπ. 3) τετελεσμένοι μέλλοντες μὲν σημασίαν ἀπλοῦ μέλλοντος, ὃς *poñero=sciām* θὰ γνωρίσω, *constitero=stabō* θὰ σταθῶ (πρβλ. ἐστήξω), καλπ. Βλ. καὶ § 98, 1.

Σημείωσις β'. Ἐν τῇ Λατινικῇ λαμβάνονται ἐν τῇ συντάξει ὡς ἀρκτικοὶ μὲν χρόνοι δὲ ἐνεστώς, οἱ δύο μέλλοντες καὶ δὲ κυρίως παρακείμενος, ὡς *ιστορικοὶ* δὲ χρόνοι δὲ παρατατικός, δὲ ἴστορικός παρακείμενος καὶ δὲ ὑπερσυντέλικος.

167. Χρῆσις τῶν χρόνων ἐν τῇ ἐπιστολογραφίᾳ. Ἰδιόρρυθμος εἶναι ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ χρῆσις τῶν χρόνων τοῦ ὅμιλος ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς. Διὰ τὸν καθορισμὸν τοῦ χρόνου τῶν διαφόρων πρᾶξεων, περὶ ὃν δὲ λόγος ἐν τῇ ἐπιστολῇ, διὸ χράφων ἔχει συνήθως ὑπὸ ὅψει του τὸ χρονικὸν σημεῖον, κατὰ τὸ διποῖον δὲ παραλήπτης θὰ ἔχῃ πλέον εἰς ξεῖνας του καὶ θὰ ἀναγιγνώσκῃ τὴν ἐπιστολήν. Οὗτοι δὲ χρησιμοποιεῖται ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς παρατατικός ἀντὶ ἐνεστῶτος, ὑπερσυντέλικος ἀντὶ μέλλοντος: *Nihil*

habebam (= habeo) quod **scribērem** (= scribam). neque enim novi quicquam **audieram** (= audivi) et ad tuas omnes **rescripseram pridie** (= rescripsi **heri**) οὐδὲν ἔχω, τὸ δποῖον νὰ σοὶ γράψω διότι οὔτε νέον τι ἔχω ἀκούσει καὶ εἰς πάσας τὰς ἐπιστολάς σου ἀπήντησα χθές. Commentarium dedi εἰ, qui hās litteras **tibi dedit** (= dabit) ὑπόμνημα ἔδωκα εἰς αὐτόν, δ ὁποῖος τὴν ἐπιστολὴν ταύτην θὰ σοὶ δώσῃ.

Σημείωσις. Περὶ τῆς σημασίας καὶ τῆς χρήσεως τῶν χρόνων τοῦ ὥρματος ἐν τῇ ὑποτακτικῇ εἰς ἀνεξαρτήτους εἴτε εἰς ἔξηρτημένας προτάσεις βλ. κατωτέρῳ εἰς τὰ οἰκεῖα κεφαλαία.

2. Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις.

168. Προεισαγωγική παρατήρησις. Συντακτικῶς καὶ σημασιολογικῶς αἱ ἐγκλίσεις καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ εἶναι περισσότεραι ἢ ὅσαι φαίνονται τυπικῶς (§ 74, 4). Ποικίλαι δὲ εἶναι τίδιά αἱ σημασίαι καὶ αἱ χρήσεις τῆς ὑποτακτικῆς (*conjunctionus*), μετὰ τῆς δποίας παλαιόθεν συνεχωνεύμη πρὸς τοὺς ἄλλοις ἢ εὐκτικὴ (*optativus*). Οὕτω δὲ λαμβάνεται ἡ *conjunctionus* ὡς ἀντίστοιχος ὅχι μόνον τῆς ὑποτακτικῆς τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς εὐκτικῆς καὶ τῆς προστακτικῆς, εἰς ὧρισμένας δὲ περιπτώσεις ὡς ἀντίστοιχος καὶ τῆς δριστικῆς αὐτῆς. (Βλ. παραδείγματα ἐν τοῖς ἐπομένοις).

169. α') **Indicativus**. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ ὄριστικὴ εἶναι ἐγκλισίς τοῦ πραγματικοῦ, ἥτοι αὕτη δηλοῦ τι τὸ πραγματικόν, δητῶς ἢ κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ λέγοντος ("Ἄρνησις ποὺ οὐ, δέν, ποπ-νεκε, κλπ.": *Catilina conjurationem fecit*. Βλ. § 166, 2, α'). hoc fiēti **non potest** τοῦτο δὲν δύναται νὰ γίνη.

Σημείωσις. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ὧρισμέναι λέξεις ἢ τρόποι ἐκφράσεως τροποποιοῦν τὸ νόμιμα τῆς δριστικῆς, οὕτως ὥστε δι' αὐτῆς νὰ δηλουται τι τὸ ἀντίθετον τοῦ πραγματικοῦ ἡ τι, τὸ δποῖον δὲν πραγματοποιεῖται ἢ δὲν ἐπραγματοιήθη, παφὰ τὴν ἀντίθετον γνώμην ἢ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ λέγοντος: **paene** mei oblitus sum ὀλίγου ἐπελαθόμην (= ἀλλιγό ἔλειψε νὰ λησμονήσω, ἀλλὰ δὲν ἔλλησμόν σα). **aequum est** (ἢ **aequum erat**) hoc facere χρὴ ἢ ἔχοντας τοῦτο ποιεῖν (= αὐτὸ πρέπει ἢ ἔπρεπε νὰ πράξῃς, ἀλλὰ δὲν τὸ πράτεις ἢ δὲν τὸ ἔπραξες). Πορβλ. ἔδει τὰ ἐνέχυρα τότε λαβεῖν.

170. β') **Imperativus** (§ 47, 4, γ'). Η προστακτικὴ καὶ ἐν τῇ

Λατινικῇ δηλοῦ προσταγὴν ἡ ἀπαγόρευσιν, προτροπὴν ἡ παραίνεσιν ἡ ἀποτροπήν, δέησιν, παροχώρησιν, κ.τ.τ.: *lege* ἀνάγνωθι. *properate* σπεύδετε, σπεύσατε.

Χρησιμοποιεῖται δὲ

1) ἡ προστακτικὴ τοῦ ἐνεστῶτος, (ἥτις ἔχει μόνον β' πρόσωπον), δταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ, ὅτι τὸ προσταττόμενον πρέπει νὰ γίνῃ ἀμέσως ἡ νὰ γίνεται πάντοτε: *egredere* ex urbe, *Catilina, educ* tecum omnes tuos; *purga* urbem ἔξελθε ἐκ τῆς πόλεως, Κατιλίνα, ἔξαγαγε μετὰ σεαυτοῦ πάντας τοὺς ἑταίρους σου· καθάρισον τὴν πόλιν. *justitiam cole* et pietatem δικαιοσύνην ἄσκει καὶ εὐσέβειαν.

2) ἡ προστακτικὴ τοῦ μέλλοντος, δταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ δτι τὸ προσταττόμενον πρέπει νὰ γίνῃ οὐχὶ ἀμέσως, ἀλλ' ἐν τῷ μέλλοντι ἐν γένει ἡ ἀφοῦ προηγουμένως γίνῃ ἀλλη τις πρᾶξις: *cras petito* (β' ἐνικ.)· *tibi dabitur* αὔριον ζήτησον· θὰ σοὶ δοθῇ. *respondēto* (β' ἐνικ.) ad ea, quae *rogavero* ἀπάντησον εἰς ἑκεῖνα, τὰ δποια θὰ σὲ ἐρωτήσω (ἐνν. ἀφοῦ προηγουμένως σὲ ἐρωτήσω· πρῷ. § 166, 4).

Εἶναι δὲ κανονικὴ ἡ χρῆσις τῆς προστακτικῆς τοῦ μέλλοντος εἰς τὰ ἐπιτάγματα τῶν νόμων, (ἐπειδὴ ταῦτα γενικῶς ἀναφέρονται εἰς τὸ μέλλον): *regio imperio* duo *sunt* iique *consules appellantor*; *nemini parento* βασιλικὴν ἀρχὴν δύο (ἄνδρες) ἔχοντων (==νὰ ἔχουσι) καὶ οὗτοι ὑπατοι καλείσθων (==νὰ καλῶνται): μηδενὶ δὲ ὑπακούοντων (==εἰς κανένα δὲ νὰ μὴ ὑπακούωσι).

Σημείωσις. Βλ. καὶ § 98, 2, γ'. Γίνεται δὲ ἡπιωτέρα ἡ προστακτικὴ καὶ διὰ τῆς χρήσεως ὑποτακτικῆς (conjunctions) μετὰ τοῦ *velim* (§ 95): *dicas mihi velim* εἰπέ μοι, ἀν εὐαρεστεῖσαι (κυρίως=θὰ ἥθελον νὰ μοὶ εἴπῃς).

171. Ἐπὶ ἀπαγορεύσεως ἡ ἀποτροπῆς κανονικῶς χρησιμοποιεῖται

1) τὸ πε (==μή) ἀλλὰ μεθ' ὑποτακτικῆς (conjunctions) ἐνεστῶτος ἡ παρακειμένου: *hoc ne facias* ἡ *ne feceris* (ὑποτ. παρακειμένου) μὴ ποίει ἡ μὴ ποιήσῃς τοῦτο. *puer ne telum habeat* παῖς δπλον μὴ ἔχειτω (==νὰ μὴ ἔχῃ).

Μετὰ προστακτικῆς δὲ χρησιμοποιεῖται τὸ (ἀπαγορευτικὸν) πε μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς καὶ εἰς κείμενα νόμων: *hominem mortuum in urbe ne sepelito neve urito* (ἄνθρωπον) νεκρὸν ἐντὸς τῆς

πόλεως νὰ μὴ θάπτῃ τις, μηδὲ νὰ καίῃ. (Πρβλ. § 168, 2).

2) ἐπὶ τοῦ β' προσώπου μόνον

α) περίφρασις ἐκ τοῦ noli ἢ nolite (§ 95) μετὰ τοῦ ἀπαρτυφάτου τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ οἰκείου δήματος: noli putare μὴ νόμιζε ἢ μὴ νομίσῃς.

β) περίφρασις ἐκ τοῦ fac ne (§ 84, Σημ.) ἢ τοῦ cave μεθ' ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ οἰκείου δήματος: **fac ne** quid aliud cures μὴ φρόντιζε ἢ μὴ φροντίσῃς δι' ἄλλο τι. **cave credas** μὴ πίστευε ἢ μὴ πιστεύσῃς.

172. γ') **Conjunctivus** (βλ. § 168). 'Η ύποτακτικὴ χρησιμοποιεῖται

1) εἰς προτάσεις ἐπιθυμίας (conjunctivus voluntativus) ἀρνησίς **ne**)

α) εἰς δήλωσιν **προτροπῆς** ἢ **ἀποτροπῆς** (conjunctivus horatīvus) κανονικῶς κατὰ τὸ α' πληθυντικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεστῶτος: εᾶμεν, λιωμεν, (πᾶμε). ne cunctemur μὴ μέλλωμεν (Δις μὴ βραδύνωμεν).

β) εἰς δήλωσιν **προσταγῆς** (conjunctivus jussīvus), κανονικῶς κατὰ τὸ γ' πρόσωπον τοῦ ἐνεστῶτος, ἢ εἰς δήλωσις **ἀπαγορεύσεως** (conjunctivus prohibitivus), μὲ τὸ ἀπαγορευτικὸν ne ποδὸς αὐτῆς, κατὰ τὸ β' πρόσωπον τοῦ ἀορίστου (perfecti, ἔχοντος ἐνταῦθα ἢν καὶ δ' ἐνεστῶς σημασίαν) ἢ κατὰ τὸ γ' πρόσωπον τοῦ ἐνεστῶτος ἢ τοῦ ἀορίστου: **videant** consules, ne quid respublica detrimenti capiat (δρώντων=) νὰ προσέξουν οἱ ὑπατοι, μὴ ἢ ποιιτεία πάθη βλάβην τινὰ (§ 129, 2, α'). ne feceris μὴ πράξῃς. ne faciat μὴ πρατέτω, μὴ πράξῃ. moratus sit **nemo** μηδεὶς μελλησάτω ἢ μηδεὶς μελλήσῃ (κανεὶς νὰ μὴ βραδύνῃ).

γ) εἰς δήλωσιν **εὐχῆς** (conjunctivus optatīvus), κατὰ πάντα χρόνον. Συνήθως τῆς εὐχετικῆς ταύτης ύποτακτικῆς προτάσσεται τὸ μόρον utinam (εἴθε): **valeant** mei cives ὑγιαίνοιεν οἱ ἔμοι πολίται. ne **vivam**, si scio μὴ ζῷην, εἰ οἶδα. (Πρβλ. νὰ μὴ ζήσω, ἀν...). ne **viverem** εἴθε (νὰ) μὴ ζῆων, (ἄλλα ζῶ). **utinam viveret** εἴθε (νὰ) ζῆη (ἄλλα δὲν ζῆη). **utinam diutius vixisset** εἴθε νὰ ζῆη (ἢ νὰ εἴχε ζήσει) πλειότερον.

δ) εἰς δήλωσιν **παραχωρήσεως** (conjunctivus concessīvus),

κατ' ἐνεστῶτα ἢ παρακείμενον μόνον. (Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συνήθως προστακτική): **oděrint**, dum timeant μισούντων (=ἄς μισοῦν), ἀρχεῖ μόνον νὰ φοβῶνται.

ε) εἰς δήλωσιν **ἀπορίας**, εἰς εὐθείας ἐρωτηματικάς προτάσεις (*conjunctivus dubitativus* ἢ *deliberativus*: ἀρνησις *non*), κατ' ἐνεστῶτα: elđquar an sileam? νὰ εἴπω ἢ νὰ σιγήσω; quid faciam? τί ποιήσω; τί νὰ κάμω;

Ἐνταῦθα ἀνίκει καὶ ἡ λεγομένη πολεμικὴ **conjunctivus** (καὶ κατὰ παρατατικόν), διὰ τῆς δόπιας ὁ ἐρωτῶν ἐντόνως ἀποκρούει ἢ ἀποδοκιμάζει τὸ ύπὸ τοῦ ὅγματος σημαινόμενον ἢ δηλοῖ ὅτι ἡτο ἀδύνατον νὰ γίνῃ ἄλλως: huic cedāmus? εἰς τοῦτον νὰ ὑποχωρήσωμεν; quid facere? (τί μὲν ἔχομην ποιεῖν;) τί νὰ ἔκαμνα; (δηλ. ἡτο ἀδύνατον νὰ πρέξω ἄλλως).

2) εἰς προτάσεις **κρίσεως** (ἀρνησις κανονικῶς *non*)

α) εἰς δήλωσιν **τοῦ δυνατοῦ** (*conjunctivus potentialis*) ἐν τῷ παρόντι (κατ' ἐνεστῶτα ἢ παρακείμενον) ἢ ἐν τῷ παρελθόντι (κατὰ παρατατικόν): **dicat quispiam** ἢ **dixerit quispiam** λέγοι τις ἀν—εἴποι τις ἀν, (μπορεῖ νὰ πῇ κανείς). viliū βουλούμην ἀν (θὰ ἥθελα). qui vidēret urbem, captam (esse) **diceret** ὅστις ἥθελεν ἦδει τὴν πόλιν, (εἴπεν ἀν ==) ἥθελεν εἴπει ὅτι ἔκυριεύθη (ὑπὸ τῶν ἔχθρῶν).

β) εἰς δήλωσιν **τοῦ ἀπραγματοποιήτου** (*conjunctivus irreialis*) ἐν τῷ παρόντι (κατὰ παρατατικόν) ἢ ἐν τῷ παρελθόντι (κατὰ ὑπερσυντέλικον): **sine amīcis vita tristis esset** ἀνευ φίλων ὁ βίος ἀνισόδος (ἥν ἀν ==) θὰ ἡτο (ἄλλὰ δὲν εἶναι). O si tacuisse, philosophus **mansiſſes** ὁ ἀν ἥθελες σιγήσει! φιλέσιοφος (διέμεινας ἀν ==) θὰ διέμενες (ἥθελες διαμείνει — ἄλλὰ δὲν διέμεινες).

3. Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τάς εὐθείας ἐρωτήσεις.

173. Αἱ εὐθεῖαι ἐρωτήσεις, ἡτοι αἱ ἀνεξάρτητοι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις

1) δταν ἀντιστοιχοῦν πρὸς προτάσεις **κρίσεως** ἔκφέρονται

α) **καθ'** **ὅριστικὴν** παντὸς χρόνου: quo vadis? ποῦ ὑπάγεις; ubi fuisti? ποῦ ἦσο; ποῦ ἐπῆγες; quando redibis? πότε θὰ ἐπανέλθῃς;

β) καθ' ὑποτακτικὴν δυνητικὴν (§ 172, 2, α'): quis credat hoc? (τίς ἀν τοῦτο πιστεύσει;) ποιός μπορεῖ νὰ τὸ πιστεύσῃ; quid facerem? (τί μὲν ἔχοιην ποιεῖν;) τί νὰ ἔκαμνα; ('Ρητορικαὶ ἔρωτήσεις. Bl. § 106, 10. Σημ.).

2) "Οταν ἀντιστοιχοῦν πρὸς προτάσεις ἐπιθυμίας, ἔκφρονται καθ' ὑποτακτικὴν ἀπορηματικὴν. (Bl. παραδείγματα ἐν § 172, 1, ε').

174. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ αἱ ἔρωτήσεις ἐν γένει εἰναι

1) ἔρωτήσεις ὀλικῆς ἀγνοίας. Αὗται ἡ ἔξαγγέλλονται ἀπλῶς διὰ τοῦ (ἰδιαιτέρου) τόνου τῆς φωνῆς ἡ εἰσάγονται διά τινος τῶν ἔρωτηματικῶν μορίων πε, num, nonne (§ 106, 10): Clodius insidiās fecit Miloni? κατεσκεύασεν δὲ Κλαδίος ἐνέδραν τῷ Μίλωνι; fuisti ne in foro? ήσο ἐν τῇ ἀγορᾷ; (Bl. καὶ παραδείγματα § 106 10, Σημ.).

Σημείωσις. Η ἀπάντησις εἰς τὰς τοιαύτας ἔρωτήσεις δύναται νὰ εἰναι (παρομοίως δπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ) ἐν καταφατικὸν ἡ ἀποφατικὸν μόριον (etiam = ναι, non = οὐ) ἡ ἄλλη τις βεβαιωτικὴ ἡ ἀρνητικὴ λέξις ἡ φράσις, ως ita (est), vero, sane, certe, minime (ηκιστα), iuniorne vero (οὐδὲ μᾶς), immo, immovero (τούναντίον, κάθε ἄλλο), κ.τ.τ.

2) ἔρωτήσεις μερικῆς ἀγνοίας. Αὗται εἰσάγονται διά τινος ἔρωτηματικῆς ἀντινυμίας (§ 61) ἡ ἔρωτηματικοῦ ἐπιρρήματος (§ 64): quid scribis? (τί γράφεις;) Epistulam.—quando redibis? (πότε θὰ ἐπανέλθῃς;) Cras (αὔριον).

175. "Οταν ἡ ἔρωτησις εἰναι διμερής, τότε

1) τίθεται εἰς μὲν τὸ α' μέρος αὐτῆς τὸ utrum (==πότερον) ἡ τὸ ἔγκλιτικὸν πε, εἰς δὲ τὸ β' τὸ an (==η): utrum verum an falsum est? verumne an falsum est? πότερον ἀληθὲς ἡ ψευδές ἐστι;

2) τίθεται μόνον τὸ an εἰς τὸ β' μέρος τῆς ἔρωτήσεως: verum an falsum est? elōquar an sileam? (§ 172, 1, ε').

Σημείωσις. Τὸ ἡ δχι; ἐν εὐθείᾳ διπλῆ ἔρωτήσει ἀποδίδεται διὰ τοῦ an non? π.γ. fuisti (ne) ibi, an non? ήσο ἐκεῖ ἡ δχι;

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΣΥΝΘΕΤΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

ΣΥΝΔΕΣΙΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΚΑΘ' ΥΠΟΤΑΞΙΝ

α') Προεισαγωγικαὶ παρατηρήσεις.

176. Ὁπως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ, οὕτω καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ καθ' ὑπόταξιν σύνδεσις τῶν προτάσεων προῆλθεν ἐκ τῆς κατὰ παράταξιν συνδέσεως. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἀρχῆθεν ἦτο δυνατὸν λέξις τις τῆς ἑτέρας ἐκ δύο παρατασσομένων προτάσεων, τῆς περιεχούσης δευτερεῦον τι νόημα, (συνήθως ἀντωνυμία τις ἢ ἐπίφροημα), ἰδιαιτέρως πως τονιζομένη, νὰ νομίζεται ὅτι αὐτὴ εἶναι τρόπον τινὰ δ συνδετικὸς κρίκος τῶν δύο προτάσεων, ὅτι αὐτὴ εἰσάγει τὴν ἑτέραν ἐξ αὐτῶν καὶ δηλοῖ τὴν μεταξύ των ὑπάρχουσαν λογικὴν σχέσιν.

Οὕτω π.χ. δ αἰτιολογικὸς σύνδεσμος quod (ὅτι, διότι) προῆλθεν ἐκ τῆς ἑνικῆς αἰτιατικῆς τοῦ οὐδετέρου τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας qui (§ 60), ἦτοι ἐκ τοῦ quod = δ (ὅτι). Λαμβανόμενον δηλαδὴ τὸ quod τοῦτο ἐν συντάξει ὡς αἰτιατικὴ τοῦ κατά τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς, ἥδυνατο νὰ ἀναφέρεται εἰς οὐδέτερον δεικτικῆς ἀντωνυμίας, ὡς hoc, illud, id κλπ. (π.χ. in hoc sumus sapientes, quod naturam sequimur εἰς τοῦτο σοφοί ἐσμεν, ὅτι (= ὡς πρὸς ὅτι) τῇ φύσει ἀκολουθοῦμεν).

Ἄλλ' ἐν παρατάξει προτάσεων, οἷα π.χ. **quod** me valere putas, (id) erras (ὧς πρὸς τὸ ὅτι νομίζεις ὅτι ὑγιαίνω, ὡς πρὸς τοῦτο πλανᾶσαι), τὸ quod εἰσάγει πραγματικόν τι γεγονός (τὴν περὶ τῆς ὑγείας γνώμην τοῦ ἄλλου): Τὸ γεγονός δμως τοῦτο δύναται νὰ ἐκλαμβάνεται καὶ ὡς αἴτιον τοῦ σημαινομένου ὑπὸ τοῦ δήματος τῆς ἑτέρας προτάσεως (erras), ὥστε τὸ ὅλον νόημα τῆς φράσεως νὰ ἐκλαμβάνε-

ται καὶ οὗτοι: «πλανᾶσαι (νομίζων==) διότι νομίζεις, (ποὺ νομίζεις) δτι ἔγω ὑγιαίνω».

Οὗτοι ἐκ τοῦ πραγματικοῦ quod προέκυψε κατόπιν τὸ καθαρῶς αἰτιολογικὸν quod, ὡς π.χ. gaudeo quod vales χαίρω (δτι==) διότι ὑγιαίνεις. (Πρβλ. καὶ § 154, 1, Σημ.).

‘Ομοίως δὲ ὑποθετικὸς σύνδεσμος si προῆκθεν ἐκ τοῦ ἐπιρρήματος sic (=οὗτοι) χρησιμοποιουμένου εἰς εὐχετικὰς προτάσεις (§ 172, 1, γ'), ὡς π.χ. sic te amet Venus! οὗτοι σε φιλοίη ἢ Ἀφροδίτη! si haberemus illos leones! εἴθε (νὰ) εἶχομεν τοὺς λέοντας ἔκεινους! (Πρβλ. οὗτοι νῦν Ζεὺς θείη==ἔτσι νὰ δώσῃ δὲ Θεός.

‘Ἄλλ’ ἐν παρατάξει προτάσεων, οἷα π.χ. o si tacuisse! philosophus mansisses (= ὃ εἴθε νὰ εἶχες σιωπήσει! θὰ εἶχες μείνει φιλόσοφος), τὸ si ἥδυνατο νὰ ἐκληφθῇ καὶ ὡς ὑποθετικὸν (= ὃ ἂν εἶχες σιωπήσει, κλπ. κλπ.).

6') Περὶ τῆς χρήσεως τῶν χρόνων εἰς τὰς ἔξηρτημένας προτάσεις.

177. Προεισαγωγὴ. 1) Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ (ὅπως βλέπομεν ἐν τῷ Συντακτικῷ αὐτῆς), εἶναι συνήθως ἡ ἔγκλισις, ἡ δποία παραλλάσσει εἰς τὰς ἔξηρτημένας προτάσεις, καθόσον δὲ χρόνος τοῦ ὁήματος τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι ἀρκτικὸς ἢ ιστορικός. (Πρβλ. π.χ. χαίρω δτι εύδοκιμεῖς. οἱ στρατηγοὶ ἐθαύμαζον δτι Κῦρος οὐ φαίνοιτο κ.τ.τ.). Ὁ δὲ χρόνος τοῦ ὁήματος τῆς δευτερευούσης προτάσεως δύναται νὰ παραμένῃ δ αὐτὸς καὶ μεταβαλλομένου τοῦ χρόνου τοῦ ὁήματος τῆς κυρίας προτάσεως. (Πρβλ. λέγω ταῦτα, ἵνα πεισθῆτε—ἔρω ταῦτα ἵνα πεισθῆτε—ἔλεγον ἢ εἶπον ταῦτα, ἵνα πεισθῆτε ἢ ἵνα πεισθείητε).

2) Ἐν τῇ Λατινικῇ εἶναι μὲν ἐκάστοτε δρισμένη καὶ ἡ ἔγκλισις, κατὰ τὴν δποίαν ἐκφέρεται δευτερεύουσά τις πρότασις, ἀναλόγως τοῦ νοήματος τῆς δλης φράσεως (πρβλ. π.χ. expectavimus, dum pater venit περιεμείναμεν, ἔως δτου ἥλθεν δ πατήσῃ—expectavimus, dum pater veniret περιεμείναμεν, ἔως δτου νὰ ἔλθῃ δ πατήσῃ), δὲ χρόνος δμως τοῦ ὁήματος τῆς δευτερευούσης προτάσεως ἐκφερομένης καθ' ὑποτακτικὴν δὲν δύναται νὰ παραμένῃ δ αὐτὸς, δταν μεταβληθῇ δ γρόνος τοῦ ὁήματος τῆς κυρίας προτάσεως. (Πρβλ. π.χ. non sum ita hebes, ut istuc dicam δὲν εἶμαι τόσον ἀμβλύνους,

ῶστε νὰ εἴπω αὐτό· ἀλλὰ non eram ita hebes, ut istuc dicērem δὲν ἴμην τόσον ἀμβλύνους, ὥστε νὰ εἴπω αὐτό, κλπ.). Ἀκολούθε εἰ δηλαδὴ ἐν τῇ δευτερευούσῃ προτάσει, ὅταν αὕτη ἐκφέρεται καθ' ὑποτακτικήν, ωρισμένος ἐκάστοτε χρόνος τῆς ὑποτακτικῆς, καθόσον ὁ ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει χρόνος τοῦ δήματος εἶναι ἀρχικὸς ἢ παρωχημένος (§ 166, 4, Σημ. β').

178. Κανών τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων (consecutio temporum). Ἐν ἔξηριμένῃ προτάσει ἐκφερομένῃ καθ' ὑποτακτικήν,

1) ὅταν τὸ δῆμα τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς δροίας αὕτη ἔξαρταται, εἶναι χρόνου ἀρχικοῦ (ἥτοι ἐνεστῶτος ἢ κυρίως παρακειμένου ἢ μέλλοντος ἀπλοῦ ἢ τετελεσμένου), τίθεται ἐπίσης χρόνος ἀρχικός, ἐνεστώς μέν, ἐὰν πρόκειται περὶ πρᾶξεως συγχρόνου ἐν τῷ παρόντι ἢ διαρκοῦς, παρακείμενος δέ, ἐὰν πρόκειται περὶ πρᾶξεως τετελεσμένης ἐν τῷ παρόντι ἢ παρελθούσης, καὶ μέλλων, ἐὰν πρόκειται περὶ πρᾶξεως μελλούσης): π.χ.

quaero	ἔρω:ῶ	quid scribas tί γράφεις
quaesīvi	ἔχω ἔρωτήσει	quid scripsēris, tί ἔχεις γράψει
		ἢ tί ἔγραψες
quaeram	θὰ ἔρωτήσω	quid scripturus sis tί μέλλεις
quaesivero	θὰ ἔχω ἔρωτήσει	νὰ γράψης ἢ tί θὰ γράψῃς

2) ὅταν δὲ τὸ δῆμα τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς δροίας αὕτη ἔξαρταται, εἶναι χρόνου παρωχημένου, (ἥτοι παρατατικοῦ ιστορικοῦ παρακειμένου, § 166, 2, α', ἢ ὑπερσυντελίκου), τίθεται ἐπίσης παρωχημένος χρόνος, (παρατατικός μέν, ἐὰν πρόκειται περὶ πρᾶξεως συγχρόνου ἐν τῷ παρελθόντι ἢ διαρκοῦς, ὑπερσυντελικός δέ, ἐὰν πρόκειται περὶ πρᾶξεως τετελεσμένης ἐν τῷ παρελθόντι ἢ χρονικῶς προτέρας τῆς δηλούμενης ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει πρᾶξεως, καὶ παρατατικός τῆς περιφραστικῆς συζυγίας, ἥτοι τύπου εἰς ursus essem, § 82, 1, ἐὰν πρόκειται περὶ πρᾶξεως μελλούσης ἐν τῷ παρελθόντι, ἥτοι χρονικῶς ὑστέρας τῆς δηλούμενης ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει πρᾶξεως):

quaerēbam	ἡρώτων	quid scribēres tί ἔγραφες
quaesīvi	ἡρώτησα	quid scripsisses tί εἶχες γράψει
		ἢ tί ἔγραψες
quaesiveram	εἶχον ἔρωτήσει	quid scipturus esses tί ἔμελλες νὰ γράψης ἢ tί ἔγραφες.

Σημείωσις 1. Ἐξηρητημένη πρότασις ἐκφερομένη καθ' ὑποτακτικὴν δυνατὸν νὰ ἔξαρταται καὶ ἐξ ἀπαρεμφάτου ἢ ἐκ μετοχῆς (ἐνεστῶτος ἢ μέλλοντος) ἢ ἐξ σουπίνου ἢ γερουνδίου ἢ γερουνδιακοῦ. Ταῦτα ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τῶν χρόνων λαμβάνονται ὡς χρόνου ἀρχτικοῦ ἢ παρωχημένου, καθόσον καὶ τὸ ὅημα τῆς προτάσεως, εἰς τὴν ὅποιαν ἀνήκουν, εἰναι χρόνου ἀρχτικοῦ ἢ παρωχημένου : Athenienses Delphos **miserunt consultum**, quo modo se **defendērent** οἱ Ἀθηναῖοι (ἀπεσταλμένους) εἰς Δελφοὺς ἐπεμψαν, ἵνα συμβουλεύθωσι (τὸ μαντεῖον), κατὰ τίνα τρόπον νὰ ὑπερασπίσωσιν ἑαυτούς. (Τὸ σουπίνον **consultum**, § 75, 3, ἐκ τοῦ ὅποιου ἔξαρτάται ἡ πρότασις quo... defendērent, λαμβάνεται ὡς χρόνου ἰστορικοῦ, διότι τὸ ὅημα **miserunt** εἰναι ἰστορικοῦ παρακειμένου ἢ ἀδρίστου, § 166, 2, α').

Σημείωσις 2. Ὁ **ἰστορικὸς** ἐνεστῶται ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τῶν χρόνων λαμβάνεται ἄλλοτε μὲν ὡς ἀρχτικὸς χρόνος, (οἷος εἰναι γραμματικῶς), ἄλλοτε δὲ ὡς παρωχημένος (ἥτοι ὡς perfectum historicum, § 166, 2, α', οἷος εἰναι λογικῶς).

γ') Αἱ ἔξηρητημέναι προτάσεις.

1. Αἰτιολογικαὶ προτάσεις (Βλ. § 178).

179. Αἱ αἰτιολογικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τῶν αἰτιολογικῶν συνδέσμων (§ 106, 2), ἐκφέρονται δὲ κανονικῶς καθ' ὁριστικήν, ἐκτὸς ἐὰν ἡ αἰτιολογία παρουσιάζεται προβαλλομένη ὡς οὐχὶ ἐκ μέρους τοῦ λέγοντος, ἀλλ' ὡς ἐκ μέρους τοῦ ὑποκειμένου τοῦ ὅηματος τῆς κυρίας προτάσεως, ὅπότε ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικήν (ἄρνησις **non**): Themistocles, **quod non** satis tutum se Argis **videbat**, Corcyram demigravit δ Θεμιστοκλῆς εἰς Κέρκυραν μετώκησε, διότι ἐν "Αργει οὐχὶ λίαν ἀσφαλῆ ἑαυτὸν ἔβλεπε· ἀλλὰ noctu ambulabat in publico Themistocles, **quod** somnum capere **non posset** τὴν νύκτα ἔξω εἰς τὰς δύοντας δ Θεμιστοκλῆς περιεπάτει, διότι (καθὼς αὐτὸς ἔλεγε) δὲν ἥδυνατο νὰ κοιμᾶται.

Οὕτω μεθ' ὑποτακτικῆς συντάσσεται συνήθως τὸ (αἰτιολογικὸν) **cum**, ὡς : **cum** vita sine amicis insidiarum plena **sit**, ratio ipsa monet amicitias comparare ἀφοῦ (ἐπειδὴ) δ βίος ἄνευ φίλων πλήρης ἐνεδρῶν εἶναι, αὐτὸς δ λόγος (αὗτὴ ἡ λογικὴ) παρασινεῖ φιλίας εἰς ήματς αὐτοὺς νὰ παρασκευάζωμεν.

Μεθ' ὑποτακτικῆς δὲ συντάσσεται κανονικῶς καὶ τὸ **non quo** ἢ **non quod** (§ 106, 2), διότι καὶ αὐτὸς εἰσάγει οὐχὶ ἀληθῆ τίνα αἰ-

τίαν : litteras ad te dedi, **non quod habērem** magnopere, quid scribērem, sed ut loquērer tecum absens ἐπιστολὴν δίδω πρὸς σέ, οὐχὶ διότι ἔχω πολλά τινα, τὰ δποῖα νὰ σοὶ γράψω, ἀλλ᾽ ἵνα ἀπὸν διμιλήσω μετὰ σοῦ (§ 167).

2. Υποθετικὰ προτάσεις (Βλ. § 178).

180. Αἱ ὑποθετικὰ προτάσεις εἰσάγονται διά τινος τῶν ὑποθετικῶν συνδέσμων (§ 106, 6).

181. Υποθετικῶν λόγων ἐν τῇ Λατινικῇ ὑπάρχουν τρία εἴδη (καὶ οὐχὶ τέσσαρα, δπως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ).

1) Τὸ ὑποτιθέμενον **παρίσταται** ως **πραγματικόν**, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀντικείμενος εἶναι τι τὸ πραγματικόν. Ἡ ὑπόθεσις ἐκφέρεται καθ' ὁριστικὴν οἷον δῆποτε χρόνου, ή δὲ ἀπόδοσις κατὰ πᾶσαν ἔγκλισιν, ἀναλόγως τοῦ συμπεράσματος, τὸ δποῖον ὅ λέγων συνάγει ἐκ τῆς ὑποθέσεως. (Καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ δμοίως): si **vales**, bene **est** εἰ νηγιαίνεις, καλῶς ἔχει. si **hoc fecisti**, bene **fecisti** εἰ τοῦτο ἐποίησας, καλῶς ἐποίησας. si **quid forte novi habes**, **scribe** εἰ τι νέον τυχόν ἔχεις, γράψων οὐτὸ (§ 129, 2, α'). hoc primum **videāmus**, si **placet** τοῦτο πρῶτον σκοπῶμεν, εἰ δοκεῖ.

2) Τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι **ἀντίθετον τοῦ πραγματικοῦ**. Υπόθεσις καὶ ἀπόδοσις ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν (conunctivus) ἴστορικοῦ χρόνου (Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ η μὲν ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ δοριστικῆς ἴστορικοῦ χρόνου, η δὲ ἀπόδοσις δι' ὁριστικῆς ἴστορικοῦ χρόνου μετὰ τοῦ ἀν): Si **hoc negārem**, **mentīrer** εἰ τοῦτο ἡρούμην, ἐψευδόμην ἀν plures imperfecti essent, nisi nox pugnandi finem **fecisset** πλείονες ἀπέθανον ἀν, εἰ μὴ η νῦν πέρας τῇ μάχῃ ἐπέθηκε.

3) Τὸ ὑποτιθέμενον **παρίσταται** ως **δυνατὸν** (ἐν τῷ παρόντι η ἐν τῷ μέλλοντι). Υπόθεσις καὶ ἀπόδοσις ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν (conunctivus) ἀρκτικοῦ χρόνου. (Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ η μὲν ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ εὐκτικῆς, η δὲ ἀπόδοσις δι' εὐκτ. κῆς μετὰ τοῦ ἀν): si **velis**, **possis** εἰ βούλοιο, δύναιο, ἀν, (ἄν θὰ θελεις, θὰ ήδύνασο). si quis id **fecērit** (conunctivus perfecti), imprudentem eum **dixēris** (δμοίως conunctivus perfecti) εἰ τις τοῦτο ποιήσει, ἀσύνετον εἴποις ἀν αὐτόν.

Σημ είωσις. Τοῦ τετάρτου είδους τῶν ὑποθετικῶν λόγων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, ὅταν εἰς αὐτοὺς ἡ ὑπόθεσις δηλοῖ τι τὸ προσδοκώμενον, ἀντίστοιχοι ὑποθετικοὶ λόγοι ἐν τῇ Λατινικῇ δύνανται νὰ θεωρηθοῦν οἱ τοῦ πρώτου είδους, οἱ ἐκφερόμενοι καθ' ὁριστικὴν μέλλοντος ἐν τε τῇ ὑπόθεσει καὶ ἐν τῇ ἀποδόσει: *si hoc feceris* (ὅριστ. τετελ. μέλλ.), *paenitebit* τε ἐὰν τοῦτο ποιήσῃς, μεταμελήσει σοι (§ 166, 4). "Υποθετικοὶ δῆμοις λόγοι, εἰς τοὺς δοπούς ἡ ὑπόθεσις νὰ δηλοῖ τι τὸ ὀρίστος ἐπαναλαμβάνομενον (π.χ. ἦν ἐγγὺς ἔλθηθάνατος, οὐδεὶς βούλεται θανεῖν), δὲν ὑπάρχουν ἐν τῇ Λατινικῇ, ἀντὶ δὲ ὑπόθεσεως ἐν τῇ περιπτώσει ταύτη γίνεται κρησίς ἐν αὐτῇ κρονικῆς προτάσεως: *poetarum libros, cum est otium, legere soleo ποιητῶν βιβλία, (ἐὰν σχολὴν ἔχω=) δοάκις ἔχω καιρόν, συνηθίζω νὰ ἀναγιγνώσκω.*

3. Παραχωρητικαὶ ἢ ἐνδοτικαὶ προτάσεις (Βλ. § 178).

182. Αἱ παραχωρητικαὶ ἢ ἐνδοτικαὶ προτάσεις (συγγενεῖς πρὸς τὰς ὑποθετικὰς)

1) ὅταν εἰσάγωνται διὰ τῶν συνδέσμων *etsi, tametsi, quamquam* (§ 106, 8), ἐκφέρονται κανονικῶς καθ' ὁριστικήν, (διότι δι' αὐτῶν ἡ παραχώρησις γίνεται πρός τι, τὸ δοποῖον δὲ λέγων δέχεται ὡς πραγματικόν): *Datis etsi non aequum locum videbat suis, tamen configere constituit δ Δᾶτις, εἰ καὶ ἔβλεπε ἀκατάλληλον τὸν τόπον διὰ τοὺς ἴδιούς του, δῆμος ἀπεφάσισε νὰ συνάψει μάχην.*

2) "Οταν εἰσάγωνται διὰ τῶν συνδέσμων *licet, quamvis, ut, cum* (§ 106, 8), ἐκφέρονται κανονικῶς καθ' ὑποτακτικὴν (conjunctionis), διότι δι' αὐτῶν ἡ παραχώρησις γίνεται πρός τι, τὸ δοποῖον δὲ λέγων δέχεται ὡς ἐνδεχόμενον ἢ δυνατὸν: *Phocion fuit perpetuo pauper, cum ditissimus esse posset* ὁ Φωκίων διετέλεσε πένης (ῶν), καίτοι ἡδύνατο νὰ εἴναι πλουσιώτατος.

3) "Οταν εἰσάγωνται διὰ τοῦ *etiamsi* (§ 106, 8), ἐκφέρονται εἴτε καθ' ὁριστικὴν εἴτε καθ' ὑποτακτικὴν (conjunctionis), ἀναλόγως τοῦ νοήματος τοῦ λόγου: *quod quis crebro videt, non miratur, etiamsi, cur fiat nescit δ, τι τις συχνάκις βλέπει, δὲν θαυμάζει, εἰ καὶ ἀγνοεῖ, διατὶ τοῦτο γίνεται — utilitas efflorescit ex amicitia, etiamsi tu eam minus secūtus sis* ἡ ὠφέλεια ἔξανθει ἐκ τῆς φιλίας, καὶ ἀν τις μηδόλως ἐπιδιώξῃ αὐτήν.

Σημ είωσις. Πρβλ. καὶ § 172, 1, 8'.

4. Παραβολικὰὶ ἢ συγκριτικὰὶ προτάσεις (Βλ. § 178).

183. Αἱ προτάσεις, τῶν δποίων τὸ περιεχόμενον ἐκφράζει παραβολὴν καὶ σύγκρισιν πρὸς τὸ περιεχόμενον ἑτέρας προτάσεως,

1) δταν εἰσάγωνται δι' ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν, ὡς *qualis*, *quantus*, *quot* (§ 60) ἢ δι' ἀναφορικῶν ἐπιφερημάτων (δηλούντων ποιὸν ἢ ποσόν), ὡς *sicut*, *quam*, *quanto*, *κλπ.* (§ 106, 8), ἐκφέρονται καθ' ὄριστικήν, (καθόσον ἢ παραβολὴ καὶ σύγκρισις γίνεται πρός τι τὸ πραγματικόν): *qualis habēri vult*, *talis est* οἷος νομίζεσθαι ἔμελει, τοιοῦτός ἐστιν. *haec*, *sicut exposui*, ita gesta sunt ταῦτα, ὅπερ ἔξέθηκα, οὕτω ἐπράχθησαν.

2) δταν εἰσάγωνται διὰ παραβολικῶν συνδέσμων ἔννοιαν ὑποθετικήν, ὡς *quasi*, *tamquam*, *κλπ.* (§ 106, 8), ἐκφέρονται πάντοτε καθ' ὑποτακτικήν, (καθόσον ἢ παραβολὴ καὶ σύγκρισις γίνεται πρός τι τὸ ὑποτιθέμενον ὡς ἐνδεχόμενον καὶ δυνατόν πρβλ. § 172, 2, α'): *Sequāni absentis Ariovisti crudelitatem, velut si coram adesset*, horrebant οἱ Σηκουανοὶ τοῦ Ἀριοβίστου τὴν σκληρότητα (καὶ) ἀπόντος, ὥσει οὕτος ἦτο παρὸν ἐνώπιόν των, ἔφρισσον.

5. Τελικὰὶ προτάσεις (βλ. § 178).

184. Αἱ τελικὰὶ προτάσεις εἰσάγονται διά τινος τῶν τελικῶν συνδέσμων (§ 106, 3), ἐκφέρονται δὲ καθ' ὑποτακτικήν (*conjunction*), ἐνεστῶτος ἢ παρατατικοῦ: *edēre oportet*, *ut vivas*, *non vivere*, *ut edas* πρέπει τις νὰ τρώῃ, ἵνα ζῇ, οὐχὶ δὲ νὰ ζῇ, ἵνα τρώῃ. *angustias Themistocles quaerebat*, *ne multitudine circumiretur* (§ 93) τὰ στενὰ δ Θεμιστοκλῆς ἐπεζήτει, ἵνα μὴ ὑπὸ τοῦ πλήθους (τῶν ἐχθρικῶν νεῶν) κυκλωθῇ.

6. Ἀποτελεσματικὰὶ ἢ ἀκολουθίας προτάσεις (Βλ. § 178).

185. Αἱ ἀποτελεσματικὰὶ προτάσεις εἰσάγονται διά τινος τῶν συμπερασματικῶν συνδέσμων (§ 106, 4), ἐκφέρονται δὲ πάντοτε καθ' ὑποτακτικήν (*conjunction*) εἴτε ὡς πραγματικὸν γεγονός εἴτε ὡς ἐνδεχόμενόν τι παρίσταται τὸ ἐπακολούθημα τῆς ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει πρόξεως: *omnes tam perterriti erant*, *ut nemo resistere auderet* τοσοῦτον εἶχον καταπλαγῇ πάντες, ὥστε οὐδεὶς νὰ ἀντισταθῇ

ἔτολμα' (πραγματικὸν ἀποτέλεσμα). **tanta vis probitatis est, ut** eam in hoste etiam **diligāmus** τοσαύτη τῆς χρηστότητος ή δύναμις είναι, ὥστε ταύτην καὶ ἐν τῷ ἔχθρῳ (ἀγαπᾶν ==) νὰ ἀγαπῶμεν (ἐνδεχόμενον ἀποτέλεσμα).

186. Ἀποτελεσματικὰ προτάσεις ἀκολούθοιν ἐν τῇ Λατινικῇ συνθέστατα μὲν κατόπιν ἐπιθέτων ἢ ἀντωνυμιῶν ἢ ἐπιρρημάτων ἔχόντων ἐπιτατικὴν σημασίαν (ὡς tantus, tot, talis κλπ. — sic, ita, tam, κλπ. βλ. παραδείγματα § 185), πρὸς δὲ τούτοις

1) κατόπιν συγκριτικῶν ἐπιθέτων : **majora** deliquerunt, **quam** ut iis ignosci **possit** διέπραξαν μεγαλύτερα πλημμελήματα ἢ ὥστε νὰ είναι δυνατὸν νὰ παρασχεθῇ εἰς αὐτοὺς συγγνώμη, (τόσον μεγάλα, ὥστε νὰ μὴ είναι δυνατὸν νὰ κλπ.).

2) κατόπιν τῶν ἀπροσώπων ἐκφράσεων accidit, evēnit, mos ἢ consuetudo est, usu venit, fieri potest, factum est, καθὼς καὶ κατόπιν τῶν ὅντων facere, efficere, perficere, adsequi, κ.ἄ. δ.: accidit, **ut** abessent = συνέβη (αὐτοῖς ἀπείναι ==) νὰ είναι ἀπόντες — spes victoriae **efficit**, **ut** milites fortius **pugnant** ἢ ἐλπὶς τῆς νίκης (κατεργάζεται) συντελεῖ ὥστε οἱ στρατιῶται ἀνδρειότερον νὰ μάχωνται. (Βλ. καὶ § 106, 4, Σημ. quin).

7. Βουλητικὰ προτάσεις (Βλ. § 178).

187. Βουλητικὰ λέγονται αἱ προτάσεις, αἱ δρποῖαι εἰσάγονται διὰ τῶν βουλητικῶν συνδέσμων (§ 106, 5) καὶ αἱ δρποῖαι ἐκφράζονται τὸ περιεχόμενον βουλήσεως τινος ἐν γένει. (Αἱ ἀντίστοιχοι αὐτῶν ἐν μὲν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ ἐκφράζονται κανονικῶς διὰ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου, ἐν δὲ τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ διὰ τοῦ νὰ καὶ ὑποτακτικῆς. Βλ. τὰ κατωτέρω παραδείγματα).

Αἱ βουλητικὰ προτάσεις ἐκφέρονται πάντοτε καθ' ὑποτακτικὴν (conjunction), ἀκολουθοῦν δὲ

1) ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας (ἥτοι ὡς ἀντικείμενον) ὁμιάτων, τὰ δρποῖα δηλοῦν ἐντολήν, παράκλησιν, εὔχην, ἐπιθυμίαν ἐν γένει, ὡς dicere, (ad)monere, respondere, scribere, imperare, postulare, rogare, orare, petere, optare, cuperere, κ.τ.τ. : opto, **ut** salvis **redeas** εὔχομαι (σῶον ἐπανελθεῖν σε ==) νὰ ἐπανέλθῃς σῶος. cura, **ut** valeas (ἐπιμελοῦ τοῦ ὑγιαίνειν ==) φρόντιζε νὰ είσαι υγιής.

Pythia respondit, ut Athenienses navibus se defendērent ἡ Πυθία (ἀνεῖλε τοῖς Ἀθηναίοις ταῖς ναυσὶν ἀμύνασθαι=) ἐχοησμοδότησε νὰ ἀμυνθῶσιν οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τοῦ στόλου.

2) ὡς συμπλήρωμα τῆς ἔννοιας (ἥτοι ὡς ὑποκείμενον) τριτοπροσώπων ὄγημάτων ἢ ἀπροσώπων ἐκφράσεων, ὡς sequitur, restat, reliquum est, proximum est, justum est, prudentiae est, pietatis est, κ.ἄ.τ.: restat ut doceam (λοιπόν ἔστι διδάξαι με=) ὑπολείπεται νὰ διδάξω prudentiae, est ut sociorum saluti consularis (φρόνιμόν ἔστι ἐπιμεληθῆναι ὑμᾶς=) ἢ φρόνησις ἐπιβάλλει νὰ φροντίσετε περὶ τῆς σωτηρίας τῶν συμμάχων.

Σημείωσις. Μετὰ τὰς φράσεις velim, malim, vellem, mallem, (§ 172, 2, α') ἀκολουθεῖ κανονικῶς βουλητικὴ ποότασις καθ' ὑποτακτικὴν ἀσυνδέτως, ἥτοι ἀνευ τοῦ ut, ὡς **velim** pater mox **redeat** (βουλούμην ἀν ἐπανθεῖν τὸν πατέρα=) θά ἥθελα νὰ ἐπανέλθῃ μετ' ὀλίγον ὁ πατήρ, mallem ταcuisses θά προετίμων νὰ εἰχεις σιωπήσει ἢ νὰ ἐσιώπας (§ 176). Ἐνταῦθα ἔχομεν κυρίως ἀπλῆν παράθεσιν μιᾶς προτάσεως δυνητικῆς καὶ ἐτέρας εὐχετικῆς (§ 172, 1, γ').

188. Μετὰ βουλητικῆς προτάσεως συντάσσονται καὶ τὰ ὁγήματα τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ κωλύειν ἢ τοῦ ἐναντιοῦσθαι, ὡς deterreo, impedio, prohibeo, obsto, resisto, recuso, interdico, caveo, κ.τ.τ. Εἰσάγεται δὲ ἡ βουλητικὴ πρότασις κατόπιν τῶν ὄγημάτων τούτων, ὅταν μὲν ταῦτα ἐκφέρωνται ἀνευ ἀρνήσεως, διὰ τοῦ ne (καὶ σπανίως διὰ τοῦ quoniam), ὅταν δὲ ταῦτα ἐκφέρωνται μετ' ἀρνήσεως διὰ τοῦ quin ἢ τοῦ quominus: lex **impedit** ne hoc fiat ὁ νόμος κωλύει (τοῦτο γίγνεσθαι=) νὰ γίνη τοῦτο. Socrates **non recusavit quin** (ἢ quominus) poenam subiret ὁ Σωκράτης (οὐκ ἀνένευσεν ὑποστῆναι=) δὲν ἥρθη νὰ ὑποστῇ τὴν ποινήν. (§ 106, 4, Σημ.).

189. Ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις. Βουλητικαὶ προτάσεις εἶναι καὶ αἱ ἔξαρτώμεναι ἐκ ὄγημάτων ἢ φράσεων φόβου δηλωτικῶν, ὡς timeo, metuo, vereor, metus est, periculum est, κ.τ.τ. Καὶ αὗται ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν (conjunctions), εἰσάγονται δὲ

1) διὰ τοῦ ne, ὅταν ὁ φόβος εἴναι μάρτιος γίνεται ἢ ἔγινε ἢ γίνη τι τὸ φοβερὸν καὶ ἀνεπιθύμητον διὰ τὸν λέγοντα: timeo ne sero pater **veniat** φοβοῦμαι μὴ ἀργὰ ἔλθῃ ὁ πατήρ. timebant ne

evenīrent ea, quae acciderunt ἐφοβοῦντο μὴ γίνουν ἔκεῖνα, ἀπερ
συνέβησαν.

2) διὰ τοῦ ut ἢ ne non, ὅταν δὲ φόβος εἶναι μήπως δὲν γίνεται
ἢ δὲν ἔγινε ἢ δὲν γίνῃ τι, τοῦθ' ὅπερ εἶναι τὸ ἀνεπιθύμητον διὰ τὸν
λέγοντα: timeo **ut** (ἢ ne non) **sustineant** milites impetum hostium
φοβοῦμαι μὴ δέν ἀντίσχωσιν οἱ στρατιῶται εἰς τὴν ἔφοδον
τῶν πολεμίων.

Σημείωσις. Πολλά δήματα ἔχοντα σημασίαν οἷαν τὰ ἀγωτέων (§ 187
κ.ε.) συντάσσονται (όws εἰδομεν ἐν § 154, 2) καὶ μετά τελικού ἀπαρεμφάτου, (ὅπως
ἐν τῇ ἀρχαὶ Ἑλληνικῇ). Μερικά δὲ τούτων συντάσσονται ἄλλοτε μὲν μετά
βουλητικῆς προτάσεως (§ 187 κ.ε.), ἄλλοτε δὲ μετ' ἀπαρεμφάτου, ἀνευ διαφο-
ρᾶς σημασίας, ὡς concedo, permitto **ut exēas** ἢ **tibi exire** συγχωρῶ, ἐπι-
τρέπω (σοι ἔξειναι=) νὰ ἔξελθῃς, prohibeo, impedio **ne veniat** ἢ **eum
venire** (κωλύω αὐτὸν ἔλθειν=) ἐμποδίζω αὐτὸν νὰ ἔλθῃ. Συνήθως δύως ἡ
διάφορος σύνταξις ἐνέχει καὶ διαφορὰν σημασίας, ὡς timeo **exire** φοβοῦμαι
(ἔξελθειν=) νὰ ἔξελθω (ἐκ φόβου δὲν ἔξεχομαι), timeo **ne moriar**? φοβοῦ-
μαι μὴ ἀποθάνω. concedo tibi hoc verum **esse** (δημολογῶ σοι τοῦτο ἀληθές
εἶναι=) συμφωνῶ δι' τοῦτο εἶναι ἀληθὲς — concedo tibi **ut hic maneas**
ἐπιτρέπω (σοι ἐνθάδε μένειν=) εἰς σὲ νὰ μένῃς ἐδῶ.

8. Χρονικὰ προτάσεις (Βλ. § 178).

190. Αἱ χρονικὰ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τῶν χρονικῶν συνδέ-
σμων (§ 106, 9), ἐκφέρονται δὲ

1) καθ' ὁριστικὴν παντὸς χρόνου, δισάκις δηλοῦν πραγματι-
κόν τι γεγονός, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ δροίου ἢ πρὸ τοῦ δροίου ἢ
μετὰ τὸ δροῖον γίνεται ἢ ἔγινε ἢ θὰ γίνῃ τι: **dum vivo**, spero
ἔφρσον ζῶ, ἐλπίζω. **postquam** hostes flumen transierunt,
proelium commissum est ἀφοῦ οἱ πολέμιοι διέβησαν τὸν ποταμόν,
συνήφθη μάχη. domi mansimus, **dum pater rediit** ἐν τῷ οἴκῳ
ἔμειναμεν, ἔως (ὅτου) ἐπανῆλθεν ὁ πατήρ.

Σημείωσις. Τὸ χρονικὸν διιιτεῖσις λαμβανόμενον μὲ τὴν
σημασίαν τοῦ ἐν φρέσνῳ, καθ' ὃν χρόνον συντάσσεται κανονικῶς μετά (ιστο-
ρικοῦ) ἐνεστῶτος ἀντὶ παρατατικοῦ (Λατινισμός): Mardonius **dum** apud
Plataeas in primis **pugnat** (=pugnabat), imperfectus est ὁ Μαρδόνιος,
ἐν φρέσνῳ τῶν πρώτων ἐμάχετο ἐν Πλαταιαῖς, ἐφονεύθη.

Τὸ δὲ postquam, δισάκις ἐν τῇ χρονικῇ προτάσει ὑπάρχει προσδιοισμὸς
δηλῶν χρονικὴν διαφοράν, ἵτοι ποσὸν χρόνου μεσολαβοῦντος μεταξὺ δύο
πράξεων, συντάσσεται μετά ὑπερσυντελικοῦ ἀντὶ παρακειμένου (ἀσρίστου

§ 166, 2, α'): **Decem annis postquam ille natus erat** (=natus est), consul factus sum δέκα ἔτη ἀφότου ἐκείνος ἐγεννήθη (=μετά τὴν γέννησιν ἐκείνου), πάπας ἐγενόμην. (Προβλ. § 142, 2, γ' καὶ § 166, 3).

2) καθ' ύποτακτικὴν (conjunction), δοσάκις δηλοῦν καὶ ἐπιθυμίαν ἡ ἐπιδιωκόμενον σκοπόν: domi manebimus, **dum** pater **redeat** ἐν τῷ οἴκῳ θὺ μένωμεν, ὡς δὲν (νὸς) ἐπανέλθῃ ὁ πατέρας. expectabamus, **dum** hostes flumen **transirent** περιεμένομεν, ὡς δὲν οἱ πολέμιοι διαβῶσι τὸν ποταμὸν (=γιὰ νὰ ἡ νὰ διαβοῦν).

Οὕτω δὲ καθ' ύποτακτικὴν ἐκφέρονται αἱ χρονικαὶ προτάσεις καὶ κατόπιν γενικῶν καὶ δορίστων ἐκφράσεων, οἵτινες est (erat, fuit) diēs ἢ tempus, κ.τ.τ.: fuit tempus, **cum** Germanos Galli virtute **superarent** ὑπῆρχε χρόνος, δτε τοὺς Γερμανοὺς οἱ Γαλάται εἰς τὴν ἀνδρείαν ὑπερέβαλλον.

Σημείωσις. "Οταν χρονική τις πρότασις δηλοῖ πρᾶξιν ἀπλῶς μέλουσαν νὰ γίνῃ (καὶ δὲν συνυποδηλοῦται ἐν αὐτῇ ἐπιθυμία ἡ ἐπιδιωκόμενος σκοπός), ἐκφέρεται αὕτη καθ' ὄριστικὴν μέλλοντος, συνήθως τετελεσμένου: **cum** Romanū **venero**, tibi scribam δταν (θὰ) ἔλθω εἰς Τρώιην, θὰ σοὶ γράψω. (§ 166, 4).

191. Αἱ χρονικαὶ προτάσεις, αἱ ὅποιαι δηλοῦν ἐπανάληψιν πράξεως, ἐκφέρονται καθ' ὄριστικήν, καὶ δὴ

1) ἐπὶ δορίστου μὲν ἐπαναλήψεως ἐν γένει καθ' ὄριστικὴν ἀρκτικοῦ τινος χρόνου: **cum sumus** negotiis vacui, tum cupimus aliquid videre, audire, addiscere δταν σχολάζομεν, τόιες ἐπιθυμούμεν τι νὰ βλέπωμεν, νὰ ἀκούωμεν, νὰ μανθάνωμεν. **cum** rus **veni**, ad te adeo δσάκις (ἔχω ἔλθει=) ἔλθω εἰς τὴν ἔξοχήν, ἔρχομαι πρὸς σέ. (§ 147, 3, Σημ. γ').

2) ἐπὶ δορίστου δὲ ἐπαναλήψεως ἐν τῷ παρελθόντι [καθ' ὄριστικὴν παρατοικοῦ ἡ ὑπερσυντελίκον]: **cum ruri eram**, ad te adibam δσάκις ἡμην ἐν τῇ ἔξοχῇ, ἡρόκομην πρὸς σέ. **ubi rus venieram**, venando delectabar δσάκις μετέβαινον εἰς τὴν ἔξοχήν, (τῷ θηρῶν =) μὲ τὸ κυνήγιον ἐτεροπόμην (§ 75, 4).

192. Περὶ τοῦ **cum** καὶ τοῦ **antequam** καὶ **priusquam** παρατηρητέον διτι:

1) Τὸ μάροιον **cum** (ἀρχαῖκῶς **quum**) προηλθειν ἐκ τοῦ **quom**, ἀρχαῖας αἰτιατικῆς τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας **qui**, ἀρχικὴ δὲ

σημασία αυτοῦ είναι (quod tempore, § 149, 1==) ἐν φῷ χρόνῳ, καθ' ὃν χρόνον. Δύο δὲ χρήσεις τοῦ ευμὶ ως χρονικοῦ συνδέσμου είναι ἀξιαι ἴδιαιτέρας οημειώσεως, ἡτοι

a) πολλάκις, ὅταν πρόκειται περὶ ἀμέσου ἀκολουθίας δύο πράξεων, τὸ ευμὶ χρησιμοποιεῖται οὕτως ὥστε ἡ πρότασις, τὴν δύοιαν εἰσάγει ως χρονικήν, νὰ είναι κατ' οὐσίαν ἡ κυρία πρότασις, ἡ δὲ συντακτικὴ σχέσις κυρίας καὶ δευτερευούσης προτάσεως παρέχεται οὕτω ἀντεστραμμένη, (διὸ καὶ τὸ ευμὶ τότε λέγεται ευμὶ inversivum): vix hostes flumen transierant, **cum** proelium commissum est μόλις οἱ πολέμιοι τὸν ποταμὸν διέβησαν, (ὅτε==) καὶ ἀμέσως συνήφθη μάχη (ἀντί: ευμὶ vix... transierant, . proelium commissum est πρβλ. § 166, 3).

b) πολλάκις τὸ ευμὶ χρησιμοποιεῖται, ἵνα δηλωθῇ ὅτι τὸ περιεχόμενον τῆς προτάσεως, τὴν δύοιαν εἰσάγει, συμπίπτει, ἡτοι είναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ τῆς κυρίας προτάσεως, εἰ καὶ παρουσιάζεται ἀνίδετον (ευμὶ coincidens ἢ explicativum): **cum** tacent, clamant ἐν φῷ (χρόνῳ) σιωπῶσι, κραυγάζουσι—μὲ τὸ νὰ σιωποῦν φωνάζουν, (ἢ σιωπή των είναι κραυγή).

Σημείωσις. Περὶ τῶν διαφόρων σημασιῶν καὶ χρήσεων τοῦ ευμὶ βλ. καὶ § 179, § 182, 2, § 190 καὶ § 191.

2) Οἱ σύνδεσμοι antequam καὶ priusquam προέρχονται ἔξ ἐνώσεως τῶν ἐπιρρημάτων ante καὶ prius μετὰ τοῦ (συγχριτικοῦ συνδέσμου) quam (=πρότερον ἢ, πρὸν ἢ πρβλ. § 142, 1, β' Σημ.), πολλάκις δὲ τὰ συστατικά των μέρη ταῦτα χωρίζονται διὰ τῆς παρεμβολῆς μιᾶς ἢ περισσοτέρων λέξεων, ως non ante dimisit eum, **quam** fidem dedit (=non dimisit eum, **ante quam** κλπ.) δὲν ἀπέπεμψεν αὐτόν, πρὸν (==εἰ μὴ ἀφοῦ) πίστιν ἔδωκε.

Αἱ δὲ διὰ τῶν συνδέσμων τούτων εἰσαγόμεναι προτάσεις ἔξεφέροντο ἀρχῆθεν καθ' ὑποτακτικὴν (conjunctivus), διότι δι' αὐτῶν κανονικῶς ἔδηλοῦτο ἀρχῆθεν σκοπὸς (πρβλ. § 190, 2): Caesar hostes, **priusquam se recipērent** persecutus est ὁ Καίσαρ τοὺς πολεμίους, πρὸν ἢ ἀναλάβωσι (=ἴνα μὴ προλάβωσι καὶ ἀναλάβωσι), κατέδιωξε.

Ἄλλ' ως χρονικοὶ σύνδεσμοι τὸ antequam καὶ τὸ priusquam συντάσσονται κατόπιν καὶ μεθ' ὁριστικῆς, προκειμένου περὶ πραγματικοῦ γεγονότος (§ 190, 1): hostes non **prius** fugere destiterunt.

'Αχιλλέως Α. Τξιορτζάνου

quam ad Rhenum perverterunt οἱ πολέμιοι δὲν ἔπαινσαν φεύγοντες, ποὺν ἥ εἰς τὸν Ἀργον κατέφθασαν.

Ἐνίοτε ὅμως ἐναλλάσσονται αἵ δύο ἔγκλισεις.

9. Ἐξηρτημέναι ἥ πλάγιαι ἐρωτήσεις (Βλ. § 178).

193. Αἱ ἔξηρτημέναι ἥ πλάγιαι ἐρωτήσεις

1) εἰσάγονται κανονικῶς

α) αἱ μὲν ἀπλαῖ διά τινος τῶν μορίων πε, πυτ, ποππε ἥ διά τινος ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας ἥ ἐρωτηματικοῦ ἐπιρρήματος, ὅπως καὶ αἱ ἀντίστοιχοι εὐθεῖαι ἐρωτήσεις. (Βλ. § 174, 1 καὶ 2).

β) αἱ δὲ διμερεῖς διὰ τοῦ utrum ἥ τοῦ πε εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς διμεροῦς ἐρωτήσεως καὶ διὰ τοῦ απ (ἥ απνε) εἰς τὸ δεύτερον ἥ διὰ τοῦ απ ἥ τοῦ πε εἰς τὸ δεύτερον μόνον μέρος τῆς διμεροῦς ἐρωτήσεως. (Πρβλ. § 175. Βλ. παραδείγματα κατωτέρω).

Σημείωσις. Τὸ ἥ ὅχι ἐν διπλῇ ἔξηρτημένῃ ἐρωτήσει ἀποδίδεται διὰ τοῦ necne (σπανίως δὲ διὰ τοῦ appon): quae erit a philosophis, utrum sint dii necne ζητεῖται ὑπὸ τῶν φιλοσόφων, πότερον ὑπάρχουσι θεοί ἥ ὅχι. (Πρβλ. § 175 Σημ.).

2) ἔκφέρονται κανονικῶς καθ' ὑποτακτικήν: quae sivit, num quid novi eo absente **accidērit** ἡρώιησεν, ἢν τι (ἥ μή τι) νέον ἔκείνου ἀπόντος συνέβη. (Εὐθ. ἐρώτ. Num quid novi me absente accidit?). saepe non utile est scire, **quid futurum sit** πολλάκις δὲν εἶναι ὠφέλιμον νὰ γινώσκῃ τις, τι θὰ συμβῇ. nesciebam, **quo fugērem** ἡγγόσιν, ποῦ νὰ φύγω. inter praetores magna est contentio, **utrum moenibus se defendant** an obviam **eant** μεταξὺ τῶν στρατηγῶν μεγάλη διαφωνία ὑπάρχει, πότερον ἀπὸ τῶν τειχῶν νὰ ἀμυνθῶσιν, ἥ νὰ ἀντεπεξέλθωσι κατὰ τῶν πολεμίων. neutri sciebant, **vicissent vicine essent** οὐδέτεροι ἔγινωσκον, ἢν εἴχον νικήσει ἥ είχον νικηθῇ.

194. Πλάγιαι ἐρωτήσεις ἀκολουθοῦν προσέτι

1) εἰσαγόμεναι διὰ τοῦ **si** (=εἰ, ἀν) μετὰ δήματα ἥ προτάσεις, αἱ δποῖαι ἐνέχουν τὴν ἔννοιαν τῆς ἀποτείρας, (ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ): circumfunduntur hostes, **si** quem aditum reperire possent συνωθοῦνται πέριξ οἱ πολέμιοι, (ἄν ἥ) μήπως θὰ ἥδυναν-

το νὰ ἀνακαλύψουν εἰσοδόν τινα. (Πρβλ. δ Κῦρος ἵεται, εἴ τι δύναιτο βοηθῆσαι).

2) εἰσαγόμεναι διὰ τοῦ **an** (= εἰ, ἀν) μετὰ τὰ ὅγματα dubito, nescio, haud scio κ.τ.τ., μετὰ τὴν φράσιν incertum est, κ.ἄ.δ. : dubito **an** hoc verum sit ἀμφιβάλλω, ἀν τοῦτο εἶναι ἀληθές.

Σημείωσις. Αἱ φράσεις dubito an, nescio an, haud scio an, incertum est an κ.τ.τ. λαμβάνονται συνήθως βραχυλογικῶς ὡς Ἰσοδύναμοι πρὸς τὸ ἐπίρρημα ἵσως: tanti tibi honores habiti sunt, quanti haud scio an nemini τηλικαῦται τιμai σοὶ ἀπεδόθησαν, ἥλικαι ἵσως οὐδενὶ (ἄλλῳ).

3) εἰσαγόμεναι διὰ τοῦ **quin** (= ὅτι δέν, νὰ μή, νὰ—ὅστις δὲν) μόνον μετὰ ὅγματα ἢ φράσεις ἀρνητικὰς ἢ μετὰ φράσεις ἐρωτηματικὰς Ἰσοδύναμούσας πρὸς ἀρνητικάς. (Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ ἀντὶ πλαγίας ἐρωτήσεως ἀντιστοιχεῖ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον): **nemo dubitat**, quin ante Homērum fuerint poetae οὐδεὶς ἀμφιβάλλει ὅτι πρὸ τοῦ Ὁμήρου ὑπῆρξαν ποιηταί. **non recuso, quin tibi oboediām** δὲν ἀρνοῦμαι νὰ ὑπακούσω εἰς σέ. **quis est** (= nemo est) **quin hoc intelligat?** τίς ἔστιν δὲν μὴ κατανοῶν τοῦτο; (ὅστις δὲν κατανοεῖ τοῦτο :). (Πρβλ. ἀρχ. Ἑλλην. δ δ' ἀναίνετο μηδὲν ἐλέσθαι).

Σημείωσις. Τὸ μόνον quin προηλθεν ἐκ τοῦ qui (ἀρχαίας ἀφαιρετικῆς τῆς ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας qui, § 60. Σημ. 1) καὶ τοῦ ἀρνητικοῦ ne (=οὐ, δέν, πρβλ. ne-scio οὐδενί οίδα. ne-uter οὐδέτερος), ἀρχικὴ δὲ σημασία αὐτοῦ είναι πῶς ὅγι; πῶς δέν; ὡς quin respondes? πῶς (διατί) δὲν ἀποκρίνεσσι;

Συναπτόμενον ἔπειτα τὸ quin μὲν ὑποτακτικὴν (conjunction), προτερηπτικὴν ἢ δυνητικὴν, (§ 172, 1, α' καὶ 2, α') προσέλαβε ἔννοιαν παρακελευσματικὴν (= ἄγε, ἴθι—ἐμπρὸς ἀς, ἄς). Οὕτω π.χ. ἐκ σειρᾶς φράσεων οἷαι *hoc fieri potest? Quin? experientiamus* (= δύναται τοῦτο γενέσθαι; πῶς; πειραθῶμεν ἢ πειραθείημεν ἀν) προηλθε κατόπιν τὸ **quin** experientiamus (= ἄγε πειραθῶμεν), ἃς δοκιμάσωμεν.

Εἰσαγωγικὸν δὲ πλαγίας ἐρωτήσεως (ὧς ἀνωτέρω 3) κατέστη σύν τῷ χρόνῳ τὸ quin ἐξ ἀπλῆς ἀρχῆθεν παραθέσεως δύο ἀνεξαρτήτων προτάσεων (§ 176), μιᾶς ἀρνητικῆς ἢ ἐνεχούσης ἔννοιαν ἀρνητικὴν καὶ ἑτέρας ἐρωτηματικῆς, εἰσαγομένης διὰ τοῦ quin, ἀφοῦ αἱ δύο αὗται προτάσεις συνεδέθησαν στενώτερον. Οὕτω π.χ. ἐκ τοῦ **quin tibi oboediām? non recuso** (= πῶς νὰ μὴ ὑπακούσω εἰς σέ; δὲν ἀντιλέγω) ἢ **non recuso quin tibi oboediām?** προηλθε κατόπιν τὸ non recuso, quin tibi oboediām. (Βλ. καὶ § 188).

10. Ἀναφορικὰ προτάσεις (Βλ. § 178).

195. Αἱ ἀναφορικὰ προτάσεις (ὅπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ) διακρίνονται

1) εἰς καὶ ως ἀναφορικάς, ἢτοι ἀναφορικὰς προσδιοριστικὰς ἢ διασαφητικάς. Αὗται ἔκφέρονται (ὅπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ) κατὰ πᾶσαν ἔγκλισιν, ἀναλόγως τοῦ περιεχομένου αὐτῶν: odi homines, qui mali sunt μισῶ τοὺς ἀνθρώπους, oī κακοί εἰσιν. nemo est, qui hoc neget (ἢ περανέριτ) οὐδέποτε ἐστιν δστις τοῦ ἀν ἀρνοῖτο (ἢ ἂν ἀρνηθείη § 170, 2, α'). bonum tibi librum dono, quem legit ἀγαθόν ποι βιβλίον δωροῦμαι, ὁ ἀνάγγωθι.

Σημείωσις α'. Εἰς ἀναφορικὴν προσδιοριστικὴν πρότασιν δύναται νὰ τεθῇ ὑποτακτικὴ (conjunctionis) ἀντὶ ὁριστικῆς καθ' ἔλξιν πρὸς ὑποτακτικὴν ὑπάρχουσαν ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει (attractio modi ἔλξις ἔγκλισεως): quis eum diligat, quem metuat? (ἀντὶ metuit) τίς ἂν φιλοίη (τοῦτον), ὃν μισεῖ; Προβλ. ἔρθοι τις ἡν ἔκαστος εἰδείη τέχνην. (Βλ. § 152, 4, γ').

Σημείωσις β'. Η σύνδεσις ἀναφορικῆς προσδιοριστικῆς προτάσεως μετὰ τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι πολλάκις λίαν χαλαρά, οὕτως ὥστε ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία ἡ εἰσάγουσα αὐτήν ισοδύναμη πρὸς δεικτικὴν μετά τίνος προτακτικοῦ συνδέσμου (et, autem, igitur, κλπ.): multas ad res perutiles Xenophontis libri sunt; quos legite, quaeso, studiose (=eos igitur legite κλπ.) εἰς πολλὰ πράγματα λίαν ὠφέλιμα εἶναι τοῦ Ξενοφῶντος τὰ συγγράμματα· ταῦτα λοιπὸν ἀναγινώσκετε, παρακαλῶ, ἐπιμελῶς. (Παροιμίας συντάξεις τῆς δε βλ. ἐν τῷ Συντακτικῷ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς).

2) εἰς ἐπιρρηματικὴν προτάσεις, ἢτοι ἀναφορικὰς αἰτιολογικάς, ὑποθετικάς, τελικάς, ἀποτελεσματικάς, ἐνδοτικάς, παραβολικάς. Ἐκ τούτων

α) αἱ ἀναφορικὰ αἰτιολογικαί, (αἱ δποῖαι κατὰ κανόνα ἀκολουθοῦν μετά τινα ἐπιφωνηματικήν ἔκφρασιν),

β) αἱ ἀναφορικὰ τελικαί,

γ) αἱ ἀναφορικὰ ἀποτελεσματικαί, καὶ

δ) αἱ ἀναφορικὰ ἐνδοτικαὶ

ἔκφέρονται κανονικῶς καθ' ὑποτακτικήν π.χ. o fortunate Achilles, qui (=cūm) Homerum praeconem factorum invenēris ὡς δλβιε Ἀχιλλεῦ, δς (=διότι) τὸν "Ομηρον κήρυκα τῶν κατορθωμάτων σου εὑρες (προβλ. § 179). legati Delphos missi sunt, qui (=ut) deum consulērent πρέσβεις εἰς Δελφοὺς ἐπέμφησαν

(συμβουλευσόμενοι ==) ἵνα συμβουλευθῶσι τὸν θεὸν (πρβλ. § 184). non is sum, qui (=ut) **terrear** δὲν εἶμαι τοιοῦτος, ὥστε νὰ καταπλήττωμαι (πρβλ. § 185 καὶ ἴδε § 151, 2, Σημ.). Athenienses, qui (=cum) barbaris numero inferiores **essent**, tamen victoriam consecuti sunt οἱ Ἀθηναῖοι, ἀν καὶ ἡσαν ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν κατιώτεροι τῶν βαρβάρων, δικαστικῶς νὰ νικήσωσι (πρβλ. § 182).

Σημ εἰωσις. Μὲ ἀναφορικὴν ἀποτελεσματικὴν πρότασιν συντάσσονται συνηθέστατα τὰ ἐπίθετα aptus, idoneus, dignus, indignus· π.χ. vir est **dignus**, qui (=ut) laudetur ὁ ἀνὴρ ἔστιν ἄξιος (ώστε) ἐπαινεῖσθαι. (Βλ. καὶ § 142, 2, β').

ε) αἱ ἀναφορικαὶ παραβολικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται καθ' ὄριστικήν: **tantum** scimus, **quantum** memoria **tenemus** τοσαῦτα γινώσκομεν, δοσα ἐν τῇ μνήμῃ διαφυλάσσομεν.

ζ) αἱ ἀναφορικαὶ ὑποθετικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται καθ' ὄριστικήν ἢ καθ' ὑποτακτικήν, δοπως αἱ ἀντίστοιχοι αὐτῶν ὑποθετικαὶ: qui (=si quis) **tacet**, consentire videtur δοσις (=εἴ τις) σιωπᾷ, νομίζεται δοτι συμφωνεῖ (πρβλ. § 181, 1). qui (=si quis) hoc **credere**, erraret δοσις (εἴ τις) τοῦτο ἐπίστευε, θὰ ἐπλανᾶτο. (Πρβλ. § 181, 2). qui (=si quis) hoc **credat**, erret δοσις (=εἴ τις) τοῦτο θὰ ἐπίστευε, θὰ ἐπλανᾶτο. (Πρβλ. § 181, 3).

Πλάγιος λόγος (Βλ. § 178).

196. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ὁ λόγος παρούσιάζεται (ἐν τοῖς συγγραφεῦσι) ὅχι μόνον εὐθὺς (oratio recta), ἀλλὰ καὶ πλάγιος (oratio obliqua). Κανονικῶς δὲ πλάγιος τις λόγος ἐξαρτᾶται (δοπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ) ἐκ τινος ὁρίματος λεκτικοῦ ἢ γνωστικοῦ ἢ ἐρωτηματικοῦ. (Πρβλ. § 154, 1 καὶ βλ. παραδείγματα κατωτέρω).

197. α') Αἱ ἀνεξάρτητοι προτάσεις τοῦ εὐθέος λόγου, ἦτοι

1) αἱ προτάσεις κρίσεως (αἱ ἐκφερόμεναι καθ' δοιστικήν, § 169), εἰς τὸν πλάγιον λόγον μετατρέπονται εἰς ἀπαρεμφατικὰς προτάσεις (μὲ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον καὶ αἰτιατικήν). Π.χ. (εὐθὺς λόγος: innumerabiles **sunt** mundi)—Democritus **dicebat** innumerabiles **esse mundos**. (Βλ. § 154, 1).

Σημείωσις. Ὄμοιώς μετατρέπεται καὶ ὁ εὐθὺς λόγος ὁ ἐκφερόμενος καθ' ὑποτακτικὴν δυνητικὴν (§ 172, 2, α'), διότι καὶ διὰ ταύτης ἐκφράζεται κοίτις π.χ. (εὐθὺς λόγος: *amicum si habeam, felix sim*)—dicit se, amicum si habeat, felicem futurum esse λέγει ὅτι, εἰ φίλον ἔχοι, εὐτυχῆς ἄν εἴη.

2) αἱ προτάσεις ἐπιθυμίας (αἱ ἐκφερόμεναι καθ' ὑποτακτικὴν ἢ προστακτικὴν, § 170 κ. ἔ.), εἰς τὸν πλάγιον λόγον ἐκφέρονται κανονικῶς καθ' ὑποτακτικὴν ἐνεστῶτος ἢ παρατατικοῦ, σπανίως δὲ καὶ διὰ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου (§ 154, 2) ἢ διὰ βουλητικῆς προτάσεως (§ 187). Π.χ. (εὐθὺς λόγος: **cave** Acherusiam aquam)—Pyrrho a Dodonaeo Jove **dictio** data erat, **cavēret** Acherusiam aquam τῷ Πύρρῳ ὑπὸ τοῦ Δωδωναίου Διός ἐδόθη χρησμός, νὰ φυλάσσεται (ἀπὸ) τὴν Ἀχεροντίαν λίμνην. (Εὐθὺς λόγος: *milites, rescindite pontem* ἢ *pontem milites rescindant*, § 172, 1, β')—Caesar **iussit** milites pontem **rescindere** ἢ **dixit ut** milites pontem **rescindērent** διὰ τοῦτο διέταξε τοὺς στρατιώτας νὰ διαλύσουν τὴν γέφυραν—ἢ—εἶπε νὰ διαλύσουν οἱ στρατιῶται τὴν γέφυραν.

3) αἱ ἐρωτηματικαὶ προτάσεις (ἥτοι αἱ εὐθεῖαι ἐρωτήσεις, § 173 κ. ἔ.).

α) ἔὰν μὲν περιέχουν πραγματικὴν ἐρώτησιν (§ 106, 10, Σημ.), εἰς τὸν πλάγιον λόγον ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν. (Βλ. παραδείγματα § 193, 2).

Σημείωσις. Ἐν τῷ πλαγίῳ λόγῳ μένει φυσικὰ καὶ ἡ ὑποτακτικὴ (conjunctivus) τῶν ἀπορηματικῶν ἐρωτήσεων π.χ. (εὐθὺς λόγος: *quid faciam?* § 172, 1, ε')—**nescit**, quid faciat, δὲν γνωρίζει, τί νὰ πράξῃ.

β) ἔὰν δὲ περιέχουν δητορικὴν ἐρώτησιν (§ 106, 10, Σημ.), εἰς τὸν πλάγιον λόγον ἄλλοτε μὲν μετατρέπονται εἰς πρότασιν ἀπραγματικήν, (ἐπειδὴ κατ' οὓςίαν εἶναι προτάσεις κρίσεως), ἄλλοτε δὲ ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν, συνήθως ὅταν τὸ ὅημα τῆς τοιαύτης εὐθείας ἐρωτήσεως ᾧτο β' προσώπου. Π.χ. (εὐθὺς λόγος: **quis tam est** potens, cui nihil sit timendum? = **nemo** tam **est** potens, κλπ.). **quem esse** tam potentem **dixeris**, cui nihil esset timendum? τίς δύνασαι νὰ εἴπῃς ὅτι εἶναι τόσον ἴσχυρός, ὥστε τίποτε νὰ μὴ πρέπῃ νὰ φοβῆται; (προβλ. § 195, 2, γ'). (Εὐθὺς λόγος: *quid tandem veremini, milites?* = **nihil est** quod vereamini)—Caesar

graviter **incusavit** milites, **quid** tandem **vererentur** δὲ Καῖσαρ σφροδρῶς ἐπετίμησε τοὺς στρατιώτας, (λέγων) τί ἐπὶ τέλους ἐφοβοῦντο.

198. β') Αἱ ἔξηρτημέναι προτάσεις τοῦ εὐθέος λόγου (§ 179, κ ἐ.) εἰς τὸν πλάγιον λόγον ἐκφέρονται κανονικῶς πᾶσαι καθ' **ύποτακτικήν**: (Εὐθὺς λόγος: omnes in eo, **quod sciunt**, satis eloquentes sunt)—Socrates **dicere** solebat omnes in eo, **quod scirent**, satis eloquentes esse (§ 178) δὲ Σωκράτης συνήθιζε νὰ λέγῃ ὅτι πάντες εἰς ἔκεινο, τὸ δποῖον γνωρίζουν, ἀρκούντως εὔγλωττοι εἶναι. (Εὐθὺς λόγος: non jam ne deos quidem in nostris urbibus, **ad quos configiāmus**, habemus, **quod** eorum simulacra sanctissima C. Verres ex delubris religiosissimis sustulit, § 179)—Siculi **ajebant** sese jam ne deos quidem in suis urbibus, **ad quos configerent**, habere, **quod** eorum simulacra sanctissima C. Verres ex delubris religiosissimis **sustulisset** (§ 178) οἱ Σικελοὶ ἔλεγον ὅτι ἥδη οὐδὲ θεοὺς ἐν ταῖς ἔαντῶν πόλεσι, πρὸς τοὺς δποίους νὰ καταφύγωσιν, εἴχον, διότι τὰ ἀγιώτατα ἀγάλματα αὐτῶν δὲ Γ. Οὐέροης ἐκ τῶν σεμνοτάτων ἱερῶν ἀφήρασεν.

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΜΕΡΟΣ Α'

ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΚΟΝ

Σελ.

Κεφάλαιον Α'	5
--------------	---

ΜΕΡΟΣ Β'

ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΟΝ

Κεφάλαιον Β' Γενικοὶ γραμματικοὶ ὅροι	11
---------------------------------------	----

Κεφάλαιον Γ' Κλίσεις τῶν οὐσιαστικῶν	13
--------------------------------------	----

1. Πρώτη κλίσις (Declinatio prima)	13
2. Δευτέρα, κλίσις (secunda)	14
3. Τρίτη κλίσις (tertia)	16
4. Τετάρτη κλίσις (quarta)	24
5. Πέμπτη κλίσις (quinta)	25
6. Ἀγύμαλα δύναματα	26

Κεφάλαιον Δ' Τὰ ἐπίθετα

1. Δευτερόκλιτα ἐπίθετα	29
2. Τριτόκλιτα >	31
3. Ἀγύμαλα >	34
4. Αἱ Μετοχαὶ	34
5. Τὰ παραθετικά	35

Κεφάλαιον Ε' Αἱ ἀντωνυμίαι (Pronomina)	41
--	----

Κεφάλαιον ΣΤ' Τὰ ἀριθμητικά (Numeralia)	51
---	----

Κεφάλαιον Ζ' Τὸ ὄντα (Verbum)	60
-------------------------------	----

	Σελ.
Κεφάλαιον Η' Ἀκλίτα μέρη τοῦ λόγου (Particulae)	
1. Ἐπιρρήματα (Adverbia)	97
2. Προθέσεις (Praepositiones)	97
3. Σύνδεσμοι (Conjunctiones)	99
4. Ἐπιφωνήματα (Interjectiones)	102

ΜΕΡΟΣ Γ'**ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ**

A' Παραγωγὴ (Derivatio)	103
B' Σύνθεσις (Compositio)	110

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I

Κατάλογος ἀνωμάλων ὄημάτων	115
--------------------------------------	-----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

'Ολίγα περὶ τοῦ Ρωμαϊκοῦ Ἡμερολογίου	136
--	-----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III

Συντομογραφίαι : 1. Ὄνομάτων προσώπων	139
2. Ὄνομάτων ἀρχόντων, ἀρχῶν, ἐπισήμων εὐχῶν, κττ.	139
3. Χρονολογιῶν	140
4. Ἐν ἐπιγραφαῖς μνημείων	141
5. Ἐν ἐπιστολαῖς	141
6. Ἐν βιβλίοις	141

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ**ΜΕΡΟΣ Α'**

Γενικὴ προεισαγωγικὴ παρατήρησις	145
Κεφάλαιον Α' Ὁροι τῆς προτάσεως καὶ συμφωνία αὐτῶν	145
Κεφάλαιον Β' Αἱ πτώσεις	146
ΧΡΗΣΙΣ ΕΚΑΣΤΗΣ ΤΩΝ ΠΤΩΣΕΩΝ	
1. Η γενικὴ α') Μετά ούσιαστικῶν, ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρημάτων .	147
β') Μετά ὄημάτων	148

	Σελ.
2. Ἡ δοτικὴ α') Μετὰ οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων καὶ ἐπιφρημάτων	150
β') Μετὰ ὅμημάτων	151
3. Ἡ αἰτιατικὴ α') Μετ' ὀνομάτων ἢ ἐπιφρημάτων ἢ ἀπολύτως	154
β') Μετὰ ὅμημάτων	154
4. Ἡ ἀφαιρετικὴ α') Μετὰ ὄνομάτων καὶ ἐπιφρημάτων	156
β') Μετὰ ὅμημάτων	158
5. Αἱ πλάγιαι πτώσεις εἰς προσδιορισμὸν τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου .	161
Κεφάλαιον Γ' Παρατηρήσεις τινὲς εἰς τὴν χοήσιν τῶν ἀντωνυμιῶν	
α') Προσωπικαί, κτητικαί	164
β') Δεικτικαί, δριστικαί	164
γ') Ἀόριστοι	165
Κεφάλαιον Δ' Οἱ ὄνοματικοὶ τύποι τοῦ ὁήματος	
1. Τὸ ἀλαρέμφατον	166
2. Ἡ μετοχὴ	169
3. Τὸ γερούνδιον καὶ τὸ γερουνδιακὸν	172
ΜΕΡΟΣ Β'	
Κεφάλαιον Ε' Χρόνοι καὶ ἔγκλισεις	174
1. Οἱ χρόνοι ἐν τῇ δριστικῇ	175
2. Αἱ ἔγκλισεις εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις	176
3. Αἱ ἔγκλισεις εἰς τὰς εὐθείας ἔρωτήσεις	179
ΜΕΡΟΣ Γ'	
ΣΥΝΘΕΤΟΣ ΛΟΓΟΣ	
Κεφάλαιον ΣΤ' Σύνδεσις προτάσεων καθ' ὑπόταξιν	
α') Προεισαγωγικαὶ παρατηρήσεις	181
β') Περὶ τῆς χρήσεως τῶν χρόνων εἰς τὰς ἔξηρτημένας προτάσεις	182
γ') Αἱ ἔξηρτημέναι προτάσεις.	
1. Αἰτιολογικαὶ προτάσεις	184
2. Υποθετικαὶ προτάσεις	185
3. Παραχωρητικαὶ ἢ ἐνδοτικαὶ προτάσεις	186
4. Παραβολικαὶ ἢ συγκριτικαὶ προτάσεις	187
5. Τελικαὶ προτάσεις	187

	Σελ.
6. Ἀποτελεσματικαὶ ἡ ἀκολουθίας προτάσεις	187
7. Βουλητικαὶ προτάσεις	188
8. Χρονικαὶ προτάσεις	190
9. Ἐξηρτημέναι ἡ πλάγιαι ἐρωτήσεις	193
10. Ἀναφορικαὶ προτάσεις	195
Πλάγιος λόγος	196

Ἐκ τύπωσις — Βιβλιοδεσματικά¹
 ΧΡΗΣΤΟΥ Β. ΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΥ
 Καπνοκοπιηρόϊσνη — Αθηναὶ